PLEONASMI GRAECI

SIVE

COMMENTARIUS DE VOCIBUS QUAE IN SERMONE GRAECO ABUNDARE DICUNTUR

AUCTORE

BENIAMIN WEISKE

A. M.

SCHOLAE PORTENSIS NUPER CONR.

SOCIETATIS LAT. IENENSIS

SOCIO HONORARIO

IMPENSIS AUCTORIS

PROSTAT LIPSIAE

APUD IOH. AMBROS. BARTH

CIↃIↃCCCVII

Isagoge.

De pleonasmis Graecis universe spectatis eorumque natura et causis.

Omnes Graecae litteraturae partes iam superiori seculo tam copiose sunt explicatae, et hodie ab hominibus ingeniosis et doctis tanto tractantur et illustrantur studio, ut qui iam novi quid, quod non sit spernendum, in eo genere proferre velit, ei videndum sit, ne aut actum agat, aut ardelionum more se rebus agendis ingerat. Sed tamen licet et aliorum inventis sic uti, ut inde ad communem usum quaedam minus vulgata elicias; licet plenius quaedam et copiosius exponere, quae, ut minus gravia, viri docti non summo studio sunt persecuti: licet denique diversis in locis passim disputata colligere, et ita sub uno adspectu ponere, ut ea studiosi, qui cognoscere velint, statim in promtu habeant. Hac colligendi opera inprimis bene meruit Lambertus Bos, edito de ellipsibus Graecis libello; quamquam hic plura videtur a se parata, quam ab aliis petita, protulisse.

Simile quid ego de pleonasmis Graecae linguae confici posse jam olim putavi, non quod aeque larga horum esse videretur, atque illarum, copia, sed quod saepe multo maior difficultas occurrit in verbis abundantibus, quam in omissis. Iam ad hoc ipsum plane diiudicandum, pleonasmine nomine verbum, quod omitti posse videatur, appellari debeat, an necessaria de causa positum certam habeat significationem, non exigua diligentia opus est. Itaque

nonnulli interpretes, si tali in verbo haerent, pleonasmum esse pronuntiant, ut si solo hoc nomine adscripto se plane officio functos esse putent. Sic in Xenoph. Exp. Cyri VI, 3, 10. Zeunius, bonus ceterum interpres, finxit pleonasmum participii ὄντος, qui nullus est, neque in illo loco, neque in eo, quo male abutitur, Platonis. Commodum igitur erit, et omnino pleonasmi vim omnem cognovisse, et collecta in unum habere ea, quae hoc nomine feruntur. Sed ipsa propē similitudo cum libro Bosii meum institutum commendare potest. Nam utraque loquendi ratio discedit a iusto modo verborum: illa parum, haec nimium verborum, videtur adhibere: et tamen utramque tuetur usus loquendi, ut, si illi addas, quod omissum videtur, non magis bene Graecam orationem facias, quam si huic detrahas, quod quis abesse debere existimet. Gravissima autem haec me ratio movit, quod viri doctissimi obscure et ambigue de pleonasmo loquentes tironibus errorem, de quo post dicam, obiiciunt. Nam sumunt illi, dilucide et accurate de eo in grammatica institutione agi, sibi autem in singulorum locorum interpretatione nihil aliud monendum esse, nisi hoc vel illud verbum πλεονάζειν. Itaque cum in grammaticis libellis studiosorum usui scriptis aeque breviter et obscure agatur, nemoque facile doctor in explicandis figuris syntacticis totam rem satis copiose persequatur, nihil aliud inde a prima aetate discimus, nisi verba quaedam solere abundare, et salvo sensu abesse posse, sed tamen in iis aliquam inesse vim aut certe elegantiam. Tum uno alterove exemplo proposito res transacta, et, ut clare dicam, male nobiscum actum est. Sic v. c. Bergler ad Alciphr. p. 83 „ὅ τι καὶ δράσαιμι: Abundat καὶ, ut saepe. Demosth. Exord. 38: πρῶτον μὲν ἕλεσθε ὅ τι καὶ ποιήσετε:

primum eligite, quid facturi sitis. Idem alibi, aliique." Quid? nullamne plane vim illud *καὶ* habet? an eleganter additur? et quae est haec, si qua est, elegantia? Denique alio etiam interprete hic nobis opus erit; nisi forte credamus, Berglerum existimasse, hoc apud Graecos obtinuisse in sermone vitium, ut nulla de causa, nihilque prorsus significantes, hac particula passim uterentur. Nam p. 89 simili brevitate: „ὁ μέν τις: Hic τὶς παρέλκει, ut saepe." Tum reliqua conficit exemplis nihil lucis pleonasmo praebentibus. Sed ostendunt alia loca, eum sanius iudicasse, ut p. 387 „Ἐγώ σοι: Moraliter per abundantiam positum σοί, ut magna necessitudo ipsis intercedere videatur" etc. Verum, ne longior sim, res ipsa docebit, num operae pretium fuerit, singulari me libro hoc argumentum pertractare.

§. 2. Jam ut nostra sibi constet disputatio, paullo altius rem, quam Lambertus Bos suo in argumento fecit, repetemus, a principiis certis profecti, e quibus iudicari necesse est, quid in oratione non modo Graecorum, sed cuiusvis populi, vel nimium sit vel parum. Sed ante docendum est, qualis esse lingua debeat, in cuius usu demonstrare aut pleonasmum velis, aut ellipsin. Cum lingua constare possit exiguo quodam rudium sonorum numero, qui nulla certa lege componantur, qualis haud dubie fuit primorum hominum, et nunc etiam est, quod ad grammaticam compositionem pertinet, barbarorum quorundam linguae: iam per se patet, quod et infra clarius fiet, de huius nullo quaeri oportere pleonasmo. Eam potius linguam ponere debemus, quae abundet nominibus rerum naturalium et arte factarum quam plurimis, verbis item eventus et actiones ad eas pertinentes significantibus, denique, ut paucis dicam, quae similis sit Graecae, Latinae, Germanicae, Francogallicae, Anglicae. Populus igitur

hac lingua loquens gnarus esse debet cum philosophiae et reliquae doctrinae liberalis, tum artium variarum, sed maxime artium dicendi et scribendi, ita ut, qui sapientes hoc in populo appellentur, ad eum perfectionis gradum accesserint, ad quem hominis natura facta esse videtur.

§. 3. In tali ergo lingua *pleonasmus est verborum ad sententiam pro captu populari plenam, sed nudam nec plane politam, accessio, quae verba quasi supervacanea ignaros offendunt, quibus tamen recondita quadam ratione vel dialecticam subtilitatem vel vim ad movendum quocunque modo animum accipit sententia.* Hanc definitionem paucis illustrandam puto. Sententiam, quae pleonasmo suo non instructa est, dixi *plenam*, sed *pro captu populari*. Nam homo de populo talem sententiam integram putet, neque quidquam in ea desideret, quoniam verba relicta sufficiunt ad eam utcunque intelligendam. Sed si pleonasmus remotus spectavit ad subtilitatem dialecticam, ut eo aliquid magis definiretur, aut magis ad veram rei rationem componeretur, sententia iam est manca: ideoque dixi eam *non plane politam*, sive non prorsus absolutam. Sin ille vim, quam vocant, aestheticam habuit, sententia iam nimis simplex et, ut dixi, *nuda*, sive ornatu necessario spoliata movere animum eo, quo debet, modo non potest. Tardiores, et homines de vulgo, id aegre sentiunt. Hanc ob causam dixi, sicut in dialectica parte, ita in hac vel oratoria vel poëtica, pleonasmum *recondita quadam ratione* aliquid conferre ad animum aliquo motu afficiendum: atque ita non ex eo appellatus videbitur, quod πλέον τοῦ δέοντος afferat, sed quod πλέον τοῦ ἀναγκαιοτάτου. Sed haec hactenus: quae satis clare etiam

ostendunt, nos de pleonasmo, qui a doctioribus grammaticis fere dicitur, agere. Nam etsi definitio proposita pleonasmis etiam in sermone usitatis convenit, tamen non pertinet ad omnes, quae ex etymo dici possunt. Nam de verbis, quae temerarius homo praeter rationem effundere possit, frustra suscipiatur disputatio. Illos maxime pleonasmos tractamus, qui apud antiquissimos scriptores Graecos occurrunt, iisque explicandis Graecae linguae studiosis consultum volumus. Adde dicta sub αὐτῷ extr.

§. 4. Quemadmodum nos pleonasmi, sic Lambertus Bos ellipseos universe spectatae ponere debebat definitionem, aut certe sententiae plenae, ut hoc ellipseos certo signo uti posset, neque aliarum linguarum consuetudine deceptus pleonasmum non usurpatum pro ellipsi haberet. Nam ἔλπομαι, οἶμαι, φασὶ v. c. et similia in mediis sententiis ille poni statuit pro ὡς ἔλπομαι, ὡς οἶμαι etc. perperam sane, si ὡς ad integritatem necessarium sive, quod dicunt, essentiale putabat. Nam cum Plato in Phaedone v. c. dicit: Ἔδει δέ γε, φαμὲν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην εἰληφέναι, nullum verbum necessarium abest. Quid enim desideramus? aut quid obscuritatis affert, quod pro φαμὲν non interiectum est ὡς φαμέν? Nam simplex φαμὲν mediis sententiae verbis interiectum arctissime cum ea coniungitur: particula vero et abesse et adesse potest; utrumque recte, atque etiam ex usu loquendi. Vid. Fisch. ad Plat. Phaed. §. 13. Quodsi haec adest, pleonasmum potius quendam agnoscamus oportet, quam ellipsin, quia re ipsa non c o m p a r a m u s d i c t u m nostrum (nam comparationi ὡς inservit), sed simpliciter d i c i m u s. Denique ex linguarum etiam analogia sic statuendum est. Nam et nostri sine particula verbis eiusdem sententiae interponunt s a g t m a n, et g l a u b'

ich et similia, et alii; ut Francogalli: je crois, ce me semble; neque manca constructio habetur, etsi pariter hi dicere solent: comme il me semble, et nos: wie man sagt. Hoc exemplum interpositi sententiae verbi perspicue, ut spero, docebit, quomodo ego et pleonasmum et ellipsin definiendam putem. Non ad Latinam, neque ad patriam linguam quis referre sententias debet, ut in iis aliquid vel deesse vel superesse iudicare possit, sed ad leges dialecticas cuivis linguae excultae aptas; nisi forte solis illis, qui Latina sciunt, aut Batavis Germanisve talia prodesse volumus. Nam dialectica demum disciplina, aut naturalis certe quaedam et acute cogitando exculta sollertia, quae illius loco esse possit, ostendit, quid ad sensus ἐντέλειαν et integritatem, quam L. Bos in praef. dicit, sive, ut idem statim addit, ad plenam orationem legitimamque structuram necessario requiratur. Sed etiam ad analogicam structuram rem ille refert: nam hoc ipsum verbum addit, quasi synonymum: analogiam autem quam velit intelligi, non significat, eoque re id, quod principii loco ponit, obscurum et ambiguum relinquit.

§. 5. Probe excultam et luculentis copiis instructam posuimus linguam, qua qui utantur pleonasmos adhibeant, de quibus eo cum fructu, quem nos spectamus, quaeri possit. Hoc de linguae copiis rursus commemoramus, quia iam ad id accedendum est, quod definitionis brevitas non cepit. Fines enim certi pleonasmorum sunt ponendi. Nimirum verba sunt multa, quae dialectici abesse posse videant, ceteri autem omnes abiecta desiderare possint. Haec in pleonasmis non sunt numeranda.

a) Huc refero praepositiones et adverbia, quorum vis iam in verbo composito inest; ut εἰσιέναι εἰς τὴν ἀγορὰν, προδραμεῖν ἔμπροσθεν, καταδύεσθαι κατὰ

γῆς, et reliqua huius generis: quae si per omnes partes persequenda essent, infinitum nasceretur opus. Praestat hic universe dixisse, ea fluxisse e studio perspicuitatis. Adde Praemon. de praepositt. b) Potiori autem iure et plane excludimus epitheta poetica, idque cum aliis multis de causis, quas lectores facilius ipsi reperiunt, quam libentius expositas cognoscunt, tum quod pleonasmi ad utrumque genus orationis pertinent, cum in prosa epithetis poeticis non sit locus. Vid. Quintil. VIII, 6, 39 ss. c) Sunt etiam, qui circuitiones sive circumlocutiones, quas περιφράσεις Graeci dicunt, pleonasmorum genere et nomine complectantur. Sed nec hae ad argumentum nostrum pertinent. Earum enim vis non est recondita, neque quisquam dixit, eas esse otiosas, aut in iis fere aliquid esse otiosum et inane. Porro longum foret eas sub certa redigere capita, ut de iis commode disputari posset. Denique vel ob hanc causam eas mittere debemus, quia omnis earum tractatio ad oratoriam et poeticam institutionem, non ad grammaticam praeceptionem pertinet, quae magis nostri est instituti *). Si futuris dialecticis aut

*) Post aliquanto, quam haec scripseram, subvereri coepi, ne secernendis ab hac praeceptione circumlocutionibus laborem defugisse viderer, ac parum etiam egisse constanter, cum in verborum pleonasmis non diligenter examinassem, quid vel per se, vel in circumlocutione quadam, abundaret, ac de utroque genere dixissem promiscue. Visum est igitur quaedam de hoc genere abundantiae summatim dicta subiicere, quae aliquando copiose de ea explocalhost, et ceteris etiam lectoribus, non nihil prodesse possint. Periphrasis tantum nomina, verba et adverbia potest attingere. Ceterae partes orationis vix mutationem subire, servatis reliquis sententiae verbis, possunt: et, si possint, nemo certe tum agnoscat peri-

philosophis, non interpretibus, haec dicata esse vellemus, conjunctiones plerasque ad argumentum nostrum possemus trahere, ut ἀλλὰ, γὰρ, δὲ, ὅμως, ἂν. Hae si omittantur, in sententiis ipsis nihil desideres. Nam ἀλλὰ v. g. non facit sententiam, cuius ab initio ponitur, antecedentibus adversantem, sed tantum significat, talem sententiam jam esse secuturam, et ipsa est eius praenuntia.

phrasin. Jam ex illis maxime nomen substantivum hoc ornamento afficitur. Sed tenendum est, in substantivis maxime duplicis generis periphrasin distingui oportere; a) quae pluribus verbis rem definiat aut describat; vel propriis, ut Xenoph. Cyri d. III, 3, 45. τὰ τυφλὰ τοῦ σώματος etc. tergum; vel translatis, ut Plat. Menex. Vol. V. p. 279, τὴν εἱμαρμένην πορείαν, mortem aut statum post mortem; b) quae uno verbo ad sensum simplicem addito conficiatur, Posterior est, quae accedit ad pleonasmi speciem, et proinde de hac quaedam addemus. Coniungitur nempe cum primario nomine aliud nomen, quod non esse primarium, sed ornandi primarii nominis causa adiunctum, e ceteris sententiae verbis patet. Significant autem haec nomina ad circuitionem faciendam adscita 1) genus, ut ὄψις ἐνυπνίου, Herodot. V, 56; μοῖρ' εὐδαιμονίας, Pind. Pyth. 3, 150: 2) partem, ut ἀσπίδος ἄντυξ et δόρατος ἀκμαὶ Theocrit. 22, 184 s. 3) attributum quodcunque, ut Iliad. β', 387 μένος ἀνδρῶν, et υ, 307 Αἰνείαο βίη. Eurip. Phoen. 502 κλιμάκων προσαμβάσεις. Xenoph. Cyri d. II, 3, 14 τὰ τῶν ὅπ·ων φορήματα: 4) similitudinem, (si hanc relationem ab attributis distinguere placet), ut κεραυνοῦ βέλος, Aeschyl. Sept. c. Thebas, 459. Pauca haec

Pari modo γὰρ non facit enuntiationem causalem, sed commode tantum monet, causalem esse, et simul, sicut reliquae conjunctiones omnes, vinculi vim habet, quo antecedenti sententiae iuncta sententia tenetur. Huiusmodi signis ita sumus adsueti, ut necessaria de causa addi videantur, et ut aegre feramus, si illis non moniti sententiarum inter se relationes nostra cogitatione invenire cogimur. Sed nihil mirum. Habent enim vim integrorum

exempla consideranti non erit obscurum, in circuitionibus nominum substantt. tropos inesse omnis generis. Nam, remotis genitivis, relinquitur in 1 et 2 synecdoche; in 3 metonymia; in 4 metaphora: et sic ironia quoque in illis facile reperiri potest, cuius exemplum iam non habeo in promtu. E rhetoricis ergo institutionibus vis horum omnium nota esse aut commode cognosci potest. Cum autem duplici modo ad periphrasin bina nomina coniungantur, vel sic, ut in genitivo ponatur nomen necessarium, quemadmodum in locis propositis omnibus factum est; vel sic, ut id mutetur in adiectivum, v. c. μητρῷον δέμας (matrem) Aeschyl. Eumen. 85, κεραυνίας βολὰς (fulmen) Sept. c. Thebas 436: prior forma facilius ad argumentum nostrum trahi potest, quia, omisso nomine adventitio, casus tantum nominis necessarii mutandus est. Ceterum adiectivi et adverbii periphrasis plane nihil ad nos pertinet, quia similis vel potius eiusdem plane generis est, quod primum de substantivo sub nota a posuimus. In verbis autem nonnullis, ut in ἀξιοῦν et κυρεῖν eam, ut non alienam ab instituto, tractavimus, quoniam viri docti de illis ambigue locuti opportunitatem nobis dare videbantur quaedam diligentius persequendi, quibus monerentur studiosi, ne ficta abundantia decepti negligenter aut leviter illa transirent. Hanc autem ad rem sufficiunt ea, quae in Praemonito et ad singula verba dixi.

membrorum, ut, iam ratio dicti sequitur, aut, iam opponetur aliquid, aut, iam conclusio modo dictis subiicietur. Aliae vero conjunctiones sunt ad sensum etiam popularem necessariae, ut copulativae, disiunctivae, conditionales: quae proinde nulla ratione in numerum pleonasmorum referri possunt. Nam si quis dicit, Εἰ θέλεις, πρὸς σὲ ἐλεύσομαι, opportunitate primae particulae facit, ut θέλεις fiat enuntiatio conditionalis, et arcte quidem iungenda cum insequenti. Sed illa particula remota θέλεις fit categoricum, abruptum et ambiguum. Sed de illis prioribus si copiose exponere vellem, actum sane agerem et magnum pararem volumen. Nam post Devarii, Hoogeveenii et Schützii, Zeunii item ad Vigeri librum et Hermanni ea in genere labores aliis perquam exigua materia relicta est, in qua ingenium suum cum fructu exercere possint. Et praeterea lingua Graeca abundat, ac potius, ut ingenue dicam quod sentio, laborat tot et tam varie compositis particulis (nam in virtutibus aut opportunitatibus a rudi populo inventa tot et tam ambigua signorum signa ego non numero), ut verbis quamvis multis vix perspicue satis explicari possint. Has ob causas paucae tantum coniunctiones mihi erunt tangendae. Nam, ut dixi, universe spectatas a pleonasmis segregandas puto.

§. 6. Interiectiones possem pro instituti ratione persequi. Verbis certe affectum per se clare indicantibus passim interponuntur, et abiectae sensum integrum relinquunt. Aliis fortasse secus videbitur. Ego illas omitto, quia nullius aut perquam exigui usus est de illis disputatio. Nam illud de οἴμοι sub ΕΓΩ et ΣΥ est πάρεργον. Verba per epizeuxin, anadiplosin et epanalepsin repetita sub pleonasmi nomine non

esse comprehendenda, vel ex eo apparet, quod virtutem in eorum iteratione positam homines non plane hebetes demonstrare utcunque possunt. Nemo enim facile dubitabit, quid v. c. bis positum μὴ in Sophocl. Oed. Col. 207 sibi velit; aut in Aristoph. Equitt. 19 ter repetitum: μή μοιγε, μή μοι, μή διασκανδίσῃς. Multo minus pleonasmi nomine venire debent, quae diverso sensu repetita et paullum etiam immutata reperiuntur, ut Hom. Il. ξ' 81. ὅς φεύγων προφύγῃ κακόν. Herodot. IV, 23. ὅς ἂν καταφεύγων καταφύγῃ ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς ἀδικέεται, qui aliquod perfugium quaerens ad hos confugit etc. Locus autem V, 95, in quo item aliquid abundare fingitur, similis est illi Homerico. At vero si quod verbum aut si qua verba post parenthesin, aut post plura membra per legitimam structuram periodo inserta, repetuntur, an haec habenda erunt in pleonasmis? Definitio id patitur; sed ludicrum prope esset de talibus verba facere. Intelligunt enim pueri per se, ad perspicuitatem tales pleonasmos (si quis ita appellare vult) esse necessarios aut valde commodos, ceterum nihil de iis, nisi hoc ipsum dici posse.

§. 7. Eodem modo iudicandum est de synonymis conjunctis. Nam in βάσκ' ἴθι apud Homerum, Il. ϑ' 399, et θάνατόν τε μόρον τε, Od. ι, 61, aut in aliis, π', 136. ρ' 193 et σ', 42 etsi unum verbum abesse possit, sensu non manco, tamen, natura docente, homines quavis lingua loquentes hoc faciunt, ut verbum verbo adiungant, quo magis aliquid affirment, aut suadeant, aut, ut primo loco fit, urgeant. Magis etiam inepte pleonasmum fingas, ubi copula verbis adiungit synonyma, ut Aeschyl. Prometh. 152 aut Demosth. Olynth. II. init. δαιμονία τινὶ καὶ θεία

παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. Patet, ab oratore adjectum esse καὶ θείᾳ, ut augeret beneficii magnitudinem. Accessit ergo eiusmodi quid ad sententiam, quod neminem offendere, cuius vis nemini aut nulla aut recondita videri debeat. Ita et Plato Crit. p. 106 οἷόν τε ὂν καὶ δυνατὸν coniungit, et mox item ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν τε, graviter utrumque affirmans. Atque nonnulla hujus generis, quae grammatici vett. dicunt per σχῆμα ἐκ παραλλήλου posita esse idemque significare, possunt etiam discerni, ut diverso sensu dicta. Nam λίαν πάνυ potest esse omni ex parte valde, ut λίαν πάνυ σοφὸς dicatur is, qui cunctarum artium sit valde gnarus: et in τυχὸν ἴσως posterius potest esse pariter sive aeque. Sed quocunque modo de talibus quis statuat, ad pleonasmos certe, de quibus nos agimus, non sunt referenda.

§. 8. Quoniam longiores hic esse coepimus, commemorare etiam subit sententias integras, quibus exclusis nihil ad rei summam, parum etiam ad vim aestheticam desideres. Nam grammatici veteres etiam has in numero pleonasmorum habent. Plutarchus quidem, aut quisquis est, in vita Homeri aliique inter σχήματα Homeri referunt sententias diversis verbis repetitas. Talia non pertinent ad institutum nostrum. Nam sensum singulorum quorundam verborum non attingunt: et, si latius sumere pleonasmi nomen placuisset, tamen haec aliis relinqueremus, quia infinitum esset ea congerere, et difficillimum ad certas leges revocare, ut una interpretatione plura loca illustrari possent. Apud Aelianum V. H. I, 3 sic scriptum est: ὄντες ἐν γεωργίᾳ, καὶ περὶ γῆν πονούμενοι; et c. seq. τὸ γοῦν ἐμόν, καὶ τὸ κατ' ἐμέ. Haec utrum eandem vim habeant, an aliquid aut aliquantum differant.

interpretum erit exquirere. Hi si rhetorum etiam munere funguntur, consulere fortasse debebunt Quintilianum IX, 3, 4 s. et maxime IX, 4, 119.

§. 9. Propter propriam πλεονασμοῦ significationem, quam et Quintilianus l. l. sequitur, grammatici etiam ad litteras et syllabas hanc figuram referunt. Etymol. M. sub Ἠθεῖος: „Γίνεται δὲ παρὰ τὸ θεὸς, καὶ πλεονασμῷ τοῦ Η ἠθεῖος" etc. Athenaeus II, 7. Τὸ ἄνηστις ἐκ τοῦ νῆστις, πλεονασμῷ τοῦ Α, ὡς στάχυς ἄσταχυς, παρὰ Κρατίνῳ κεῖται. Hujusmodi abundantia nihil ad nos. Sed tamen de syllabis quibusdam agere possemus, quarum accessio vim verborum mutat et indoctioribus difficultatem obiicit. Nam et has, ut dixi, habent in pleonasmorum numero. Gaza quidem in Γραμμ. εἰσαγωγῇ p. m. 257: Καθάπερ στοιχεῖόν ἐστιν, ὃ πλεονάζει, ὡ τὸ αὐτὸ, στάχυς ἄσταχυς; πνοὴ πνοιὴ, τοῦτον τουτονί· οὕτω καὶ συλλαβὴ, λιπὼν προλιπὼν, ἔτυμος ἐτήτυμος, ἔφης ἔφησθα. Sed usitatius pleonasmus ponitur in verbis integris, non verborum partibus: et gravioribus etiam de causis ita definitionem instituimus, ut in latiorem illum campum nobis non esset exspatiandum. Notabilis est duplicata praepositio πρὸ, de qua multis egit Fischer in Animadv. ad Well. Gr. III. b. p. 134. quamquam vim eius non clare expressit. Eam quis, sicut similes voculas verborumve incrementa, sub pleonasmis complecti possit, ad amplificandum scilicet hoc argumentum. Nec vero non esset operae pretium, de talibus quaerere. Fuerunt certe olim homines Graece apprime docti, qui vim aliquam singulis in verbo composito praepositionibus tribuerent. Eustath. ad Iliad. β', 267: Φησὶ γοῦν σμῶδιξ ἐξυπανέστη, ἤγουν κάτωθεν εἰς εὐθὺ ὑψώθη. Δηλοῖ γὰρ, φασιν, ἐνταῦθα ἡ μὲν ὑπὸ

πρόθεσις πὸ κάτωθεν: ἡ δὲ ἐξ, τὸ εἰς ἐυθὺ· ἡ δὲ ἀνὰ, τὸ ὕψος, ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπεξαναδὺς, καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις. Ἰστέον γὰρ, ὅτι ὀυδαμοῦ στοιβὴν προθέσεων μάτην ὄυτω τίθησιν ὁ ποιητὴς, ἀλλ᾽ ἑκάστη τῶν συγκειμένων σημαίνει τι. Tales argutiae a vero abducunt. Saniora tradiderunt recentiores multi, quamquam fortasse non iusta diligentia ubique caventes, ne in alteram peccarent partem. V. Praemon. de praepositionibus. Sed, ne longius aberremus, nobis placet intra fines, quos posuimus, manere. Nam si latius accepto pleonasmo nobis plane constare vellemus, non solum de praepositionibus, quarum plures in verbis compositis otiosae vel sunt vel dicuntur, sed etiam de aliis inseparabilium vim habentibus disserendum esset, ἀ, δα, λι, et de terminationibus quibusdam, ut diminutivorum et amplificativorum. Haec ergo ad etymologicam grammaticae partem pertinentia non tangemus.

Hactenus nihil fere aliud, quam campum purum fecimus, in quo nobis decurrendum putaremus; nimis longo fortasse nec satis fructuoso perfuncti labore. Sed voluimus etiam cogitatorum nostrorum rationem reddere. Iam et nobis et lectoribus iucundior dabitur decursio. Nam hi si forte me in confiniis pleonasmorum liberius vagari atque etiam extra fines excurrere viderint, hactenus fortasse reprehendent: sed certe non indignabuntur, se mea culpa nescio quo delatos neque utilia neque iucunda ἱστορῆσαι. Hoc quidem etiam iniquissimi iudices probabunt, quod ea, quae pleonasmorum nomine feruntur, sed iusta interpretatione facta ad sensum popularem et simplicem redeunt, mihi tractanda vindicavi. Nam de his vel maxime inquirere studiosi et alios consulere debent.

§. 10. Sicut Eustathius (§. antec.) praepositiones

nonnullas in verbis compositis nimium urgebat, ita et ipse et alii antiquiores etiam grammatici parum urgebant pleonasmos, qui a nobis dicuntur. Hos si liceret sequi, paucis sane defungeremur. Nam descriptis capitibus duo genera verborum statueremus, 1) ubique πλεονάζοντα, quae sunt maxime particulae παραπληρωματικαὶ; 2) certis locis πλεονάζοντα, quae nobis deinceps sunt maxime explicanda: id autem sic interpretaremur, ut ad sensum ipsum in neutro genere horum verborum ullam vim inesse diceremus, sed tantum illis expleri vel numerorum causa, vel elegantiae cuiusdam, orationem; in hoc quidem repugnanter: quomodo enim elegans esse potest, quod plane ἀργὸν habetur ad sensum, et supervacaneum? Non solum autem grammatici veteres plerique, sed etiam rhetores nonnulli sonos illos, quos significavi, sensu cassos et inanes statuebant, vocabantque παραπληρώματα et παραπληρωματικοὺς συνδέσμους. E grammaticis Dionysius Thrax in Fabricii Bibl. Gr. V, 7. de coniunctionibus agens: παραπληρωματικοὶ δὲ (σύνδεσμοι) εἰσὶν, ὅσοι μέτρου ἢ κόσμου ἕνεκεν παραλαμβάνονται. Εἰσὶ δὲ οἵδε· δὴ, ῥα νυ, που, τοι, θὴν, ἄρ, δῆτα, περ, πω, μὴν, ἂν, οὖν κεν, γε. Innumera etiam aliorum grammaticorum exstant scholia, maxime ad poëtas, in quibus illae particulae otiosae dicuntur. Similiter illi expediunt rem in gravioribus verbis, quorum vis et sensus non cuivis statim patet. Scholion vetus ad Luciani Icaromenipp. c. 29 ad παίζεις ἔχων sic habet: Τὸ ἔχων Φράσεως ἕνεκα κεῖται, μηδὲν σημαίνων. Vid. et infra ad πᾶς, in numeralibus. Idem fere tradunt recentiores, ut Gaza p. 257: οἱ παραπληρωματικοὶ (σύνδεσμοι) οὐδὲν πολλαχῆ εἰς ἔννοιαν συντελοῦσι. Et p. 366: τὸ μὲν ὄνομα ἔσχον ἀπὸ τοῦ τὴν Φράσιν παραπληροῦν, ἢ μέτρου ἢ κόσμου χάριν. Inter rheto-

res audiamus primo Dionysium Halicarnassensem, qui T, II. p. 95. Isocratem propter nimium exornandarum periodorum studium vituperans haec in eum confert: ... ὥστε ἀνάγκη (scil. Ἰσοκράτει) παραπληρώμασι λέξεων ὐδὲν ὠφελύσῶν χρῆσθαι, Atqui ipse Homerum laudat p. 15. his verbis: Εἰ γάρ τις ἔροιτο ὁντινῦν τῶν ποιητῶν ἢ ῥητόρων, τίνα σεμνότητα ἢ καλλιλογίαν ταῦτα ἔχει τὰ ὀνόματα, ἃ ταῖς Βοιωτίαις κεῖται πόλεσιν, Ὑρία καὶ Μυκαλησσὸς... καὶ τἄλλα ἑξῆς, ὧν ο ποιητὴς μέμνηται, ὐδεὶς ἂν ειπεῖν ὐδ' ἡντινῦν ἔχοι. Ἀλλ' ὕτως αὐτὰ καλῶς ἐκεῖνος συνύφανεν, καὶ π α ρ α π λ η ρ ώ μ α σ ι ν εὐφώνοις διείληφεν, ὥστε μεγαλοπρεπέστατα φαίνεσθαι τύτων ὀνόματα. Spectat ad Iliad. β', 497 ss. Eandem in rem Demetrius Phal. §. 55. ss. Τοῖς δὲ παραπληρωματικοῖς συνδέσμοις χρηστέον, ὐχ ὡς προσθήκαις κεναῖς, καὶ οἷον προσφύμασιν ἢ παραξύσμασιν, ὥσπέρ τινες τῷ Δὴ χρῶνται πρὸς ὐδὲν, καὶ τῷ Νῦ, καὶ τῷ Πότερον (lege ποτὲ), ἀλλ' ἐὰν συμβάλλωνταί τι τῷ μεγέθει τῦ λόγυ. Haec, et quae deinceps sequuntur, recte haberent, si certam significationem illis particulis tribueret. Sed de earum vi ad sensum ipsum nihil dicit: πάθος autem inesse, et iis orationem μεγαλοπρεπῆ fieri defendit. —

§. 11. Sed fuerunt etiam recentioribus temporibus, postquam Graecae litterae magno et felici studio coli coeptae sunt, qui verba quaedam prorsus inania nulliusque significationis esse dicerent. Saepe sic Budaeus in Commentt. Gr. L., ut p. 547: „Est etiam εὖ οἶδ', ὅτι, τῶν παρελκόντων... cui simile est εὖ ἴσθι, quod vel n i h i l, vel u t i q u e significat." Sic et p. 1299: „Est τῦ interdum ἀργὸν, ut δὴ et γε et τοι et μὴν et αὖ." Eodem modo Vigerus VI, 2, 1: „Participia quaedam eleganter

in oratione παρέλκουσιν atque uni decoro inserviunt." Et Clericus A. Cr. Vol. I. p. 111. „In Graeca lingua, praesertim in Atticorum sermone, aliquot sunt particulae, quae a Grammaticis παραπληρωματικαὶ, expletivae, dicuntur; quas interdum nihil significare certum quidem est, sed quas ut plurimum gratiam et vim orationi, qua careret, si abessent, addere omnibus constat, qui Attico sermoni aures adsuetas habent." Monendum tamen, plerosque eorum, qui hoc tradiderint, magis ambiguitate verborum usos ἐναντιοφανῆ protulisse, quam vero lapsos errore ἀδύνατα. Sic Budaeus postquam docere instituit, particulam ἂν abundare, p. 549. addit: „Fortasse autem convenientius est dicere, τὸ ἂν esse παραπληρωματικὸν, quam παρέλκον." Mox tamen idem: „At vero haec particula Ionice ὦν dicitur, et saepe apud Herodotum non modo παρέλκει, sed etiam inter praepositionem et verbum compositum interponitur." Haec vel inconstans vel a vero aberrans praeceptio non satis perspicue redarguitur a viris doctis, qui ἀκριβέστερα tradere sciunt. Nam quid prodest studiosis, quod v. c. Brunck in Aristophanis indice dicit μὴν et τοι esse particulas expletivas. Nam praeterea ne verbum quidem. Eandem in partem peccat Reitzius ad Lucian. de saltat. §. 4. ubi de pronomine σοὶ sententiis interiecto agens, Interdum autem, inquit, non pleonasmus, sed emphasis in eo inest, ut hic: quasi haec inter se pugnent. Quin etiam Fischerus quibusdam in locis lectores incertos facit, num qua vis, an omnino nulla, in quibusdam verbis insit. In Animadv. enim ad Welleri Gramm. III. b. p. 36. ex Herodot. VIII, 26. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν vertit „non tenuit silentium, prosiluit"; cum tamen sit, non pertulit silentium, sive non potuit sibi temperare,

quin loqueretur. Idem paullo post ἄξιον cum alio verbo constructum prorsus otiosum fecit, ut et alia deinceps nulla; magis ille brevitatis causa, quam quod sic fieri oportere putaverit etiam in diligenti et copiosa explicatione. Vid. et infra sub μὲν verba Dorvillii.

§. 12. Tenendum igitur est, quod in tota hac quaestione principii loco ponimus, nullum omnino verbum a probato scriptore Graeco profectum esse inane, sive quod nihil significet, et nullam vim habeat (nisi forte per iocum aut exempli causa id fecerit); sed omnia omnis generis verba, atque etiam minimas particulas, quibus nullae in Latina lingua et in aliis, quibus nunc loquimur, linguis satis respondeant, suam et certam habere vim, qua aliquid in enuntiatione definiatur sive, quod dicunt, determinetur aut ad animum quocunque motu afficiendum aptius reddatur. Latius hoc patet, et ad ceteras etiam linguas pertinet, quas §. 2 indicavimus: sed ad illas dicta nostra referre et de pleonasmis universe philosophari noluimus. Quo minus autem hoc dubium videatur, quod ut certissimum ponimus, quaedam etiam licebit addere. Non solum homines, sed ne bestiae quidem sonos voce sua edunt, nisi e sensu quodam, quo affecti istuc impelluntur natura sua. Hunc sensum in hominibus produnt verba. Sed ut concedam, etiam severe et cogitate loquenti temere aliquando verbum excidere posse, quo nulla significetur idea, scribenti certe eidem et scriptum suum cognitioni et iudicio aliorum commissuro id accidere nunquam potest, quin statim illud, si animadverterit, expungat. Quodsi non animadverterit, nos illud corrigamus licet eo, quo ipse corrigi pateretur, modo: aut, (quoniam de antiquorum scriptis loquimur, et de lingua nobis non satis cognita, ut caute et religiose nobis agendum sit) moneamus saltem, invito auctori illud excidisse et sedulitate

librariorum servatum videri. Furiosi enim esset dicere, illud eleganter πλεονάζειν. Ex hactenus dictis etiam sequitur, ea, quae simili ratione παρέλκειν dicantur, plurimum inter se posse differre. Valkenarius ad Eurip. Phoen. 722 inter alia: „utrum dicatur ἔχει περάνας an ἐστὶ, vel κυρεῖ vel τυγχάνει περάνας, nihil interest.“ His verbis ille tantum significavit, in omnibus his loquendi formis hoc inesse, rem ab homine esse perfectam sive absolutam. Sed cum per se illae aliquantum differunt, tum suis locis, propter ideas socias, quas diversas excitant, ab auctoribus cum iudicio et delectu sunt usurpatae.

§. 13. Jam supra monui, grammaticos de pleonasmis Graecis rectius videri sentire, quam loqui. Lectu digna sunt, quae Hoogeveen hanc in rem ad Vig. de idiotismis Gr. d. VI, 2, 1. addidit. Salvo sensu aliquid abesse posse, sed tamen idem illud eleganter addi, dicunt. Hoc ergo maxime peccant, quod fere unam elegantiam pro causa pleonasmi habent, neque tamen huius elegantiae naturam declarant. Aliter nobis agendum est, quemadmodum et Hoogeveen aliique facere coeperunt, accuratiusque demonstrandum, e quibus fontibus pleonasmi Graecorum ducantur.

§. 14. Primus fons nobis esto subtilitatis, quoniam hanc in definitione §. 3. primo loco posuimus. Haec ut non desideraretur, Graeci ad iustum, qui videri possit, modum verborum, multa addebant in speciem supervacanea. Est autem sententiae subtilitas in eo, ut nihil falsum re, ambiguum verbis contineat, nihil quod dubium sit, tamquam certum et exploratum pronuntiet, ut iusto neque latius neque angustius de re decernat, denique ut omnia verba et omnino rerum naturae, et maxime rei, de

qua dicitur, conveniant. Ad sententias igitur plane poliendas, ad earum partes rite definiendas et ad omnia vicinis sententiis scite aptanda quaedam verba, quos pleonasmos vocamus, addebant. Eximia est eorum et fortasse nimia hoc in genere diligentia, quae maxime cernitur in luculenta particularum, quibus fere sententias instruunt, copia. In his diiudicandis et explicandis difficultas longe maxima interpreti obiicitur. Nobis hic tantum sufficiat dixisse, cum non a dialecticis, sed a populo introductae sint illae tot particulae, quas et §. 5 extr. tetigimus, cumque linguarum analogia non suadeat, ut singulis earum syllabis vim aliquam tribuamus, cavendum esse, ne putidius agendo ad argutias illas prolabamur Eustathii, quas castigavimus §. 9.

§. 15. a) Secundo loco ponimus simplicitatem antiquam, e quo fonte non pauci pleonasmi manarunt. Nam priusquam populus artibus bonis excolitur et dicendi maxime artem tractare incipit, multa in sermone adhibet minus necessaria, quae deinceps elegantiorum hominum polita oratio respuit, adeo ut si ea rursus ab aliquo addantur, insolentior abundantia paullum offendat. Huius generis est ἐν ante dativos instrumenti. Notissimae sunt formulae δουλείαν δουλεύειν, πόλεμον πολεμεῖν, et similes, quarum permultas congesserunt Rittershus ad Oppiani Halieut. IV, 263. Vorst. Philol. S. II, 35. Fischer ad Well. Gr. III. a. p. 422; et alii. Manifesta in his etiam est simplicitas antiquam redolens aetatem, qua homines nec auribus nec mente satis acute sentiebant. Nam aures eruditae varietatem sonorum in sermone poscunt, et priorum syllabarum iterationes respuunt: animus item cum res easdem subiiciat, tamen e diversis partibus eas adspicere, quasi mutato earum situ, cupit. Itaque in actione aliqua exprimenda verbum nomini adiungimus, quod cau-

sam, effectum, adiunctum proprie significet, non ipsam actionem nomine significatam: et, si id commode fieri nequit, verbum certe nomini adhibemus non cognatum, sed ab alia origine ductum. Sed illa simplicitas conveniebat antiquissimis Judaeorum scriptoribus aliorumque orientis populorum, a quibus illa manavit ad Graecos. Non omnes autem istiusmodi formulae pertinent ad institutum nostrum, sed illae tantum, ubi substantivum absolute ponitur. Nam recte Sanctius in Minerva p. 819: „Julius Ruffinianus rhetor pleonasmum vocat, vivere vitam, pugnare pugnam.... Cui facile assentior, dum ne credat, pleonasmum esse, longam vitam vivere, et hunc furere furorem.“ Itaque Hom. Il. ί, 74 ἀρίστην βȣλὴν βȣλεύσῃ non est pleonasmus, nec Matth. 2, 10, si licet analogiam sequi, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, nec similia Xenoph. de rep. Ath. 1, 3. et Aristoph. Vesp. 617. Sed verus ille est Iliad. κ', 147 βȣλὰς βȣλεύειν: nam simplici verbo poeta defungi poterat, quia nomen βȣλὰς non habet adiectivum, nec ad aliud quid refertur, sequente v. c. relativo, ἃς, αἷς etc. Significat autem talis pleonasmus, aliquem studiose et unice, vel pro vitae et muneris ratione, id facere, quod in verbo inest, ut e. g. γεωργίας γεωργεῖν Xenoph. Oec. 3, 5 idem esse videatur, quod simplex γεωργεῖν 14, 2; sed illud prius clarissime et sine ulla ambiguitate significet tempus omne in agricultura collocare. Eodem modo inter se habent ἀγορεύειν, et, quod Iliad. β', 788 occurrit, ἀγορὰς ἀγορεύειν. Sic Plat. Gorg. Vol. IV, p. 80 τȣ̀ς ἐπαίνȣς ἐπαινεῖν et τȣ̀ς ψόγȣς ψέγειν est studiose alios laudare, et in aliis reprehendendis versari. Sic et apud Latinos servitutem servire non est simpli-

citer servire, sed servum esse, servitutis conditione uti.

b) Haec simplicitas, (si ulterius regredi placet ad indagandas ultimas pleonasmorum causas) fluxit sine dubio e paupertate linguae, unde etiam αἰπόλια αἰγῶν Il. β', 474 et αἰπόλος αἰγῶν Odyss. υ, 173 et συῶν συβόσια Odyss. ξ, 101: quae usurpare homines tum coeperunt, cum nomen generis nondum haberent, coactique essent nomine uti speciem proprie indicante. Sed deinceps talibus formis etiam delectati esse videntur. Nam, analogiam secuti, cum catachresi verborum dicebant δεσμωτήριον οἰκοδομεῖν, νέκταρ οἰνοχοεῖν, ναῦς ναυπηγεῖν, στρατηγὸς τοῦ πεζοῦ, et similia.

c) Quoniam simplicitatis, in qua ipsa possemus acquiescere, causas etiam quaerere coepimus, in nonnullis formis, quae ad hoc genus pertinere videntur, fortasse ad primum illum subtilitatis reducimur fontem. De nomine λόγοις in λόγοις ἐπαινέσαι Sophocl. Ai. 1399. dubito. Sed sunt Homerica multa manifestae simplicitatis, ultra quam nihil quaeri etiam debere videtur, ut ἔπεα προσαυδᾷν et μῦθον προσειπεῖν. Veruntamen ad rectius diiudicandas antiquissimas loquendi formas tenendnm est, multas earum petitas esse e vita hominum prorsus barbarorum et nulla formatorum humanitatis disciplina; ut ὠμὸν βεβρώθειν Il. δ, 35, quod ab Homero aliisque ab illo mutuatis per allegoriam dictum, pro gravissima pugna affligere, proprio sensu factum erat ab hominibus, quorum nondum interciderat memoria, vel quos sciebant etiam tunc vagari in terris non longe remotis. Horum feritas tacita significatione comparata cum aliorum humanitate pluribus pleonasmis videtur causam dedisse. Feri homines, laetitia elati, clamoribus et cachinnis totoque corpore gestiente id

produnt. Itaque si quis vere gaudet, neque tamen illis laetitiae signis cum strepitu effertur, is dicitur θυμῷ γηθεῖν s. φρένα χαίρειν. Recte igitur φρένα urgebat Valerius Probus in Odyss. ί, 106. Vid. Gell. IX, 9. Sic et in aliis animi commoti signis effusi feruntur barbari. At Menelaus μέγα στοναχίζετο θυμῷ, Il. ή, 95. Nestor δεῖσε item ἐν θυμῷ, Il. θ', 138. Homines isti (ac vix homines) voce inclamant alterum, et paucis sonis, quibus pro lingua utuntur, vix sensus suos exprimunt. Ab his multum diversos significat Homerus, qui prudenter et iusta oratione cum altero agunt. Hinc εὐφρονέων Il. ά, 73 et πεπνυμένος γ', 203. Barbari hostem solo clamore sublato adoriuntur: Ulysses et Socus oratione compellant: Iliad. λ', 429 et 440. In his πεπνυμένος in dubium potest vocari, quia in Odyss. γ', passim, ut et Il. γ', 148, eo sensu prudens dici videtur, quo is, qui nunc prudentia excellit. Sed universe, et maxime in Iliade, permultis id tribuitur, qui non sapientius loquentes inducuntur, quam nunc quivis homo non plane bardus de vulgo. Veruntamen de magnitudine sapientiae aut prudentiae non quaerimus, sed de causa, cur huius virtutis fiat mentio, cum verba simpliciter facta commemorari debeant. Nam per se frigide illud abundare videtur.

§. 16. Tertius pleonasmorum fons est in studio perspicuitatis. Exempli causa necessario hic commemoranda est verborum cuiusvis generis post parenthesin aut alia interiecta verba repetitio, qualis est Eurip. Phoeniss. 510: Ἐμοὶ μὲν, εἰ καὶ μὴ καθ' Ἑλλήνων χθόνα τεθράμμεθ', ἀλλ' ἂν ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν. Multa huius generis Zeunius habet ad Xenoph. Exp. Cyri I, 8, 13 et aliis, quos ipse monstrat, locis. Similis ratio est, ubi post interiecta membra, neglectis prioribus verbis, tota

sententia mutatis verbis repetitur. Vid. ὅτος S. 3. Saepissime porro, cum alicuius oratio refertur, etsi ab initio dictum est εἶπε, εἶπον etc. tamen pluribus locis interponitur ἔφην, ἔφη etc. aut in oratione obliqua φάναι, scilicet ut clarissime videat lector, qua in oratione versetur, et ut mature ab errore revocetur, si forte aliud agens, nec satis attentus, opinetur, auctorem e sua persona loqui.

§. 17. Quartus fons est gravitatis. Sed gravitas ea est virtus orationis, qua res insignes et ad animum laetitia, dolore, admiratione aliove motu afficiendum accommodatae uno verbo aut paucis ita ponuntur ob oculos, ut motus ille ex repente intellecta rei magnitudine consequatur. Nos dicimus Nachdruck. Uno exemplo satis erit hoc illustrasse. Apud Herodotum VII, 166 haec legimus: τὸν δὲ Ἀμίλκαν . . . ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα, οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς. Non obscurum erat adverbium οὐδαμοῦ per se positum, neque id facile quis intelligeret ita, Hamilcarem v. c. nullo in loco Siciliae, aut nulla parte Carthaginis apparuisse; praesertim cum antecesserit ἀφανισθῆναι. Sed verbo γῆς addito longe clarior lux exoritur, ita ut repente totum orbem terrarum oculis animi obiectum conspicere videamur, multoque clarius maiorique cum admiratione intelligamus, eum nulla in parte terrarum amplius fuisse visum.

Omnino autem ad multitudinem, magnitudinem, praestantiam et quamcunque vim rerum insignem exprimendam saepe additur nomen generis vel partis, ad quam pertinet praedicatum. Hoc facit, ut animus paullo diutius in re consideranda occupetur. Diod. Sic. XVI, 86. ἀντίπαιδα τὴν ἡλικίαν ὄντα, διάδηλον δὲ τὴν ἀνδρείαν etc. Herodot. II, 96. extr. τὰ πλοῖα ταῦτα πλήθεϊ πολλά. Paus. VII, 15, 3 ἀποκτείναντες πλήθει πολλούς. et VII,

13, 6. παρέχονται χελώνας μεγίστας μεγέθει. Sed vid. maxime Xenoph. Mem. II, 1, ubi ἰδεῖν, φύσει, ὄμματα, σχῆμα et χρῶμα ad sensum inornatum accesserunt. Vid. et Praemon. de substantivis, VI. Ex hoc pleonasmo gravitas nata est loci illius apud Ciceronem or. pro M. Marcello c. 3 init. Domuisti gentes immanitate barbaras etc. Sed et in levioribus rebus gravitas quaedam locum habet: non enim eius est certa mensura, sed notio est, ut dicunt, relativa. Quamobrem in permultis verbis et exigui ac prope nullius momenti particulis, ut in καί, gravitatem aliquam laudamus.

§. 18. Quintum fontem pleonasmorum facimus brevitatis. Repugnans et ridiculum cuipiam videatur, e brevitate fluxisse abundantiam, et id, quod verbis detrahi possit, e verborum paucitate ortum esse. Sed nos loquimur de pleonasmo non vero (qui nullus est), sed a grammaticis appellato. Res autem sic se habet. Postquam usus linguam satis locupletaverat ratioque perfecerat, homines primum sine dubio plenas verbis per se necessariis efferebant sententias. Huius generis verbum exempli causa nobis sit praepositio ἐν cum dativo nominis iuncta, quod instrumentum, subsidium aut modum rei efficiendae significet. Haec praep. antiquitus occurrebat ambiguitati, monebatque, ne quis dativum proprie acciperet, quasi homini aut rei aliquid datum destinatumve significaretur. Sed deinceps cum animadverterent, e ceteris sententiae verbis, aut vicinis dictis, illud facile intelligi, neque opus esse praepositione, omnibus fere placuit solus nudusque dativus ad illud significandum; et ea brevitas, quae praesertim alacri gentis Graecae ingenio apta esset, prorsus legis vim obtinuit. Si quis ergo postea hanc voculam nomini praeponebat, insolentius loqui et pleonasmis uti vi-

debatur. Pertinet hoc ad omnia fere ellipseos expletae genera. Formulae etiam quaedam occurrunt natae e sententiis olim plenis et absolutis, sed ita decurtatae et circumcisae, ut inde non quivis intelligere possit, quales olim illae sententiae fuerint. Jam quia ex his porro quaedam abiici possunt, et ita quidem, ut reliquiae deinde cum vicinis verbis in unum sensum commode coëant, illa ex antiquo tempore relicta, quibus carere possemus, grammatici dicunt πλεονάζειν. Hac ratione, causa nostra satis defensa est, si quis forte hoc accuset, quod idem h. l. peccemus, in quo peccasse Lambertum Bos §. 4 ostenderimus. Exempla autem certa habemus in ἑκὼν εἶναι et τὸ νῦν εἶναι, (v. εἶναι S. 1 et 2) et probabilia in εἶτα et ἔπειτα, itemque in ἔστιν ὅπως. Vid. Ellips. plur. verb. S. 3.

Non incommode hic addere videmur, in singulis quibusdam verbis, ut in ἀνήρ, (vid. h. v. extr.) utrumvis poni posse, vel ellipsin vel pleonasmum. Si levi appellationis errore non causa datur falsis interpretationibus, nobis perinde erit, sive pleonasmi quidam nobis accedant, sive detrahantur. Hactenus in verbis, quod dicunt, sumus faciles, nec de talibus acrius, quam res fert, pugnabimus.

§. 19. Sextus nobis fons sit elegantiae. Largus est hic fons, ita ut ex eo plura derivare possimus. Commemoranda nobis primo est Atticorum elegantia et urbanitas in verborum modestia et in ironia. Nam utraque abundantiam quandam orationis peperit. Modestiae causa ingenium illi suum viresque suas omnes verbis extenuant, et iudicium de rebus vel aliis permittunt, vel sic efferunt, ut circumspecte et caute, non confidenter et temere, pronuntiasse videantur. Hinc τὸ κινδυνεύειν et τὸ δοκεῖν, et alia, maxime in particulis. Al-

teram illius urbanitatis partem ironiam feci. Nam, quatenus ad argumentum nostrum pertinet, ea usi vim verbis tribuunt significationi propriae prorsus contrariam. De hac antiphrasi, qui non cogitant, hi aut plane nihil expedire conantur, aut infeliciter argutando res male expediunt. Differt autem aliquantum ab ironia vulgari sive rhetorica. Nam haec fere ad redarguendos et ridendos alios adhibetur; illa vero Attica, qua hic utimur, ad res severas iucunditate quadam temperandas. Habemus enim plura huiusmodi; κινδυνεύειν, de quo dicemus suo loco, ἀνευφημεῖν, vehementer lamentari, Plat. Phaed. p. 135: αἰτίαν ἔχειν, laudari, Plat. Gorg. p. 122: κατειπεῖν et κατηγορεῖν, testari cum laude, Xenoph. Mem. II, 6, 33: ἀνέχεσθαι et καρτερεῖν, delectari, frui: Id. II, 6, 4 et Cyri disc. V, 1, 26; et ἀνέχειν item, ut equidem explico Sophocl. Ai. 211 (Cf. Eurip. Hec. 119): οἶμαι (de re explorata et nihil dubia), persuasum mihi habeo, Xenoph. Cyri disc. II, 2, 3, et IV, 6, 4: ἴσως, certissime, verissime. Haec tantum ad firmandam ironiam, quae in pleonasmo τοῦ κινδυνεύειν inest, attulimus. Sed adde particulas τοι et οὐ πάνυ, quas et infra suis locis ponemus: nam et ipsae πλεονάζειν a quibusdam dicuntur. Nomen pleonasmi etiam in his particulis feremus; modo illi doceant, unde sit ductus, et quam vim habeat.

§. 20. Sed quaedam etiam hominum in ceteris eleganter loquentium consuetudo introduxit, magis ipsorum auctoritate, quam sua virtute, commendata. Nam quod in aliis rebus usu venit, ut mores et facta hominum nobis probatorum imitemur, etsi per se non admodum laudanda, id etiam fieri solet in usu loquendi, id est in con-

sensu bonorum scriptorum. Cf. Quintil. I, 6, extr. Nam amatorem, ut Horatius dicit, amicae

turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec
delectant; veluti Balbinum polypus Hagnae.
Vellem in amicitia sic erraremus, et illi
errori nomen virtus posuisset honestum.

Hoc praeceptum Horatii nos accommodavimus ad institutum nostrum, et honesto elegantiae nomine etiam illa complexi sumus, quae olim auctoritate hominum venustorum, qui ipsi in his cesserunt multitudini imperitae, in sermonem introducta et ita pervulgata sunt, ut propter illa (quippe non ratione sed hominum voluntate probata) usus loquendi diceretur tyrannus.*) Inde igitur quidam etiam pleonasmi exsistunt, et in Graeca lingua exstiterunt. Cum alia exempla in promtu sint, utar hic ea forma, quae in pronominibus tantum quibusdam causam praebet

*) Latiori sensu verbum elegantiae, sicut Ernesti in rhetoricis initiis, aliique alibi, posuimus, complexi etiam urbanitatem. Commodius hoc visum est, quam divisa in plures partes elegantia, et adhibitis pluribus vocabulis, fontes pleonasmorum dispergere in rivulos plures. Per se autem urbanitas est proprium nomen, quo significatur quidam in usu verborum gustus urbis, (der Hauptstadt), in quo nihil peregrinum neque sensu neque verbis deprehendatur. Ita Quintil. VI, 3, 17 et 107. Hoc sensu in Commentario in orationem Cic. pro M. Marcello §. 4 dixi, hodierno die magis urbanum esse, quam hodie, quippe ab homine polito in orationibus diligenter scriptis saepius usurpatum. Monere hoc placuit, quoniam Vir Doctus in Leipz. Litt. Zeit. 32 St. 1806 dubitabat, qua in re istic urbanitatem posuerim.

pleonasmorum, in nominibus autem enallagen casuum dictam sive antiptosin. Grammatici de ea non satis perspicue agunt. Verba nempe sunt multa sciendi et docendi, et affinia, quae et ut neutra s. intransitiva, sequente deinceps nominativo, usurpari possunt, et ut activa s. transitiva, adiuncto statim in eadem enuntiatione accusativo. Haec ubi convenit priori modo poni, saepius posteriorem modum sequuntur. Aristoph. Plut. 56. σὺ πρότερον σαυτὸν, ὅς τις εἶ, φράσον. Xenoph. Cyri disc. V, 1, 19 Ἐγὼ ὑμᾶς οἶδα σαφῶς, ὅτι... ἐξήλθετε. Luc. Evang. 13, 25 et 27. οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. In his σαυτὸν et ὑμᾶς salvo sensu potest omitti. Nec tamen veri, et qui dici solent, sunt pleonasmi. Hoc et per se intelligitur, et clarius fit, cum in priori commate non ponitur pronomen, sed nomen; ut Aristoph. Nubb. 1147: καί μοι τον υἱὸν, εἰ μεμάθηκε τὸν λόγον ἐκεῖνον, εἰπέ: et Plut. 55: πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ τι νοεῖ. Eurip. Hippol. 1250: οὐ δυνήσομαί ποτε τὸν σὸν πιθέσθαι παῖδ', ὅπως ἐστὶν κακός. Temere igitur Pareus in Lex. Crit. Mantiss. p. 71 Te tantum et Me, nihil cogitans de ratione, vult παρέλκειν. Fortasse et nonnulla huius generis olim gravitatem, nescio quam, habuerunt, sed lapsu temporum propter frequentem usum sic elanguerunt, ut iam ex alio fonte laus quaedam illis petenda videatur. Cf. e. g. pleon. articuli S. 5.

§. 21. Postremo multa ornatus causa ponuntur, quae sensus omnino non poscit. Huc refero inprimis, quae propter numeros inseruntur sententiis, ut paribus nempe paria respondeant, nec verba propter sonos vicinos offendant, aut propter paucitatem nimis cito praeterlabantur aures, etc. ut Xenoph. Cyri d. I, 2, 1 εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος. Diod. Sic. IV, 61 μικρὸς

μὲν τοῖς μεγέθεσι, πολλὰς δὲ τὸν ἀριθμόν. Similia retulimus ad gravitatem §. 17. Vid. et Praemonita de substantivis S. VI, et praemonitum de verbis. Sed haec hactenus. Nam peculiaria quaedam elegantiae genera persequi, ut de ἄρχεσθαι Sect. 2, longum foret.

§. 22. Fontes demonstrasse videor pleonasmorum veros et liquidos: quos utinam non turbasset foeda glossarum illuvies! Certe si quo loco monere commodum est, ne glossatorum additamentis decipi nos patiamur, hic profecto est, quia tam multa verba verbis scriptorum interpretandi consilio adiecta deinceps errore librariorum in media oratione posita sunt. Exposuerunt de hac re copiose multi et in criticis operibus et in commentariis ad scriptores antiquos, ut Dorville ad Charitonem VII, 5. VIII, 8 et alibi. Nos vel verbo monuisse satis esset. Sed unum exemplum addam. Apud Herodotum III, 36 legitur οὐ πολλῷ μετέπειτα χρόνῳ ὕστερον: sed 129 χρόνῳ οὐ π. ὕστερον: VII, 137 autem χρ. μετέπειτα πολλῷ: et 151 πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον, itemque 170 χρόνῳ ὕστερον πολλῷ: VIII, 128 extr. rursus ἐς τὸν μετέπειτα χρ. αἰεί: IX, 85 vero δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα: de Homero denique 17 χρ. οὐ πολλῷ μετέπειτα. Cui non suspicio nascatur, auctorem primo illo loco simpliciter ὕστερον scripsisse, et addidisse aliquem μετέπειτα χρόνῳ, ut Herodoteum; aut hoc ipsum explicasse verbo ὕστερον? Nam nec usu loquendi, quantum memoria mea fert, se tuetur ille pleonasmus, nec sententia loci. Nam si longo post tempore poenituisse Cambysem diceretur, verborum multitudo bene haberet. Nunc equidem probo sine μ. χρ. solum ὕστερον, quod auctori non est insolens. Sic II, 52 ὕστερον πολλῷ: et III, 65 ἡμέρῃσι ὕστερον ὡς εἴκοσι.

Singuli pleonasmi secundum partes orationis enumerati et expositi.

Pleonasmus articuli.

1. Hic redundat saepe, si de sensu nude logico et populari quaeras, usumque aliarum linguarum compares. Nam pluribus de eo philosophari, a nostro instituto abhorret. Facile quis sentit et intelligit, licet involuta notione, eum inventum esse ad nomina appellativa, sive universalia omnia, ad unum pluravc individua aut ad speciem revocanda et restringenda. Primus igitur pleonasmus est articuli nominibus hominum propriis praepositi. Natus ex eo videtur, quod Graecorum nomina notae sunt significationis, et proprie appellativa. Sed ceterum in hoc eius usu non videntur certam esse secuti legem.

2. Loca duo habemus apud Xenophontem sibi simillima, quorum in translatione si articulum plane negligas, nihil vitii deprehendetur. Prior est Cyri d. III, 3, 4: *καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι (συμπροὔπεμπον), ἀνακαλοῦντες τὸν εὐεργέτην, τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθόν.* Haec commode sic vertas: *Etiam ceteri homines omnes eum prosecuti vocitabant euergetam et virum optimum.* Sed aliquantum gravitatis perit. Nam ὁ εὐεργ. (cum articulo) est, *cui vere et proprie*

competit nomen euergetae; et nos dicamus *der wahre Evergeta*; *dem der Name E. so recht eigentlich zukommt.* In altero commate repetitur articulus, ut pateat, ἀγαθὸν esse primarium verbum. Is si non esset bis positus, locus et ambiguus esset et languidus. Nam sive diceres ὁ ἀγ. ἀνὴρ, sive ὁ ἀνὴρ ἀγαθὸς, ad solum substantivum trahi posset articulus, et sic maxima vis detrahi verbis. Alter locus est Exp. Cyri VI, 6, 7: Οἱ δὲ ἄλλοι . . . ἐπιχειροῦσι βάλλειν τὸν Δέξιππον, ἀνακαλοῦντες τὸν προδότην. Vertas licet: *Ceteri vero . . . . iactu telorum D. petere aggrediuntur, cum clamore appellantes proditorem.* Non male sic. Sed et h. l. praemissus articulus προδότην facit *einen wahren Verräther!* Non diversa vis articuli est (quamquâm res facit, ut aliquantum interesse putes) Memor. IV, 4, 5 πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαξόντων, *omnia plena esse eorum, qui hoc profitentur, in hoc unice versantur, adeo ut parati sint ad docendum.* Eodem usu ante interrogativum τίς? in responso flagitat nomen hominis insignis, et maxime appellativum. Plat. Vol. VI. p. 134: οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι; ἄριστοι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων; οὐχὶ τοῦ βασιλέως; Φάθι. Vid. Vig. d. Idiotismis III, 11, 3. Sic et cum irrisione per ironiam adhibetur Eurip. Med. 274. Vid. Valken. ad Phoeniss. p. 553.

3. In primis participium τυχὼν cum articulo nominibus subiungi solet. Xenoph. Mem. III, 11, 4: ἐν ἐσθῆτι καὶ θεραπείᾳ οὐ τῇ τυχούσῃ, si Latine ad verbum vertas, cum nullum habeas articulum, gravitas perit. Breviter tamen reddi potest *vestibus et famulis non vulgaribus illis*, aut . . . *et quidem non vulgaribus.* Sic Luc. Act. Apost. 28, 2. Aelian. V. H. VI, 12. Alciphr. III, 59. Lucian. Pisc. 17: et Eunuch. 11. Longin. 9, 9. Polyb. VI, 1. Aeneae Poliorc. 5 et 6. Alia dedimus in Xenophontis indice.

4. Justior est pleonasmus articuli nominibus numerorum cardinalium praepositi, et quidem de rebus, quorum non est legitimus aut natura definitus numerus. Herodot. VIII, 82: Ἐξεπληρῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νῆας. Xenoph. Exp. Cyri II, 6, 15 ἦν δὲ . . . ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη: ubi notandum, de ceteris ducibus interfectis articulum non adhiberi: quo indignior significatur eius mors fuisse, quippe iam ad senectutem provecti. Cf. I, 7, 10 et §. 12. Lucian. Macrob. c. 8 bis occurrit, tum c. 10, 18, 22, 26. Non per totum libellum numeris annorum, quos μακρόβιοι illi vixerint, adhibetur articulus, quia crebrior eius usus peperisset taedium. Adde Xen. Cyri disc. V, 2, 1. VI, 3, 19. et Diod. Sic. XVI, 38 ubi Phayllus τῶν στρατιωτῶν ἀπέβαλεν ὀκ ἐλάττους τῶν διακοσίων. Sed iam dudum de hoc usu articuli agendum erat. Proprie, ut dixi, ponitur de certo et legitimo numero, ut Cyri disc. I, 2, 12 extr. et 13 et 15. Jam ubi maior quidam numerus effertur, sed nulla lege aut consuetudine definitus, articulus vim dicti auget eo, quod significat, *numerum esse, quo veram et admirabilem magnitudinem metiri possimus.* Et sic nostri: *Er verlor an die 50000 Thaler*; et *Er ist an die 90 Jahre alt geworden.* — Vid. et πᾶς in numeralibus.

5. Jungitur ille porro cum demonstrativo pronomine hunc in modum: τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, aut τὸν ἄνθρ. τοῦτον et ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ; neque ratione id postulante (nam satis clare solum pronomen rem demonstrat), neque ex usu aliarum linguarum, quae studio philosophorum excultae sunt. Nam etsi apud Ebraeos articulus praefigi solet pronominibus tertiae personae, et in aliis item, ut opinor, orientis linguis: tamen ne longe abeam, nec nos dicimus, *diesen den Mann*; sed tantum *diesen Mann*; neque Franco-

galli, *Ce l'homme*, sed tantum *Cet homme*. Verum ille articuli pleonasmus primo maxima haud dubie cum gravitate ab aliquo usurpatus est: postea, cum vulgo placere coepisset, ita frequentatus est, ut vim omnem amitteret.

6. Repetitur articulus saepe ita, ut indoctis videatur posteriori loco passim otiosus esse. Sed ubique iustam habet iterationis causam; quae optime cognoscitur e locis ipsis. Exempla tantum propter brevitatem ficta haec ponimus: Ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος, τὸ ὄνομα τὸ Μήδων, τὰ ἄλλα τὰ πολιτικά, ὁ Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος. In talibus ante posteriorem articulum cogitari debet δηλονότι: nam, ut S. 1. monuimus, significatur, primarium sequi verbum, ad quod maxime attendendum sit. Sic primum est ἄρτος non omnis, sed tantum ἐπιούσιος, *alimenta* (non exquisita, neque copiosa, sed tantum) *quae natura desiderat*; simul et significatur, tale ἐπίθετον non esse poëticum: secundum, *nomen, et quidem Medorum*: tertium, *cetera* non omnia, quae in mentem venire possunt, sed *quae ad remp. pertinent*: quartum, *Plato, et quidem* (ne quis alium eius nominis hominem v. c. Sardianum illum Platonem intelligat, philosophum Epicureum) *Aristonis f., Socratis auditor.* Sed certum etiam locum adiungam. Isocr. Paneg. 47: μάλιστα μὲν Λακεδαιμονίοις ἐγκαλοῦσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μετέχουσι τῆς εἰρήνης. Hic μετέχ. sine articulo significaret, etiam Lacedaemonios esse *participes* pacis, cum tamen sint *auctores* pacis, et alios fecerint eius participes. Rite ergo distinguuntur hoc articulo a Lacedaemoniis Athenienses, Thebani, Corinthii et Argivi.

7. Periphrasis illa nominum, τὸ τῆς τύχης, τὰ τῆς φιλοσοφίας, pro ipsa τύχῃ, ipsa φιλοσοφίᾳ, est abundantis articuli. Vis autem eius in exemplis propositis

est: *totum illud, quidquid fortunae nomine complectimur*, et *omnis philosophia.* Locum fere habet in rebus, quarum discernere licet varias partes, attributa et alia praedicata, ut de iis plura cogitari possint. Permulta exempla reperiuntur in Fisch, Animadvv. ad Well. Gr. I, p. 335.

8. Jam Sect. 1. vim aliquam articuli ante τίς positi tetigimus, quae in omni oratione locum habet. Sed alia videtur esse in mediis colloquiis, ubi exspectatur responsum continuo subiiciendum. Fischerus, qui l. l. p. 340. exempla suppeditat, commode et breviter dicit, articulum ita praemitti, ut vim relativam habeat. Pluribus id illustrat Hermannus ad Vigeri librum p. 704. Ostendit autem, τὸ semper referri ad aliquid antecedens, neque idem esse, quod τοῦτο: obstare tritissima illa, τὸ ποῖον τοῦτο? τὰ ποῖα ταῦτα? Hunc igitur usum articuli vir doctus sic explicat: Is, qui interrogat, audiendi studio id, quod alterum dicere vult, occupaturus ipse orationem inchoat, quam ab illo absolvi vult; ipse autem, quia eam absolvere non potest, addit pronomen interrogativum. Exemplis utitur Aristoph. in Pace 693. ss. οἷά μ' ἐκέλευσεν ἀναπυθέσθαι σου! — Τὰ τί? — Εὐδαιμονεῖ, πάσχει δὲ θαυμαστόν — Τὸ τί? et Aeschyl. Prometh. 248. s. θνητούς τ' ἔπαυσα μὴ προδέρκεσθαι μόρον — Τὸ ποῖον εὑρὼν τῆσδε φάρμακον νόσου? Simillima igitur ratio est eorum, quae infra sub ἵνα exposui.

9. Intercedit articulus passim substantivo et adiectivo, quorum posterius per se sine articulo ponendum videtur eodem in casu, qui tamen mutatur in genitivum. Xenoph. Conv. 7, 2 τροχὸς τῶν κεραμεικῶν pro τρ. κεραμεικός. Theophr. Char. 5: Θουριακὰς τῶν στρογγύλων ληκύθους,

Tyriacas lecythos rotundas. Fluxit hic, qui dici potest, pleonasmus e subtilitate. Est enim ille haud dubie partis genitivus, sive partitionis index, ut recte Fischerus monet. Nam si apud Xenophontem v. g. κεραμεικὸς dictum esset, peculiaris materiae trochus posset intelligi, neque statim pateret, genus certum esse trochorum. Sic, ut aliud addam, Socrates in Gorgia Platonis p. 156. Vol. IV dicit συχνὲς τείνω τῶν λόγων, (*perpetuas produco* (habeo) *orationum*) ἐπειδή μοι ὲκ ἐθέλεις ἀποκρίνασθαι. Nam λόγοι possunt esse vel *perpetuae orationes* vel *breves mixtis responsis interrogatiunculae.* His quoniam Callicles non dat causam, Socrates coactus est illa parte orationum uti, quae dicuntur *perpetuae.* Post etiam elegantiae, puto, causa haec forma adhiberi coepit. Sic certe statuendum v. c. de loco Herodoti I, 24. τὸν πολλὸν τὲ χρόνε. Sed eo utitur Dorville ad Charit. I, 13 inter alia, in quibus ellipsis esse dicitur nominis μερίς, aut μοῖρα, ut ἡ πολλὴ τῆς στρατιᾶς, ἡ πλείστη τῆς χώρας. Nimirum etiam in his genitivus est partitionis, ut copiosius docet Fischerus in Animadv. ad Well. Gr. III a. p. 296 ss. probantibus idem viris doctissimis, quorum auctoritate utitur. „Unde enim", inquit, „pendere dicantur genitivi substantivorum masculinorum adiectivis ejusd. generis additi?" Deinde affert exempla bene multa Herodoteo similia, ut Demosth. c. Lept. 7. ὁ ἥμισυς τὲ χρόνε. Herodot. III, 105, τὸν πλέω τὲ χρυσὲ Thuc. I, 30, τὲ χρόνε τὸν πλεῖστον: et VII, 69. ἐν τῷ τοιέτῳ τὲ χρόνε. Ergo et ante feminina redundat articulus: et, quamquam nomina in his exemplis non speciem generis, ut in tribus illis prioribus, indicant, sed totum parte detracta, tamen ceterum nihil discriminis est ponendum.

10. Denique aliquid adspergere liceat de locis, ubi

vitio interpretum et typographorum articulus videtur abundare. Constat ὅδε ὁ aeque dici, atque ἔτος ὁ. (Cf. modo dicta S. 5. et infra dicenda ad ἔτος.) Sed in Luciani Somnio §. 15. sic expressum est in ed. Bipont. ἀμείψομαι σὲ τῆςδε τῆς δικαιοσύνης. Ibi Solanus: „Τῆς δὲ τῆς: Fuit cum crederem legendum τῆς δὲ σῆς. Sed sic etiam usurpatur elegantissime.“ Sed δε est encliticum, et scribendum erat τῆςδε τῆς δ. *propter hanc iustitiam.* Ap. eundem in Ver. Hist. I §. 2. ubi recte scriptum est τῶνδε τῶν συγγραμμάτων, Reitzius: „De repetitione ista articuli iam bis alibi monuimus.“ Deinde illum ipsum locum ponit τῆς δὲ τ. δ. sed et sibi repugnans alia huius generis: ἐν τῷδε τῷ ἄντρῳ, recte adiuncta sine accentu enclitica. Sero vidi iam Dorvillium de errore monuisse ad Charit. I, 3. p. m. 224. — De pleonasmo pronominis ΟΔΕ vid. ΟΥΤΟΣ Sect. 1.

Pleonasmi nominum substantivorum

Praemonita.

Universe hic moneo, I) multos accusativos nominum verbis cognatis iunctorum abundare. De qua locutione Suidas: Ἀττικὸν σχῆμά ἐστι, τὸ εἰπόντα τὸ πρᾶγμα ἐπαγαγεῖν τὸ ἀπὸ τοῦ πράγματος ὄνομα, ὡς τὸ ὕβριν ὑβρίζειν, λῆρον ληρεῖν, μανίαν μαίνεσθαι, φυγὴν φεύγειν, δουλείαν δουλεύειν, χαρὰν χαίρειν. Hic tantum moneo, veteres grammaticos ridicule Atticum vocare, quidquid a vulgari et simplici verborum structura paullum recedit. Huiusmodi formulae apud omnes omnium populorum Graecorum scriptores occurrunt, ut apud Herodotum, Theocritum, Hesiodum, Plutarchum, Polybium etc. De ceteris vid. Isag. §. 15. init. II) Abundant et non pauca nomina in genitivo casu adiuncta temporis et loci adverbiis. Ita Hom. Odyss. ό, 264 πόθεν εἷς ἀνδρῶν? Herodot. V, 73 ποῦ γῆς οἰκημένοι. VII, 166, οὐδαμοῦ γῆς. Plat. Vol. V, p. 226 οὗ γῆς εἰμί. Aristoph. Ran. 48. ποῦ γῆς ἀπεδήμεις? Aelian. Hist. an. VIII, 10. ἐνταῦθα τοῦ καιροῦ. Hic ἐνταῦθα est i. q. τότε: et vicina verba per se ostendunt, de tempore esse sermonem. Itaque et ipsum πλεονάζει. Pleraque huius generis gravitatem orationi addunt. Vid. Isag. §. 17. Nonnulla faciunt ad perspicuitatem. Horum exempla certa sunt, quae cum ὀψὲ iunguntur; ut Matth. 28, 1

ὀψὲ σαββάτων, *transacta hebdomade*: Aelian. V. H. II, 25 ὀψὲ τῆς ἡλικίας, *transacto* (*viridioris*) *aetatis tempore*. Nam cum ortum esse videatur ab ὀπίσε s. ὄπισθε (*post*; vel *extremo tempore*,) absolute quidem commode ponitur, ut Lat. *sero*, ubi cetera verba dubitare non sinunt de temporis spatio et relatione: sed tamen, adiecto tali nominis pleonasmo, clarior temporis significatio non displicet. Alia similis formae ad institutum nostrum non pertinent; ut Sophocl. Ai. 386, ὁρᾷς, ἵν' εἶ κακοῦ, *non vides*, *ubi mali* (h. e. *qua in miseria*) *sis?* quae tantum est elegans constructio, sed sine pleonasmi suspicione. Huic similia sunt Hom. Od. γ' 17, ἰθὺς Νέστορος. Herodot. IX 89. ἰθὺ τῆς Θρηΐκης. Aristoph. Pac. 300, εὐθὺ τῆς σωτηρίας. Luciani Nigrin. §. 2 εὐθὺ τῆς πόλεως. In his εὐθὺ est κατὰ τὸ εὐθὺ, scil. μέρος τῆς ὁδοῦ. Genitivus autem omnino ponitur ad significandam viam, quae ducit ad locum, ut Francog. *le chemin de la ville*. Fallitur Lamb. Bos sub εἰς, qui regi vult genitivum ab εἰς τόπον aut eiusmodi ellipsi. III) Post ἦ δ' ὅς (h. e. ἔφη οὗτος) passim nomen ipsum, quod iam ultimo verbo ὅς significatum est, per pleonasmum ponitur. Plat. (I de rep.) Vol. VI. p. 147 ἦ δ' ὃς ὁ Γλαύκων: et idem L. III. extr. Vol. III. p. 34 ἦ δ' ὃς ὁ Κτήσιππος. Idem fit post ὁ μὲν, ὁ δὲ etc. Aelian. V. H. I, 30 Ὁ μὲν ἵππευε,... τὸ μειράκιον. II, 40 ὁ μὲν τῆς ἀλκῆς ἐπιλανθάνεται ὁ ἐλέφας. III, 32 ὁ δὲ ἀγανακτήσας ὁ Ἡρακλῆς. Pausan. III, 4, 4; ἡ δέ σφισιν ἔχρησεν ἡ πρόμαντις. Ridet τὸ ἦ δ' ὅς Lucianus in Lexiphane c. 21, ut putidum et ingratum; sed, ut opinor, coniunctum cum aliis quam plurimis insolenter dictis, et nimis frequentatum. Nam et ipse in Convivio c. 9. et 32 iis utitur. Ceterum docet ille locus, non glossarum nomine

damnanda esse talia nomina: quorum usus perspicuitati inserviens ita fuisse mitigatus videtur consuetudine, ut ἔφη in media sententia post εἶπε et alia *dicendi* verba. IV) Nec praetereundus est pleonasmus nominum, quorum vis jam inest in antecedenti alio nomine privationem quamcunque sed maxime orbitatem significante, ut ἄπαις ἀῤῥένων παίδων; Xenoph. Cyri disc. IV, 6, 2. παίδων τ' ἄπαιδας γραῦς ἔθηκας, Eurip. Andromache 613. Similia sunt ἀψόφητος κωκυμάτων (*sine lamentis*,) ἄσκευος ἀσπίδων, et quae magis poetica sunt Eurip. Phoeniss. 359 s. et ante 336, ad quem locum pluribus Valkenarius de hac loquendi ratione disputat. Talia necessitas prima induxit, usus postea commendavit. Sic iudicavimus Isag. §. 15. med. V) Nominibus rerum quarundam naturalium propriis, et notis quidem, adiunguntur interdum appellativa; ἄνεμον maxime dico, sed etiam ποταμὸν, λίμνην et ὄρος. Herodot. IV. 99 ὁ Ἴστρος... πρὸς Εὖρον ἄνεμον τὸ στόμα τετραμμένος: et paullo post, νότον ἄνεμον, et πρ. ἀπηλιώτην ἀ. Adde c. 49 et 116. et Eurip. Cycl. 19. In his ἀνέμȣ verbum παρέλκον, fortasse olim necessario additum fuit, cum propria nondum essent plane pervulgata; post autem servatum consuetudine loquendi. Fortasse et lectoribus minus doctis scriptor gratificari voluit. Nam physicis et nautis illa notiora erant, quam ceteris. Vulgo enim, praeter 4 plagas coeli, homines non multum curabant nosse regiones. Nec vero ap. Herodotum absurda est suspicio interpolationis. Nam fere sola ponit ventorum nomina, ut II, 8 πρὸς μεσαμβρίης τε καὶ νότȣ et IV, 45 τὰ πρὸς βορῆν. Montes, lacus et flumina fere accolis tantum nota erant. Non igitur liquido pleonasmos statuas in his: Xenoph. Exp. Cyri I, 4, 9 s. ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμὸν, ὄντα τὸ εὖρος πλέθρȣ, πλήρη δ' ἰχθύων etc.

Deinde: τȢ Δαρδάδακος ποταμȢ, Ȣ τὸ εὖρος πλέθρȢ. Quia longitudo non definitur, nemo dubitare poterat, esse ποταμόν. Sed ἀφέλεια Xenophontis volebat hoc ipsum addi, in fluvio praesertim ignobili. Herodian. III, 1, τȢ ΤαύρȢ ὄρȢς. Cum *Tauri* tam multae sint significationes, semel ὄρȢς nomen poterat subiici. Deinceps saepius Ταῦρος simpliciter appellatur. Strabo XI, 1. 5. τῷ ποταμῷ τῷ Ταναΐδι: et, καθ' ἃ ὁ Κῦρος καὶ ὁ Ἀράξις ἐκδίδωσι ποταμὸς, ῥέων ὁ μὲν etc. Sed geographi vix possunt in talibus esse nimis diligentes. De his hactenus. Alia per appositionem declarari necesse est; de quibus vel mentionem facere nihil attinet. VI) Ea, quae Isag. §. 17. extr. tetigimus, huc vel inprimis pertinent. Sunt enim substantiva: et, si quod verbum ejus generis occurrit, substantivi vim continet, ut ἰδεῖν κάλλιστος. Eorum hic mentionem rursus faciendum duximus, quia numero infinita sunt, et pauca tantum quaedam monendi causa possunt commemorari. Quidquid enim scholastici praedicabilibus et praedicamentis, quae vocabant, complectebantur; id substantivo expressum cum virtute dialectica vel aesthetica potest et solet abundare. Sunt autem fere dativi et accusativi huius generis: φύσει, σώματι, ῥώμῃ, μορφῇ, γένος, ἔθνος, πόλιν, ἐπιτηδεύμασι, πάθεσι, κακοῖς, σοφίᾳ etc. Iam ad singula.

Α Ν Η Ρ.

1. Hoc abundat iunctum gentilibus, ut ἀνὴρ Ῥωμαῖος. Usus enim hic est loquendi, ut vocabulo ῬωμαίȢ absolute posito significetur *incola urbis Romanae* aut *civis Romanus*, non subiectum quodvis generis masculini, quod ad Romanos urbemve Romanam pertineat. Itaque verus ille videtur pleonasmus. Nam perperam in Gram. Marchica

Gr. p. m. 411 Ῥωμαῖος et Ῥωμαϊκὸς inter ea gentilia ponuntur, quorum diversae sunt terminationes, sed idem sensus. Nam adiectiva gentilia in ικος sunt possessiva, et usu sensuque ab illis differunt, quibus homo certae civitatis aut nationis significatur. Hinc Dionysius Halic. opus suum non Ῥωμαίαν ἀρχαιολογίαν inscripsit, sed Ῥωμαϊκὴν, Iosephus suum Ἰουδαϊκὴν, non Ἰουδαίαν. De vi pleonasmi sic habendum: sicut omnino ἀνὴρ absolute positum significationem virtutis habet, ita et iunctum cum adi. gentili. Confirmatur hoc eo, quod oratores sic appellant auditores suos, ut Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Θηβαῖοι etc. et maxime quod in media oratione saepe simpliciter dicunt: ὦ ἄνδρες.

2. Coniungitur idem cum nom. substantivo hominem significante in aliqua conditione vitae constitutum, aut certae arti studioque deditum. Thuc. III, 29. ἀνὴρ μάντις Aeschin. c. Ctesiph. extr. ἀνὴρ ῥήτωρ. Aelian. V. H. XIV, 20, ἀνὴρ παιδαγωγός. Lucian. Halcyon. init. κερδιος ἀ. Pseudosoph. 12 συγγραφεύς. Dial. mort. p. 233. βουκόλος etc. In his nihil, nisi *hominem* ab initio videtur significasse, usurpatum subtilitatis causa, postea vero mansisse in usu loquendi. Nam et ἐχθρὸς ἀ. dicitur. Xenoph. Exp. C. I, 3, 20. sicut ἐχθρὸς ἄνθρωπος, Matth. 13, 28. Vid. Isag. §. 14 et 20,

3. Ubi ὅδε ἀνὴρ ponitur pro ἐγὼ, ut Aeschyl. in Septem c. Th. 657 et Sophocl. Ai. 833 sufficere quis putet ὅδε, ut nulla sit causa, cur nomen adiiciatur. Sed cum ei, qui illud usurpat, necesse sit gestu se ipsum demonstrare, ambiguitati occurrit verbo ἀνδρὸς addito. Quod si ὅδε simpliciter adhiberet, posset id, quod in corpore ge-

rit, aut pars corporis gestu demonstrata, ut στόμαχος, intelligi. Latini et *hic* dicunt et *hic homo*.

Addere h. l. visum est, quae Schwebel ad Lamberti Bos Ellipses p. 31. monet: „Nec tempus" inquit, „nec charta sufficeret, si vel potiora huius ellipseos (ἀνδρὸς) exempla in medium proferre vellemus. In permultis adiectivis absolute positis subauditur ἀνὴρ, quae vox etiam subinde expressa reperitur, e. g. in φίλος, νέος, βροτὸς, ἐχθρὸς, πολιτικὸς, βασιλικὸς" etc. Apparet, nos hic tricis impediri posse odiosissimis. Nam si pro sententia nostra pugnare vellemus, prorsus λογομαχίᾳ illa implicaremur, quam Werenfelsius peculiari libro exagitavit. Schwebelius scilicet intelligi volebat *sententiam dialectice plenam et plane politam* (quamquam hoc ipse non prodit;) nos tantum *pro captu populari plenam, nec plane politam*. Vid. Isag. §. 3 et 18 extr. Sed in tali disputatione ultra, quam res flagitat, philosophandum non puto: idque ingenue pluribus locis, et maxime §. 9. et 18. extr., professus sum.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Huius est in pleonasmo eadem vis, quam vidimus ἀνδρὸς, S. 2. Palaeph. 44 ἄνθρωπος γέρων καὶ ἀσθενής. Matth. Evang. 18, 23. ὡμοιώθη . . . ἀνθρώπῳ βασιλεῖ. Sic Latini; ut Plaut. Bacch. I, 2, 32 et 55 *homo adolescentulus*. Cic. Tusc. V, 23 *homo Arpinas*. Arch. 10 *Rudius h.* de or. II, 18 *Graecus h.* In his Ciceronis minuendi quidem causa *homo* additur: sed tamen *conditio* item hominis significatur, et quidem externa s. civilis, cum in Plauti loco sit naturalis, ubi nox, mulier, vinum adolescentulo praebent illecebras.

ΑΡΙΘΜΟΣ.

Passim hoc, sicut πλῆθος, redundat gravitatis et con-

concinnitatis causa, ut Herodot. IV, 82. ποταμὸς πολλῷ μεγίστους καὶ ἀριθμὸν πλείστους. Paus. III, 5, 3. γέροντες ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ὄντες ἀριθμόν.

Α Ρ Χ Η.

Cum praepositione ἐξ coniunctum hoc nomen habent pleonasticum, idem nempe ἐξ ἀρχῆς significare statuentes, quod αὖθις aut πάλιν, cum quibus illud coniunctim poni solet. Sed ἐξ ἀρχῆς non est *rursus*; sed proprie *secundum initium*, i. e. *sicut ab initio*, sive *de integro*. Aristoph. Plut. 867: εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξ ἀρχῆς. Hic sine dubio ἐξ ἀρχῆς idem est quod v. 95 πρότου, et 402 τὸ πρότερον Plat. Euthyphr. Vol. I. p. 24. πάλιν εἰπὲ ἐξ ἀρχῆς etc. *rursus dic, quasi re nondum tractata, quid denique fas sit, quo fiat, ut* etc. et p. 201: δέομαι πάλιν, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς, ἄλλου τινὸς λόγου. Vol. VII. p. 4. de rep. V. Ὅσον λόγον πάλιν, ὥσπ. ἐξ ἀ., κινεῖτε περὶ τῆς πολιτείας, ἣν ὡς ἤδη διεληλυθὼς ἔγωγε ἔχαιρον! Theophr. Char. 12 ἀκηκοότας καὶ μεμαθηκότας ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς διδάσκων, *qui surgat et eos, qui rem audiverunt et cognoverunt, doceat, a primis principiis orsus.* Ita et Xenoph. Cyri disc. I, 4, 13 et II, 2, 8. Eodem sensu dicitur ἐξ ὑπαρχῆς. Clarissimus est locus Luciani Bis accus. 4: δικάζεσθαι ἐξ ὑπαρχῆς, ὡς εἰ μηδὲ τὸ παράπαν ἐδεδίκαστο. Adde Sophoclis Oed. Tyr. 132.

Ε Ι Δ Ο Σ

saepe ambiguitatis evitandae causa παρέλκει, ut Paus. III, 1, 3 Ὑάκινθον μὲν νεώτατον ὄντα καὶ τὸ εἶδος κάλλιστον. Sic et ὄψις redundat, de quo infra. Sed de illo vid. et Isag. §. 21.

Ε Π Ο Σ.

1. Hoc apud Homerum abundat saepe simplicitatis nomine; ut Odyss. ϑ' 397; sed etiam ea cum significatione, de qua dixi Isag. §. 15 extr., ut Odyss. σ', 77, τ', 90. Nam Antinous, licet vehementer iratus, tamen, non solo clamore trucique vultu prodit indignationem, sed gravi oratione Irum increpat. Sic etiam Penelope iusta oratione incessit famulam. Sed tamen haec non prorsus explorata sunt, et multa eiusmodi loca referri possunt ad Isag. §. 15 *a* et *b*.

2. Apud scriptores insequentium temporum notabilis est pleonasmus in ὡς ἔπος εἰπεῖν. De quo cum etiam nunc viri docti sibi non constent, iuvat audire Clericum optime de eo disputantem A. Crit. I. p. 114. Tractat ille Platonis locum Apol. S. §. 7: „Ὡς ἔπος εἰπεῖν," inquit, „est ad verbum, *ut dicere*, h. e. *ut dicam verbum*; quod vertit Ficinus, *ut ita loquar*, Serranus, *ut uno verbo complectar*. Formula est, qua, ut durius, quid emolliebant; nec aliud vult Socrates, nisi aperte se dicere, nihil veri ab adversariis esse obiectum. Aliquoties in hac ipsa Apologia haec formula eodem sensu occurrit. Sic loquens de poëtis: ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν, ὀλίγȣ αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν: *ut dicam, quod res est, fere omnes praesentes melius, quam ipsi, loquerentur de iis, de quibus poemata fecerunt.* Itaque loquutione Graeca, τὸ παράδοξον adfirmationis emollitur. Sic intelligenda Hebr. 7, 9. ubi praestaret vertere, *ut dicam, quod sentio*, quam *ut ita dicam.* Galli similiter dicunt: *pour dire le mot*; qua loquutione utuntur, si quid audacius dicunt. Quod multis aliis Platonis locis ostendere facile possem." Nos haec addimus, quoniam ipse non fecit, ad firmandam eius explicationem. In eiusd. Apol. initio: πιθανῶς (οἱ κατη-

γοροι μυ) ἔλεγον· καίτοι ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν ὐδὲν εἰρήκασι. Phaed. §. 29. de conditis Aegyptior. corporibus: ἔνια δὲ μέρη τῦ σώματος, καὶ εὰν σαπῇ, ὀστᾶ τε καὶ νεῦρα, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν. Alcib. I. Vol. V. p. 8. Socrates cum Alcibiade disputans hunc ne maximis quidem rebus gestis contentum fore dicit, et inter alia sic: ὐκ ἂν αὖ δοκεῖς μοι ἐθέλειν ὐδὲ ἐπὶ τύτοις μόνοις ζῆν, εἰ μὴ ἐμπλήσεις τῦ σῦ ὀνόματος καὶ τῆς σῆς δυνάμεως πάντας, ὡς ε. ε., ἀνθρώπυς. Sympos. p. 179 fingitur exercitus solis constans honestis ἐρασταῖς et παιδικοῖς. Tum additur: μαχόμενοι γ᾽ ἂν οἱ τοιῦτοι μετ᾽ ἀλλήλων νικῷεν ἄν, ὀλίγοι ὄντες, ὡς ε. ε. πάντας ἀνθρώπυς. De leg. II. Vol. VIII. p. 92: πάντες μέντ᾽ ἄν, ὡς ε. ε., ὦ ξένε, τὰ καλὰ τῶν ζώων ἐγιγνώσκομεν. Quam laborarint olim in hac formula, intelligas e dissensu interpretum in Demosth. de Cor. c. 2. ubi vid. Hier. Wolf. Occurrit eadem or. in Leptin. §. 118 ed. F. A. Wolfii: Ἔστι δὲ πάντα μέν, ὡς ε. ε. ὅσα ἐστί, τὰ ὀνείδη φευκτέον τῦτο δὲ (invidiam) πάντων μάλιστα Adde Aeschyl. Pers. 716. Polyb. I, 1. et Plutarch. περὶ δεισιδαιμ. Vol. VI. p. 630. ed Reiske. Recte autem locum ei dedisse videor in pleonasmis, quia ὡς εἰπεῖν (sine ἔπος) eodem fere sensu dicitur, et quia etiam nunc sunt, qui vertant: *ut summatim dicam*, aut, ut Cel. Wolf in Leptin. *ut uno verbo dicam*, aut *ut ita dicam*. Postremum certe ambiguum est, quia non verbum aliquod, tamquam in duriore tropo, sed ἔπος *res* (v. Brunck ad Soph. Ai. 1268) sive *sententia tota* mitigatur.

Θ Υ Μ Ο Σ.

1. Multis locis hoc, ut et φρὴν et similia, per pleonasmum ponitur ex antiqua simplicitate, neque aliud

affert, quam nimiam perspicuitatem, ut Odyss. δ, 730 ἐπιστάμεναι σάφα θυμῷ: et 739 ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ὑφήνας. Sed in θυμῷ γηθεῖν et θ. χαίρειν et φρένα item γεγηθέναι Il. η, 189 et 191; et θ', 555 alibique, causae porro aliquae possunt requiri. Eas persecuti sumus in Isag. §. 15 c.

2. In periphrasi φρὴν gravitate non caret; ut ἐ φρένας Αἰγύσθοιο πεῖθ'. Odyss. α, 42: et γέροντος φρὴν Pind. Pyth. 6, 35.

ΚΛΗΡΟΣ.

Vacare hoc videtur adiunctum verbo λαγχάνειν, sicut et πάλος, ut Aeschyl. Septem c. Theb. 55 s. ὡς πάλῳ λαχὼν ἕκαστος αὐτῶν πρὸς πύλας ἄγοι λόχον: et Xenoph. Mem. III, 9, 10 τὲς κλήρῳ λαχόντας. Sed verbum λαγχάνειν haud dubie non complectebatur ab initio duplicem notionem, ut esset *accipere*, et *sorte* quidem *accipere*, sed simplicem habebat significationem τοῦ λαμβάνειν, *accipiendi*. Haec occurrit apud Homerum et alios antiquissimorum scriptorum saepissime. Itaque si quis sorte aliquid accepisse dicebatur, necessario addendum erat κλήρῳ aut λάχῳ. Sed cum usus tulisset, ut illud verbum poneretur maxime de rebus *sortito* obtingentibus, pronum fuit, ut omitteretur fere nomen, et ut raro, ac tantummodo ubi summa ἀκριβείᾳ opus esse videretur, πάλῳ adderetur aut κλήρῳ. Sic et Aesch. contra Ctesiph. c. 1. ei, qui non iusta sortitione sed callida ratione πρόεδρος factus est, opponitur is, qui ὄντως λάχῃ κληρέμενος προεδρεύειν.

ΛΗΡΟΣ.

In formula λῆρον ληρεῖν nomen abundat cum gravitate. Nam analogia vult, non simpliciter esse i. q. ληρεῖν, sed *plane*, *prorsus* sive *vehementer delirare*. V. Isag. §. 15 *a* extr.

ΛΟΓΟΣ.

Passim occurrit λόγοις πείθειν, et iusto quidem pleonasmo, ut Soph. Philoct. 602 ss. Sed loca plura non iam possum ostendere. Apud Xenophontem Cyri disc. I, 5, 3 nulla pleonasmi suspicio esse potest; nec ap. Polyb. Excerpt. legatt. 115, ubi sic dicitur: τούτοις μὲν οὖν τοῖς λόγοις πεισθεὶς ὁ νεώτερος Πτολεμαῖος. Sed ubi illud absolute, sine adiectivo aut pronomine, v. c. πολλοῖς, τοιούτοις, τούτοις, etc. dicitur, tenendum est, πείθειν non solum esse *verbis persuadere*, sed omnino *permovere*, sive flaminis, sive promissis, sive donis. Vid. Xenoph. Mem. II, 1, 13. et III, 11, 15. et Plat. Vol. V. p. 178. ubi dr ἐπ᾽ ἐκείνους ἴωμεν, καὶ πείθωμεν ἢ δώροις ἢ χάρισι etc. Alia loca suppeditat Xenoph. index. Itaque in eiusmodi locis subtilitas poscit λόγοις. Cf. infra ἑκών.

2 Occurrit apud Herodotum ὡς εἰπεῖν λόγῳ, II, 37. Hoc plane eodem sensu dictum videtur, quo ὡς ἔπος εἰπεῖν. Vid. ἔπος.

ΜΕΓΕΘΟΣ.

1. Res insigniter magnae dicuntur μεγέθει μέγισται. Aelian. V. H. III. 18: δύο δὲ εἶναι πόλεις ἔλεγε μεγέθει μεγίστας. Similiter Paus. II, 10, 2. Vid. Isag. §. 16 extr. Sed huc non pertinet locus, si sanus est, Arriani Exp. Alex. V, 25 καὶ μεγέθει μεγίστους τε καὶ ἀνδρεία. Nam hoc esse debet *et magnitudine insignes, et virtute.*

2. Non minus germanus est pleonasmus in Isocr. Evag. c. 4 Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς Εὐαγόρᾳ παρὰ τῶν προγόνων ὑπάξαντα τηλικαῦτα τὸ μεγεθός ἐστι. V. Praemonita S. VI.

ΟΔΟΣ.

Redundat hoc secundum illud in Praemon. II. Sic reperitur Xenoph. Exp. Cyri IV, 2, 12. Est enim

ἐγγὺς ὁδῦ, plenis verbis expressum, *prope in illa via, (quam ingrediebantur Graeci)*, pro simplici ἐγγὺς, *prope*. Habet autem aliquid gravitatis. Viam quasi sibi aperiunt Graeci, qua commode ingrediantur et nullo impediente.

Ο Ψ Ι Σ.

Apud Lucianum de historia conscr. §. 9 est αἴσχιστος ὀφθῆναι τὴν ὄψιν: in quo non solum nominis propositi, sed etiam verbi ὀφθῆναι, videtur esse pleonasmus. Sed αἴσχιστος solum posset pertinere ad turpitudinem morum; et ὀφθῆναι, si solum adesset, ad habitum in vestitu aut motu. Subtilitas ergo fortasse voluit huic adiici τὴν ὄψιν, ut forma corporis ipsa, quae semper inesset, intelligeretur. Sed tamen fateor, hoc et putidum esse, et insolens, ita ut rectius alterutrum deleatur. Apud eundem in Charidemo §. 10: αἰσχροτέρα τὴν ὄψιν. Ne hic quidem locus obscurus aut ambiguus esset, remoto nomine τὴν ὄψιν. Sed eo addito fit paullo dilucidior et aures magis implet. Sed in Platonis Parmenide Vol. X. p. 72 etiam e simplicissimo sensu et maxime populari dictum est, τὸν Παρμενίδην εὖ μάλα ἤδη πρεσβύτην εἶναι, σφόδρα πολιόν, καλὸν δὲ καὶ ἀγαθὸν τὴν ὄψιν. Nam καλὸς cum altero adiectivo ἀγαθὸς per se plane non pertinet ad speciem corporis. Ut ergo indoles animi e corporis forma elucens intelligeretur, illud aut eiusdemmodi nomen adiiciendum erat.

In Polyb. Excerptt. de virtut. et vitiis p. 132. Prusias, Bithyniae rex fuisse dicitur εἰδεχθὴς κατὰ τὴν ἔμφασιν, *odiosus* s. *foedus adspectu secundum speciem*. Sed ut Ernesti in Lex. Polyb. monet, εἰδεχθὴς latius dici coepit pro *foedo quolibet*, ut Sext. Emp. Hypot. Pyrrh. 3, 24: deum esse πνεῦμα διῆκον καὶ διὰ τῶν εἰδεχθῶν. — Simi-

lis pleonasmus in mentem venit, e Zosimi II, 18: πεδίο ἀναπεπταμένον ἐκδέχεται, πολύ τι καὶ εἰς ἄποψιν ἄπει ρον: ubi voces εἰς ἄποψιν lectorem admonent et exci tant, ut planitiem illam animo intueatur. Talia plura oc currunt, sed minus frequentantur. Itaque exempli caus haec est visum adspergere. Vid. infra ad εἰδεῖν.

ΠΑΛΟΣ. Vid. ΚΛΗΡΟΣ.

ΠΛΗΘΟΣ.

Isocrates in Paneg. 37: τοσαύτας τὸ πλῆθος τριήρεις Xenoph. Mem. I, 1, 14. ἄπειρα τὸ πλῆθος (τὰ ὄντα) Qui utcunque existimat, utroque loco τὸ πλ. superva caneum habeat, et sine ratione adiectum. Nam τοσαῦτα iam per se sunt *tot* naves, sive *tam multae*, neque cuiquam videri potest ambiguum, de *numero*, an de forma, magnitudine aliave re, qua illae naves differre possint, cogitandum sit. Quod autem ad Xenoph. locum attinet, ἄπειρον *omnino* est *infinitum*; ergo tam *spatio* quam *numero*. Quia vero opponitur ἓν μόνον τὸ ὄν, et quia in Aeliani V. H. IV, 29 ἄπειροί τινες κόσμοι *innumerabiles* sunt *mundi*, ut Perizonius opposito et aliis exemplis probat, *numero* item *infinita* non magnitudine intelligi debere, apparet. At Isocratis locum pleonasmi gravitas ornat: apud Xenophontem accedit ornatus etiam in oppositione.

ΦΡΗΝ. Vid. ΘΥΜΟΣ.

ΧΕΙΡ

num antiquae simplicitatis est in loco Sophoclis Ai. 670? Totus locus sic habet: Ἐγὼ γὰρ ἐξ ὃ χειρὶ τοῦτ' ἐδεξάμην Παρ' Ἕκτορος δώρημα δυσμενεστάτου, Οὔπω τι κεδνὸν ἔσχον Ἀργείων πάρα. Quantum e copiis, quibus iam utor, existimare possum, prima verba ita capiunt, ut χεὶρ

sit eius, qui loquitur, Aiacis, vertendumque sit: *Nam ex quo tempore manu (mea) hoc donum accepi ab Hectore* etc. Sed ego illa sic malim construi: . . . ἐδεξ. δ. παρὰ χειρὶ Ἕκτ. δυσμεν. etc., ut χειρὶ . . . πάρ (ita enim accentus poni debet auctoritate grammaticorum) sit *e manu, penes quam, s. in qua* erat ille gladius Hectoris. Sic apte inter se referuntur χειρὶ πὰρ Ἕκτορος et Ἀργείων πάρα. Ita sane Scaliger videtur intellexisse; recte: vertit enim: *ex quo muneratum tempore ego illud hostica Hectoris cepi manu.* Nam insolenti simplicitate δέχεσθαι χειρὶ dicatur. Sed tamen contendere non audeo, nusquam id occurrere. Simillimum certe est in Philoct. v. 663 βαστάζω χεροῖν.

ΦΩΝΗ.

Cum per se et absolute ἑλληνίζειν sit *Graeca lingua uti*, sicut βαρβαρίζειν *barbara*, δωριάζειν *Dorica lingua loqui*: adiecto nomine τῇ φωνῇ exsistit pleonasmus. Hoc Aeschines utitur or. c. Ctesiph. c. 34, ubi Demosthenes dicitur τὰ ἀπὸ μητρὸς fuisse Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ, *ratione maternae stirpis Scytha, barbarus Graeca lingua loquens.* Non facile quis τὸ ἑλληνίζων interpretari poterat *Graecis favens* aut *Graecorum mores imitans*: sed tamen ad perpoliendam sententiam et ad augendam acerbitatem dicti, ut nihil Graecum habere videretur Demosthenes, praeter linguam, bonus orator τῇ φ. addere debebat.

Pleonasmi nominum numeralium.

ΕΙΣ.

Abundat hoc pronomini ὀυδείς adiunctum, cui magnam vim addit. Fischerus ad Welleri Gr. III a. p. 274 haec exempla collegit. Herodot. I, 32 ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπου σῶμα ἓν οὐδὲν αὐταρκές ἐστι. Thuc. II, 51 ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα. Plat. Epinom. Vol. IX. p. 245 οὐδὲ τούτων ἓν οὐδὲν μένει. Vid. et Koen. ad Gregor. p. 22, qui ex Aristid. or. T. I. p. 196 notavit οὐδὲν ἄλλο ἕν. Ratio pleonasmi ex eo repetenda est, quod οὐδέν (i. e. κατ' οὐδέν) pro *omnino non*, ut Lat. *nihil*, ponitur. Ergo τὸ ἓν potest illud quidem tolli, et ita, ut sublatum non sentias; sed tum οὐδὲν propria significatione capiendum est, et gravitas negationis perit. Primum illud, ex Herodoto, sic vertas licet: *ita vero etiam homo unus omnino non sibi sufficit* q. e. *nullus omnino h. s. s.* Sed remoto τῷ ἓν languidior fit sententia: *ita — homo nullus s. s.* Cf. infra οὐκ in adverbb.

ΔΥΟ.

Nominibus dualis numeri apud antiquos scriptores saepe ipsum numerale, δύο, additur; neque sine iusta causa, maxime quod ad eas res pertinet, quae non natura

sunt binae, ut τὼ πόδε, τὰ χεῖρε, et similes: nam pluralis et dualis numeri formae fere promiscue ponebantur. Ne qua igitur ambiguitas exsisteret, ipsum addebant saepe numeri nomen. Hanc in rem Eustathius ad Iliad. έ 554: Τὸ δὲ δύω πλεονάζει μὲν καὶ ἐνταῦθα, καθὰ σὺν ἄλλοις καὶ ἐν τῷ Ἀτρείδα δύω, κοσμήτορε λαῶν. Sed et iusta ratione poetam ductum esse ostendit: nam ἵνα μὴ ... τὰ τοιαῦτα, inquit, πληθυντικῶς νοήσῃ τις, ἐπάγει τὸ ΔΥΟ, ὡς διασαφητικόν.

ΜΗΔΕΙΣ et ΟΥΔΕΙΣ.

Secundum aliarum linguarum rationem haec saepissime abundant, ut si dicas cum Aristoph. Plut. 209 μὴ νῦν μελέτω σοὶ μηδὲν, *ne iam tibi curae quidquam esto*: et, ut Plato alicubi: ὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει ὐδὲν οἷόστ' ἦσθα. Sed vid. ὐκ.

ΠΑΣ

e vett. gramm. sententia sensu nullo usurpatum dicta passim apud Homerum explet. Schol. min. ad Il. σ΄, 373 τρίποδας γὰρ ἐείκοσι πάντας ἔτευχεν sic habet: Περισσὸν τὸ πάντας. Et Eustathius in eandem sententiam. Similiter auctor vitae Homeri p. 298 ed. Gale: Τῶν δὲ σχημάτων τὰ μὲν κατὰ πλεονασμὸν ποιεῖ, ἐνίοτε μὲν διὰ τὸ μέτρον (ὡς ἐν τὐτῳ, Χρυσῦ δὲ στήσας Ὀδυσσεὺς δέκα πάντα τάλαντα τὸ γὰρ πάντα μηδὲν συντελῦν ἔγκειται)· ἔστι δὲ ὅτε κόσμυ χάριν etc. Haec commenta iam refutavi Isag. §. 10 ss. Equidem puto ad gravitatem facere, ut nos dicimus 10 *ganze Talente*, aut 10 *volle T.* et fere idem esse, quod Lat. *decem ipsa t.* Hoc iam Clarke, ut video, docuit ad Il. ή, 161 et κ΄, 560 pluribus locis usus,

quam ego habebam. Sunt autem, praeter illa, Il. σ', 373 et 470. τ', 247. ω', 232. Od. ι', 204. Sed Od. ω', 60 Μῦσαι δ' ἐννέα πᾶσαι huc non pertinet. Ceterum hoc addendum puto. Apud eos, qui per decadas numerant, numerus denarius in rebus maioris momenti debet esse insignis magnitudinis, et habere quasi iustum *luculenti* v. c. doni modum. Hunc fuisse hominum sensum aetate Homeri, ostendunt loca haec: Il. ι', 122 et 264. Od. δ', 129. Etiam sine nominibus numerorum πάντα ad magnitudinem rerum significandam adhibetur, ut Il. ι', 442 et σ', 485. Denique in πάντα τάλ. non modo inest ἀκριβῶς indicatus numerus, sed et magni numeri significatio, quod ap. Virgilium Aen. V, 248. *magnum talentum* dicitur.

Articulus talibus aliquid gravitatis addere videtur. Herodot. III, 66: βασιλεύσαντα μὲν τὰ πάντα ἕπτα ἔτεα καὶ μῆνας πέντε. Polyb. IV, 63 (Φίλιππος) ἐπολιόρκει τὸν Ἄμβρακον . . . καὶ παρέλαβε τὸ χωρίον ἐν ἡμέραις τετταράκοντα ταῖς πάσαις. Similia legimus Diod. Sic. XVII, 11. Arrian. Exp. Alex. V, 15. Zosim. I, 6. In his tantum diligenter definitus numerus inest. Cf. Herodot. IX, 70 extr. et Josephi Archaeol. XIV, 26.

2. An πᾶς in dissimilibus locis abundet, liquido non dixerim. Nam πάντων quidem superlativis adiectum ad simplicem sensum pertinet. Nam si quis e. c. πάντων μάλιστα πράγματος ἐπιμελεῖσθαι dicitur, aut *maxime inter omnes homines*, aut *maxime omnium rerum* (s. magis, quam omnes alias res) illud curat. Habeo autem duo loca incerta: quorum alter, qui est in Juliano Caess. p. m. 4 mihi videtur huc pertinere: Οὐδένα γὰρ οἱ τῶν πάντων ἀντιβλέπειν ἠξίου. Sed Spanhemius sine dubitatione legi

rult: ὀδ. γ. οἱ ἀπαντώντων etc. Julianum enim nihil lliud dicere, quam Augustum sibi persuasisse, neminem ccurrentium contra adspicere et oculorum ipsius fulgoem perferre posse. Verum id, quod docendum erat, Sp." ffert pro ratione. Antecedit quidem, εἶναι δ' ἤθελε τὰς ὀλὰς τῶν ὀμμάτων, ὁποῖός ἐστιν ὁ μέγας Ἥλιος: ed non solum occurrentes, verum etiam stantes in loco equeunt perferre solis adspectum. Nec Suetonii locus,)ctav. 79 solos occurrentes significat. Denique non aparet, cur hos solos ille vultum submittere voluerit, non tem cum ipso agentes, aut quos alibi conspectos intuereur. Ergo germanus ille mihi videtur esse pleonasmus δεὶς τ. π. *nemo quisquam.* — Alter autem locus in Piscaore Luciani §. 13 rectius, ut opinor, corrigitur. Induitur ibi philosophia procedens in Poecilen, sed comitius stipata Virtute, Veritate, et aliis. Dicit igitur Luianus: Πολλὰς ὁμοίας ὁρῶ τόγε σχῆμα, καὶ τὸ βάισμα, καὶ τὴν ἀναβολήν. Καίτοι μία πάντων ἦγε ἀληἠς Φιλοσοφία καὶ ἐν αὐταῖς. Hic pro πάντων esse deere πασῶν, recte monet Hemsterhus. Sed Solanus ex d. Flor. reposuit πάντως, repositumque servavit Reizius. Cum vitio etiam abundaret πάντων, cum sequatur ν αὐταῖς.

3. Videtur interdum πᾶς abundare, ubi est *quivis*, ut, accedente negatione, *ullus*, *quisquam*. Ita Max. Tyr. liss. XIII. c. 7. Νοσεῖ Κριτίας νόσον . . . οὐκ ἰάσιμον δὲ ἀνασχετὴν τῇ πάσῃ πόλει. Vid. ibi Marklandus, qui recte vult eiici articulum τῇ. Locum hic suum tueetur plurali numero positus, ταῖς πᾶσι πόλεσι. Pleoasmi ergo species evanescit. — Monere hic liceat, ad lia fort. non inutile, πᾶς οὐκ ex Hebraica ratione dictum ro *nullus* occurrere ap. Platonem, Phaed. p. 208.

4. Potiori iure tangimus h. l. illud Prisciani L. XVIII p. m. 740: „Attici: πλείονες δὴ πάντες τῦτο λέγϐσιν ἄνθρωποι. Terent. in Andria: *Quod plerique omnes*" etc. Plura Gellius VIII, 12 de hoc pleonasmo dixerat, ut ex argumento, quod nobis servatum est, existimamus: in quo et ipse formam *plerique omnes* a Graecis acceptam statuit. De Atticis si verum est, raro certe ita dixerunt. Abundat autem πάντες, et necessarium est πλείονες, contra atque vult Donatus. De ratione locutionis argutari licet verbosius. Hoc autem certum puto, quod iam significavi, non intelligendos esse ad unum omnes, sed, ut in Latinis, *quam plurimos*. Ceterum valere hic opinor, quod disputavi in Isag. §. 20.

Pleonasmi nominum adiectivorum

Praemonitum.

Quoniam substantivis diminutivis abundant Graeci, et, ut Eustathius ad Il. ύ, 200 dicit, ἀφειδῶς ὑποκορίζουσι, σχήμασι κατασμικρύνοντες μυρίοις τὰ πρωτότυπα, his adiectiva solent adiungere, quae vim illorum magis declarent. Adiungunt autem fere μικρὸς aut huius aliquod synonymum, ut βραχὺς, στενὸς, σύμμετρος, ὀλίγος, εὐτελής; sed et alia, quae modestiam, contemtum, amorem, commiserationem significant. De illis Eustath. ad Il. ά p. 26 . . . καὶ δίχα γὰρ τοῦ μικρὸν, ἀργυρίου σμικρότητα δηλοῖ τὸ ἀργυρίδιον. Ἔχουσι δὲ ἀπολογίαν τὰ τοιαῦτα, οὐ μόνον τὸν συνήθη τῇ ποιήσει πλεονασμὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς τοιαύτης προσθήκης σαφήνειαν. Verus igitur est, ut E. monet, ille pleonasmus, sed tam aesthetica quam dialectica vi instructus, quia solum diminutivum, cui homines fere nimis adsueti sunt, languere videtur, neque aures animumque prorsus explet, et quia obscurum ambiguumque relinquit, propriene illud sit usurpatum, an rem contemtu, amore, commiseratione dignam, aut eiusmodi quid, significet.

ΑΚΟΥΣΙΟΣ.

Quia non e poeta petimus ἀκούσιον ἀνάγκην, sed e scriptore submissum et simplex orationis genus sequente,

Dionysio Halicarnassensi, recte inter pleonasmos nobis explicandos hoc adiectivum videmur referre. Occurrit Archaeol. III, p. 169: Ἤδη δέ τινων καὶ ἐπὶ τὴν ἀκούσιον ἀνάγκην ἀναφερόντων τὸ πρᾶγμα, διὰ κηδείαν ἢ συγγένειαν. Paullo post latiori sensu alii etiam dicuntur ἐξηπατῆσθαι καὶ εἰς ἀκουσίας ἀνάγκας ἀφῖχθαι. Eleganti sane metonymia *necessitas* ipsa dicitur *invita*, ut quae *invitos* agere iubeat. Solum nomen ἀνάγκης aures nequaquam explet, neque iustam peccantis excusationem sua in luce ponit. *Summa* vel *vera* necessitas commemoretur oportet. Sed usus haud dubie suppeditavit elegantius et gravius adiectivum, ἀκούσιον, *invitam necessitatem*.

Α Λ Λ Ο Σ.

Huius est pleonasmus vulgo minus observatus. Occurrit ap. Xenophontem, Exp. Cyri I, 5, 5. ubi notavi duo loca, quibus addo Plat. Alcib. I Vol. V. p. 22: τοῖς τε Ἀχαιοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις Τρωσίν: et p. 40 ὅρα, μὴ τῷ τε γένους ὄγκῳ ἐλαττώμεθα τῶν ἀνδρῶν καὶ τῇ ἄλλῃ τροφῇ. Idem de rep. II Vol. VI. p. 234: δεῖ ἡμῖν τῇ πόλει . . . καὶ τῶν ἄλλων διακόνων που. Lucian. diall. mort, 29, 1. ὑμεῖς οἱ ἄλλοι, πολὺ ἀμείνονες ὄντες, ἀπείπασθε τὸν ἀγῶνα. Cum postremo loco comparari potest forma pleonasmi Francogallici: *Vous autres qui êtes beaucoup plus braves*, etc. Maioris perspicuitatis causa sic ἄλλος adhiberi probabile est. Sed rursus secum affert ellipsin quandam, quae usu debuit esse satis trita, ut obscura brevitate non offenderet. Nam in primo Platonis loco v. c. non sufficit ad distinguendos a Graecis Troianos, si casu nominis ἄλλος et vicinia significatur, id pertinere ad Τρωσίν, sed pluribus verbis et peculiari quadam sententia dici debebat *Troianorum gentem a Graecis fuisse diversam*.

ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ.

Hoc Vechnerus in Hellenolexia significat abundare apud Oppianum. Nam in Cynex. I, 82 s. Ἦ γάρ τε σκοπέλοισι θορεῖν μέγ' ὑπείροχον ἵππον χρειὼ ἀναγκαίη postrema verba παράλληλα esse dicit. Hoc quatenus probari possit, apparet. Nam χρειὼ iam per se est *necessitas* (sc. parandae sive habendae rei); *ein Bedürfniss, ein Erforderniss*. Jam cum necessitatis significatio etiam insit in ἀναγκαίῃ, hoc haberi potest pro pleonasmo, sed ita, ut habentur nomina in formulis ὅρκον ὀμνύναι, πορείαν ἰέναι et similibus, quae collecta dedit Fischerus in Animadvr. ad Well. Gr. Spec. III. P. I. p. 226. Nempe sicut in illis verbum abundat definitae actionis notione, et propterea reddi debet, aut certe potest, generali verbo *faciendi* (ut πορεῖαν ἰέναι, *iter facere*), ita in hoc substantivum abundat notione speciei, et reddi debet aut potest generali nomine rei (non *necessitas*, sed) *res necessaria*. Non est poëticum hoc epitheton, ut his ab instituto nostro deflexerimus (vid. Isag. §. 5), sed sermonis vulgaris, et redolet antiquam simplicitatem. Sic nostrates iam in omni oratione dicunt, *ein nothwendiges Bedürfniss* pro exquisitiori, *ein dringendes B.*, aut *eins der ersten, nächsten Bedürfnisse*. Etiam Diodorus Sic. IV, 33 posuit χρείαν ἀναγκαίαν de *exonerando ventre*.

ΕΚΩΝ.

Hoc abundare quis putet saepius, ut in Xenophonte H. Gr. VI, 1, 14. Breviter illic egi: hic pluribus verbis uti licebit, quoniam id, quod monebo, ad alia multa expedienda potest adhiberi. Locus ille sic habet: ὑποσχόμενος αὐτῷ, τήν τε πόλιν πείσας ἑκοῦσαν σύμμαχον ποιήσειν, καὶ etc. Hic Morus ἑκοῦσαν uncis inclu-

sit, et haec subscripsit: „Hoc verbum delendum puto, quippe glossema. Si Polydamas civitatem suam cum Jasone coniungit πείσας (*persuadendo*), coniungit eam ἑκοῦσαν (*volentem, haud invitam*) cum Jasone. Sic saepissime Graeci, ut Plutarch. Philopoem. 15· τοὺς μὲν ἄκοντας, τοὺς δὲ συμπείσας προσηγάγετο." Defendit vulgatum Koeppen allato loco Exp. Cyri V, 1, 14: non male ille quidem; quoniam ex eo certe patet, πεῖσαι et ἑκόντα posse in eadem sententia coniungi, adeo ut ὁ πεισθεὶς aliquid ἑκὼν faciat. Sed urgere ille debebat, ἑκοῦσαν non pertinere ad πείσας, sed ad σύμμαχον. Promisit Polydamas, *se civitatem suam esse permoturum*, (Cf. supra ΛΟΓΟΣ) *ut sponte*(non armis coacta)*societatem cum Jasone faciat*. Sic et altero in Exp. C. loco ἑκούσας non pertinet ad ἔπεισε, sed ad ποιεῖν, et tota sententia sic structa videri debet: τὰς δὲ π. ἔπεισε, (ὥστε) ἑκούσας π. etc. Itaque error in constructione et pleonasmum finxit et glossema, cum neutrum is repeperiat in verbis, qui ea coniungat ex mente auctoris.

Ι Δ Ι Ο Σ.

Huius adiectivi pleonasmos hos notatos habeo. Eurip. Hec. 968: Ἴδιον ἐμαυτῆς δή τι πρὸς σὲ βούλομαι καὶ παῖδας εἰπεῖν σούς, *proprium quid meum tibi et liberis tuis dicere volo.* Aeschin. c. Ctesiph. c. 26 τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλασσαν ἐποίησε κοινήν, τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον. Opponitur hic ἴδιον illi κοινήν, ut ὑμέτερον videatur abundare: sed tamen hoc ad perspicuitatem est magis necessarium. Plat. Menex. c. 19 Χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῷ, (scil. a maioribus tradito) καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορίᾳ ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. Necessitas in sensu nudo et simplici h. l. tantum postulabat αὐτοῦ: sed antec. adiectivum sententiam fecit magis perspicuam

et gravem. In Latina etiam lingua dici *meus proprius* et *suus pr.*, alibi docui. Usitatius dicitur ἴδιος, et deinde αὐτοῦ; ut Xenoph. Cyri disc. VIII, 1. 2. Cf. infra αὐτὸς Sect. 2.

ὍΣΟΣ.

1. Ad elegantiam, i. e. non modo ad consuetudinem Graecorum bene loquentium, sed etiam ad iustam rationem membrorum sibi respondentium pertinet, si post τοσούτῳ ponitur ὅσῳ, sequente non adiectivo, sed, quod ex analogia linguarum non exspectes, verbo finito. In pleonasmorum numero id recte haberi, facile intelligitur. Non paucis enim locis illud ita positum est, ut apud Herodotum VIII, 13: ἡ αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ, πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ, ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. Et sic Xenoph. Cyri d. VII, 5, 81 et VIII, 1, 4. In posteriori X. loco ad sensum simplicem prorsus abundat ὅσον. Nam in primo membro Chrysantas ostendit, se demonstraturum esse, Cyri socii et amici quanto antecellere debeant servis. Id facit verbis οἱ μὲν δοῦλοι ἄκοντες τοῖς δεσπόταις ὑπηρετοῦσιν· ἡμᾶς δὲ, εἴπερ ἀξιοῦμεν ἐλεύθεροι εἶναι, ἑκόντας δεῖ etc. Sed gratia in bene nectendis sententiis poscit aliquid, quod vim habeat τοῦ *nimirum, scilicet.* Hoc ipsum inest in ὅσον, quod quidem eo debet haberi aptius, quia cognatum est cum τοσοῦτον. Viri docti talibus in locis post ὅσον statuunt ellipsin τοῦ μᾶλλον. Vid. maxime Reitz ad Luciani Somnium §. 18 et Fisch. ad Anacr. XI, 11 et Animadv. ad Well. Gr. III. b. p. 87. Sed haec tantum convenit locis, ubi antecessit aut ipsum μᾶλλον (quod deinceps cogitatione repetendum est) aut comparativus, ex quo item notio τοῦ μᾶλλον repetita deinceps intelligi debet; ut Thucyd. VI, 78 τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον,

ὅσῳ ἀγωνιεῖται: et Demosth. c. Aristogit. I, p. m. 560 s. τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς ἄξιός ἐστι νῦν, ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν παρὰ τοὺς νόμους, νυνὶ δὲ etc. Adde Xen. Cyri d. VI, 2, 19. Sed nimis illi pendent e ratione Latinae linguae, in qua cum fere *tanto* comparativum adiunctum habeat aut particulam *magis*, sequi sane debet *quanto* cum comparativo, aut cum illa ipsa particula.

2. Etiam iteratum ὅσον recte ad pleonasmos retuleris. Non enim pertinet ad illa, de quibus diximus Isag. §. 6 s. Per se ὅσον significationem luculentae magnitudinis non habet. Natura autem duce signo dupliciter vel etiam multipliciter addito notamus, quae maxime volumus animadverti. Itaque ὅσον ὅσον, ut Lat. *quantum quantum*, videri potest *magnitudinem* rei notare, non rei exiguae modum. Sed in ep. ad Hebraeos 10, 37 sic scriptum est: Ἔτι γὰρ μικρὸν, ὅσον ὅσον ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. Hic et prima et extrema verba ostendunt, media etiam de parvo temporis spatio intelligi debere. Ad eum locum olim notavi ex Arriano, Ind. S. 29. ὀλίγοι δὲ αὐτῶν σπείρουσιν ὅσον ὅσον τῆς χώρης. Minus clarus est hanc in partem ille locus. Melius utimur eo, quod οἱ ὁ Es. 26, 20 מעט־רגע (*exiguum momentum*,) vertunt μικρὸν ὅσον ὅσον. Clarissimum autem Aristoph. Vesp. 213 Τί οὐκ ἀπεκοιμήθημεν ὅσον ὅσον στίλην? *quin otius capimus quantulumcunque est* (sive *paullulum*) *somni*? Ad rem igitur valde imminuendam, et proinde ad gravitatem sententiae, facit hic pleonasmus.

3. Salva sententia ὅσον porro excludas ex his Luciani *Navig.* 17: ὀλίγον ὅσον ἡμιστάδιον τὸ πρὸ τοῦ Διπύλου ἐπιλήψομαι τῇ εὐχῇ, *parvo hemistadii spatio, quod est ante Dipylum, aggrediar votum.* Et *de morte Peregr.* 25,

ubi verior est pleonasmus: *καίονται ὐδ᾽ ὅσον ὀλίγον ἐκτρέψαντες τῆς κατακλίσεως, cremari se patiuntur, ne paullum quidem mutantes locum et statum, quo decubuerant.* Hoc sine dubio idem est, quod in *Fugitivis* 7 dicitur, *ἀνέχονται καιόμενοι, ὐδὲν τῦ σχήματος ἢ τῆς καθέδρας ἐκτρέποντες.* Sed in prioribus locis animus excitatur ad spatium diligentius metiendum, quod primo propter verbum magnitudinem significans, et propter τοσῦτον, quod ante supplendum est, videtur esse luculentum, quod tamen statim sentimus exiguum esse. Habet ergo maiorem vim ad informandum animo parvum spatii modum.

4. Dicendum denique de illis, *θαυμαστὸν ὅσον, ἀμήχανον ὅσον, ὐ φατὸν ὅσον, ὑπερφυὲς ὅσον,* ut Aristoph. Plut. 750: Ἀλλ᾽ ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυὴς ὅσος. In talibus nonnulli putant ὅσον vere abundare. Rittershusius quidem, qui multa huius formae ad Oppiani IV. Hal. 191 commemorat, in fine pronuntiat hunc in modum: *Videtur autem in Graeca loquendi formula ista τὸ ὅσον esse παρέλκον, vel ἐκ περιυσίας adiectum; vel totum esse paraphrasis quaedam alicuius adverbii, ut πλεῖστον ὅσον, pro πλεῖστα: θαυμαστὸν ὅσον, pro θαυμαστῶς.* Horum prius id sapit, quod modo diximus, quodque refutatum est Isag. §. 10 ss.: posterius nova difficultate rem implicat. Vigerus item, etsi cum dubitatione III, 9, 7. aliquando παρέλκειν dicit ὅσοι et ὅσα, soliusque ornatus causa adhiberi, „nisi substantivum verbum intelligas.“ Sed recte Hoogeveen ad VIII, 10, 10 posterius solum probat, quod iam Lambertus Bos in Ellipss. sub εἶναι docuerat, ante ὅσον nempe ἐστὶ cogitandum esse.

Obstare videtur, quod similiter dicitur per adverbium, ut Plat. Phaed. p. 225 ὑπερφυῶς μὲν ὖν, ὡς βὔλομαι, similibusque modis p. 149 et 231 et Gorg. p. 53 ubi non videtur quadrare adiectum verbum ἐστί; quamquam ra-

tioni Gallicae quispiam adsuetus id recte fieri putet: *c'est merveilleusement que je veux cela.* Hoc si quis defendere velit, plenam sententiam hanc esse statuet: ὑπερφ. μ. ἐστὶ βέλεσθαι, ὡς βέλομαι. Sed paullo melius certe habet, quod Hoogeveen dicit, in talibus supplendum esse ἔχει. Veruntamen ut verum hoc equidem non probo. Ipsum potius verbum, quod sequitur, intelligendum esse puto; v. c. ὑπ. μ. ἐν βέλομαι, ὡς βέλομαι, et ὑπερφ. ἀληθῆ λέγεις, ὡς ἀλ. λ. et θαυμασίως ἄθλιος γέγονεν, ὡς ἄθλιος γέγονεν. Aliquando et ὡς (quoniam de hac particula dicere coepimus) post adiectivum insignem magnitudinem significans ita ponitur. Plat. Gorg. p. 68: Ὑπερφυεῖ τινι ἄρα ὡς μεγάλη βλάβη καὶ κακῷ θαυμασίῳ ὑπερβάλλει τἄλλα ἡ τῆς ψυχῆς πονηρία, dictum pro ὑπερφ. τ. ἀ. βλ. ὑπερβάλλει ὡς μ. βλ. etc. *Incredibile ergo est, quanto damno et quam insigni malo cetera incommoda superet pravitas animi.*

Pleonasmi pronominum.

Praemonita.

Quaedam hic praefanda sunt de *pronominibus personalibus* ad cetera nihil pertinentia. I) Pronomina personalia nominativi casus saepissime sic redundant, ut vel gravitatem habeant emphaseos, vel ad gratiam in antithesi spectent. Nam in hoc Demosthenis Cor. c. 6. nihil desideres: Εἶτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί. Sed redundat ἐγὼ c. 9: Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα . . . οὗτοι δὲ etc. Patet autem, illud antitheseos causa praepositum esse. Emphasin autem habes in iteratione c. 79: Ἐδίδασκες γράμματα· ἐγὼ δ' ἐφοίτων. Ἐτέλεις· ἐγὼ δ' ἐτελούμην. Ἐχόρευες· ἐγὼ δ' ἐχορήγουν etc. Ita quater etiam deinceps ἐγὼ, cui nullum σὺ redditur. Nam ipso pron. ἐγὼ toties repetito significatur, Demosthenem virtute et meritis longe praestare Aeschini. Clara item emphasis est in Xenoph. Mem. II, 1, 30: Τί δὲ ΣΥ ἀγαθὸν ἔχεις? nam non solum pro Κακίας nomine ponitur illud σὺ, sed vim etiam habet insequentibus declaratam, ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις etc. II) Sed eadem pronn. etiam sine *antithesi* et *emphasi* ab initio alicuius orationis aut partis enarrandae ponuntur. Ita Xenoph. Mem. IV, 7, 7: Ἐκεῖνος γὰρ, λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι etc. pro Λέγων γὰρ . . . τὸ αὐτὸ εἶναι etc. Et Plat. ep. 1. init. Διατρίψας ἐγὼ παρ' ὑμῖν etc. ubi ἐγὼ item nec propter emphasin additum est, nec propter antithesin. Quid ergo?

Placet, ut opinor, prima sententia et ad legendum allicit, si plena est verbis non solum ad necessitatem, sed etiam ad copiam quandam, et, si enuntiatur quam clarissime, ita ut subiectum non modo verbo certae personae indicetur, sed pronomine quoque eiusdem personae adiuncto. Imitantur hoc Latini. Cic. ad div. I. 9 non longe ab init. *Ego me, Lentule, initio rerum* etc. et paullo post: *Ego, si ab improbis* etc. Sic VII, 6. *Tu, qui ceteris cavere didicisti* etc. et VII, 9 *Tu deesse tibi noli* etc. in quibus *Tu* etiam excitantis esse videtur. Adde XV, 6. extr. et Att. IX, 11, in ep. Caesaris extr. et Virg. Aen. VI, 95, 365 et 367. XII, 438. III) Restat laudanda gratia venustissimi pleonasmi, quo in sententiis maxime disiunctivis post alterum ἢ, et in dupliciter negativis post alteram negandi particulam pronomen personale comparet praeter opinionem. Hom. Il. γ', 409 ἢ ἄλοχον ποιήσεται, ἢ ὅγε δοῦλην. Callim. H. in Dian. 150 Ταῦρον ὅτ' ἐκ δίφροιο μάλα μέγαν, ἢ ὅγε χλοῦνην Κάπρον ὀπισθιδίοιο φέροι ποδὸς ἀσπαίροντα. In simili forma Nicander Ther. 512 . . . ἢ σύγε. Vid. Clarke ad Hom. l. l. qui plura Latinorum contulit sumta e Bentleio ad Horat. Carm. I, 9, 16, ut monet Ernesti ad Callim. l. l. Vid. et, si placet, Iliad. α', 65, 320, 342; et κ', 237 s. et e Latinis Terent. Adelph. III, 2, 8. Horat. Carm. III, 24, 45 ss. et IV, 51. Virg. Aen. V, 456. Venustas inest in recursu minime exspectato ideae, quae principem obtinet locum, i. e. subiecti; et in emphasi quadam non obscura, ut Il. γ', in ὅγε, *satis durum esse Alexandrum, nec animum eius abhorrere a tali facto, sed facile Venerem adeo ancillae conditione habiturum esse.* Etiam voculae brevitas aliquid momenti ad suavitatem addit.

ΑΥΤΟΣ

ubique per significatum aut diserte nominatum oppositum suam neque exiguam vim habet. Peccavit in

eo Vigerus, qui IV, 8 hoc scripsit: „Pronomen αὐτὸς, cum nomine ἕκαστος, idem penitus est, quod ἕκαστος per se solum. Demosth. περὶ συμμορ." etc. Totus locus p. m. 168 P. I. sic habet: Ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄ. Ἀθηναῖοι ὅτι, ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πωποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν· ὅσα δὲ ἐβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. Versione supersedeo. Sententia est Xenophontis Cyri disc. II, 3, 3., cuius verba hunc locum egregie illustrant. Addidit Cel. Hermannus duo Herodoti loca, quae et vi et iusta etiam perspicuitate destituerentur, si αὐτὸς abesset: Prior est VII, 19 extr. θέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν q. e. *cum* (non in commune consulerent, sed) *pro se quisque vellet dona* (tamquam certa sibique) *parata capere*. Alter locus VIII, 123: πᾶς τις αὐτέων ἑωϋτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄριστος γενέσθαι, *ad unum omnes singulatim sibi suffragabantur, cum quisque putaret, se ipsum* (non alium) *ceteros praestitisse virtute*. Adde Thucyd. II, 35. Mirum, quod vir doctiss. Kuinoel in Fisch. Animadvr. ad Well. Gr. III b. p. 184 probavit ista Vigeri. Plura deinceps Hoogeveen ad Vig. IV, 12 attulit loca e N. T. in quibus αὐτὸς videtur abundare, quae ut ad Hebraicam rationem composita nihil ad nos pertinent.

2. Neque in illis locis αὐτὸς otiosum est, ubi pronominibus primitivis iunctum veteres ἐπιταγματικὸν appellant (v. Priscian. L. XII. p. 447), ut ὑμῖν αὐτοῖς, σφᾶς αὐτοὺς. Nam inservit, ut ita dicam, clarius demonstrando pronomini, et altiori voce efferendum est, ut

Plat. Euthyphr. Vol. I. p. 5. *τȣ́των αὐτῶν ἕνεκα*, *propter hos ipsos* (quos dixi deos): et Gorg. Vol. IV. p. 128 *βȣ́λομαι . . . ἀκȣ̃σαι σȣ̃ αὐτȣ̃ διιόντος τὰ ἐπίλοιπα*: *Te ipsum* (*Socrates*,) inquit Gorgias, *volo audire cetera explicantem* h. e. ut tu solus et perpetua oratione sententiam tuam exponas, non interrogando et respondendo alios eo perducas, ut id proferant, quod tibi verum videtur. Perperam igitur Schol. min. ad Odyss. δ, 244 ad *αὐτόν μιν* (*ipsum se*) sic habet: *δύο ἰσοδυναμȣ̃σαι ἀντωνυμίαι ἀντὶ μιᾶς παραλαμβάνονται.* Prius illud, *αὐτὸν* gravitatis causa est additum, declaratque, sponte Ulyssem illa mala subiisse. Nam quod Hesychius et auctor Etymologici Magni, aliique vett. Grammatici tradunt, *μὶν* significare *αὐτὸν*, *αὐτὴν* et *αὐτὸ*, eo nihil aliud significant, quam quod in Etym. diserte dicitur, illud esse *τρίτȣ προσώπȣ*, sive i. q. *ἐκεῖνον*, *ἐκείνην*, *ἐκεῖνο*. Affine Homerico est illud Herodoti II, 100, *αὐτήν μιν*, *ὡς τȣ̃το ἐξέργαστο, ῥίψαι εἰς οἴκημα σποδȣ̃ πλέον*: h. e. *eam* (*μὶν*), *postquam id perfecisset, se* (*αὐτὴν*) *praecipitasse in conclave favillis plenum*. Pueris etiam talia clara esse debent.

3. Genitivus quoque huius pronominis additus possessivis vacare videtur. Plat. Menex. p. 48 ed. Gottleber: *Τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν διαφορᾷ ἐκρατήθημεν*, *nostra ipsorum discordia victi sumus*. Nos: *durch unsre eigne Misshelligkeit* etc. Similia sunt Isocr. Paneg. c. 31 et 37. Thucyd. I, 5. et III, 43. Sed, ut video, hic usus iam a Posselio in Syntaxi Gr. demonstratus est. Addit autem genitivos *αὐτȣ̃*, *αὐτῆς*, *αὐτῶν* non exiguam vim antecedenti possessivo, et graviter asseverat, non alius esse rem, quod dici aut soleat aut possit, sed eius ipsius, qui possessivo pron. significatur.

4. Eadem vis est in hoc Platonis: Οὐ γὰρ δή πυ ὗδ' ἐκεῖνος τὴν προστυχȣ̃σαν γυναῖκα, ȣ̓δὲ τὴν ὁτȣȣ̃ν μητέρα διενοεῖτο ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ τὴν αὐτὸς αὐτȣ̃. Alcib. II. Vol. V. p. 88. Similia loca non habeo notata. Puto autem, ita collocatum et usurpatum esse αὐτὸς, quia non habebant possessivum populari sermone tritum, quo exprimeretur *suus*, *der seinige*. Nam ἑὸς est priscum et poeticum, ut et σφέτερος, de quo vid. Spanh. ad Callim. H. in Delum, 233.

5. Cum καθ' αὐτὸν sit *seorsim*, *solum*, *seiunctum ab aliis*, praeponitur saepissime αὐτὸς, quod et ipsum est *solus*, ad imprimendam lectori et inculcandam quasi *solitudinis* notionem, ut nulla omnino remaneat ambiguitas. Nam ap. Aelianum V. H. XI, 1. recte et satis clare dicitur Horicadmus invenisse *per se*, et nullo docente, genus luctae Siculae, καθ' ἑαυτὸν ἐπινοήσας etc. etsi non praemittitur αὐτὸς: sed tamen fere hoc fit. Plat. Phaed. p. 146: καὶ εἶναι τȣ̃το τεθνάναι, χωρὶς μὲν . . . αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν . . . αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἶναι. Sic et bis eodem modo p. 148. Xenoph. Mem. III, 14, 2.

6. Utrum in πρῶτον αὐτῶν X. Mem. I, 1, 12 peculiaris sit pleonasmus, an legendum sit πρ. περὶ αὐτῶν, dubitare licet. Mihi illud non displicet, ut nempe in αὐτῶν insit exquisitior synesis, quae significet rationes mox afferendas.

7. Denique quoniam αὐτὸς in casibus obliquis vim etiam habet pronominis tertiae personae, perspicuitatis causa saepe abundat, sicut ȣ̃τος et ἐκεῖνος. Xenoph. Cyri disc. I, 3, 15 πειράσομαι τῷ πάππῳ, ἀγαθῶν ἱππέων κράτιστος ὢν ἱππεὺς, συμμαχεῖν αὐτῷ. Sic et II, 3, 4.

Cf. et Mem. IV, 7, 9. — Negligentiae non ingratae est hoc Thucyd. IV, 93: Τῷ Ἱπποκράτει, . . ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ... πέμπει, pro ὁ Ἱπποκράτης ... πέμπει, aut τῷ Ἱπποκράτει ὡς ἠγγ. etc. Minus item comtum est, sed perspicuitati quodammodo inservit πίθον εἶναι πετρημένον, εἰς ὃν . . . ὕδωρ φέρειν εἰς αὐτόν. Diod. Sic. I, 97. — Vid. et ad ἔτος S. 3. Nam exemplis illic propositis simillimum est hoc Josephi *contra Apionem* init. τὰς . . . γεγραφότας αὐτὰς δι' ἑαυτῶν ἐλεγχομένας παρέξω. Usus ita sanxit pronomen αὐτὰς praeponendum, ut sine eo talis sententia non modo languida videretur, sed etiam vix Graeca.

ΕΓΩ et ΣΥ.

In primis dativi horum pronn. poni per pleonasmum solent. Hic auctoritatibus et exemplis copiosissimus esse possem. Etenim grammatici fere omnes de usu dativi aut de pleonasmis agentes τὸ μοὶ, σοὶ et *mihi* et *mir*, *euch* etc. commemorant. Nam huius pleonasmi usus est in omnibus haud dubie linguis diligentius excultis. Praeter alios quam plurimos de eo consuli possunt Vechner in Hellenol. I, 2, 6. p. 175 ed. Heusinger. Viri docti ad Vigerum de Idiott. IV, 2. Rittershus ad Oppiani Cyneg. I, 89 et Halieut. V, 348. Davis. ad Cic. de N. D. I, 26. Perizon. ad Sanctii Min. II, 4. Fisch. ad Well. Gr. II. p. 230 s. Dativi ergo μοὶ, σοὶ, ἡμῖν et ὑμῖν illis in sententiis abundant, in quibus nulla res ceteris verbis declarata usui aut incommodo *proprie sic dicto* illis personis, quae significantur illo dativo μοὶ aut σοὶ etc., inservire dicitur. Frequens hoc est apud Demosthenem: Κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας. Sed auditores potius, quam orator ipse, cognoscere debent dicta testium. Ergo

οἱ abundat. Ita mors Peregrini ap. Lucianum non ideo onsecuta est, ut damnum afferret aut usum aliquem praearet Cromio, ad quem epistola *de morte Peregrini* scripta st. Et tamen §. 1. dicitur: ἐκεῖνος ἀπηνθράκωταί σοι βέλτιστος, *in carbones tibi versus est vir ille optimus.* Hec significat auctor, se hoc consilio prope discerptum esse a Cynicis, ut inde aliquid boni aut mali redundaret ad Cromium. Et tamen §. 2. ὀλίγυ δεῖν, inquit, ὑπὸ τῶν Κυνικῶν ἐγώ σοὶ διεσπάσθην. Post ubi narraturus est, qua ratione se P. in flammas coniecerit, quid boni praestat auctori attentus in legendo animus Cromii? Tamen §. 36 eum sic rogat: καί μοι πάνυ ἤδη πρόσεχε τὸν νῦν. Unde ergo illa? Aliqua tamen ratione res pertinet ad personas dativis illis declaratas. Primo loco significat Lucianus illo σοί, *risurum esse Cromium furore stulti et vana gloria excoecati senis*, idque facit salsa cum ironia: nam secundum verba quis putet, *magno dolore Cromium, amisso tali viro, affectum iri.* Deinde §. 2 in σοί hoc fere inest: *Tibi maxime hoc narro, ut qui gavisurus sis, quod feliciter elapsus sum*; aut, *non sine aliquo motu animi cognosces de periculo meo.* In postremo μοί hoc: *Mea quodammodo interest, te penitus cognoscere id, quod maxime notatu dignum videtur.* Itaque tales pleonasmi oriuntur e magna, si quis ita dicere vult, ellipsi; ut μάλιστά σοι τοῦτο λυπηρὸν ἔσται, σοὶ ἡδὺ ἔσται τοῦτο γιγνώσκειν, ἐμοὶ κεχαρισμένος ἔσῃ. Tam arguta brevitas non potest non magnam vim habere, si non est usu nimis trita.

2. In exclamatione illa Ὤ μοι ἐγὼ κακῶν Euripid. Hippol. 591 et Phoeniss. 386 similibusque locis, ut Odyss. ε, 299 quaestio exsistit, non levis illa sane, utrum μοί an ἐγὼ abundet, et omnino quomodo constet verborum structura. Interpretes talia fere transeunt, difficiliora certe

in illis dissimulant. Clericus autem in Arte Critica II, 1, 10 extr. sic: „In exclamatione hac Ω΄ μοι ἐγὼ, κακῶν. *Hei mihi ego malorum!* quis analogiam invenerit? Si detrahatur ἐγὼ, constat constructio: at ita frequenter occurrit apud poetas Graecos, et praesertim apud Euripidem, cuius hic est versiculus ex Hippolyto 591. Scio posse suppleri Ω΄ μοι, ἐγῶ (ἄθλιός ειμι) κακῶν (ἕνεκα): sed nulla est tam anomala loquutio, quae supplementis eiusmodi ad regulas revocari nequeat.“ Sed gravis est error grammaticorum recentiorum, quo in Ω΄μοι, οἴμοι, Ἰώμοιμοι, ὄιμοιμοι syllabam μοι statuunt esse dativum primae personae, cum tamen sit pars interiectionis amplificatae, nihilque nisi gravem dolorem aut admirationem cum οἴ et ἰὼ iuncta significet, nunquam autem *mihi*. Nam *a*) affectus animi nunquam significatur dativo personae, quae affectum sentit aut excitat, sed reliquis casibus promiscue omnibus. Proferat mihi quis exempla huiusmodi: οἴσοι, ὄι ἡμῖν, ὄι τῷ ἀνδρὶ! Sed nemo habebit. *b*) Repugnant illi dativo loca infinita, ubi affectus excitatur ab alia persona, ut Aristoph. Nubb. 925 ss. ΑΔ. ὤἴ μοι σοφίας, ἧς ἐμνήσθης. ΔΙΚ. ὤἴμοι μανίας τῆς σῆς, πόλεως θ', ἥτις σε τρέφει! Ergone ille vicem suam dolet, propter istius furorem et propter civitatem, quae istum alat? Aeque absurda et repugnantia sunt Iliad. ά, 149 et Odyss. l. l. *c*) In talibus scholiastae veteres nihil de hac difficultate monent, quippe cum nulla sit. Sic in Eurip. Phoen. l. l. tantum hoc adscriptum est: ὄιμοι ἐγὼ ἕνεκα τ. ἐμ κακῶν At levius erat indicare genitivi causam. Hoc potius docendum erat, quomodo dativus μοὶ cum nominativo ἐγὼ in eadem enuntiatione stare possit. Nunc ὄιμοι simpliciter repetit, quasi nulla insit difficultas. Enimvero nulla inest. Aristoph. Acharn. 250: Οἴμοι τάλας τῶν ἐτῶν τῶν ἐμῶν. Ibi schol. vet. sic:

κ' ἀπόβλητον ἐδὲ τἕτό μοι δοκεῖ, σφόδρα γὰρ Ἀττικὴ φράσις· λείπει γὰρ τὸ ἕνεκα . . . Λέγεις ἂν καὶ σὺ παραπλησίως· Οἴμοι τῆς τύχης! etc. Rursus igitur e sola causa genitivi: sed de dativo μοὶ, et de nominativo άλας per soloecismum, quasi per appositionem, adiuncto ihil. Sed *veteres* illi erant scholiastae, ut qui scirent, ἴμοι esse, ut et Hesychius interpretatur, ἐπίφθεγμα λρήνε, unam particulam, non sententiam mancam ex ὄι t dativo τῷ ἐγὼ compositam. *d*) Ab interiectione ἴμοι derivant verbum οἰμώζειν: et recte. Sed si μοι n illo est *mihi*, quod tandem monstrum nobis proferunt? In dativus in medio corpore verbi locum habet, aut simili modo compositum ullum verbum exstat? Ab αἶ factum est αἰάζειν, sicut ab *ach* apud nos *ächzen*. Sed num ab ὂ et μοὶ aliquid huiusmodi conflari potest, ut Germanice r. c. dicas *wehemirzen*, aut Gall. *malheuràmoier*? Paene pudet, vel refutandi causa, fingere tam scurrilia, quae cum stomacho videntur effundi. Hoc potius dico, quod denique clare pronuntiandum restat, in Euripidis v. g. Phoeniss. 386 nullum esse pleonasmum, et constructionem optime constare: οἴμοι ἐγὼ, *miser ego*! sive *hei mihi*! *me miserum*! τῶν ἐμ. κ. scil. ἕνεκα, *propter mea mala.*

Ο Σ Τ Ι Σ vid. Τ Ι Σ.

Ο Υ Τ Ο Σ.

1. Coniunctum ἕτος cum ἐγὼ ita παρέλκει, ut notioni primae personae, sive huic ἐγὼ gravem asseverationem addat, quasi quis digito se ipsum monstrans dicat: *Ego, ego, inquam, etsi quis minime credat, quod de me dicturus sum.* Sic illud occurrit Aristoph. Nub. 141 Ἐγὼ γαρ ἕτο-

σὶ ἥκω μαθητὴς εἰς τὸ Φροντιστήριον. Plat. Phaed. p. 26
Οὐ πείθω Κρίτωνα, ὡς ἐγώ εἰμι ὗτος ὁ Σωκράτης ὁ νυ
διαλεγόμενος etc. nam ibi ὗτός item pertinet ad ἐγώ
non ad Σωκράτης. Demosth. de Cor. c. 34: Ἐφάνη
τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ. Apud Latinos il
ego fere in contrarium sensum dicitur. Nam qui sic lo
quitur, aliquid vel severe vel ironice de se praedica
quod sit in vulgus notum; ut Cic. Catil. II, 6: *Ego vehe
mens ille consul, qui verbo cives in exsilium eiicio.*

Prorsus sic et ΟΔΕ ponitur. Odyss. Φ', 207 Ὅδ'
αὐτὸς ἐγὼ, κακὰ πολλὰ μογήσας Ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτ
ἐς πατρίδα γαῖας. Sophocles Oed. tyr. 987, ἐγὼ δ' ὅδ'
ἐνθάδε etc. Haec de ὅδε suppeditat Toup. Emendat
in Suidam, P. II. p. 283 ed. Lips. Is et apud Euripi
dem, Iphig. in Taur. 343 in verbis Τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖ
οἷα φροντιζόμεθα pro ἡμεῖς οἷα acute et probabiliter cen
set reponendum ἡμ. οἵδε.

2. Prorsus otiosum videri potest ὗτος, ubi, sicu
Lat. *ille*, significat notam rei magnitudinem. Xenoph
H. Gr. VII, 3, 8: Παραλαβὼν μὲν γὰρ (*Euphron*) τὰ
ἱερὰ μεστὰ καὶ χρυσῶν τύτων καὶ ἀργυρῶν ἀναθημάτων
κενὰ πάντων ἀπέδειξε. In his viri docti non memore
huius significationis pronomen τύτων damnarunt. Se
vid. Zeune ad Exp. Cyri I, 5, 8 et Reiske, quem ips
laudat Ind. in Demosthenem h. v. nec non Markland. a
Max. Tyrium Vol. I. p. 444. ed. Reiske.

3. Permulta loca sunt, ubi hoc pronomen articul
vel praemisso vel deinceps addito ponitur ad explendam
et clarius graviusque efferendam sententiam. Etiam i
his passim haeserunt interpretes doctissimi, et pronome
delendum censuerunt. Forma ipsa est in omnibus, opi

nor, linguis, quae habent articulum, usitata, ut vix opus sit exemplis. Sed haec licebit dare: Xen. Cyri disc. II, 2, 20: μὴ ὄχὶ τὸν πλεῖστα καὶ πονῦντα, καὶ ὠφελῦντα τὸ κοινὸν, τῦτον καὶ μεγίστων ἀξιῦσθαι Aesch. c. Ctesiph. c. 47 extr. Δημοσθένην δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυστάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τῦς στρατιώτας, τῦτον ὑμεῖς τιμήσετε? Plura attuli ad X. Memor. IV, 7, 5. et plura etiam potuissem, quorum copiam et Hoogev. suppeditat ad Vig. IV, 14.

Simili ratione abundant ΕΚΕΙΝΟΣ et ΟΔΕ Xenoph. Cyri disc. I, 4, 19: οἱ, ἢν ἐπ' ἐκείνυς ἡμεῖς ἐλαύνομεν, ὑποτεμῦνται πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖνοι. Adde VI, 1, 17 et VI, 2, 33. Chariton I, 14: μόνη δὲ καλλιεργὸη γενομένη, ἥδε μετ' ἐξυσίας τὴν ἰδίαν ἀπωδύρετο τύχην. De simili apud Latinos pleonasmo Dorville ad h. l. laudat Cortium ad Sallust. Catil. 37 et Drakenb. ad Liv. XXV, 27. Vid. et supra αὐτὸς, Sect. 7.

4. Aliquantum gravitatis habet pleonasmus huius pron. post ὁ αὐτὸς. Nam cum ὁ αὐτὸς satis clare per se significet, quis aut quid sit intelligendum, tamen si res videtur mira vel incredibilis, ne ulla dubitatio possit exsistere, addito pronomine demonstrativo declaratur, hunc ipsum hominem, vel hanc ipsam rem aut praesentem aut modo dictam, intelligi debere. Xen. Cyri disc. V, 1, 12: οἱ αὐτοὶ ὗτοι. VI, 2, 8. εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον τῦτον. — Geminus pleonasmus est τῦ ΟΥΤΩΣ, quod v. infra.

5. Passim reperitur τῦτο μὲν . . . τῦτο δὲ, ubi sufficerent partt. μὲν et δὲ, aut repetitum καὶ. Lycurg. c. Leocr. p. m. 246: Τῦτο μὲν γὰρ (εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι) τὴν Τροίαν τίς ὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενημένη τῶν τότε πόλεων, καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοι-

κητός ἐστι; τȣ̃το δὲ, Μεσσήνην, πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον etc. Nemo quidquam desideraret, si auctor ita scripsisset: Τροίαν μὲν γάρ τίς ȣ̓κ ἀκηκ . . . ἀοίκητός ἐστι; Μεσσήνην δὲ πεντακ. etc. Sed voluit auctor haec exempla diligentius separata ob oculos ponere, quia utrumque est eiusmodi, ut seorsim attentius considerari suoque momento ponderari debere videatur. Haec enim vis est huius formae, qua plura in aliquam rem argumenta, obscurius significato cuiusque pondere, deinceps afferuntur, aut per μερισμὸν aliquid ponitur ob oculos.

Τ Ι Σ.

1. Hoc nullius usus videtur, adiectum illis ὁ μὲν … ὁ δὲ, ut X. Cyri disc. VI, 1, 1. Οἱ Φίλοι τῷ Κύρῳ προσῆγον οἱ μὲν Καδȣσίȣς . . . οἱ δὲ Ὑρκανίȣς, ὁ δέ τις Σάκας, ὁ δέ τις καὶ Γωβρύαν. Plutarch. περὶ παιδ. αγ. c. 7. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κόλακας καὶ παρασίτȣς ἀναλαμβάνȣσιν . . . οἱ δὲ τινὲς ἑταίρας καὶ χαμαιτύπας μισθȣ̃νται σοβαρὰς καὶ πολυτελεῖς· οἱ δὲ etc. Sed in talibus vis pleonasmi haec est, quod clarius significatur, non certum hominem esse cogitandum, aut multos; sed ignotum aliquem, aut paucos quosdam. Itaque sublato pronomine indefinito res esset quodammodo minus clara minusque subtilis.

2. Indefinitum saepe notionem simul habet *incerti*. Hinc pronomen indefinitum incertam rei partem significat, vertique potest, *quodammodo* aut *aliqua ex parte*; ut in τὸ μὲν τι . . . τὸ δὲ τι. Aeneas in Poliorc. 13: Τὸν δὲ μισθὸν καὶ τὴν τροφὴν οἱ ξένοι παρὰ τῶν μισθωσαμένων λαμβανόντων, τὸ μέν τι παρ᾽ αὐτῶν, τὸ δὲ καὶ τῆς πόλεως συμβαλλομένης. Arrianus Exp. Alex. II, 15: (*Alexander duos captivos*) Θεσσαλίσκον μὲν καὶ Διονυσό-

ὥρον, καίπερ Θηβαίους ὄντας, εὐθὺς ἀφῆκε· τὸ μέν τι, κατοικτίσει τῶν Θηβῶν· τὸ δὲ, ὅτι συγγνωστὰ δεδρακέναι φαίνοντο etc. Hunc et plura loca bene tractat Hoogev. ad Vig. I, 16., monens, infirmiori rationi τὶ additum esse. Sed in binis sententiis incertum hoc puto, cum e priori ad alteram quoque τὶ pertinere possit. Strabo X, 3, 17: ἐκεῖθεν (ex Asia) καὶ τὴν πολλὴν μουσικὴν μεταφέρουσι· καὶ ὁ μέν τίς φησιν κιθάραν Ἀσιᾶτιν ῥάσσων (se pulsare Citharam Asiaticam), ὁ δὲ τοὺς αὐλοὺς Βερεκυντίους καλεῖ καὶ Φρυγίους.

3. Numeralibus adiectum τὶς partim ad S. 1. pertinet, partim ad S. 2. Ad prima illa Demosth. c. Aristog. I. p. m. 548: Εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι πάντες Ἀθηναῖοι. Τούτων ἕκαστος ἕν γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται. Et Arrian. Exp. Al. VII, 30. Ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτέ τι ἔθνος ἀνθρώπων, οὔτέ τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν, οὔτέ τις εἷς ἄνθρωπος, εἰς ὃν οὐ πεφοιτήκει. Ad S. 2. pertinet maioribus numeris additum, ubi est *fere*; sicut Thucyd. VIII, 21: διακοσίους μέν τινας, τοὺς πάντας τῶν δυνατῶν, ἀπέκτεινε. Sed μυρί' ἄττα ad seqq. pertinent.

4. Plurimum hoc pronomine utuntur Graeci ad ingentem magnitudinem significandam. Scilicet magnitudo, qua scriptor animum lectoris movere vult, non debet, partibus distincte cognitis, certa mensura iniri, sed potius confusa et nullis finibus circumscripta imagine animo ad intuendum proponi. Feliciter ergo illi, qui primi dixerunt μέγας τις, πολλή τις et πολύ τι. Cum enim μέγας et πολὺς iam significet, qua ex parte debeat res spectari, commode subiicitur illud infinitum τὶς aut τὶ, quo phantasia rem quam maxime augere possit. Facile his deinceps accesserunt nomina ὁπόσος, πηλίκος, θαυμάσιος, δεινὸς et similia, in quibus potest esse emphasis,

ut οἷος. Hom. Iliad. ί, 638: οἷόν τινα φασὶ βίην Ἡρακληείην, *quantae virtutis, quam admirabili robore corporis et animi dicunt* etc. Sed etiam substantivis τὶς additur: ut Soph. Ai. 308. σὺν τάχει τινὶ: et Plat. Crit. Vol. I. p. 101, ἐν καιρῷ τινι. Post et aliis verbis insigne quid, non finitae autem magnitudinis, significantibus illud addere coeperunt, τῷ καλὸς, αἰσχρὸς, σοφὸς et similibus. Herodot. IV, 198. Δοκέει δέ μοι ὐδ' ἀρετὴν εἶναί τις ἡ Λιβύη σπυδαίη: *Videtur autem mihi ne fertilitate quidem admodum insignis esse Lybia.* Theocr. Idyll. VII, v. 37 s. κήμὲ λέγοντι Πάντες ἀοιδὸν ἄριστον· ἐγὼ δέ τις ὐ ταχυπειθής; *et me dicunt omnes cantorem optimum: ego vero non valde credulus sum.* Callim. H. in Apoll. 4. ἡδύ τι, *suaviter admodum.* Quoniam vero ars dicendi non solum amplificare res studet, sed etiam extenuare et imminuere, in contrariam quoque partem dixerunt, μικρός τις, ὀλίγοι τινὲς, et quae his sunt affinia.

5. Sed deinde longius etiam, et ex mea quidem opinione iusto longius, progressi eodem pron. ornarunt adiectiva, quorum notio incrementa capere non potest, ita ut dicerent ἄμετρός τις et πᾶς τις. In his non auget τὶς sed imminuit. Facit enim, ut intelligamus, ἄμετρον per hyperbolen esse dictum, non proprie *immensum, sive quod nullos terminos habeat, secundum quos eius spatium mensura definire possis.* Et sic πᾶς τις non sunt *omnes, qui ubique sunt, in terris homines ne ullo quidem excepto,* sed *quam plurimi, prope omnes.* Inde ambiguum factum, utrum ὐδέν τι sit *nihil omnino* an *nihil admodum.* Sed tamen prius pluribus locis videtur convenire. Accedit quod in ὔτι negatio est fortior, quam in simplici ὐ. Nam dicitur pro ὐ κατά τι *non propter quidquam* vel *non ulla ex parte.* Hom. Il. ά, 153. Platonis ipsa verba Vol. VII. p. 6 ponam: Φοβερόν τι καὶ σφαλερὸν, ὔτι γέλωτα ὀφλεῖν (παιδικὸν γὰρ τὖτ

γε)· ἀλλὰ μὴ σφαλεὶς τῆς ἀληθείας etc. *periculosum est et lubricum, nequaquam quod verear, ne me ridendum praebeam (nam hoc quidem iocularе est); sed ne prorsus aberrans a vero* etc. Etiam Hesychius ὅτι reddit verbo ὀδαμῶς.

In πάνυ τι afficitur et intenditur τὸ πάνυ a pronomine τὶ, ut sit *prorsus ex omni parte*. De ironia ὀ πάνυ τι vid. sub adv. ΠΑΝΥ. *)

5. Ceterum cavendum est, ne frigus afferamus locis, a quibus insignis magnitudinis significatio aliena est, neve pronomini indefinito ubivis aliquid ponderis addamus. Aliud enim est, si quis ignarus viae, ut Cyri disc. IV, 6, 10, quaerit: πόση τὶς ὁδός? aliud, cum Xenophon Exp. Cyri VI, 5, 20 dicit: πόσον τι νάπος ὁ Πόντος! Sed in illo loco τὶς est *fere*, ut et Cyri disc. II, 1,

*) Notum est, *hominem magna virtute aut dignitate praestantem* saepe simpliciter dici τινὰ aut τὶ, sicut et Lat. *aliquem*. Vid. interprr. N. T. ad Act. 5, 36 et Galat. 2, 6. Sed iam Budaeus copiose in Commentt. Gr. L. p. 75 aliique aliis in libris illud docuerant. Haec pronominis per se positi significatio ad nostram disputationem non pertinet. Non enim habet pleonasmi speciem, sed manifesto necessarium est ad integritatem sententiae. Sed levem errorem Schwebelii castigare h. l. licet. Is per ellipsin τῦ μέγας illud sic usurpari statuit. Sed et sibi ipse repugnat, cum exinde contraria ratione hominem nulla virtute aut dignitate praeditum dici statuat ὀδὲν et ὀδένα. Num et in his supplendum est μέγα et μέγας? Imo sicut hoc absolute dicitur, et sine ulla ellipsi, ita et illud. Ratio dictorum per se ostendit, emphasin esse in τὶς, ut non sit proprie *aliquis* sive *quispiam*; quod frigeret; sed *non mediocris homo*. Ceterum etiam μέγαν τινὰ dici solere, maximeque μέγα τι, neutro genere, non est dubium.

2 et 4. Fischerus autem in Animadvr. ad Well. Gr. II. p. 232 haec loca, quia non satis diligenter ea notaverat, inter alia retulit, in quibus clara est emphasis magnitudinis insignis.

6. De enclitico τις in ὅστις pro ὅς Vigerus II, 5 non recte tradit ὅστις esse *qui quidem*. Ac ne docet quidem, quam ipse vim his Latinis tribuat. Id autem, quod Zeunius adspersit, quorsum spectet aut quam vim habeat, ego non intelligo. Ne multa, mihi sic videtur: si hoc relativum spectat ad hominem non certum, sed quemcunque, vim τὸ τὶς suam retinet, et hoc ipsum vult intelligi, clariusque facit, ὅς non spectare ad certum hominem; et simpliciter ὅ τι δοκεῖ esse *quidquid videtur*, cum ὃ δ. sit *illud, quod videtur*. Exemplis et locis certis hic uti ridiculum esset: nemo enim dubitabit, ὅστις poni pro ὅς ἄν, *quicunque*: ac ne proficerem quidem quidquam exemplis, quia etiam ὅς sive ἄν universe usurpatur; ut Hom. Il. β', 198: ubi v. 188 ὅστις eadem ratione dictum antecessit. Hoc tamen manet, proprium esse τοῦ ὅστις usum, quem dixi; et simplex ὅς sine ἄν ad indefinitum subiectum spectans neque tam perspicuum esse, neque tam usitatum. Patet iam ex ὅστις οὖν. Sic apud Zosimum I, 17, πᾶν ὁτιοῦν ἴδιον ἢ δημόσιον τῆς πόλεως οἰκοδόμημα διαφθείραντες, primum illud πᾶν ad certum quodcunque aedificium pertinet, quod quis facile apud animum proponat; id autem, quod per pleonasmum additur, ὁτιοῦν ad reliqua, quae quis etiam ignorare possit.

Sed quid faciam locis, ubi ὅστις ad certam rem certumve hominem refertur? Nihil equidem laboro. Nam ne in his quidem locis evanescit vis pronominis indefiniti. Nimirum simplex relativum ὅς usurpatur de re,

cui *simpliciter* et *historice* aliquid tribuitur: sed ὅστις respicit ad rem, ex qua liceat existimare, *cuiusmodi* sive *qualis illa sit*, et *ex qua lector debeat argumentum petere*. Ὃς ergo est simplicis narrationis: ὅστις etiam coniecturae lectoris aliquid relinquit. Atque ita res, composito hoc pronomine significata, vel omnino vel certa quadam ratione consideratur ut incognita, quoniam de ea illo ipso commate, quod ab ὅστις incipit, aliquid adiicitur, ex quo de ea possit existimari. Hinc recte vertas *quippe qui*. Isocr. Paneg. 28: Καίτοι πῶς ἂν ἐκείνων ἄνδρες ἀμείνους, ἢ μᾶλλον Φιλέλληνες ὄντες, ἐπιδειχθεῖεν, οἵτινες ἐτόλμησαν etc. Thuc. IV, 18: Γνῶτε δὲ, εἰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες· οἵτινες, ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες, ἥκομεν etc. Palaeph. 18: Λέγουσιν, ὅτι Αἴολος ἦν κυριεύων τῶν πνευμάτων, ὅστις ἔδωκεν Ὀδυσσεῖ τοὺς ἀνέμους ἐν ἀσκῷ. Similiter Soph. Ai. 1029 s. Xenoph. Ages. 1, 36 s. Paulli ep. ad Rom. 16, 4 ss. Plura lector facile ipse observabit.

Pleonasmi verborum.

Praemonitum.

Generatim hic de verbis quibusdam monebo, quae habitum, statum, motum, actionem etiam subiecti casu cum re coniunctam, exprimunt, et ea quidem tempore finito posita, quasi eorum usus sit necessarius; cum ipsa tamen abundent et participium alius verbi aut adiectivum cum ipsis coniunctum re ipsa sit primarium, et omisso verbo participium in tempus finitum mutari, adiectivo verbum εἶναι adiungi possit; salvo, quem res postulat, sensu. Horum numero sunt ἥκειν, ἀπιέναι, ἔχειν (*se habere*), ἔρχεσθαι, καθῆσθαι, κεῖσθαι, κυρεῖν, στῆναι, τείνεσθαι, τυγχάνειν, ὑπάρχειν. Viri docti quaedam huius generis, sicut alia παρέλκοντα, congesserunt, tamquam ad interiorem grammaticen pertinentia. Sed iustiori de causa commemorantur in demonstrandis virtutibus elocutionis oratoriae. Nam et pictura quadam ornant orationem, ut ἐναργέστερα omnia fiant, et animo quaedam obiiciunt, quae libenter, velut in transcursu, sicut illud ὅγε (v. Praemon. de pronominibus III), adspiciat, et ita, ut a scopo non aberret. De singulis quibusdam suo loco dicam. Qui Latina huius generis tractarunt, ut Ernesti in rhett. initiis §. 302 s. et Schellerus in maiori opere de stilo bene Latino, eos mirum est Graecorum minus fecisse mentionem; et qui de Graecis egerunt, eos non studiosius comparasse Latina. Verbi substantivi varia-

tiones studiose collectas dedit Fischerus in Animadvv. ad Well. Gr. III b. p. 69.

Α Γ Ε Ι Ν.

Recte Hoogev. ad Vig. VI, 2. abundantiam participii ἄγων coniunxit cum φέρων. Nam ad sensum, quem res poscit, non est necessarium, et adiungitur fere in fine, ut λαβών. Vim autem plane eandem videtur habere, quam φέρων. Hom. Il. β', 557 s. Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας, Στῆσε δ' ἄγων, ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες. In his Στ. δ' ἀ. est *de industria collocavit ad* etc. sive *studiose providit, ut locum caperent ad* etc.

Α Ξ Ι Ο Υ Ν.

Huius verbi usus per se argumentum nostrum non attingit. Sed quoniam Fischerus in Animadvv. ad Well. Gr. III. b. p. 37 illud in numero redundantium habet, de eo plane tacere non consentaneum est. Tenendum igitur (quoniam ille nimis breviter de eo egit), cum ἄξιος sit *dignus* sive *aequus* (nam haec duo ad unum idemque revocare licet), ἀξιοῦν esse 1) *dignum s. aequum facere*; et inde 2) *dignum s. aequum putare*; 3) *propterea, quod d. s. aeq. sit, velle.* Prima significatio non est dubia. Nam verba in όω ab adiectivis derivata fiunt transitiva. Sic ab ἴδιος, κενὸς etc. ducantur ἰδιόω, *proprium facio*; κενόω, *vacuum f.*; στενόω, *angustum f.*; μονόω, *solitarium f.*; similiterque δηλόω, ξηρόω, σιμόω, etc. Secunda significatio e prima facile fluit: et in aliis etiam *existimandi declarandique* notio deducitur ex illis, quae faciendi notionem habent, sicut ap. Hebraeos fit in formis *Hiphil* et *Piel.* E secunda oritur tertia, quia opinio declarari potest factis. Sed, ut grammaticorum verbis utamur, hac tertia significatione verbum fit praegnans, nec plane reddi uno Latino verbo

potest. Respondet fere Francico *prétendre*, quod nostri verbo *begehren* exprimere videntur. Jam cum ἀξιόω cum infinitivis aliorum verborum construi soleat, in hac periphrasi res ipsa ostendere debet, ad quod subiectum *aequitas* spectet. Aristoph. Plut. 1085: ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίȣς πίνειν. Haec ita verti possunt: *Quoniam tibi convenire censuisti, ut vinum ebiberes.* Xenoph. Cyri d. VII, 1, 43: τί ἡμῖν ἀξιώσεις χρῆσθαι: *quomodo nobiscum agere aequum statues?* sive *quomodo (ex tua sententia) a te iure meritoque tractabimur, quove loco habebimur?* Sic F. haec loca explicare poterat: et similiter v. ἀξιȣ̃ν ubique explicari debet, nisi uno verbo defungi et vim τῷ *velle* aut *cupere* utcunque significare velis. Isocr. ad Demon. p. 10. ἂν παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τȣ̀ς ἁμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς σαυτὸν ἁμαρτάνοντα καὶ τȣ̀ς ἄλλȣς ἔχειν ἀξιώσειας: *si talem te praebeas adversus peccantes, quales alios in te peccantem esse debere credas, et esse postules.* Adde Demosth. adv. Aristocr. p. m. 394. ἃ δὴ δέομαι τε καὶ ἀξιῶ παρὰ πάντων ὑμῶν τυχεῖν, δίκαι', ὡς ἐμαυτὸν πείθω. Diligentius hic ἀξιȣ̃ν a priori verbo distingui videmus (per τε καὶ), et postrema δίκαι' . . . πείθω rationem continere videntur, cur et ἀξιῶ additum sit.

ΑΡΧΕΣΘΑΙ

cum inf. alius verbi coniunctum saepe πλεονάζει. Nam actio, quae altero verbo exprimitur, non solum coepta, sed absoluta significatur, adeo ut ἄρχεσθαι videri possit otiosum. Sed eandem actionem studiose et cum contentione quadam continuatam aut iteratam vult simul intelligi. Matth. 26, 22: ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε? et v. 74 τότε ἤρξατο etc. Act. 1, 1. . . . ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησȣ̃ς ποιεῖν etc. Sponte quis intelligit, non abruptis quibusdam verbis illos usos esse.

Nec vero alterius oratione, aut casu, nescio quo, interpellati sunt. Sic neque Jesus in rerum agendarum et docendarum initiis ita haesisse significatur, nihil ut absolverit. Alia loca lexicographi et commentatores in N. T. congesserunt; et alii ad alios scriptores, ut Erhardus ad Petron. c. 6. Nam et Latini τὸ *coepisse* sic ponunt saepissime; nec non recentiores in suis linguis verba significationem incipiendi habentia. Nostri certe sic solent: *Er fieng an zu* etc. cum significare volunt, aliquem studiose et vehementer aliquid egisse.

2. Alius est pleonasmus, cuius haec notavi exempla. Herodot. V, 49 med. Ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἤπειρον ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα ὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι· ἀπὸ χρυσῦ ἀρξαμένοισι, ἄργυρος, καὶ χαλκὸς, καὶ ἐσθὴς ποικίλη etc. pro χρυσὸς, ἀργ. etc. Nec vero Jones significantur incipere ab auro in bonorum suorum enumeratione, sed alii, quibus placet, ut hic ipse, qui loquitur. Plat. Alcib. I. init. τὰ γὰρ ὑπάρχοντά σοι μεγάλα εἶναι, ὥστε μηδενὸς δεῖσθαι, ἀπὸ τῦ σώματος ἀρξάμενα etc. Strab. X, 2, 7. Ἀπὸ γὰρ τῦ στόματος ἀρξαμένοις καὶ τῦ Ἀμβρακικῦ κόλπυ πρῶτον ἐστιν Ἀκαρνάνων χωρίον, Ἄκτιον: *nam inde a faucibus et Ambracio sinu primum* etc. et X, 5, 2. de Delo insula: Τετίμηται δὲ ἐκ παλαιῦ διὰ τῦς θεῦς ἀπὸ τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων ἀρξαμένη. Sic et Xenoph. Vectigg. 5, 3. Sufficiunt haec exempla ad intelligendum, in versione hoc participium, quod fere rebus inanimatis vitam tribuat, commode reddi non posse.

B A I N E I N.

De hoc recte et clare Fischerus in Animadvv. ad Well. Gr. III. b. p. 37: „Hoc verbum infinitivis vel par-

ticipiis alior. verbor. iunctum celeritatem actionum exprimit, ita ut reddi adv. *statim*, *celeriter*, *continuo* possit." Sic cetera bene. Hoc unum iusto gravius videtur, quod Od. β', 5 βῆ ῥ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο vertit, *proripuit se e cubiculo*; id quod conveniret verbis ἤϊξε πέτεσθαι, Il. φ', 247. Simpliciter, puto, significat hoc verbum, *naviter aliquem contendisse*; *non segniter*, *nec interposita mora*, *progressum esse*. Nam Antilochus cognita morte Patrocli, etsi graviter affectus et plane stupens, tamen cum a Menelao iussus esset currere ad Achillem, eique nuntiare hunc casum, οὐδ' ὡς Μενελάου ἐφημοσύνης ἀμέλησε, Βῆ δὲ θέειν. Il. 697 s. Et Minerva Odyss. α', 102 postquam cum impetu evolaverat de coelo (ἀΐξασα), tum βῆ, *acriter* in itinere proposito *contendit*. Sed ceterum explicationem Fischeri loca ipsa tuentur. Accedit autem, quod et βαδίζειν celeritatem exprimit (v. Dorville ad Charit. p. 380 ed. Lips.) nec non ἔρχεσθαι et ἰέναι, de quibus infra.

ΒΑΛΛΕΣΘΑΙ.

Ap. Herodotum aliquoties occurrit βάλλεσθαι ἐφ' ἑαυτοῦ, significatione dubia et fonte tropi incerto. Cum autem ἐφ' ἑαυτοῦ ap. ipsum et alios sit *sponte*, facilius quis verbum πλεονάζειν putet illis locis, ut V, 106: εἴπερ τι τοιοῦτον, οἷον σὺ εἴρηκας, πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἑωϋτοῦ βαλλόμενον πεπρηχέναι: *Si tale quid, quale tu dixisti, parat meus procurator, scito eum sponte . . . parasse* sive *egisse*. Sed rectius, ut opinor, vertimus, *in se suscepisse, ut id ageret*. Cf. Aelian. V. H. II, 4. ubi Scheffer et Joach. Kuhn vertunt *recipere in se*, quod illi loco est aptissimum. Sed tamen non sine ratione βάλλεσθαι quis vertat *considerare, agitare animo*; et ἐφ' ἑαυτοῦ adverbio *seorsim*. Hoc sensu ἐφ' ἑαυτοῦ occurrit II, 2. IX, 17 et 38 et alibi. Vid. Valkenar. ad VIII, 32.

ΒΟΥΛΕΣΘΑΙ.

Hoc verbum saepe prolixum studium et promtum ad rem agendam animum significat. Aristoph. Plut. 290 ss. Καὶ μὴν ἐγὼ βȣλήσομαι ... ὑμᾶς ἄγειν: et 318 ss. ἐγὼ δ', ἰὼν ἤδη, λάθρα βȣλήσομαι τȣ̃ δεσπότȣ ... τῷ τρόπῳ ξυνεῖναι. Ad sensum ceteris aptum nihil desideres, si simpliciter dictum sit, ἐγὼ ... ὑμᾶς ἄξω, et ἐγὼ ... ξυνέσομαι. Ipsum etiam futurum βȣλήσομαι, in hac prima maxime persona, alicuius studii significationem habet. Nam quae volumus, ea per se sunt futura, non praesentia. Quodsi de futura voluntate nostra significamus, promtam voluntatem nos ostendimus allaturos esse, qua vincantur ea, quae mutata aut sero cognita consilium nostrum mutare possint. Sed tamen hoc pertinaciter urgere nolim. Non usquequaque sic philosophari in linguis licet. Sed ceterum vid. ΕΘΕΛΕΙΝ.

2. Βȣ́λεσθαι εἶναι potest quis interpretari per simplex εἶναι: et est sane idem: sed tum εἶναι verti debet *significare* sive *similitudinem alicuius rei referre*, quo sensu saepe ponitur. Itaque etsi ap. Platonem in Cratylo p. 291 s. dicitur γυνὴ δέ μοι φαίνεται βȣ́λεσθαι εἶναι, et p. 309 τοιαύτη τις ἐβȣ́λετο εἶναι, οἷα δηλȣ̃ν, similiterque p. 320; ac deinceps p. 322 ὀνόματος, φαμὲν, ὀρθότης ἐστὶν αὕτη, ἥτις, ἐνδείξεται, οἷόν ἐστι τὸ πρᾶγμα: tamen prioribus locis βȣ́λ. εἶναι equidem interpretor *significare, similitudinem habere*; *nos*, *„eine Sache vorstellen.“* Clarissimus locus suffragatur in Phaedone (§. 19) Vol. I, p. 169: Οὐκȣ̃ν ὁμολογȣ̃μεν, ὅταν τις τὶ ἰδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι "βȣ́λεται μὲν τȣ̃το, ὃ νῦν ἐγὼ ὁρῶ, εἶναι, οἷον ἄλλό τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ, καὶ ȣ̓ δύναται τοιȣ̃τον εἶναι, οἷον ἐκεῖνο, ἀλλ' ἔστι

φαυλότερον· "ἀναγκαῖον πȣ, τὸν τȣ̃το ἐννοȣ̃ντα τυχεῖν προειδότα ἐκεῖνο, ᾧ φησιν αὐτὸ προσεοικέναι μὲν, ἐνδεεστέρως δὲ ἔχειν: *Convenit ig. inter nos, si quis conspecta aliqua re sic secum cogitet; „similitudine quidem id, quod ego nunc video, aemulatur aliam quandam rem, sed eam non assequitur, neque re ipsa tale est, quale illud, sed reperitur deterius;" eum, qui hoc cogitet, ante vidisse illud, cum quo dicat habere similitudinem, sed eam, quae ad illud non accedat.* Manifesto hic βȣλ. εἶναι et προσεοικέναι ponuntur ut synonyma. Sat clara etiam haec sunt Aristotelis Eth. Nicom. IV, 1: Βȣ́λεται, γὰρ ἄσωτος εἶναι ὁ ἓν τι κακὸν ἔχων τὸ φθείρειν τὴν ȣ̓σίαν. Ἄσωτος γὰρ ὁ δι αὐτὸν ἀπολλύμενος. Δοκεῖ δὲ ἀπώλειά τις αὐτȣ̃ εἶναι καὶ ἡ τῆν ȣ̓σίας φθορὰ, ὡς τȣ̃ ζῆν διὰ τȣ́των ὄντος. Οὕτω δὴ τὴν ἀσωτίαν ἐκδεχόμεθα: *Asotus enim est, qui uno aliquo vitio laborat, nimirum, quod rem familiarem perdit. Asotus nempe (secundum etymon) est, qui sua ipsius opera interit. Videtur enim interitus quidam voluntarius esse disperditio rei familiaris; quia huius subsidio vitam tuemur. Sic ergo distincte loquentes *) asotian capimus.* Jam cum ipsum εἶναι sit *significare*, βȣ́λεσθαι abundat, sed ita, ut vim fere habeat τȣ̃ δοκεῖν, de quo verba statim dicemus.

3. Participium βȣλόμενος praemisso τί videri potest abundare. Nam τί solum, pro διὰ τί positum sufficit, et offendit participii obscurior brevitas, cum addi debuisse videatur, ποιεῖν, μηνύειν, πορίζεσθαι aut similis

*) Dixerat nempe, interdum ἀσωτίαν hoc complecti, ut ad pravas libidines explendas profundatur pecunia. Nam ἐκδέχεσθαι est aliquid *singulatim* sive *distinctum a genere, specie* etc. *intelligere.* Inde συνεκδοχὴ tropus dicitur, quo aliquid simul intelligitur, ut cum parte nominata totum.

infinitivus. Omnino igitur in hoc participio propria vis non urgenda est, sed τί βȣλόμενος verti potest simpliciter, *qua de causa?* ut ne voluntatis quidem significatio exprimatur. Nam respondetur ita, ut huius verbi nulla ratio habeatur. Aristoph. Ran. 71. HP. Τί βȣλομενος? ΔΙ. δέομαι ποιητȣ̃ δεξιȣ̃. Xen. Cyri d. II, 2, 11. Τί μὴν βȣλόμενοι, ἔφη ὁ K., ψεύδονται; Τί δ' ἄλλο γε, ἔφη, ει μὴ γέλωτα ποιεῖν ἐθέλοντες. Similiter fit ap. Aelianum V. H. II, 21. Aliis exemplis Viger. VI, 1, 7 et Hoogev. ibid. aliique passim utuntur. Videntur autem Graeci hanc formam adhibuisse variandae orationis causa. Sed et aliis participiis illud διὰ τί evitarunt cum aliqua pleonasmi specie, qui clarius quid magisque definitum lectori offerret cogitandum, et hactenus magis placeret. Hoc genus sunt τί θέλων, Herodot. III, 77. IV, 145. V, 13. τί δεόμενος III, 156. ὅτι ποτὲ διανοηθεὶς, Plat. Phaed. p. 137. τί ὁρῶν, Xenoph. Conv. 4, 51. τί παθὼν (v. infra π ά σ χ ε ι ν), et alia.

Γ Ι Γ Ν Ε Σ Θ Α Ι.

Etsi ἀδύνατον per se est *id quod non potest fieri,* tamen aliquando verbum γ. additur, ut in or. Aeschinis c. Ctesiph. c. 8 extr. Dicit ille, Ctesiphontem et Demosthenem ita causam suam acturos esse, ut dicant, duas esse Athenis leges inter se pugnantes, e quarum una rogatio Ctesiphontis valere debeat. Hoc de duabus legibus contrariis refutat Aeschines, et docet, falsum esse, prorsusque pugnare cum institutis Atheniensium. Postremo igitur Φανερῶς δήπȣ, inquit, ἐξελέγχονται, ȣ̓ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι. Eximius est hic pleonasmus. Nam ἀδύνατον est scholae aptum et nimis breve, et eo non apte caderet periodi

clausula. Sed accessione τῦ γενέσθαι si sententia non fit magis popularis, certe gravior multo reddatur et numerosior.

ΔΟΚΕΙΝ.

Germanus est huius verbi pleonasmus. Nam diversissima sunt εἶναι et δοκεῖν, et saepe inter se, sicut rerum natura fert, opponuntur. Et tamen δοκεῖ εἶναι ex usu Atticorum ut plurimum nihil aliud significat, quam ἐστί. Hunc usum magis etiam confirmavit philosophia Socratis et Platonis. Probe autem memoria tenendus est, quoniam etiam Moro, homini Graece doctissimo, accidit, ut in Xenoph. Hist. Gr. II, 3, 51 verbi δοκεῖν propriam significationem urgens vanis difficultatibus se implicaret, sicut in Excursu ad illum locum p. XXXV monui. Res ipsa ubique docere debet, utrum illud sit proprie *videri* sive *speciem tantum et incertam existimationem praebere*, an modestiae causa adiunctum *affirmationem non dubiam* alteri verbo relinquat. Isocr. Panathen. init. dicit, se iuniorem non scripsisse λόγυς ἁπλῶς εἰρῆσθαι δοκῦντας, explicatione statim subiecta, καὶ μηδεμιᾶς κοσμιότητος μετέχοντας. Sunt igitur orationes illae, non quae *videntur* simpliciter compositae, sed *vere et re ipsa* simpliciter compositae: quod etiam clarius fit, ubi ornamenta commemorat, quibus ipse tum sit usus. In Plat. Apol. S. p. 49 haec legimus: ἔδοξέ μοι ὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ᾽ ὔ. Hic ἔδοξε modestiae causa dictum verti debet *cognovi* sive *vidi*; aut *reperi* (sic enim forma periodi servari poterit); δοκεῖν autem, ut oppositum verbo εἶναι, *videri* sive *haberi*: nam saepe δοκεῖν commodius redditur *haberi*, q. e. *vulgo* s. *quam plurimis videri*, et maxime in participio, ut οἱ δο-

κοντες εὐγενεῖς, οἱ δὲ πλούσιοι, οἱ δ. ἄρχειν etc. Sed pleonasmus maxime patet adiuncto verbo φαίνεσθαι, ut Xenoph. Cyri d. VIII, 3, 14. Mem. II, 1, 22. Plat. (Gorg.) Vol. IV, p. 128. Alia exempla e Fischeri Animadvv. ad Well. Gr. III. h. p. 39, et aliunde facile petes. Ceterum modestiam Atticorum hoc in verbi usu probare non possum, quia non paucis in locis ambiguam facit orationem.

ΔΥΝΑΣΘΑΙ.

1. Cum hoc proprie sit *vires quasdam* sive *facultatem aliquam habere*, non mirum est inde pleonasmum exsistere. Nam ad unamquamque rem efficiendam vires quaedam sunt necessariae. Fischerus l. l. p. 40 utitur solo loco Timaei Locr. p. m. 559 s. Τὸ μὲν ὦν λευκὸν διακρίνει τὰν ὄψιν, τὸ δὲ μέλαν συγκρίνει, ὅκωσπερ τὸ θερμὸν διαχεῖ τὰν ἁφὰν, τὸ δὲ ψυχρὸν συνάγειν δύναται. Non obscurum est, postremum δύναται idem esse quod πέφυκε, *physicam hanc vim habet*. Potuisset auctor pro σύναγ. δύν. eodem sensu dicere συνάγει, sicut et ante διαχεῖν δύναται, pro διαχεῖ. Pertinet huc Platonis illud e Phaedone (sub βούλεσθαι S. 2) οὐ δύναται τοιοῦτον εἶναι. Non habet species eas vires, ut similitudinem alterius assequatur. Sed ingenii vires intelligendae in pleonasmo, qui haberi potest, ap. Isocratem Areop. p. m. 354 καὶ τοὺς εὐτραπέλους δὲ καὶ σκώπτειν δυναμένους, οὓς νῦν εὐφυεῖς προσαγορεύουσιν, ἐκεῖνοι δυστυχεῖς ἐνόμιζον. In his pro σκ. δυν. esse posset σκώπτοντας. Sed tamen locus est minus aptus.

2. Sed usitatissimus est pleonasmus, quo δύνασθαι usurpant ut τολμᾶν, de quo verbo infra. Vires nempe morales τῷ δύνασθαι significantur, ut hoc sit *salva prudentia aut honestate posse*. Evang. Joh. 7, 7: οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ. Sed locus 12, 39

est ambiguus. Nam οὐκ ἐδύναντο πιστεύειν commode sic explices: *certe futurum erat, ut eum non curarent*, sive *fieri non poterat, ut ei se crederent*. Nam ex mente auctoris id necessario eventurum erat, quia praedixerat propheta. Secundum Fischeri verba l. l. p. 40 credat quis, Palairetum ad Marc. 2, 19 et Krebsium ad decretum Athen. pro Hyrcano p. 407 multis exemplis illum usum confirmasse. Sed Palairetum, quem ego consulere non potui, Krebsius certe non neglexit. Ipse autem praeter loca iam indicata habet unum τῶν ό, Genes. 43, 32, qui alienus est, et alterum e Josepho, Archaeol. VII, 8: Ὁ δὲ, στρατήγημα τοῦτ', εἶπεν, εὗρον, ἀγαγεῖν σε πρὸς ἡμᾶς, δυνάμενον ἀμελοῦντα τῶν ἐντολῶν, ἃς, ἵνα μοι τὸν πατέρα διαλλάξῃς, ἐποιούμην. Statuit ig. Krebsius, in δυνάμενον esse pleonasmum, quod et ante sine tali verbo antecedat Καταμελήσαντος δὲ Ἰωάβου. Sed verba vix sana sunt. Debebat certe esse δυνάμενον ἀμελῆσαι, *qui sustinueris negligere*. F. excidit verbum post δυνάμενον, ut χαρίζεσθαι. Denique ne hic quidem locus est commodus. Melior est, quo Koenius utitur ad Gregorium, Hom. Odyss. ν', 331: Τῷ σε καὶ οὐ δύναμαι προλιπεῖν δύστηνον ἐόντα, unde expressum esse putat a Virgilio Aen. II, 657 *Mene efferre pedem, genitor, te posse relicto Sperasti?* et Quintil. decl. I. p. m. 15 *Pater . . . confitetur uxori, se abdicare non posse*. Alia dedi ad Cic. IV Catilin. extr. in *Orat XIII selectis* Sed usus verbi Graeci, quem pleonasmi nomine ornant, non raro occurrit. Vid. Xenoph. Mem. II, 6, 22 s. ubi ter sic adhibetur. Hist. Gr. VII, 5, 7. Ages. 11, 10. et Lycurg. c. Leocr. p. 234 cuius haec sunt: Τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε, ἢ μισαθηναῖος, ὅστις ἐδυνήθη ἂν ἀτακτὸν ἑαυτὸν ὑπομεῖναι ἰδεῖν, ἡνίκα ἡ μὲν ἧττα καὶ τὸ γεγονὸς πάθος τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο?

ΕΘΕΛΕΙΝ.

Quod de v. βȣ́λεσϑαι init. diximus, id etiam de hoc valet; quod iam ex eo quis existimet, quia, quae inde derivata sunt, ἐϑελοντὴς, ἐϑελȣ́σιος, ἐϑελȣργὸς, ἐϑελόπονος significant eum, qui rem sponte et libenter suscipiat aut tractet. Iliad. η, 375 s. αἴ κ᾽ ἐϑέλωσι παύσασϑαι πολέμοιο: et σ', 434 πολλὰ μάλ᾽ ȣ̓κ ἐϑέλȣσα, h. e. *vehementer repugnans et invita*. Lys. or. 18, c. 2 πεπαυμένοι γὰρ τῆς ὀργῆς αὐτῶν ἀκροᾶσϑε, καὶ τȣ̀ς ἐλέγχȣς ἤδη ϑέλοντες ἀποδέχεσϑε. Aesch. c. Ctesiph. c. 40 ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκȣ́ειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνȣ ἐϑέλετε ἀκȣ́ειν. E Xenoph. notavi Mem. II, 6, 27 Cyri disc. I, 1, 3. Exped. VI, 2, 6. De re eq. 3, 3 s. De rebus inanimatis pleonasmum notavit Wesseling ad Herodotum I, 109. Sic de Nilo II, 11. et de vento VII, 191. In talibus ἐϑέλειν etiam τὸ δυνατὸν exprimit, ut Plat. Phaed. (§. 50 s.) Vol. I. p. 233 s. Vid. et τολμᾶν. Haec tot loca certe ad crisin cognovisse expedit. Nam Longinus 38, 2 haec habet: Ὁ γȣ̃ν Ἰσοκρ., ȣ̓κ οἶδ᾽ ὅπως, παιδὸς πρᾶγμα ἔπαϑεν, διὰ τὴν τȣ̃ πάντα αὐξητικῶς ἐϑέλειν λέγειν φιλοτιμίαν. Ibi Morus (in Addendis): „Nonne ἐϑέλειν redundat? Sufficit διὰ τὴν φ. τȣ̃ λέγειν." Illud ergo deleri volebat. Sed delectantur eo Graeci etiam per pleonasmum addito, quem h. l. et subtilitas satis tuetur. Nam sine ἐϑέλειν significasset auctor *vere* Isocratem *auxisse res omnes dicendo*; cum illo verbo autem notavit puerile et infelix eius hoc in genere *studium*.

2. Quoniam promto paratoque ad rem agendam animo fere declaratur *benevolentia* adversus eum, ad quem res pertinet, omnino et absolute haec ipsa significatur verbo ἐϑέλειν. Sic Xenoph. Oecon. 3, 12 terra dicitur ϑέλȣσα, *benevola, propitia*. Sic et Latini. Apud Horatium Carm.

III, 30, 16 *volens* hoc sensu ponitur, et coniugata ap. Ciceronem. Haec participia passim offenderunt viros doctos adeo, ut ea tollenda aut mutanda existimarent.

ΕΙΔΕΙΝ.

Verbum ἰδεῖν e prisca forma (εἴδειν s. εἰδεῖν) mutatum quomodo abundet, haec exempla ostendunt. Eurip. Rhes. 379 s. καλὸν, ὦ Θρήκη, σκύμνον ἔθρεψας πολίαρχον ἰδεῖν. Plat. Vol. X. p. 72 in Parmenide: . . . εὐμήκη δὲ, καὶ χαρίεντα ἰδεῖν· Xenoph. Cyri d. V, 4, 11. ὁποῖός τίς ποτε φαίνη ἰδεῖν. Et Mem. II, 1, 22: εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει. Quod in his minuta quaedam ellipsis εἰς τὸ statui potest, id pleonasmum non tollit, qui etiam magis luculentus videretur, si melior usus talia servasset. Sed vid. Isag. §. 18. Facit autem ἰδεῖν ad subtilitatem. Nam χαρίεις v. g. sine ἰδεῖν posset referri ad suavitatem in sono vocis, vel ad humanitatem in convictu; εὐπρεπὴς ad decorum incessum et motum, vel etiam ad vestitum. V. et ΟΨΙΣ.

ΕΙΝΑΙ.

1. Optimi scriptores hoc verbum prorsus, ut videtur, περιττὸν adhibent in formis τὸ νῦν εἶναι et ἑκὼν εἶναι. Sed has ego ex usu vulgari populorum quorundam ad ceteros Graecos ita venisse puto, ut doctiores non ratione sed multitudine iubente earum usum adsciscerent. Vid. Isag. §. 20. Certe ἑκὼν εἶναι iam apud Jonas usitatum erat, ut ostendit Fischerus in Animadvv. III, b. p. 41. Falso igitur scholiastes Thuc. II, 89 ad ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι hoc scripsit: τὸ εἶναι παρέλκει Ἀττικῶς: et similiter ad VIII, 48. Ad quem locum Gregorius p. 29 spectans τὸ εἶναι, inquit, παρέλκειν παρ' αὐτοῖς (τοῖς Ατ-

ικοῖς) ἐγνωρίσαμεν, ὡς καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ, πάντων μὲν άλιστα ἐν τῇ ὀγδόῃ, οἷόν ἐστι κἀκεῖνο, καὶ τὸ μὲν ἐπ' ιείνοις εἶναι, etc. Eustathius item ad Il. λ', 20: δῶκε ξε-ίιον εἶναι ἢ ἔλλειψιν ἔχει τοῦ ὥστε, ἵνα λέγῃ, ὅτι ἔδωεν ὥστε ξενήιον εἶναι ἢ περιττότητα τοῦ εἶναι, ἧς χρῆις οὐ μόνον τὸ Ἑκὼν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ... τήμερον εἶναι tc. Plenum haud dubie est ὥστε ἑκὼν εἶναι. Itaque ap. ,ucianum *de mercede cond.* §. 2. in verbis ἐδόκουν μοι τὰ τολλὰ οὔτοι ὑπ' αἰσχύνης ἐπικρύπτεσθαι, καὶ ἑκόντες ἶναι ἐπιλανθάνεσθαι αὐτῶν, postrema sic expleas: καὶ ἵτως (ἐπιλ. αὐτῶν) ὥστε ἑκ. εἶναι. Simili modo integram ententiam facias in epistola Xenophontis Vol. VI (nostrae dit.) p. 310: ἀνεῖται (ὁ χῶρος) ἱερὸς εἶναι: de quo cf. Falken. ad Herodotum p. 134. Non debet offendere, quod llud et obliquis casibus subiicitur, ut Plat. Vol. IV. p. 114 (in Gorgia): οὐκ ᾤμην ... ὑπὸ σοῦ ἑκόντος εἶναι ἐξαπατηθήσεσθαι. Constat enim in Graecis non modo accusativos, quibus nos e Lat. adsueti sumus, sed etiam ceteros casus cum infinitt. construi. Vid. infra τε S. 5. sub nota *. Sic et τὸ νῦν εἶναι Xenoph. Cyri d. V, 5, 35 hoc modo ad integrum sensum vocari debet: ὥστε κατὰ τὸ νῦν ὂν μέρος χρόνου οὕτως εἶναι. V. Lamb. Bos Ellipss. sub μέρος. Unum hic exemplum ponam e Dionys. Halic. Archaeol. VI. p. 409: τό γε ἐφ' ἡμῖν εἶναι μέρος, *ut pro* *a quidem parte statuam, quae nobis concessa est.*

2. Formae τὸ νῦν εἶναι affinis est τὸ τήμερον εἶναι. De ea plane ex hactenus dictis statuendum est. Vid. Eustathii verba modo allata. Exemplum hoc habe: Plat. Vol. III. p. 257 in Cratylo: Δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι οὑτωσὶ ἡμᾶς ποιῆσαι, τὸ μὲν τήμερον εἶναι χρήσασθαι αὐτῇ ἀυμον δ' etc.

3. Nec dissimilis est forma, quae et alibi occurrit, e apud Thucyd. VIII, 48 τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι q. e. *quantum in ipsis esset*, sive, *quoad ipsis decernere aut rem perficere liceret.* Ibi Scholiastes: Τὸ εἶναι περιττόν. Sed loci rite expleto, sicut Sect. 1 ostendimus, εἶναι videbitur, sicut est, prorsus necessarium.

4. Post v. διδόναι, ut et post alia ejusdem fere significationis, e. g. ἀφιέναι, ἐπιτρέπειν, accusativo doni dat adiungi solet verbum εἶναι, quod ad sensum videtur abesse posse. ideoque πλεονάζειν dicitur. Hom. Il. λ', 19. θώρηκα ... Τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε, ξεινήιον εἶναι Pausan. III, 1, 7 Μεμβλίαρον δὲ ... Κάδμος ἐν τῇ νήσῳ κατέλιπεν ἡγεμόνα εἶναι τῶν ἐποίκων. Longi Pastoral. I: τοὺς μὲν τυροὺς δῶρον εἶναι δίδωσι. Notat ibi Villoison, hoc εἶναι, sicut et alibi ἔχειν post. v. διδόναι eleganter πλεονάζειν. Etiam Fr. W. Reitz ad Vigeri libellum bonam copiam exemplorum de hoc pleonasmo τῷ εἶναι congessit, Verbum ἔχειν sic positum Eurip. Hec 1260 et Oppian. Cyneg. I, 11. Zosim. II, 39: sed et ἄγειν Iliad. ά, 338 et ψ', 612 et φέρεσθαι Callim. lavacr. Pall 133. Ante hos infinitivos omnes ellipsis est τοῦ ὥστε, et infinitivi dona data quasi magis firmant, et, eorum maxime propria esse, quibus data sint, declarant. Herodotus passim post ἀποδεικνύειν ponit εἶναι simillima ratione ut V, 99: αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ... στρατηγοὺς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι.

5. Porro et cum verbo ὀνομάζειν positum abundat εἶναι. Plat. Vol. III. p. 89 (Protag.) σοφιστὴν δή τοι ὀνομάζουσί γε, ὦ Σ., τὸν ἄνδρα εἶναι. Xenoph. Apol. S. §. 13 οἰωνούς τε καὶ φήμας καὶ συμβόλους τε καὶ μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας εἶναι. In his ὀνομάζειν non est

simpliciter *dicere*, ut quidam vertunt, (quo sensu hoc verbum nusquam occurrere puto) sed, ut fere Bachius, quamquam dubitans, *verbo certo* vel *verbis certis exprimere*; sicut in Phoenissis Eurip. 419 s. ΙΟ. ἡ πατρὶς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς. ΠΟ. ȣδ' ὀνομάσαι δύναιμ' ἄν, ὡς ἐστὶ φίλον. In Platonis et Xenoph. loco de *nomine* maxime rerum agitur. Verborum ordo elegantior in eam opinionem ducere potest, ut ὀνομάζειν nihil aliud esse putes, quam λέγειν: sed constructio est eiusmodi, ut accusativus cum inf. recte sequatur. Platonis igitur verba sic interpretanda sunt: *Nomine certo* (vel *suo*). *appellant*, *esse scilicet sophistam*.

6. Gravis videtur esse pleonasmus apud Polybium IX, 23: Οὐδεὶς γάρ ἐστι τῶν ὄντων, ȣτως ἀπράγμων, ὃς ȣχὶ πέπυσται, πῶς Ἀντίπατρος etc. Neglecto participio sensus manet integer: sed τῷ οὐδεὶς videtur grave momentum detrahi. Sed hoc est incertum. Casaubonus quidem prima illa vertit: *Nemo homo vivit rer. gestar. adeo incuriosus*: recte fortasse; quia εἶναι, pro *vivere*, *superstitem esse*, et alibi ap. Polybium reperitur, ut II, 43, saepius ap. alios, ut Sophocl. Philoct. 425. maxime cum negatione, ȣκ εἶναι, *non superst.* sive *mortuum esse*. Atque etiam res admittit hanc interpretationem, quia ibi agitur de rebus non longe a morte Alexandri M. gestis. — De ὑπάρχειν εἶναι vid. sub ὑπάρχειν.

ΕΟΙΚΕΝΑΙ.

Huius verbi frequens est pleonasmus, ubi iunctum est infinitivo alius verbi, sed et ubi participio. Nam prorsus respondet τῷ δοκεῖν, quod vide supra. Sophocl. Philoct. 320. s. Ἔοικα κἀγὼ τοῖς ἀφιγμένοις ἴσα ξένοις ἐποικτείρειν σε. Haud dubie intelligi vult Chorus, se aeque dolere; non tantum speciem dolentis habere. Xenoph.

Cyril. VIII, 8, 14: ἐοίκασι ταῦτα διδασκομένοις etc. Si tantum *viderentur doceri*, reprehensio vana esset: sed *vere docentur*. Sic et in dialogis saepe infinitivus verbi antecedentis intelligendus est, ubi simpliciter respondetur ἔοικε aut οὐκ ἔοικε, quibus verbis liquido et sine dubitatione affirmatur aut negatur; ut Plat. Vol. V. p. 66 s. in Alcib. I.

ΕΠΕΡΧΕΣΘΑΙ.

Hoc verbum saepe impersonaliter adhibetur, ut intelligendum sit nomen v. c., ἐπέρχεταί μοι (scil. ἔννοια vel ἐπιθυμία) ποιεῖν τοῦτο. Sic et εἰσέρχεσθαι, ὑπέρχεσθαι, ἐπιέναι, et εἰσιέναι. Vertere talia solent: *in mentem venire*. Etiam πόθος, ὀργὴ, (addito nomine) εἰσέρχεσθαί τινα dicitur. Vid. Valken. ad Eurip. Phoen. p. 464. Hemsterh. ad Luciani Prom. c. 2. Dorville ad Char. V, 10. Vacare autem videtur tale verbum, ubi non exprimitur cogitatio a libero animi proposito suscepta, sed motus involuntarius et repentinus, ut *admirationis* et *timoris*. Plato Legg. VIII. Vol. VIII, p. 412: εἰσῆλθέ δέ με, οἷον εἰκὸς, φοβηθῆναι. Zosim. II. 36: Καί μοι πολλάκις ἐπῆλθε θαυμάσαι. Et IV, 40: Τοῖς δὲ βαρβάροις ἐπῄει γελᾶν. Dicta videntur prorsus eodem sensu dici, quo dicas: ἐφοβήθην δὲ, οἷον εἰκὸς, et πολλάκις ἐθαύμασα. Sed tamen in his similibusque locis hoc significari puto, animum tali motu tentatum, deinceps adhibuisse cogitationem, et de causis timoris, admirationis aut alius affectionis quaesivisse. Sic in Lat, *subit mirari*. Ceterum monere liceat, ἐπιέναι et ἐπέρχεσθαι cum dat. personae construi, cetera promiscue cum dat. et accusativo.

ΕΠΙΒΑΛΛΕΣΘΑΙ.

Proprie hoc est *se (ad rem) applicare*, sive *incipere*, *aggredi*. Plat. in Sophista, Vol. III. p. 297: ἐφοβήθημεν ἄρτι, μὴ παντάπασιν ἀνήνυτον ἔργον ἐπιβαλλοίμεθα,

ζητῦντες αὐτό. Sed cum inf. alius verbi constructum prorsus eandem vim habet, quam ἄρχεσθαι S. 1. Lucian. Philopatr. §. 16 Οὐχὶ ὁ Ζεὺς τῷ Αἰγίσθῳ εἴρηκεν, ὡς ἀπο-σχομένῳ μὲν τῆς μοιχείας καὶ τῆς Ἀγαμέμνονος ἐπιβυλῆς ζῆν καθείμαρται πολὺν χρόνον; ἐπιβαλλομένῳ δὲ ταῦτα πράττειν, ὃ καθυστερεῖν θανάτῳ? In his sine dubio ἐπιβαλλομένῳ πράττειν est i. q. πράττοντι, quod et e seqq. magis patet. Dionys. Hal. Archaeol. VI. p. 403: Ἐπιβαλόμενος δὲ τὺς περὶ τῦ δικαίυ ποιεῖσθαι λόγυς, καὶ τὰ μὲν τοῖς δανειστικοῖς ἐγκαλῶν etc. Non modo conatus vel aggressus ille est de iustitia et aequitate dicere, sed re ipsa dicit, quod vel ex his paucis intelligas, cum foeneratores accusaverit. Eodem modo dicit in ep. ad Pompeium Vol. II. p. 126 inf. Οὐδ᾽ ἄν τις ἔχοι κατ᾽ αὐτὸ τῦτο μέμψασθαί μυ τὰ μέρος, ὅτι τὸν ἐπιφανέστατον τῶν φιλοσόφων (Platonem) ἐξετάζειν ἐπεβαλόμην, ὡς δὴ διὰ τῦτο δόξης τινὸς τευξόμενος. Alia loca e Polybio Fischerus in Animadvv. habet III. b. p. 43.

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ.

Prima huius v. significatio est *manum operi admovere*; proxima, *conari*. Huius exempla sunt Galen. *de usu partt.* S. I extr. Ἁπάσας μὲν γὰρ τὰς ἀνθρωπείυς πράξεις ἐπιχειρεῖ μιμεῖσθαι. scil. ὁ πίθηκος, *studet imitatione assequi, conatur exprimere.* Xenoph. Oec. 10, 8 ... ἀνάγκη ἁλίσκεσθαι, ἂν ἐπιχειρῶσιν ἐξαπατᾷν ἀλλήλυς. Sed alibi non solum *conatum* aut *inceptum* significat, sed *actionem absolutam et perfectam,* quae infinitivo verbi adiuncti declaratur, ut circumlocutio fiat πλεονάζυσα. Dixerat Socrates in Gorgia Platonis Vol. IV. p. 57. miserum esse hominem iniustum; minus tamen miserum, si poenas det diis et hominibus. Tum Polus: Ἄτοπά γε, ὦ Σ., ἐπιχειρεῖς λέ-

γειν. Alia huiusmodi loca suppeditant Raphelius ad Evang. Luc. 1., et Fischer l. l. Plane igitur et hoc verbum usum habet τῦ ἄρχεσθαι.

ΕΡΧΕΣΘΑΙ.

1. Hoc verbum primo nostri iuris est, ubi alius verbi participium futuri adiunctum habet. In primis apud Herodotum frequens est haec pleonasmi forma, ut II, 35: Ἔρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον. *De Aegypto iam pluribus verbis dicam.* Et c. 40: Τὴν δὲ ὦν μεγίστην τε δαίμονα ἥγηνται εἶναι, καὶ μεγίστην οἱ ὁρτὴν ἀνάγουσι, ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. Sed nec raro apud alios occurrit. Plat. Vol. I. p. 227 ἔρχομαι ἐπιχειρῶν. Plutarch. de educat. puerorum c. 7. τὸ δὲ πάντων μέγιστον . . . ἔρχομαι φράσων. Xenoph. Ages. 2, 7. ὃ τοῦτο λέξων ἔρχομαι. Plane idem videretur sensus, si pro his dictum esset ὃ τ. λέξω, similique ratione in prioribus. Sed haec forma exprimit rem non simpliciter futuram, quae et longo post tempore tractari possit, sed mox suscipiendam. Simile est Latinorum *ire* cum supino; ut Hor. Carm. I, 2, 15. Ceterum plura exempla collegit is, qui saepius hic mihi commemorandus est, Fischerus in Animadvv. ad Well. Gramm. III. b. p. 48; sed duo etiam aliena e Platone, Vol. I. p. 5 ὡς διαβαλῶν δὴ ἔρχεται εἰς τὸ δικαστήριον: et p. 263 οἶσθα γάρ, ἃ ἦλθον ἀγγελῶν. In his ἔρχεσθαι non facit periphrasin cum significatione actionis instantis, sed propriam vim *veniendi* habet, et est necessarium ad sententiae integritatem, praeterquam quod posteriori loco simile haberi potest τῷ ἥκειν, de quo infra.

2. Alia scilicet res est, ubi *veniendi* notio praeter rem accedit. Facit enim hoc diversum a superiori verumque

pleonasmum. Odyss. ό, 158 s. ὡς παρὰ σεῖο τυχὼν φιλότητος ἀπάσης ἔρχομαι. In his simplex narratio pro τυχὼν ἔρχομαι tantum poscit ἔτυχον. Similia sunt Eurip. Phoen. 15, 145 et 295. Elegantiae rationem cognoscas e Praemon. de verbis.

3. Peculiaris abundantiae est participium ἐλθών. Thucyd. VII, 73; ἐσηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν. Xenoph. Cyri d. II, 2, 6. ἐλθὼν ἐδίδασκον ἕνα λόχον. Significat actionem sine mora susceptam. Nam participii brevitas, nisi me sensus fallit, cogitationem affert hominis ad rem propositam properantis. Itaque vertunt adverbio *statim*. Illud certe dubitatione caret, Matth. 27, 5. participium ἀπελθὼν (nam de hoc aliisque compositis, ἐξελθών, παρελθὼν idem valet) significare actionem mox susceptam, et ex hoc ipso intelligi, Iudam se suspendisse, non moerore accelerasse mortem. Cf. infra IENAI.

ΕΥΧΕΣΘΑΙ.

Redundare hoc verbum videtur adiunctum verbo εἶναι, maxime ap. Homerum; ut Iliad. ζ', 211 (coll. 215.) et 231. ί, 60. Odyss. ά, 172, 180, 187. ί, 263. ξ', 199. ό, 196. π', 223. Sed perquam difficile et lubricum est, constituere primam eius significationem, a qua ceterae, tamquam a capite, facile deduci possint. Nam ita multiplex fertur eius interpretatio, ut non pro uno eodemque verbo quis habere possit, sed pro duobus tribusve diversae originis. Nam *gloriari*, *dicere*, *precari*, *votum facere* aliquanto magis videntur inter se dissentire, quam ut ex uno cetera possint derivari. Sed tamen certae huius verbi significationes non male componuntur, si propriam ponimus *profiteri*; *clare eloqui*; Germ. *laut sagen*, *laut und deutlich erklären*. Occurrit haec et in locis iam demonstratis, et Odyss. ξ',

463, (coll. verss. seqq.) et ύ, 192. Nam haec et alia loca consideranti non potest esse obscurum, pro simplici *dicere* non adhiberi. *Gloriandi* autem notionem affinxerunt e rebus, quae eam utcunque aut facile admittunt, nequaquam vero postulant, ut Iliad. ύ, 388 et 393. Sed, posita prima illa significatione, qui *precantur* recte dici possunt εὔχεσθαι, quatenus eorum verba pronuntiata opponuntur tacitae cupiditati sive desiderio rei optatae; multoque magis, qui *vota faciunt*: nam haec nuncupabantur clara voce, saepius adeo per praeconem, et verbis conceptis in concione pronuntiatis, si essent publica vota. Sed ut ad illud redeamus, quod instituti nostri est, pleonasmum grammatici statuunt maxime in Homerico εὔχομαι εἶναι, quod dictum esse volunt pro εἰμι; recte, si sensum rudem et quam simplicissimum quaeras: sed argutius est, quod dixi proprie verbo significari, *profiteor me esse*. Is, qui hoc utitur, significat aut gloriosum sibi aut non turpe saltem esse, quod hunc patrem, hanc patriam etc. habeat. Haec tenenda puto, dum quis certiora protulerit.

EXEIN.

1. Duplicis maxime formae pleonasmus in hoc verbo notabilis est. Primo ipsius ponitur tempus finitum, adiuncto participio aor. maxime 1 verbi ad sensum necessarii. Hesiod. Ἐργ. 42: Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι βίον ἀνθρώποισι. Ubi Proclus: . . . τὸ δὲ σχῆμα Ἀττικόν. Ἀντὶ γὰρ τοῦ Κεκρύφασιν εἶπε Κρύψαντες ἔχουσιν. Σοφοκλῆς, κηρύξας ἔχω, ἀντὶ τοῦ ἐκήρυξα. Similiter Tzetzes, qui addit: Οἱ γὰρ Ἀττικοὶ τὰς μετοχὰς ἀντὶ ῥημάτων λέγουσι. Τινὰς κατὰ παρολκὴν, ἤγουν περισσῶς τιθέασιν, ὡς νῦν τὸ Κρυψ. etc. Eurip. in Medea, 33 ἀτιμάσας ἔχει, pro ἠτίμασε. Sic in Hec. 1001. et Cycl. 407. Herodot. I, 27 et 37. III, 87. Lucian. Asin. 20: et Alex. 61. Utroque

loco Reitzius plura exempla proposuit ad illustrandam hanc formam loquendi: aliis in libris alii; ut Vigerus V, 7, 10 et qui eius libellum locupletarunt; Valkenaer ad Eurip. Phoenissas p. 267 ss. et quos laudat Fischer in Animadvv. III. b. p. 43 ss. qui et ipse multa congessit. Sed fere nihil aliud illi, nisi pleonasmum esse, docuerunt. Valkenaer quidem l. l. „ἔχειν interdum idem significat ac εἶναι, τυγχάνειν, κυρεῖν.“ Tum loca nonnulla, ubi sic positum inveniatur, demonstrat. Sed sic ratio illius usus nequaquam aperitur. Bene autem Cel. Hermannus ad Vigerum monuit, ἔχω περάνας e. g. significare proprie, *sum in ea conditione, quae est eius, qui perfecit.* Recte sine dubio. Nam sicut εὖ ἔχω est *bene me habeo*, ita ἔχω π. esse potest, *me habeo, ut exsecutus*, sive *ut is, qui perfecit*; atque ita, pleonasmo remoto, i. q. ἐπέρανα, *perfeci.* Est igitur exquisitior et hactenus, vel propter commutandae orationis opportunitatem, elegantior rei exprimendae ratio.

Nonnullis in locis ambiguum est, utrum ἔχειν abundet, an participium alterius verbi. Vid. *praemonitum* de verbis. Referat huc quis Pind. Nem I, 44 s. οὐκ ἔραμαι πολὺν ἐν μεγάρῳ πλοῦτον κατακρύψας ἔχειν, ubi accusativus potest regi a κατακρύψας, ut ἔχειν absolute sit dictum, *me habere*; atque etiam ab ἔχειν, ut κατακρύψας (scil. αὐτὸν) significandae avaritiae causa sit additum. Sed firmatur prior ratio versibus insequentibus. Ceterum quod Latini dicunt, *absolutum habeo*, pro *absolvi*, et *quae habes instituta*, pro *quae instituisti*, et similia, etsi non respondent illi pleonasmo Graecorum; quia *habeo* non est *me habeo*, et participia sunt passiva non activa; tamen ex eo videntur adumbrata, quia illud genus pleonasmorum a Graecis acceptum usurparunt, de quo in *Praemon.* dixi, et

quia participia passiva ponere coacti fuerunt, utpote carentes activis.

2. Sed difficilior est altera forma, in qua non verbi primarii participium ponitur, sed cum huius tempore finito participium ἔχων. Socrates cum in Gorgia Platonis Vol. IV. p. 95 per iocosam calumniam dixisset, sutorem fortasse iure suo maximis et quam plurimis calceis indutum oportere incedere: respondet Callicles: ποῖα ὑποδήματα φλυαρεῖς ἔχων? Nempe accusativus π. ὑποδ. pertinet ad φλυαρεῖς, non ad ἔχων, quod adiicitur absolute. Pari modo p. 108 dicitur ἔχων ληρεῖς, (aut, ut f. legendum, ληρεῖς ἔχων) et similiter Aristoph. Ran. 204 et 515. Lysistr. 944. Nubb. 509, si locus huc pertinet. Verba sunt Τί κυπτάζεις ἔχων περὶ τὴν θύραν; ubi acc. τί potest regi ab ἔχων. Sed unum locum addam ex Icaromenippo Luciani §. 24. ubi Menippus narrat suum cum Iove colloquium . . . Εἰπέ μοι, ἔφη, περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; Τίνα; ἔφην, δέσποτα, ἢ τὴν εὐσεβεστάτην, βασιλέα σε εἶναι πάντων θεῶν; Παίζεις ἔχων, ἔφη. De talibus clare Fischerus l. l. p. 44. statuit, „ἔχειν hoc in genere idem esse, quod εἶναι, et ὑπάρχειν, κυρεῖν et τυγχάνειν, atque adeo tales formulas similes esse iis, quae ex verbo substantivo et participiis aliorum verborum compositae sunt, ita tamen, ut participium ἔχων mutetur in tempus finitum alterius verbi, et hoc in participium.“ Utitur etiam his Gregorii: Καὶ τὸ ληρεῖς ἔχων, καὶ τὸ παίζεις ἔχων, καὶ τὸ τί κυπτάζεις ἔχων περὶ τὴν θύραν, Ἀττικόν . . . ἢ τοῦ ἔχων παρέλκοντος, ἢ τοῦ ῥήματος ἀντὶ μετοχῆς, καὶ τῆς μετοχῆς ἀντὶ ῥήματος, λαμβανομένων . . . ἀντὶ τοῦ ἔχεις καὶ ὑπάρχεις ληρῶν, ὃ καὶ αὐτὸ Ἀττικὸν, ἀντὶ τοῦ ληρεῖς, ἐστίν. Ad ea Koenius: „Nostri, ληρεῖς ἔχων pro ὑπάρχεις ληρῶν accipientis, sententia meruit Clariss. Valkenarii adsensum ad Eurip. Phoen. v. 712.“

aque K. et sibi eam probari significat. Ego, ut ingenue icam, hanc explicandi rationem portenti instar esse et m ab usu loquendi, quam ab arte interpretandi, longisme abhorrere statuo, eaque nodum non solvi, sed plane indi. Cum Attici pariter, atque adeo saepius, dixerint ηρῶν ἔχεις, quod, ut supra vidimus, ex analogia recte abet: quo tandem modo, aut qua conspiratione inter se onstantes, inversa, vel potius perversa, ratione dicere interdum voluisse putemus ληρεῖς ἔχων, et ea quidem conditione, ut lectores aenigma ioculare isto modo, mutata empe utriusque verbi forma, solverent?

Mihi haec stat sententia, participium ἔχων sic verbo nito subiectum habere vim graviorem, quam in priori genere tempus huius verbi finitum; et v. g. formulae ληρεῖς ἔχων proprie sensum esse ληρεῖς κατὰ ἕξιν sive ληρεῖς, ἔχων οὕτως scil. ληρῶν: *deliras, et quidem non uno dicto mano, sed habitu et vitio mentis.* Nam ἔχειν de *naturali corporis habitu* proprie usurpatur, unde et ἕξις dicta est. Participia vero usitatissime ponuntur in fine dictorum arguta um brevitate, et sic ἐπίκρισιν addunt sententiae praemissae. Vid. ποιεῖν. Denique brevitas, qua verbum ex antec. intelligendum est, Graecis vel maxime placuit. Eam exemplis quibusdam liceat demonstrare. Plat. Vol. I. p. 103: Εἰ γὰρ ὤφελον, ὦ Κρ., οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τε ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα· καὶ καλῶς εἶχε. Νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε. Vides hic bis subaudiendum esse ἐξεργάζεσθαι. Aristot. Eth. Nicom. II, 5. οὐδὲ ψέγεται ὁ ἁπλῶς ὀργιζόμενος, ἀλλ' ὁ πῶς, (sc. ὀργιζόμενος.) Alia, quae habeo notata, ponere non est operae pretium; ut Plat. Vol. V, p. 54 et X, p. 252; et plura e Demosthene et aliis suppeditat Dorville ad Charit. III, 3. Sed vis illa, quam statui τοῦ ἔχων, non est nimis urgenda: tantum „continuationem

quandam, perseverantiam ac moram infert," ut recto sensu Graecae dictionis monet Stollberg ad Sophoclis Aiacem v. 22. Utinam ille aliquid prótulisset ad rationem pleonasmi, quam in animo involutam habuisse videtur, explicandam.

3. Post διδόναι et similia infinitivus ἔχειν abundat, sicut εἶναι, ut sub hoc ipso verbo ostendimus.

4. Pro νῦν pleòniori quadam forma, sed cum ellipsi, dicitur τὸ νῦν et τὰ νῦν: sic aliquando etiam τὸ νῦν ἔχον: in quo participium nonnullis visum est abundare. Vid. Hoogev. ad Vig. C. I. R. 6. et Sylburgii index ad Dionys. Hal. T. II. sub ἔχον. Sed plenum esset κατὰ τὸ νῦν ἔχον εἶδος τοῦ πράγματος, aut τῶν πραγμάτων, *secundum praesentem rerum conditionem* seu breviter, *ut nunc habet.* Vis ergo τοῦ ἔχον est certa, et loco suo non exigua, ut in libro Tobiae 7, 11.

ΗΚΕΙΝ.

Huius verbi notio saepe nihil momenti habet ad sensum, quem res poscit: atque ita recte in παρέλκουσι numeratur. Vid. Praemonitum. Hic defungor exemplis. Sophocl. Ai. 800 s. Τοῦδ' εἰσάκουε τἀνδρὸς, ὡς ἥκει φέρων Αἴαντος ἡμῖν πρᾶξιν, ἣν ἤλγησ' ἐγώ. Satis erat ὡς φέρει vel ἤνεγκε. Callim. Cer. 123 s. φέροισα ἥξει. Xenoph. Hist. Gr. I, 5, 3 ἔχων δὲ ἥκειν τάλαντα πεντακόσια. Iosephi Archaeol. XV, 4: αὐτὸν ἀνεκτήσατο τοῖς δώροις, ἃ φέρων ἧκεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων.

ΘΕΛΕΙΝ vid. ΕΘΕΛΕΙΝ.

ΙΕΝΑΙ.

1. Hoc verbum ita, ut ἔρχεσθαι (S. 1.) constructum externa similitudine illi respondet, sed quoad tempora finita in pleonasmis non habet locum, nisi sicubi praesens,

quod fere significationem futuri habet, cum participio futuri coniunctum reperitur; v. c. εἶμι διδάξων: quod proinde etiam de ἰέναι πράξοντας valere potest, Xen. Mem. III, 9. 9. Sed fere facit praeteritum futuri ut periphrasis vim habeat τῦ *in eo eram, ut* (*hoc vel illud facerem*); sicut haec exempla docent. Herodot. IV, 82 et V, 62 ἤια λέξων. Plat. Vol. II. p. 170 in Theaet. ὅταν ἀριθμήσων ᾖ ὁ ἀριθμητικὸς, ἤ τι ἀναγνωσόμενος ὁ γραμματικὸς. Vol. VII, p. 2 de rep. V: ἐγὼ μὲν ᾖα τὰς ἐφεξῆς ἐρῶν. X. Cyri disc. V, 4, 11. σὲ ἐπαναθεασόμενος ἤια.

2. Sed ex part. ἰὼν cum finito tempore alius verbi constructo nascitur pleonasmus. Est autem, interprete Hesychio, i. q. συντόνως ἐλθὼν, significatque *studium et celeritatem*. Hom. Il. ά 138. et ί, 87. Eurip. Cycl. 240. Xen. Cyri d. V, 4, 22.

ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙΝ.

Iusto brevius de hoc Fischerus, qui Herodot. VI, 38 κατέλαβε ἀποθανεῖν interpretatur ἀπέθανε, et VIII, 55 κατέλ. ἐμπρησθῆναι solo item verbo ἐνεπρήσθη. Sed tenendum est, καταλαμβάνειν, sicut passim et ἐπιλαμβάνειν (v. Bergler ad Alciphr. p. 9] valde usitatum esse de malis et calamitatibus, quae homines inopinos opprimunt. Itaque κίνδυνος, πόλεμος, δυςτυχία eos καταλαμβάνει. V. Hemsterhus ad Lucian. Somn. §. 12. Sed Herodotus cum ellipsi nominis, sive ut impersonale, id adhibere solet, ut nempe subintelligendum videatur ἡ τύχη aut aliud eiusd. fere significationis. Sic IV, 105 et VII, 38 et 155. Sed tamen si quis vult instituere duriorem structuram, ei contendere licet, de ellipsi et impersonali verbo hic non esse cogitandum; sed infinitivum, licet articulo carentem, esse subiectum, et tertia verbi καταλ. persona praedicatum exprimi, ut VI, 38 (τὸ) ἀποθανεῖν ἄπαιδα κατέλαβε

Στησαγόρεα, *mors exsortem prolis oppressit Stesigoram.* Se de structura hanc in partem quaerant alii. Patet aute latius: nam et συμβαίνειν, συμπεσεῖν, συγκυρεῖν et, op nor, alia sic construuntur. Nobis illa prior ratio place

ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙΝ.

Proprie hoc est *periclitari* sive *parum abesse ab incomm do.* Sed Graecis, et inprimis Atticis, etiam contra sign ficat *parum abesse ab obtinenda re minime ingrata aut incomm da*, et plane idem, quod δοκεῖν. Hoc δοκεῖν cum inservi modestiae demonstrandae (vid. h. v.,) κινδυνεύει εἶναι e i. q, ἐστὶ, et κινδυνεύεις λέγειν τι nihil aliud, quam λέγε τι. Melior mihi videtur haec interpretandi pleonasmi r tio, quam quod, nihil usi hac ironia, dicunt, qui pericl tetur, eum prope abesse a malo, unde et in meliorem pa tem illud adhiberi, ut sit omnino ἐγγίζειν vel δοκεῖν. No stra ratio est e certo fonte ducta et analogiae subsidio fi mata. Vid. Isag. §. 19. Loca notavi pauca: sed sexcent mox in promtu haberem, si quis monstratore opus hab ret; Herodot. IV, 105. Xenoph. Oec. 16, 11. Aeschi Socr. I, 11. etc. Librorum indices hodie talia facile su peditant.

ΚΥΡΕΙΝ.

Hoc κύρειν sive κυρεῖν est primitivum, significatqu 1) *acquirere aliquid iusta ratione*, sive *dominum fie i alicuius re* 2) *habere aliquid iure dominii;* ut et Lat. *possidere* est *α*) iu occupare, *β*) occupatum tenere: 3) *versari* sive *esse alicu cum dignitate domini*: 4) simpliciter, *esse aliquo loco.* Prim tivum esse dixi κυρεῖν. Nam ab eo deductum est κῦρο *auctoritas, ius dominii*; ab hoc κυρόω et κύριος, a quibu rursus cetera. Sed haec nihil ad nos. Nobis satis era pervenisse ad tertiam et quartam verbi significationem

nam ex his oriuntur circuitiones, quae involuant pleonasmum; e tertia πῦ κυρῶν εἴης, *ubi versareris*, Sophocl. Philoct. 550; et ante 374 πλησίον γὰρ ὢν κύρει, *nam prope aderat*. E quarta signif. est Ai. 87 μέν', ὡς κυρεῖς ἔχων, *mane, et eo quidem in statu, quo te habes*: et 1363 ἐαν μισῶν κυρῇς, *si (eum) odio habueris*. Sentitur verbi gravitas: sed versione exprimi nullo pacto potest. De persona tenuissimae conditionis nunquam, ut opinor, serio adhibetur.

ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ et ΛΑΓΧΑΝΕΙΝ.

1. Horum infinitivus abundat post verba *petendi*. Sophocl. Ai. 836: αἰτήσομαι δέ σ', ὃ μακρὸν γέρας λαχεῖν. Lucas in Act. 3, 3. ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Simillimo pleonasmo dicitur Ἑρματίαν ᾔτει οἱ δοθῆναι πρὸς γάμον: Zosim. V, 28. Gemina est structura τοῦ εἶναι S. 4: ad cuius rationem vis quoque pleonasmi aestimanda est. Infinitivo enim adiecto donum clarius petitur et paullo etiam enixius V. et Valken. ad Eurip. Phoen. 1324. Cf. ΕΧΕΙΝ S. 3.

2. De λαγχ. nihil amplius habeo dicere. Sed λαβὼν ita παρέλκει saepius, ut sit *excitantis ad capiendi et cetera deinceps agendi celeritatem*. Etiam in narratione celeritatem significat, sicut ἐλθὼν et ἰών. Sic ap. oratores excitantur γραμματεῖς, ut λαβόντες, atque ita nihil aliud ante agentes, aliquid recitent. Demosth. Cor. c. 9: λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβών: et 16 καί μοι λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβών. Eadem vis, quamquam sine pleonasmo, in his inest Lycurgi adv. Leocr. p. m. 233: Καί μοι (vid. καὶ S. 5 et ἐγὼ et σύ) λάβε τὸ ψήφισμα, γραμματεῦ, τὸ Ὑπερείδου, καὶ ἀναγίγνωσκε. In Aristoph. Nub. 19 ἵν' ἀναγνῶ λαβὼν festinatio cum indignatione videtur exprimi.

ΛΕΓΕΙΝ.

Participium λέγων post aliud dicendi verbum tempore finito positum significat ipsa referri alterius verba, non sententiam eius utcunque expressam. Herodot. III. 156 ἔφη λέγων. Sequuntur ipsa verba oratione recta; pariterque IX, 2 post ἔφασαν λέγοντες: VII, 46 ss. autem ἀμείβετο λέγων. Sic et Soph. Ai. 767 s. „ἐλᾷ γάρ αὐτὸν . . . Ἀθάνας μῆνις," ὡς ἔφη λέγων: ubi postrema recte interpreteris, *ut dixit, bis ipsis verbis usus.* Eodem constructionis modo et participii sensu εἶπε φὰς, Herodot. IX, 67 et alibi, ni fallor, ἔφη εἴπας. V. et ΦΑΝΑΙ.

ΜΑΝΘΑΝΕΙΝ.

De participio μαθὼν, quod dicunt παρέλκειν vid. ad ΠΑΣΧΕΙΝ.

ΜΕΛΛΕΙΝ.

Prout lexicographi significationes huius verbi constituerunt, pleonasmi speciem id praebet, ubi iunctum est futuro infinitivi alterius verbi, ut μέλλει ποιήσειν. Primam enim (fort. quia ipsis videtur usitatissima) fere ponunt simpliciter *futurum esse*; unde inepti sane pleonasmi conflantur, ut μέλλει ἀκούσειν, *futurus est auditurus esse.* Cur silvam observationum et locorum temere congestorum in lexicis deponunt, ac potius abiiciunt, quasi concaedes quasdam, quibus et ipsi et studiosi impediantur? Saepissime sane illud verti potest *futurum esse*, sed ita, ut vitium non sentiatur. Ficta est haec significatio, neque cum alio verbo coniunctum prorsus simplicem illud facit periphrasin futuri. Id iam ex eo quis existimet, quod non probabile est, Graecos, praeter verbum substantivum, haud dubie antiquissimum, cum formis temporum, peculiare verbum fecisse ad exprimendum τὸ ἔσεσθαι, idque or-

asse formis omnium temporum et personarum, *futurus* *m*, *futurus eras*, *futuri erunt* etc. Sed quidvis defendere cet denique. Prima et antiquissima significatio videtur isse *quadrare*, s. *convenire*, quod nos dicimus *passen*, ut intum de rebus in oculos incurrentibus dictum fuerit, t, si qua pars machinae v. c. vel corporis cuiuscunque eficeret, ut alia locum vacuum apte explens diceretur έλλειν. Hinc nata est usitatissima apud omnes scriptoes, *sequi*, *consequens* sive *consentaneum esse*. Similiter מְלָא uod *explendi* notionem habet vim *sequendi* accepit. V. Michaelis Supplemm. ad lexx. Hebrr. p. 1504. Itaque ubiit hoc verbum a Phoenicibus profectum suspicari. ὸ *consentaneum esse* convenit interpretationi omnium fere grammaticorum. Hesychius reddit verbis ἐοικέναι et φαίνεσθαι: auctor Etymologici ὀφείλειν et πρέπειν. Nec dissentit Schol. ad Odyss. σ', 137: ἔμελλον· ώκειν, ἐνομιζόμην: et ad Sophocl. Ai. 937, ἔμελλες ἰακῶς, ἐῴκεις ἄρα καὶ δῆλος ἦς. Itaque Thucyd. V, 4 τὸν πηλὸν ἐπὶ τῷ νώτῳ ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλει ἐπιμένειν, proni illi incedebant, *ut maxime consentaneum esset, rerumque naturae conveniret, lutum manere in eorum dorso.* Hippocr. Aphor. S. V. §. 19 ὁκόσα αἱμοῤῥαγέες, ἢ μέλλει, *quae sanguinem profundunt, aut quae consequens est deinceps sanguinem profundere.* Sic et §. 23. Lucian. de hist. conscrib. §. 12 καὶ ἔμελλέ γε οὕτως ἀγανακτήσειν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅς γε etc. Non alia est significatio, ubi commodius vertitur *debere*, cuius generis exempla infinita suppetunt. Sed paucis opus est. Plat. Vol. VI de rep. II p. 232: ὁ γὰρ γεωργὸς, ὡς ἔοικεν, οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον, εἰ μέλλει καλλιον εἶναι. Demosth. de Cor. 29 τί ἔμελλον κελεύσειν ἢ τί συμβουλεύσειν? *quid debebam imperare* etc. *sive quid consentaneum erat, ut imp.* etc. Ita et Max. Tyr. XV, 5. Xe-

noph. H. Gr. III, 3, 10 de mag. eq. 2, 9. Alia huius loca index noster habet notata. Sed plura ex Homero Schneider im *Handwörterb.* ex aliis Fischer in *Animadvv.* III. b. 18 ss., e Budaei autem Commentt. Vigerus congessit. Sed secundum ea, quae disputavimus, pleonasmus prorsus evanescit. Nam futurum inf. post μέλλειν est necessarium, et ubi sequitur praesens infinitivi, huic tribuenda est vis futuri. Ceterum addere hic licebit, τὰ μέλλοντα dici *futura* per ellipsin τοῦ ἔσεσθαι, quod saepe additur, ut Aesch. c. Ctesiph. c. 16 et 24: quamquam et per se *consequentia* vim futuri habent involutam. Multis locis etiam aliud futurum pro ἔσεσθαι ex antecedd. intelligendum est, ut Aeschyl. Pers. 815 s. et 845.

2. Tironum in gratiam etiam aliquid dicendum puto de pleonasmo, qui videri potest in πῶς δ᾽ οὐ μέλλει vel τί γὰρ οὐ μέλλει? Frequentius enim est πῶς δ᾽ οὔ? et τί γὰρ οὔ? *quidni?* Μέλλω igitur videtur abundare. Sed ellipsis potius est verbi ex antecedd. intelligendi. Plato in Hippia Vol. III. p. 202 Socrati hoc tribuit: Ἐδόκει ἄρα, ὡς ἔοικεν, Ὁμήρῳ ἕτερος μὲν εἶναι ἀνὴρ ἀληθής, ἕτερος δὲ ψευδής . . . Respondet Hippias Πῶς γὰρ οὐ μέλλει? in quo repetendum est cogitatione δόξαι Ὁμήρῳ ἕτερος μ. etc. Ellipsin Plato ipse quodammodo demonstrat initio Protagorae: ΕΤ. καλός τις ὁ ξένος ἔδοξέ σοι εἶναι, ὥστε τοῦ Κλεινίου υἱέος καλλίων σοι φανῆναι? ΣΩ. Πῶς δ᾽ οὐ μέλλει, ὦ μακάριε, τὸ σοφώτατον κάλλιον φαίνεσθαι? Ita ubique talis interrogatio debet ad integram sententiam expleri.

ΟΙΧΕΣΘΑΙ.

Οἴχομαι ἀπιὼν non dubius est pleonasmus, et sic Suidas etiam appellat. Nam ἄπειμι est *abeo*, et οἴχομαι item *abeo*. Sed *celeritatem* discessus declarat participium, sicut ἐλθὼν et ἰών, de quibus supra.

Verum hic notandus est error, quo labuntur homines Graece doctissimi, qui non in participio cum ἀπιέναι coniuncto, sed ipso verbo οἴχεσθαι celeritatis significationem ponunt, quam celeritatem proinde ultra modum augent. Οἴχεσθαι potius est *plane ex oculis abire, ut aut in locum longe dissitum te conferas, unde sero aut nunquam sis rediturus, aut nemo sciat, quorsum evaseris.* Schol. ad Phoeniss. 1071 certe non exprimit celeritatem, sed οἴχεται solo verbo ἀπῆλθεν reddit. In Hesiodi Ἀσπ. Ἡρακλ. 200 verba ἐπὶ δ' ᾤχετο φύλοπιν αἰνήν Joh. Diaconus simpliciter item interpretatur εἰςήρχετο δὲ εἰς τὸν πόλεμον. Sed habeo graviora tali auctoritate argumenta. Laërtes cum Odyss. ό, 354 narratur ἐκπάγλως ὀδύρεσθαι παιδὸς οἰχομένοιο, non ille dolet ob celerem discessum filii, sed ob longum, ex quo ille fortasse nunquam redibit. Mortui dicuntur οἰχόμενοι, παροιχόμενοι et κατοιχόμενοι, ob celerem discessum? imo ob certum, ut plane ex oculis sublati. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη certe non tumultuariis ritibus celebrata, sed suo tempore, et per statos dies: Herodot. VIII, 72. Abradatas apud Xenoph. Cyri d. V, 1, 2. πρεσβεύων ᾤχετο. An hoc est *celeriter evolarat in legationem*? Nulla certe significatur causa. Est potius *longe, et in sat longum tempus abierat.* Alia loca lector ipse requirat et consideret v. c. Herodot. VII, 164. Xenoph. Hist. Gr. II, 4, 42. Plat. Phaed. (§, 27.) Vol. I. p. 181. Lys. or. adv. Diagit. c. 5 extr. Cic. in Pis. c. 25. Denique si iam per se οἴχεσθαι est *celeriter abire*, cur Graeci addunt participia ἀποπτάμενος, ἀποθέων et similia, quae habet Fischerus Animadvv. III b. p. 46? Vereor ne talia loca passim frigeant celeritate nimium aucta. Hoc certe patet, his et talibus opinionem illam de celeritatis notione in οἴχεσθαι non firmari.

ΟΠΤΕΣΘΑΙ vid. ΟΨΙΣ.

ΟΦΕΙΛΕΙΝ.

Huius verbi aoristus 2, ὤφελον proprie est *debebam* sive quod nonnulli ex Germ. *ich sollte, ich hätte gesollt*, minus Latine dicunt, *deberem*, vel *debuissem*. In ipso verbo vis desiderandi vel optandi inest. Ponitur autem cum infinitivo fere. Sed ita frequentari coepit pro adverbio optantis, ut Graeci ipsi vix verbi naturam et formam in eo agnoscerent. Quamobrem grammatici nonnulli diserte nominant adverbium. Etym. M. sub ὄφελον: σημαίνει δύο· ἐστὶ εὐχῆς σημαντικὸν, καὶ ῥῆμα. Schol. Aristoph. Nubb. 41 Τὸ ὤφελε τινὲς ἐπιῤῥηματικῶς δέχονται. Cf. et Ammonius sub Αἴθε. Non mirum igitur est, etiam sine augmento scribi ὄφελον et ὄφελλον. Ex eo autem, quod etiam cum indicativo constructum reperitur, ut Callim. epigr. 18. ὤφελε μηδ' ἐγένοντο θοαὶ νῆες, nihil sequitur: nam indicativus praeteriti alicuius temporis post illa ponitur, quae per se coniunctivum aut optativum adsciscunt, si in his praeteriti non est certa notio, quae sane non est in γένοιντο et γένωνται. Exempla hanc in rem suppeditare possem certissima. Notandum praeterea, non solum 3 personas sing. numeri sic usurpari, (ὤφελον, *utinam ego*; ες, *utinam tu*; ε, *utinam ille*) quas fere solas tradunt, sed fortasse omnes plur. numeri hoc usu fuisse frequentatas. Tertiam certe saepius observatam notavi: Odyss. θ', 312. Demosth. Cor. c. 89 Plat. Crit. Vol. I. p. 103. Sed ne diutius immoremur alienis, pleonasmus fit, ubi huic verbo praeponitur ὡς optantis, *quam!* ut Xen. Cyri d. IV, 6, 3 et Aristoph. Ran. 98; aut εἴθε vel εἰ γὰρ, de quibus infra dicemus. Nam et haec cum infinitivo passim ponuntur, ut Hom. Odyss. η, 311 ss. et Phocyl. v. 4. Itaque aut

haec, aut ὤφελον sententia, ut videtur, nihil mutata tolli posset. Mihi videtur hoc pleonasmo maior vis desiderii vel maior cupiditas optantis exprimi.

ΠΑΡΙΣΤΑΣΘΑΙ.

Prorsus eodem modo ponitur παρίσταταί μοι, *in mentem mihi venit*, quo ἐπέρχεται. Vid. h. v.

ΠΑΣΧΕΙΝ vel potius ΠΑΘΕΙΝ.

De participio παθὼν prorsus ita disserere liceret, ut de part. βουλόμενος. Vid. ΒΟΥΛΕΣΘΑΙ. Nam τί παθὼν (*quanam re permotus animo*) significat simpliciter *cur*; neque de *sensu animi quecumque re affecti* argutandum est. Aristoph. Nubb. 339 ss. λέξον δή μοι, τί παθοῦσαι, εἴπερ νεφέλαι γ᾽ εἰσὶν ἀληθῶς, θνηταῖς εἴξασι γυναιξίν; Et Vesp. 251 τί δὴ μαθὼν (vel παθὼν) τῷ δακτύλῳ τὴν θρυαλλίδ᾽ ὠθεῖς. Pro παθὼν nonnullis in locis, ut in hoc, vett. libri dant μαθών. Id per se commode potuit dici. Vertendum autem est *qua re intellecta*. Sed tamen quia illud multo est usitatius, et quia permutatio est facillima, Brunkius ad Aristoph. passim, et Cel. Hermannus in Obss. ad Vigeri librum aliique statuunt, hoc ex illo corruptum esse. Vid. tamen acute et eleganter de his disputantem et μαθὼν defendentem Fr. Aug. Wolf ad Dem. Leptin. p. 347 ss.

ΠΕΙΡΑΣΘΑΙ.

Ad fontem pleonasmi, qui saepissime in hoc verbo inest, lectores duxi Isag. §. 19 init. Facile intelligitur, ap. Aeschylum Pers. 852 quod Atossa dicit, ὑπαντιάζειν παιδ᾽ ἐμῷ πειράσομαι, nihil aliud esse, quam ὑπαντιάσω. Nam v. 836 Darius ei praeceperat his verbis: ὑπαντίαζε

παιδί. Sed clarior multo est haec abundantia in Platonis Cratylo Vol. III. p. 273: Ἐγὼ πειράσομαι φράσαι, ὅγέ μοι φαίνεται. Adde Herodot. I, 84 Lys. Or. 2, c. 6.

ΠΟΙΕΙΝ.

Quoniam participium ποιῶν in brevi iudicio de alicuius facto, ut in εὖ ποιῶν vel καλῶς (ὀρθῶς etc.) ποιῶν abundare significant, vertendumque esse dicunt, *iure*, *merito*, aliove adverbio; et quoniam Dorville ad Char. p. 297 (ed. Lips.) ostendit, talia saepe ab interpretibus non intellecta esse, visum est de eo mentionem facere. Nam per se ad nos nihil pertinet. Non enim pleonasmus est, sed exquisitior aut Graecis propria ratio loquendi cum aliqua ellipsi. Latini sane solo adverbio usi dicunt: *commode me monuisti*; non *commode faciens m. m.* Sed Graece melius ita dicas: ἀνέμνησάς με καλῶς ποιῶν. Plat. Theaet. Vol. II. p. 100: τοὺς ἀκούοντας . . . ἀναπείθεις, οὐ καλῶς ποιῶν. Succurritur brevitati participii subintellectis verbis κατὰ τοῦτο, quae Heliodorus VI, 5, addit, cum dicit . . . καλῶς κατὰ τοῦτο ποιοῦσα: et, si Xenophon Cyri d. I, 4, 13 dixisset προεῖπες, ἔφη, καλῶς ποιῶν, verbis hoc illis, quibus ipse usus est, explicare possemus. Postremum moneo, non semper in fine hoc participium cum adverbio poni, sed passim etiam in media sententia, ut exempla ostendunt ab Hoogev. ad Vig. VI, 4, 4 collecta.

ΣΥΜΒΑΙΝΕΙΝ.

E propria huius verbi significatione, *congredi*, s. *convenire in unum locum*, (Xen. H. Gr. I, 2, 17.) ducitur metaphora de rebus inanimatis, *congruere*, *consentire*; ut in computatione de numerorum summa, quae e pluribus numeris συμβαίνει, *conficitur* (*ita, ut hoc totum consentiat cum*

is partibus.) Ab hoc in numeris usu rursus dicitur, argumentis expositis et collectis, v. c. μηδὲν ἄλλο τὸν ἄνθρωπον συμβαίνειν, ἢ ψυχὴν, (*rationibus quasi subductis*) *nihil aliud confici, quam, ut animus sit homo.* Cf. Herodot. I, 32.

Sed pleonasmus verbi statuitur exsistere, si cum aliquo infinitivo coniungitur. Herodotus in vita Homeri 36 Ἐκ δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ. *Ex hoc morbo evenit,* (non ex alia, quae ferebatur causa) *ut Hom.* etc. Plat. Cratyl. Vol. III. p. 255: συμβαίνει οὖν, ὀρθῶς ὀνομάζεσθαι οὕτως, *eo ig. redeunt dicta,* s. *congruunt ita, ut recte appelletur.* Sic et p. 288. Polyb. IX, 23: Διὰ τὸ προσφάτως αὐτὰ γεγονέναι, τελέως ἐναργῆ συμβαίνει τὴν γνῶσιν αὐτῶν ὑπάρχειν: *quia illa nuper facta sunt, sequitur, ut ea recenti memoria vigeant,* sive *ut hominibus plane sint nota.* Ocellus Lucanus de Univ. c. 4: αὐτὰς τὰς δυνάμεις, καὶ τὰ ὄργανα, καὶ τὰς ὀρέξεις τὰς πρὸς (τὴν) μίξιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένας τοῖς ἀνθρώποις, οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα δεδόσθαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ etc. . . , *omnia in eo consentiunt, non propter voluptatem data esse, sed* etc. Quid? num casu abreptus est deus, ut illa daret? Imo hoc vult auctor, quod interpretatus sum. Cf. et Zosim. IV, 18. et VI, 13. et Palaephati c. 6 extr. Intelligitur autem per se, in versione quae ingenio linguae Latinae convenire debeat, non putide, ut hic fecimus, et pluribus vim verbi esse exprimendam. Sed monere oportet, hac dicendi forma per se non ostendi, *casu* aliquid et *fortuito* factum esse, etsi res ipsae, quae concurrunt, interdum casui sunt subiectae. Nam ut aliud etiam exemplum addam, in Plat. Phaed. Vol. I. p. 152 εἶναι ξυμβαίνει casui prorsus repugnat. Verba sunt: Κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ

λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τȣ͂ σώματος τὴν ψυχὴν etc. *Purgatio vero nonne convenit ut sit hoc, quod dudum in hac disputatione diximus . . . ?* Res ipsa tamen casum potest prodere, ut cum dicitur: συνέβη αὐτὸν τελευτῆσαι, ὅτε τȣ͂το ἐγένετο. In talibus prima significatio verbi obtinet: mors eius in idem tempus quasi *collata est* et *convenit*, quo illud factum est. Suis ergo causis mors consecuta est: sed casu fuit coniuncta cum facto, quod altero commate significatur.

Eundem in modum disputari potest de v. ΣΥΜΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, *convenire*, *congruere*. Aeneas in Poliorcet. c. 18: Συμβάλλεται γίνεσθαι Τημένῳ Ῥοδίων ἐν Ἰωνίᾳ Τέως, πόλις εὐμεγέθης: *res in eo convenit, eo omnia redacta sunt, ut Temeno accederet Teos, magna urbs Rhodiorum in Jonia.* Συμβάλλεται ergo idem est, quod συμβαίνει. Eadem ratio, tam structura quam usu, est verborum συγκυρεῖν, συμπίπτειν et συμφέρειν, quod exemplis illustrat Fischer in Animadvv. sub ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ.

Τ Λ Α Ι Ν.

Hoc v. inter abundantia referunt, ubi videtur ad periphrasin faciendam adhiberi, sicut Aristoph. Plut. 280 Φράσαι δ' ȣ̓́πω τέτληκας ἡμῖν. Hic Φρ. τετλ. explicet sane, qui vult, solo verbo ἔφρασας: vim certe magnam, quae inest, sic tollet. Eam si plane declarare velis, hoc fere modo possis: *(prae fallendi autem studio) nondum sustinuisti nobis dicere*, sive *nondum potuisti in animum inducere, ut nobis diceres.* Germ. *Du hast es noch nicht über das Herz bringen können* etc. Maxime autem conferenda sunt, quae ad seq. τολμᾶν dicimus; nam prorsus eodem modo usurpatur.

ΤΟΛΜΑΙΝ.

Fischerus in Animadvv. III, b. 48 abundare significat. Breviter autem ille, ut solet in talibus: „τόλμησον χαρίσασθαι h. e. χάρισαί μοι"; et deinde: „ποιεῖν ἐτόλμων, h. e. ἐποίουν." Commodum igitur videtur pluribus de usu eius agere, praesertim cum et lexica, e quibus plerique pendere cogimur, non omnem eius vim declarent. Sequente fere infinitivo, rarius participio, proprie, aut certe usitate loquentibus, illud est, quod fere unum affertur, *periculis aut difficultatibus externis non deterreri, quo minus aliquid facias.* Sed deinde et is dicitur τολμᾷν, *qui caussis intra ipsum sitis, suis nempe opinionibus, sensibus, cupiditatibus, a re non abstrahitur.* Aristoph. Vesp. 326; Τόλμησον, ἄναξ, χαρίσασθαί μοι, *ne te, rex* (Jupiter), *conscientia maiestatis tuae, aut cogitatio indignitatis meae, deterreat, quo minus mihi gratificeris.* Isocr. Paneg. c. 15: Τίνες γὰρ ἂν ἱκετεύειν τολμήσαιεν ἢ τοὺς ἥττους αὐτῶν . . .? Haec pluribus ita possis exprimere: *Quis enim ita parum memor sit virium suarum, ut velit aut inferioribus potentia supplex esse . . .?* Theogn. 433 ss. ὁ μὲν ἐσθλὸς Τολμᾷ ἔχων τὸ κακὸν . . . Ἐπιτολμᾷν χρὴ δῶρ' ἀθανάτων, οἷα διδοῦσιν, ἔχειν. Cf. cum h. l. Odyss. ά, 353 et ῥ, 238. Add. Aelian. V. H. I, 34. Apud Latinos etiam, poetas certe, *audere* sic ponitur, ut Virg. Aen. VII, 364 *Aude, hospes, contemnere opes.* Transfertur deinde ad res inanimas, ita, ut v. g. Platonis verba, Phaed. §. 50 Vol. I. p. 233, ἐκεῖνο δὲ οὐ τετόλμηκε, μέγα ὄν, σμικρὸν εἶναι hac paraphrasi possis clare reddere: *Sed illud* (difficultate interna i. e. repugnantia) *deterretur* (i. e. impeditur), *magnum nempe quod est, ne sit parvum.* Sed Fischerus in noviss. editione haec adscripsit: „Neque vero magnopere mirandum est, Platonem h. l. ita scripsisse, quum etiam reliqua hujus

loci verba, φεύγειν, ὑπεκχωρεῖν, προσιέναι, προσελθεῖν, δέξασθαι, ὑπομεῖναι sint verba militaria. ut c. 52." Pe se non multo durior esset haec allegoria, quam illa ap Xenophontem de conciliatione amicitiae, quae sub imagine venationis proponitur. Sed multo clarius Plato significasset audaciam militarem, si aptam iudicasset h. l talem allegoriam.

ΤΥΓΧΑΝΕΙΝ.

Notissimum est, etiam tironibus, hoc verbum pro verbo εἶναι participiis aliorum adiungi, eoque significari fortuitum esse illud, quod participio exprimitur; ut Xenoph. Cyri d. VI, 1, 6, ἐπεὶ δὴ παρὼν τυγχάνω, *quoniam casus tulit, ut adessem.* In alia loca infinita facile quis incidat, Cum proprie sit *collineare*, *scopum iaculando tangere*, quae res est incerta, et magis a *casu* pendet, quam ab arte: in promtu est ratio periphraseos.

2) Sed pleonasmum huius verbi habemus in locis, ubi infinitivus eius cum verbo *petendi* coniunctus est; ut Josephi Archaeol. XIV, 8, 5 ὅσων ἐδεήθησαν τυχεῖν: *quos petierant ut obtinerent.* Manifesto sufficit prius verbum. Sed vid. ad ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ S. 3.

ΥΠΑΡΧΕΙΝ.

Huius verbi praeter primam *incipiendi* significationem, vis omnis sic videtur posse declarari: *suppetere subsidiorum certorum loco, quibus, tamquam initiis, ad rem aliquam, vel ad omnem vitam feliciter agendam quis uti possit*; vel si breviter interpretari placet, omnino *subsidio esse, adiumento esse.* Loca haec visum est notare. Plat. Vol. I. p. 184 et IV, 84 et 98. V, 37, 46 et 138. VIII, 398. Aeschin. Socr. II, 14. Xenoph. Mem. IV, 5, 1. Aeschin. or. adv. Ctesiph.

c. 34. Pausan. I, 28, 1. Plutarch. de discr. amici et adul. init. Dionys. Halic. Archaeol. VIII. p. 500. Itaque ὑπάρχειν εἶναι recte interpreteris *esse principii* sive *fundamenti loco*; in quo post ὑπάρχειν intelligas licet ὥσπερ. Ita Xenoph. de rep. Ath. 3, 9. Proprie dicitur in bonam partem; sed per ironiam Atticam (Vid. Isag. §. 19.) etiam in deteriorem, ut Demosth. de Cor. c. 60: Σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει, *tu autem hoc boni in posterum, hanc commendationem, habes, ut vulgo pro calumniatore habearis*. Illis autem locis, ubi, nullo infinitivo iunctum, videtur esse pro verbo substantivo, ellipsis est τοῦ εἶναι, sicut in participio substantive posito, si quid huic adiungere cogitatione velis. Nam ὑπάρχοντα cum dicuntur *bona* quaecunque, non necessario subintelligendum est ἀγαθὰ, quia haec notio iam in verbo ipso inest. Denique hoc liquet e locis propositis, ὑπάρχειν nusquam abundare ut otiosum, et omnium minime, ubi coniungitur cum verbo εἶναι.

ΥΠΟΜΕΝΕΙΝ.

Hoc verbum non raro cum inf. similis verbi iungitur ita, ut recte abesse posse videatur. Sed exprimit *animum ad suscipienda incommoda paratum, et ad eadem perferenda constantem*. Charit. I, 12: οὐκέτι φέρειν ὑπέμενε τὴν παρολκήν. Ibi Dorville: „Sane alterutrum suffecisset verbum. Non abit Demostheneum: παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντες in 2da Philipp.“ Apud Xenoph. Mem. II, 2, 5 pro ὑπομένουσα πονεῖν unum sane suffecisset πονοῦσα, sed nequaquam ad sensum, quem res poscit, perspicue declarandum, quia πόνος sine ὑπομονῇ non est virtus. Hemsterhus ad Luciani Necyom. 5 locum Philonis habet de vit. Mos. p. 648 τραχηλιζόμενοι δὲ ταῖς ἐπιθυμίαις πάνθ' ὑπομένουσι

δρᾶν τι καὶ πάσχειν. Sed non probandum est, quod ille tradit, πάντα ὑπομένειν etc. in malam fere partem dici de iis, qui nihil habent pensi, modo libidinem suam explere possint. Dicitur haud dubie in utramque, sed certe non rarius in meliorem.

ΦΑΙΝΕΣΘΑΙ.

Φαίνεσθαι cum infinitivo alterius verbi constructum nunquam facit orationem ambiguam, quod fit passim in usu τοῦ δοκεῖν, de quo supra egimus. Contra Φαίνεταί μοι illud, quod ego αἰσθάνομαι. Plat. Theaet. Vol. II. p. 69: Σ. (τὸ πνεῦμα) τῷ μὲν ῥιγοῦντι ψυχρόν, τῷ δὲ μή, οὔ? Θ. ἔοικε. Σ. οὐκοῦν καὶ φαίνεται οὕτως ἑκατέρῳ? Θ. ναί. Σ. τὸ δέ γε φαίνεται, αἰσθάνεσθαί ἐστιν? Θ. Ἔστι γάρ. Σ. Φαντασία ἄρα καὶ αἴσθησις ταὐτόν, ἔν τε θερμοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. Οἷα γὰρ αἰσθάνεται ἕκαστος, τοιαῦτα ἑκάστῳ καὶ κινδυνεύει εἶναι. Hinc Legg. XII. Vol. IX p. 215 s. in verbio ἡμῖν δ' ἔτι μοὶ φαίνεσθαι δοκεῖ τοῦτ' ἐλλεῖπον τοῖς νόμοις εἶναι, πῶς χρὴ etc. nihil non est necessarium praeter δοκεῖ, quod suo modo abundat. Vertas igitur: *Sentimus, ut mihi videtur, illud adhuc desiderari in legibus, quomodo oporteat* etc. Et is, qui Mem. Xenoph. III, 1, 4 δοκεῖ γεραρώτερος φαίνεσθαι, *se oculis aliorum praebet et exhibet magis venerandum*, sive *vere reperitur magis venerandus*. Similem locum vid. sub δοκεῖν. Eodem modo de aliis locis statuendum est, ubi φαίνεσθαι solum ponitur cum participio aliquo, ut Aeschin. Socr. II, 23. Nam φαίνεσθαι ἔμοιγε δοκεῖ ὁ Κριτίας λέγων τι significat, manifestum esse, neminique dubium esse debere, quin id, quod dixerit Critias, alicuius sit momenti.

ΦΑΝΑΙ.

Hoc verbum duplici modo πλεονάζει; primo mediis

alterius, quae referuntur, verbis, interpositum; deinde positum in participio et coniunctum cum εἶπε, ἔλεξε, similive tempore finito, de quo iam sub v. λέγειν monui. Prioris usus exempla sunt frequentissima. Xenoph. Hi. 1, 7 Πρὸς ταῦτα δὴ ὁ Ἱέρων ἀπεκρίνατο, ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, ἔξω τ. etc. Cyri d. I, 4, 19: Ὁ δὲ Κῦρος . . . ἤρετο, Ἦ ὄντοι, ἔφη, ὦ πάππε, πολέμιοί εἰσιν etc. De talibus vid. Isag. §. 16 extr.

ΦΕΡΕΙΝ.

Mirabilis est pleonasmus participii φέρων absolute positi; cuius exempla haec sunto. Diod. Sic. in excerptt. T. II. Wesseling. p. 586: . . . κατασκευὴν πολλῶν οὖσαν ταλάντων φέρων ἐδωρήσατο τῇ μητρί. Longin. 36, 2 ὁ πᾶς αὐτοῖς (*Homero, Demosthenì, Platoni* etc.) αἰὼν καὶ βίος, οὐ δυνάμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου παρανοίας ἁλῶναι, φέρων ἀπέδωκε τὰ νικητήρια. Aelian. V. H. VI, 1. Οἱ δὲ Ἕλληνες δεινῶς αὐτὸν (Philippum) κατέπτηξαν, καὶ ἑαυτοὺς κατὰ πόλεις ἐνεχείρησαν αὐτῷ φέροντες. Idem VIII, 14: Διογένης ὁ Σινωπεὺς ὅτε λοιπὸν ἐνόσει ἐπὶ θανάτῳ, ἑαυτὸν φέρων μόνον ἔρριψε κατά τινος γεφυρίου πρὸς γυμνασίῳ ὄντος, καὶ προσέταξε τῷ παλαιστροφύλακι, ἐπειδὰν αἴσθηται ἀποπεπνευκότα αὐτὸν, ῥίψαι εἰς τὸν Ἰλισσόν. h. e. *D. S. cum ad extremum aegrotaret letali morbo, omnibus viribus contendens, sese, nullo adiuvante homine, ad ponticulum abiecit*, etc. Porphyrius ap. Eusebium H. E. VI, 19 de Origene: πρὸς τὸ βάρβαρον ἐξώκειλε τόλμημα, ᾧ δὴ φέρων αὐτόν τε καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἕξιν ἐκαπήλευσε: h. e. interprete Hemsterh. ad Lucian. Vol. II. Bipont. p. 425 *ad barbaram Christianorum et audacem disciplinam velut in scopulum impactus adhaesit, cui agglutinatus seque turpiter vendidit,*

suamque in philosophiae cultu sollertiam. Chariton VI, 2 φέρων δὲ σεαυτὸν εἰς μέσους ἔῤῥιψας τοὺς πολεμίους. VII, 2 φέροντες οὖν ἑαυτοὺς δίδομέν σοι φίλους πιστούς. Lucianus *de morte Peregr.* 25: τίνος αἰτίας ἕνεκεν ἐμβάλλει φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ? Cf. et, si videtur, Homeri loca Odyss. α, 127 et 136. ζ, 345, et quae Hoogeveen ad Vig. dedit. Jam ut de vi huius participii videamus, Budaeus in Commentt. Gr. L. p. 543 dicit, „ornatus magis causa, quam significationis," poni; quod non una de causa repudiandum est. Tayloro praeeunte, qui dicit, accipiendum esse *de rerum inversione et mutatione in contrariam partem*, Zeunius statuit commode verti ubique posse *contra*. Sed hoc nec verbo ipsi nec ulli fortasse loco convenit. Copiosissime autem et optime Hemsterhusius ad Luciani dial. mort. 6, 3 de eo agit, et eius rationi prorsus assentitur Dorville ad Charit. VI, 2. Sed loca proposita quemvis non plane hebetem docere possunt, *eo certum actionis exsequendae consilium et perspicuum studium* significari, et verti utcunque posse, *omni studio, cum contentione*, vel *sedulo et diligenter.* Sed difficile est hunc usum eiusque rationem ex ipsa verbi significatione arcessere. Verumtamen, nisi ab aliquo facto nobis ignoto, sicut in formis proverbialibus multis factum est, originem habuit, credere licet, ab hominis molientis et ad opus aliquod res necessarias comportantis studio ductum esse, adeo ut verbum sit graphicum. An vero considerandum est ut verbum neutrum, positumque pro medio (quamquam graviori) φερόμενος? — Nimirum

2 etiam φερόμενος pleonasmum facit. Plat. Phaed. p. 222 s. ἀπὸ δὴ θαυμαστῆς, ὦ ἑτ., ἐλπίδος ᾠχόμην φερόμενος: *a mirabili spe repente deiectus sum.* Herodot. VIII, 28: φερόμενοι εἰσέπεσον, *cum impetu irruerunt.* Lycurg. c. Leocr. p. 244 Ἥξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερό-

ιιος : . . ὡς οὐκ ἐνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ: *cupide fortasse* *um locum arripiet . . . (ut docere conetur), se non esse pro*-*tionis reum*. Patet ex his locis, illud participium vehe-entis impetus significationem habere, et quidem proprio riter ac tropico sensu.

ΦΘΑ'ΝΕΙΝ.

Frequentissimus huius verbi usus φθάνειν ποιοῦντα, θάνειν ποιεῖν et ποιεῖν φθάνοντα, *prius facere*, aliunde ognoscendus est. Sed loca sunt multa, quibus notio prio-s temporis proprie non convenit, ut Aristoph. Plut. 875: ὺ μὲν, εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις? Joseph. rchaeol. XV, 8: τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἔφθη μὲν εἰς τὸ χαράκωμα συμφυγεῖν, ubi Gelenius simpliciter vertit: *tera turba refugit quidem intra castra*. Sed vid. Ern. ad Xenoph. Mem. III, 11, 1. Is contra Budaeum et Stepha-num, qui otiosum esse volunt τὸ φθάνειν, ostendit, *celeri-atis* significationem inesse. Itaque ap. Josephum rectius ertas: *sed cetera quidem multitudo celeri fuga se intra vallum ecepit*. Veruntamen ne a talibus quidem locis occupandi t antevertendi significatio abest; *significatio* inquam; non enim diserte commemoratur res, qua prius aliquid aciendum est. Sic in priori loco intelligi debet: *prius-quam vi te istuc abstraham*; in posteriori: *priusquam confice-retur ab hostibus*.

Pleonasmi praepositionum.

Praemonita.

1. De praepositionibus, quae in verbis compositis prorsus et ubique otiosae dicuntur, cur nobis non agendum putemus, diximus in Isagoge, §. 9. Veruntamen paucis monitos volo studiosos linguae Graecae, ne illorum auctoritatibus exemplisque male abutantur, qui nullis argumentis usi breviter pronuntiant, hoc et illud compositum verbum non plus significare, quam simplex. Nam ἐξ et ἐπὶ v. c. in illis *confidentiam*, vel *minas*, vel *impetum* significant; πρὸ *diligentiam* et *studium*, aut, pro re, *copiam orationis*, ut in Platonis Gorgia p. 93 προδιδάσκειν sit *copiose et plane docere*, non modo *docere* simpliciter; et προμανθάνειν alibi, *studiose et penitus perdiscere*, non *discere* utcunque aut simpliciter. Sed nos pro instituto praepositiones extra compositionem persequimur.

2. Abundant ergo illae, quae ad verba ex ipsis composita separatim adduntur, ut προσιέναι πρός τινα, ἐξέρχεσθαι ἐκ τῆς πόλεως. De his iam aliquid dixi Isag. §. 5 a. Recte autem iudicat Perizonius ad Sanctium IV, 6. p. 777, *eas inservire nexui rerum faciendo cum verbis*. Nam casus praepositioni verbi conveniens et propter illam positus saepe posset aliunde per ellipsin v. c. quandam pendere, unde sententia fieret ambigua. Itaque recte dixisse videor, earum usum fluxisse e studio perspicuitatis. Analogon est ὁ πρόσω ἀπ' ἀλλήλων, pro ὁ πρόσω ἀλλήλων: Dion. Halic. I. p. 375. Sed talia ubivis obvia.

ΑΠΟ et ΕΞ.

Hae abundant praepositae adverbiis motum e loco significantibus; ut Iliad. θ', 365: ἀπ' ȣ̓ρανόθεν. Hesiod. Asp. 7: ἀπὸ κρῆθεν. Theocrit. 25, 180: Οὐκ Ἑλίκηθεν Ἀχαιός: *Achivus ille ex Helice* (oppido). Herodot. IX, 73: ἐκ δήμȣ Δεκελῆθεν. Matth. 26, 58: ἀπὸ μακρόθεν. Haec tantum priscam simplicitatem linguae nondum politae redolent, nec aliam vim habent, quam ἀπ' ȣ̓ρανȣ͂, ἀπὸ κρατός, ὁ ἐξ Ἑλίκης, ἐκ Δεκελείας, ἀπο μακρȣ͂.

ΑΜΦΙ et ΠΕΡΙ.

1. Aliquando apud poetas πλεοναστικῶς utrumque positum inveniri, ostendit Hoogev. ad Vig. IX, 7, 8. Coniunctim nempe ubi posita reperiuntur, ille utrumvis sive alterutrum vult abundare, ut Iliad. β', 305. Verius tamen ἀμφὶ pro adverbio prorsus absolute usurpato habebimus i. e, ut nullum nomen cogitatione addatur, quod proinde sit i. q. κύκλῳ, *circum circa*, Gall. *tout à l'entour*; περὶ autem vim praepositionis retineat, et post eam intelligatur nomen aut pronomen, ut αὐτȣ̀ς Iliad. φ', 10. Sed priori loco ipsum nomen, κρήνην, adest.

2. Sequente accusativo hae praepositt. redundant in circuitione nominis, ut τὰ περὶ Ἑλένην, *Helena* ipsa; οἱ ἀμφὶ Μενέλαον, *Menelaus*. Pariter et de rebus inanimatis: τὰ περὶ τὸ ἱερόν, *templum*, τὸ περὶ τὴν ἁμαρτίαν, *peccatum*. Singularis hic pleonasmus a consuetudine aliarum linguarum mirum quantum recedit. Et cum saepius οἱ περὶ (vel ἀμφί) τινα dicantur ii, *qui circa aliquem versantur*, sive *socii*, *comites*, *discipuli*, atque ita praepositio vim suam retineat: credere quis possit, Graecos tam duram tamque ambiguam loquendi rationem sequi nullo modo potuisse; cum hominis saltem nomine coniunctam prae-

positionem non posse tali modo abundare: (nam τὸ περὶ τὴν ἁμαρτίαν rationem eandem habet quam τὸ τῆς ἁμ. Vid. Pleon. articuli S. 6.) sed usus non est dubius. Iliad. ι, 80 ss. nominantur φυλακτῆρες ἀμφί τε Θρασυμήδεα . . . ἠδ᾽ ἀμφ᾽ Ἀσκάλαφον etc. Eorum autem socii, quos simul intelligi putes, seorsim deinceps commemorantur: ἕκατον δὲ κοῦροι ἅμ᾽ ἔστειχον etc. Herodot, I, 157: Πακτύης . . . ᾤχετο φεύγων ἐς Κύμην. Μαζάρης δὲ . . . ὡς οὐκ εὗρε ἔτι ἐόντας τοὺς ἀμφὶ Πακτύην ἐν Σάρδεσι, πρῶτα μὲν etc. De solo Pactya deinceps pluribus capp. dicitur, sociis eius aut comitibus nusquam significatis. In Platonis Menone Vol. IV. p. 376 commemoratur primo Themistocles, et post Aristides, Pericles, Thucydides (Periclis in civitate aemulus); tum Protagoras aliique sophistae. Ad illos omnes deinde respiciens Socrates p. 388 dicit: οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα τε καὶ οὓς ἄρτι Ἄνυτος ὅδε ἔλεγε etc. quorum verborum prima illa οἱ π. Θ. non possunt, nisi solum *Themistoclem*, significare. Aeque clarus est locus Palaephati c. 14 extr., ubi οἱ περὶ Ἀταλάντην καὶ Μηλανίωνα manifesto est ipsa Atalanta et Melanion. In Tatiani oratione c. 48 commemorantur, qui scripserint de Homero. Deinde c. 49 leguntur haec: Τούτων δὲ οἱ περὶ Κράτητα πρὸ τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδου φασὶν αὐτὸν ἠκμακέναι μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἐνδοτέρω τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν· οἱ δὲ περὶ Ἐρατοσθένη μετὰ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς Ἰλίου ἁλώσεως οἱ δὲ περὶ Ἀρίσταρχον, κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἀποικίαν . . . Φιλόχορος δὲ etc. Sed ante solo nomine iidem dicti erant Κράτης, Ἐρατοσθένης etc. Vix ergo quis aliud interpretari potest, quam *ipsum* sive *solum Cratetem*, *Eratosthenem* et ceteros, pro sua quemque opinione, definivisse aetatem Homeri.

De origine huius pleonasmi fortasse audiendus erit

Cel. Buttmannus, qui in grammatica Graeca coniicit, eo primum homines usos esse, si quacunque de causa incertum esset, unusne, cuius nomen ponitur, fuisset, an plures: et sic fortasse Xenoph. Mem. III, 5, 10 obscuritatem veteris famae significari. Ex hac ratione non male expedire licebit nonnulla loca, ut Iliad. ζ, 436: οἱ ἄριστοι ἀμφ' Αἴαντε δύο etc. incertum nempe esse, quot et qui fuerint; sed fere sex illos nominari. Melius certe hoc est, quam quod ipse B. in indice ad IV dialogos Platonis ed. Biester proposuerat, ubi in Menonis loco supra laudato οἱ ἀμφί Θ. Germanice vertit *die Themistoclesse*. Non enim cum emphasi quadam *Themistoclis similes* ibi sunt intelligendi, sed unus Themistocles. Sed quidquid primo causam dedit huius formae usurpandae, deinceps certe ea tantummodo usi sunt ad variandam orationem.

3. Ante numeralia positum ἀμφὶ est *non minus, quam*; et luculentum pro re, qua de agitur, numerum significat. Consideranti haec loca Xenophontis id facile apparebit. Cyri d. I, 2, 15. VI, 3, 19. Cyri Exp. I, 2, 9. II, 1, 15. Eandem vim habet ΕΙΣ, quod vide.

ΑΤΕΡΘΕ.

Aut hoc aut νόσφιν apud Hesiodum Ἐργ. 91 et 113 in pleonasmis numerari potest. Ad posteriorem locum Moschopulus: νόσφιν ἄτερθε· ἐκ παραλλήλου, ἀντὶ τοῦ χωρίς. Non igitur possumus ex eius verbis constituere, utrum horum sit adventitium. Sic et Vechner in Hellenolexia p. 165. Quodsi lectio ἄτερ τε vera esset, omnino nulla pleonasmi suspicio locum haberet. Vid. Isag. §. 7. Eam, quod mireris, Heusingerus reposuit in *Addendis*, quasi typographico vitio sublato; cum Vechnerus, in prima certe editione Francof. 1610, posuisset

ἄτερθε. Sed valde frigent haec: νόσφιν ἄτερ τε κακῶν *sine et absque malis*; ν. ἀτ. τε πόνων, *sine et absque laboribus* Itaque probandum illud ἄτερθε, quod cum aliis Brunck in Gnomicis poetis Graecis expressit. Nimirum νόσφι hic positum existimo, ut adverbium. Nam etsi utrumque praepositionis vim passim accipit, positum cum genitivo: tamen νόσφιν, nisi me sensus fallit, est gravius, et, ut ita dicam veriorem longioremque remotionem exprimit, quam ἄτερθε, quae vera est ubique praepositio et simpliciter habet significationem privationis. Quare explicandi causa illa verto *longe a*, sive *longe remoti a*. Ergo et sic pleonasmus inanis evanescit.

ΕΙΣ.

Hoc, numeralibus additum, est *non minus, quam*; ut εἰς τρὶς, *non minus quam ter*. Ita Cel. Hermannus ad Vigeri librum IX, 2, 14. Ap. Herodotum certe I, 86. et ap. Suidam sub ἀνηνέγκατο ex Aeliano quod Croesus dicitur ἐς τρὶς pronuntiasse Solonis nomen, non potest aliud esse quam *ter adeo*, ipso numero historico. Pariter Theocrit. 1, 25 Αἶγα τέ τοι δωσῶ διδυμάτοκον ἐς τρὶς ἀμέλξαι: *et capram tibi dabo gemellas enixam, quam vel ter (s. non minus q. t.) mulgere possis*. Xenoph. Cyri d. V, 2, 1. οἱ Περσῶν ἱππεῖς, γεγενημένοι εἰς δισχιλίυς: *Persarum equites, qui iam aucti erant minimum ad duo millia*. Fischerus certe in Animadvv. ad Well. Gr. III. b. p. 226 hanc e cod. Guelf. lectionem Xenophontis esse putabat non minus, quam alteram, ἀμφὶ τὺς δισχ. utpote e secunda auctoris recensione ductam. Zosimus de luculento Constantini M. apparatu ad bellum narrans, καὶ τριηκόντοροι μὲν, inquit, εἰς διακοσίας κατεσκευάσθησαν: *naves triecenis remis agendae numero minimum ducentae paratae erant*. Adde X. Cyri d. II, 1, 5. VI, 2, 10. Exp. I, 2, 3 etc.

Aelian. V. H. XIII, 34. Pariter et adverbiis ἅπαξ vim naiorem addit. Nam εἰςάπαξ est *vel semel*, *semel adeo*; quod alibi κἂν ἅπαξ Sophocl. Philoct. 123 et 446; aut quod nos *auf einmahl*, cum opponitur τῷ κατὰ μικρὸν, ut Cebetis tab. c. 4.

Alia recte videmus aliis relinquere. Nam, quod huc affine videtur, εἰς ἀεὶ, *in omne futurum tempus*, facile ta, ut interpretatus sum, accipitur propter analogiam, quia saepe talia occurrunt quale est ἐπιτήδεια ἔχειν εἰς ρεῖς μῆνας, ἀτέλειαν διδόναι εἰς δέκα ἔτη, et ἀνοχὰς ποιεῖσθαι εἰς πέντε (ἓξ etc.) ἡμέρας: neque quisquam, opinor, dixit, praepositionem in his et similibus esse otiosam.

E N.

Jeiunum est, quod Vigerus IX, 3, 13, dicit, ἐν redundare, „ut ap. Xiphilinum in Traiano: καὶ γὰρ οἱ Ἰάρθοι ἐν τῷ σφετέρῳ τρόπῳ ἤρξαντο βασιλεύεσθαι; ibi ἐν aut vacet aut pro κατὰ cum acc. sumatur. Quomodo de talibus iudicandum sit, diximus Isag. §. 18. Exempla haec habe. Aeschyl. Perss. 582, τοκῆες δ' ἄπαιδες ἔρρανται ἐν δάκρυσι. Eumenidd. 444 ἐν τρόποις Ἰξίονος. Plura ex omni scriptorum genere habet Hemsterhus. ad Luciani diall. mort. 23, 3; Latinorum autem simul, qui posuerunt *in* similiter, Salmasius ad Tertull. *de pallio* p. 115. Hermannus etiam Brunckium laudat ad Sophoclis Oed. R. 1112 et Tyrrwhitt. ad Aristot. Poet. p. 120. Cf. et Lamb. Bos Ellipss. sub EN. Sed multa eiusmodi nata puto ex interpolatione. Nonnulla speciem tantum habent pleonasmi, quae tollitur interpretatione, quod exemplo docet Hoogev. ad Vig. l. l.

De Ε Ξ vid. sub Α Π Ο.

Ε Π Ι.

Hoc eandem vim habet, quam εἰς. Herodot. IV, 19 extr. Ἀγαθὴ δὲ γῆ καὶ τὴν Εὐεσπερῖται νέμονται· ἐπ ἑκατοστὰ γὰρ, ἐπεὰν αὐτὴ ἑωϋτῆς ἄριστα ἐνείκῃ, ἐκ φέρει· ἡ δὲ ἐν τῇ Κίνυπι, ἐπὶ τριηκόσια: *fertilem vero terram E. quoque incolunt: quando enim, quam optimam potest praebet messem, non minus, quam centies multiplicatos fructus ej fert; illa vero in C. non m. q. trecenties.* Sic etiam Actor. 11 10 in ἐπὶ τρὶς praepositio numerum significat pro rei natura magnum, *ter* facto illo prodigio; non semel iterumve, quod a casu quis posset repetere, sed toties, quoties vera et a Deo missa prodigia exsistunt. — Aliud quid de ἐπὶ v. sub ΩΣ S. 6.

Κ Α Τ Α.

Multum usurpatur haec praep. ad periphrasin, et externam quandam commendationem praebet orationi, varietatis, numerorum, etc. Τὰ κατὰ πόλιν sunt τὰ τῆς πόλεως, *res civiles*; θεοὶ οἱ καθ' Ἑλλάδα, *dii Graeciae.* Vid et Polybii locum sub coni. ΩΣ S. 2.

Sed grammaticos quosdam recentiores video ei vim etiam tribuere praepositionum ἀμφὶ et περὶ Sect. 2, e Aeliani auctoritate illud firmare, apud quem V. H. II, 13 οἱ κατὰ Κλέωνα dicatur pro Κλέων. Sed falsi illi. Verba sic habent: Οὐ γὰρ οἱ κατὰ Κλέωνα (aut Κλέωνος ἦν τὸ δρᾶμα, ὐδὲ ἐκωμῴδει Λακεδαιμονίυς. Ad prima igitur Scheffer: „Socios eius intelligit, homines flagitiosissimos, de quibus Plutarchus in Pericle, Nicia" etc. Sed bene monet Joach. Kühnius, οἱ esse dativum. Vertendum igitur est ad verbum: *non enim illi fabula erat de Cleone:* i. e. *non enim ab eo fabula tractabatur ad ridendum Cleonem.* Dativus οἱ sive αὐτῷ, aut pro eo ὑπ' αὐτῦ non bene desi

deraretur, cum sequatur ὃδὲ ἐκωμ. A. Sic et ceperat haud dubie Perizonius, qui de verbis per se claris nihil disputavit. Quo magis mirum est, novissimum editorem assentiri Scheffero. Neque doctiss. Kuinoel locum dili- genter inspexerat. Vid. Fisch. Animadvv. ad W. Gr. III. b. p. 192.

ΜΕΤΑ.

Cum usitatissimum sit ἕπεσθαί τινὶ, praepositio vacare videtur in ἕπεσθαι μετά τινος. Et sic statuendum e sententia Reitzii ad Lucianum in *Navigio*, Vol. VIII, p. 496 Bipont. Ibi sane εἵπετο μεθ' ἡμῶν idem esse videtur, quod diceres εἵπετο ἡμῖν, ut e solo aurium iudicio illud huic praeferendum fuerit. Sed omnino nihil discriminis inter has formulas ponit, et ἀκολȣθεῖν etiam affert, quod in N. T. utraque structura ponitur sine ullo discrimine. Sed tenendum tamen est, ἕπεσθαι μετά τινος esse *a tergo alterius sequi*, ita ut μετὰ sit *post* sive *pone*: et nihil obstat, quin sic etiam l. l. capiamus. Ita Aristoph. Plut. 824. Ἕπȣ μετ' ἐμȣ͂, παιδάριον, *sequere me* (praeeuntem), *puer*. Lysias Ἐπιταφ. c. 9: (Ὁ Ξέρξης) . . . ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτȣ͂ ἀκολȣθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἴη καταλέξαι. Sed rex cum suis prior in itinere incedebat: populi autem illi sequebantur a tergo. De hoc usu praepositionis vid. Raphel. ad Marc. 10, 30 Dorville ad Charit. p. 381. ed. Lips. Fisch. Animadvv. ad Well. Gr. III. b. 199.

ΠΕΡΙ. Vid. ΑΜΦΙ.

ΣΥΝ.

Quae de ἐν diximus, ea plane huc transferri et accommodari possunt. Nam χρόνῳ usitate loquentibus est *longo post tempore*; ut Xenoph. Hist. Gr. IV, 1, 34 Χρ. ποτὲ, *l. demum p. t.*, sive *tandem aliquando*. Sed antique Sophocles ξὺν χρόνῳ, Ai. 306.

suamque in philosophiae cultu sollertiam. Chariton VI, 2 φέρων δὲ σεαυτὸν εἰς μέσους ἔῤῥιψας τοὺς πολεμίους. VII, 2 φέροντες οὖν ἑαυτοὺς δίδομέν σοι φίλους πιστούς. Lucian. *de morte Peregr.* 25: τίνος αἰτίας ἕνεκεν ἐμβάλλει φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ? Cf. et, si videtur, Homeri loca Odyss. α΄, 127 et 136. ζ, 345, et quae Hoogeveen ad Vig. dedit. Jam ut de vi huius participii videamus, Budaeus in Commentt. Gr. L. p. 543 dicit, „ornatus magis causa, quam significationis," poni; quod non una de causa repudiandum est. Tayloro praeeunte, qui dicit, accipiendum esse *de rerum inversione et mutatione in contrariam partem*, Zeunius statuit commode verti ubique posse *contra*. Sed hoc nec verbo ipsi nec ulli fortasse loco convenit. Copiosissime autem et optime Hemsterhusius ad Luciani dial. mort. 6, 3 de eo agit, et eius rationi prorsus assentitur Dorville ad Charit. VI, 2. Sed loca proposita quemvis non plane hebetem docere possunt, *eo certum actionis exsequendae consilium et perspicuum studium* significari, et verti utcunque posse, *omni studio, cum contentione*, vel *sedulo et diligenter.* Sed difficile est hunc usum eiusque rationem ex ipsa verbi significatione arcessere. Verumtamen, nisi ab aliquo facto nobis ignoto, sicut in formis proverbialibus multis factum est, originem habuit, credere licet, ab hominis molientis et ad opus aliquod res necessarias comportantis studio ductum esse, adeo ut verbum sit graphicum. An vero considerandum est ut verbum neutrum, positumque pro medio (quamquam graviori) φερόμενος? — Nimirum

2 etiam φερόμενος pleonasmum facit. Plat. Phaed. p. 222 s. ἀπὸ δὴ θαυμαστῆς, ὦ ἑτ., ἐλπίδος ᾠχόμην φερόμενος: *a mirabili spe repente deiectus sum.* Herodot. VIII, 28: φερόμενοι εἰσέπεσον, *cum impetu irruerunt.* Lycurg. c. Leocr. p. 244 Ἥξει δ᾽ ἴσως ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λόγον φερό-

ενος . . . ὡς ȣ̓κ ἐνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ: *cupide fortasse* *lum locum arripiet . . . (ut docere conetur), se non esse pro-* *tionis reum.* Patet ex his locis, illud participium vehe- ıentis impetus significationem habere, et quidem proprio ariter ac tropico sensu.

ΦΘΑΝΕΙΝ.

Frequentissimus huius verbi usus φθάνειν ποιȣ̃ντα, φθάνειν ποιεῖν et ποιεῖν φθάνοντα, *prius facere*, aliunde ognoscendus est. Sed loca sunt multa, quibus notio prio- is temporis proprie non convenit, ut Aristoph. Plut. 875: Σὺ μὲν, εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, ȣ̓κ ἂν φθάνοις; Joseph. Archaeol. XV, 8: τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἔφθη μὲν εἰς τὸ χαράκωμα συμφυγεῖν, ubi Gelenius simpliciter vertit; *cetera turba refugit quidem intra castra.* Sed vid. Ern. ad Xenoph. Mem. III, 11, 1. Is contra Budaeum et Stepha- num, qui otiosum esse volunt τὸ φθάνειν, ostendit, *celeri- tatis* significationem inesse. Itaque ap. Josephum rectius vertas: *sed cetera quidem multitudo celeri fuga se intra vallum recepit.* Veruntamen ne a talibus quidem locis occupandi et antevertendi significatio abest; *significatio* inquam; non enim diserte commemoratur res, qua prius aliquid faciendum est. Sic in priori loco intelligi debet: *prius- quam vi te istuc abstraham*: in posteriori: *priusquam confice- retur ab hostibus.*

τὰς δ., sed δοκοῦντας, sine articulo. Similis est erro scripturae, cuius suspicione ductus est Dorville ad Charit. VIII, 8. (p. 676 ed. Lips.) qui probabiliter pro ἄλλων legi vult αὐτῶν. Itaque Ammon l. l. frustra defendit ἄλλως.

ΑΜΕΛΕΙ.

Hoc et propter usum et propter formam in adverbiis proprie sic dictis numerandum censeo. Convenit enim illis ἀμαχεὶ, ἀσπουδεὶ etc. et ubique sic adhibetur, ut inepte quis vertat: *bono animo es, noli sollicitus esse.* Nec vero aliud Suidas videtur significare voluisse, quam originem vel potius cognationem vocis, cum posuit μή σοι μελέτω διὰ τοῦτο. Solus accentus de imperativo vult cogitari: sed ambiguitas facile grammaticos et librarios decepit, ut pro vero ἀμελεὶ introducerent ἀμέλει. Si etymon spectamus, primo esse videtur *sine sollicitudine*, sive ut uno verbo dicam *confidenter.* Ita commode vertas Plat. rep. 7. Vol. VII. p. 178: Ἐξ, ἔφη, ἢ τέτταρα λέγεις; Ἀμελεὶ, εἶπον, πέντε θές . . . *liquido* s. *confidenter, inquam, pone quinque.* Hinc usurpari coeptum pro *utique, prorsus, omnino*, ut Xen. Mem. I, 4, 7. Haec interdum iusto graviora videntur, ita ut aptius vertatur particulis *nimirum, scilicet.* Tum nempe ratio significatur, propter quam is, qui loquitur, simpliciter et secure iudicium facere possit, ut IV, 4, 6. Haec usus inconstantia fecit, ut Moeris, (sive quis alius) explicationi adderet: ἔστι καὶ περιττὸν, ἐν ταῖς γραφαῖς κόσμου χάριν παραλαμβανόμενον. Itaque standum est iudicio Schützii, qui in Epit. doctr. particularum Hoogev. p. m. 46 dicit: „Abundare hanc vocem, quod quidam putant . . . idoneo argumento probari non potest. Non enim, si aliquo loco eam diserto verbo reddere Latinae linguae genius impediat,

continuo existimandum est, hanc vocem plane superfluam esse, ac prorsus nihil significare.

A N.

Quoniam grammatici fluctuantur in definiendo huius adverbii usu, eiusque significationes multiplicant, quia non a prima derivant ceteras, breviter ego in indice Xenophontis hoc egi. Nimirum e vi *dubitandi et simplex* δυνατὸν *concedendi* ceterae significationes, non sane multae, ducuntur. Una particula reddi Latine haec vis prima non potest, neque facile in alia lingua: sed significari debet vel modo potentiali vel verbis, si qua suppetunt, quae dubitationem aut incertum eventum exprimant. Jam hoc et cetera mittimus. Κεν et seq. consona κε apud poëtas, ut constat, plane easdem significationes habet, quas ἂν in prosa. Huius rei nulla probabilis ratio reddi potest, nisi ut dicas, eandem esse particulam, non diversam nec diversae originis; cum apud priscos lenem spiritum in ἂν alii fortasse asperum facerent, alii asperius etiam dicerent κὰν, vel ex alia dialecto κεν, et sequente consona, ut ex parte molliretur prisca durities, κε. Dixerit quispiam: „Audacter profecto coniicis: tali ratione e quovis verbo quidvis confingere licet.“ Huic ego: Et licet quidem, ubi necessitas cogit: cedo tu melius. Κέραμον certe derivant ab ἔρα, et κιὼν vix diversum est ab ἰὼν. Sic et *cura* fort. ductum ab ὤρα, et κοῖλος non aliud est, quam nostrum *hohl.* — Sed de ἂν et de pleonasmo agimus. Hic tantum illis in locis statui potest, ubi ἂν eadem in sententia bis positum occurrit, sive nude, sive sub forma κἂν i. e. καὶ ἄν. Eurip. Hecub. 359 s. ἴσως ἂν δεσποτῶν ὠμῶν φρένας τύχοιμ' ἂν, ὅστις ἀργύρου μ' ὠνήσεται; *fortassis mihi obtingat aliquis dominorum duro animo, qui me pecunia emat.* Aristoph. Av. 127: ποίαν τιν' οὖν ἥδιστ' ἂν οἰκοῖτ' ἂν πόλιν; *qualem*

ergo lubentissime habitetis civitatem? Aelian. V. H. IX, 10. Plato dixisse narratur: ἔγωγε οὐκ ἄν οὐδὲ εἰς τὰ ἄκρα τὰ τοῦ Ἄθω μετῴκησα ἂν ὑπὲρ τοῦ μακροβιώτατος γενέσθαι: *Vitae quam longissimae causa ego sane ne in montis Atho quidem cacumen migrare velim.* In omnibus his locis repetita particula gravitatem addit verbis. In ultimo negat ille per ironiam τοῦ ἂν, et negationem firmat eodem repetito post μετῴκησα, se ex Academia demigraturum. In Aristophanis verbis dubitatio et sciendi aviditas non pertinet ad οἰκοῖτε (non quaerit Epops *ubi* habitaturae sint) sed ubi *lubentissime*) neque modum verbi afficit, ut fiat potentialis, (quod quis dicere possit de loco Aeliani) quia optativus per se hanc vim habet. Itaque illa iteratione tantum gravior fit oratio. Pariter primo loco significatur, *facillime* illud fieri posse de duro domino. Sed ubi post parenthesin aut similia longioris periodi membra ἂν repetitur ut Aristoph. Acharn. 210 ss. et Plat. Alcib. 1. Vol. V. p. 37 Ἀλλὰ κἂν εἰ etc. id facit ad perspicuitatem. V. Isag. §. 16.

Sed magna difficultas oritur interpreti ex eo, quod viri doctissimi praecipiunt, in geminato τῷ ἄν, unum trahi debere ad verbum, alterum ad aliam sententiae vocem, quae cum dubitatione adhiberi possit. Hoc nonnullis in locis verissime statuitur; ut Lycurg. c. Leocr. p. m. 243 πῶς γὰρ οὐ δεινὸν, τοὺς ἐπὶ ἐμπορίαν ἀποδημοῦντας σπεύδειν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως βοήθειαν, τοῦτον δὲ μόνον ἐν τοῖς τότε καιροῖς κατ' ἐργασίαν ἐκπλεῖν, ἡνίκα οὐδ' ἂν εἰς προσκτήσασθαι οὐδὲν ἂν ἐζήτησεν. Hic posterius ἂν vim potentialem tribuit verbo, ut vertas *quaesivisset*, non *quaesivit*; prius autem ad οὐδεὶς pertinet, cui etiam per tmesin arctissime iunctum est. Quod si nihilo minus ad verbum quis trahere velit, suam certe peculiaremque vim *asseverandi* habebit, *nemo sane . . . quaesivisset*. Ae-

eas in Poliorc. c. 10 praecipit, parentes obsidum studio-e observandos esse obsidionis tempore, et honesto prae-extu a ternis civibus custodiendos. Tum addit: Οὕτω ἀρ ἂν διακείμενοι ἥκιστα ἂν δύναιντο νεωτερίσαι. In is prius ἂν si tollis, sensus poterit esse: *Quia haec est rum conditio.* Sed eo servato manet illud conditionale, icut rei convenit, et accipi debet pro *Haec si est eorum conditio.* Posterius autem affirmandi vim habet. Sed ubique oc praeceptum observandum esse, non puto. Et loca rimum allata, quorum similia permulta reperias, adver-antur, et vis omnis orationis humanae. Nam, ut hoc larius explicem, uniuscuiusque sententiae una pars est rimaria, et ad unum maxime verbum, quodcunque est, criptor cetera vult referri. Sed si vel dubitatio vel cer-a affirmatio, quae τῷ ἂν significatur, ad duo verba per-inet, scopus totius sententiae fit incertior, ut nescias, uo maxime consilio scriptor eam protulerit. Sic in Ari-toph. Plut. 485 misere haerebis, si ἂν . . . ἂν diversis erbis assignare volueris. Dicitur sic: ἤ τι γ' ἂν ἔχοι ἰς ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι; *an aliquid forte habeat quis, uod etiam contradicat?* Germ. *oder hat man vielleicht noch twas erhebliches einzuwenden?* Equidem utrumque ad ἔχοι raho, et ironica vi dubitandi bis significata hoc declarari uto, *nihil quidquam* illos habere etc. *) Sicubi ter po-itum ἂν eadem in sententia reperitur, locus debebit esse uspectus; sicut ille, quem Hoogev. ad Vig. VIII, 3, 1 e latone attulit. Nam et obscurum et inscitum vixque uribus Graecorum tolerabile videtur τῇ γεωργικῇ ἂν ρώμενος ἂν τέχνῃ. Tertium autem ἂν ibi pertinet ad liam sententiam.

*) Scripsi ἤ τι, non ἢ τί aut ἦ τί. Nam τι ob seq. γε puto esse indefinitum, non interrogativum; et verba sic esse capienda, ut si antecesserit πότερον.

ΑΥ (poët. ΑΥΤΕ) et ΑΥΘΙΣ s. ΑΥΤΙΣ.

Haec pleonastice poni solent, non sine gravitate Odyss. γ', 161. ἐπὶ δεύτερον αὖτις. Aristoph. Nub. 971 αὖ πάλιν αὖθις. Max. Tyr. XV, 3 πάλιν αὖ. Add Iliad. β', 76 Aristoph. Plut. 860. Xenoph. H. Gr. III 6, 21. Conviv. 7, 1. et 8, 1. De sensu et usu horum paene pudet aliquid addere, postquam tam copiose de illi viri Graece doctissimi Devarius, Hoogeveen, aliique ege runt. Sed tamen quoniam etiam de particulis aliqui audere coepimus, ne pudore quidem victi rem inchoatam abiiciemus. Si illa aetate, qua Graeci, quos habemus scriptores vixerunt, propria vis harum particularum it fuisset oblitterata, nihil ut eas omnes, nisi *rursus* puta rent significare, rarius eas haud dubie coniunxissent Sed αὖ est *contra*. Id defendit Devarius et firmat Hooge veen, quamquam hic non clare statuit, primam hanc ess significationem. Praeter Platonis loca Xenophontis hun habet, Cyri d. III, 1, 26; et clariorem, II, 2, 28. Se clarior etiam est Conv. 4, 52 Plura etiam ex aliis scri ptoribus suppeditare facile esset. Res certe multum di versas ubique significat.

Αὖθις est *diverso tempore*, *insequenti* nempe, quod si praesenti tempori quasi oppositum. Nam etsi non es prorsus ἐναντιωματικὸν, tamen ut ἀντιπαραθετικὸν huiu vicem tenet. Scilicet τῷ Αὖ, a quo ducitur, adiuncta es syllaba, cui tribuerunt vim temporis. Sed tamen et de loc spatio in contrariam partem patente occurrit, ut Iliad. λ', 446. — Poetica αὖτε et αὖτις sensu non differunt ab αὖ et αὖθις. Iliad. ι', 135 particulae αὐτίκα opponitur αὖτε pro quo f. leg. αὖτις, quamquam et Pindarus dixit Pyth 3, 172 ἐν δ' αὖτε χρόνῳ, *insequenti vero tempore*. Pro αὖθις Callimachus etiam aliquoties posuit αὖθι, analogia, ut putant, repugnante, quia terminatio θι locum indicat, ut

ὖθι sic debeat esse i. q. αὐτόθι; Iliad. κ', 209, 410 et ibi. Vid. Bentleius ad Callim. Fragmenta ab ipso collecta 286. Sed lubricum est de talibus iudicium. Cum ἄχρι et ἄχρις dicatur, fort. et αὖθι recte dici potuit o αὖθις.

Πάλιν quid proprie mihi videatur esse, breviter dixi l Xen. Exp. Cyri I, 3, 16. Hic licebit opinionem meam efendere copiosius. Puto nempe, accusativum esse a άλις, quod nomen, undecunque ortum, significaverit *versionem, incessum in partem contrariam.* Primo enim nulla sunt adverbia syllaba λιν aut ιν terminata; sed permulta accusativi nominum vim habentes adverbiorum, ut ρχὴν, ἀκμὴν etc. Deinde Phrynichus docet, pro πάλιν nonnullos dixisse πάλι, qui est sine dubio dativus a πάλις. Occurrit autem in Manethonis Ἀποτελέσματι. L. I, v. 96: Ἢ πάλι δ' ἀῤῥήτοις παῖδες τοκέεσσι γίνονται: aut, ut Dorville corrigit: Ἔμπαλι δ' ἀῤῥήτοις etc. Denique frequentissimum est ἀνὰ πάλιν, sive, ut scribunt, ἀνάπαλιν. Itaque illud Paulli 2 Cor. 13, 2 εἰς ὸ πάλιν plenis verbis erit εἰς τὸ ἀνὰ πάλιν ὂν μέρος χρόνου. Sed locus magis notabilis, qui et sententiam nostram firmat, est Callimachi, lavacr. Pall. v. 41. Χαῖρε καὶ ἐξελάοισα, καὶ ἐς πάλιν αὖτις ἐλασσαισ' ἵππως: h. e. *Salve et egrediens, et ad reditum rursus gens equos.* Scripsi ἐλάσσαισ' cum apostropho, ut sit ro Attico participio ἐλάσασα. In his pro ἐς πάλιν nec ecessariam et plane frigidam lectionem e coniectura inulit Stephanus, ἐς πόλιν, *in urbem.* Licebat saltem tmein statuere et sic vel ad αὖτις vel ad ἐλάσσαισ' trahere raepositionem. Sed ego quidem iungo cum πάλιν, faciliori ratione, ut sit prisco more dictum *ad reditum* pro άλιν, *retro.* Sed quid fiet de ἔμπαλιν? Primo multa a omnibus linguis prava ratione componuntur propter

ignoratam propriam verborum significationem, easque cum usurpantur vulgo ab omnibus, ne docti quidem ea respuunt. Deinde credere licet, illud multis locis corruptum esse ex ἔμπαλι h. e. ἐν πάλι, aut ἄμπαλιν h. e. ἀνὰ πάλιν.

Jam e dictis patet, commode illas particulas potuisse coniungi, easque conciliare orationi aliquid gravitatis, quia rem diversis ex partibus monstrant, et, si quid urgendum est, magis urgent. Cf. et αἶψ. et ἀρχή. — Sed nonnullis in locis vana suspicio pleonasmi exsistit, si verba contra mentem scriptoris ab interprete distrahuntur. Xen. Cyri d. VII, 2, 23 particulae αὖ πάλιν a Zeunio in indice sub αὖ in unum coniunctae vertuntur *simili plane modo*. Sed αὖ est *contra*, pertinetque ad illud, quod multis interiectis sequitur §. 24, δικαίως ἔχω τὴν δίκην. Nam ante de sorte sua Croesus nihil fortunae succensuerat, neque Apollinem accusaverat: πάλιν autem pertinet ad διαθρυπτόμενος et ἀναφυσώμενος.

ΑΥΤΟΘΕΝ et ΑΥΤΟΥ.

1. Horum pleonasmi faciunt ad perspicuitatem. Nam vim eandem habent, quam ipsum pronomen αὐτὸς, aut significant, eundem locum modo fuisse commemoratum, monentque lectorem, ne oculis mentis ab eo aberret. Il. β', 236 s. τόνδε δ' ἐῶμεν αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ γέρα πεσσέμεν: *hunc vero sinamus ad hanc ipsam Troiam se pascere praemiis*. Sic et σ', 330. Theocrit. 25, 170 s. Ἄργεος ἐξ ἱεροῖο αὐτόθεν. Xenoph. H. Gr. ἐν τῇ Τεγέᾳ αὐτοῦ καταμένοντες Plat. Vol. V. p. 8: αὐτοῦ σε δεῖ δυναστεύειν ἐν Εὐρώπῃ. Simile est Vol. III. p. 5 ἐντεῦθέν ποθεν εἰσὶν ἐκ Χίου: i. e. *inde oriundi sunt, ex ignoto aliquo loco insulae Chii.* Sic Cicero pro Rosc. Am. 27 *indidem Ameria*, i. e. ex eodem oppido Ameriae, in quo natus est Roscius.

Et Nepos item Epam. 5. *indidem Thebis* i. e. ex eadem urbe Thebarum, ubi Epaminondas natus erat. Ceterum quoniam sic posuerunt adverbium, quod exprimit motum in loco (αὐτȣ̃) et quod motum ex loco (αὐτόθεν): non est, quod dubitemus, quin et adverbium motus in locum, αὐτόσε, eodem modo posuerint adiecto ipso loci nomine.

2. Occurrit et αὐτόθεν εὐθέως, *ex eo ipso tempore statim*: Polyb. Excerptt. de virtutibus et vitiis p. 115. In illis alterutrum si quis statuit abundare, certe diiudicet ita, ut ostendimus Isag. §. 7.

Α Ψ.

Abundare hoc dicitur in locis, qualis est Iliad. λ', 440: Ἂψ δ' ἀναχωρήσας . . . ἔειπεν. Nimirum ἀναχωρεῖν iam per se est *retro cedere*, ut adverbio ἂψ non opus esse videatur. Sed nisi hoc velis referre ad illa Isag. §. 5 *a*), ad quae certe pertinet αὖτις ὑποστρέψας v. 446, in promtu erit defendere, illo ἂψ non significari, Ulyssem de loco cessisse quamcunque in partem, sed *retro*, neque uno alteroque gradu, sed per iustum spatium, quo validius hastam deinde torquere posset. De causa retro cedendi non est nostrum quaerere. Ad telum extrahendum putant eum se removisse. Novissimus editor: „Potius naturali impetu resiluit, qui ictum se sensit, ut supra Hector 354." Mihi pleonasmus ad simplex illud in Isag. §. 5. *a*) pertinere videtur. Occurrit enim, ubi frustra quis argutari possit, ut Il. κ', 210 et 411. ϱ', 406 et aliis locis.

Δ Η.

Numerat Demetrius Phalereus §. 55 hanc particulam inter συνδέσμȣς παραπληρωματικȣ̀ς: sed et alii. Vid.

Isag. §. 10. Quamobrem non alienum est de ea h. l. aliquid monere. Cum veteres ei nullam significationem tribuerint certis verbis expressam, recentiores in alteram partem peccant, cum ei significationes affingunt oppido multas nulloque modo inter se conciliandas. Nec mirum. Falsa enim est prima, quam posuit, significatio, *nunc*, *iam*. Placet igitur breviter repetere id, quod pluribus persecutus sum ad Xenoph. Mem. II, 3, 11. Dixi, mihi videri olim significasse *clare*, *aperte*, *distincte*; inde magna cum ellipsi ubique adhiberi, ut vis particulae verbis, *quo res clara fit*, vel similibus exprimi possit; et universe ea significari, vel ad ipsam, cuius illa pars est, vel ad antecedentem aut subsequentem, quam auctor demonstret, maxime attendendum esse.

Sed aliud mihi postea in mentem venit, quod et ratione certa et analogia nititur, et propter ipsam simplicitatem magis placet. Statuo nempe, δὴ habere ad δὲ, ut μὴν ad μὲν. Vide infra, quae de his particulis dixi. Nam gravior quaedam significatio disiunctionis facit item sententiam notabilem, sive hanc vim habere potest, *ad rem maxime attendendum esse, et magni esse ad ceteras res momenti.* Natura duce hoc facimus, ut verbis gravioribus in pronuntiatione moram quandam addamus, syllabasque omnes quodammodo producamus. Id Graeci non modo in *pronuntiatione* particulae δὲ faciebant, sed etiam in *scriptione*; et duplicato τῷ E, hoc est, mutato in H significabant, rem esse probe tenendam. Hoc ergo nunc amplector et verissimum esse puto. Vid. et infra, si placet, quae postremo dixi sub coni. ΑΡΑ.

ΕΙ ΓΑΡ et ΕΙΘΕ (poet. ΑΙΘΕ).

Utrumque dicitur per aposiopesin quandam, quae suspicari alterum iubet cetera: et plena oratio est, qua-

tenus in universum exemplo potest declarari: Εἰ . . . (tum apodosis): καλῶς ἂν ἔχοι, sive εὐτυχὴς ἂν εἴην, sive alia huiusmodi consequentia. Nam εἰ nihil est, nisi nota particula conditionalis, quae et in simplici forma, sine γὰρ aut enclit. θε, ut εὐκτικὴ occurrit in hoc Luciani (dial. meretr. 4): Ἀλλ' εἴ τινα εὕροιμι, ὦ Βακχὶ, γραῦν, ὡς ἔφην! ἀποσώσοι γὰρ ἂν φανεῖσα. Ita et ap. Virgilium simplex *si* pro *o si*. Aen. VI, 187. Differunt autem propositae particulae sic, ut εἰ γὰρ ad aliquid antecedens referatur, et graviorem prodat optantis cupiditatem; εἴθε, minus sit vehemens, et ab initio totius orationis poni possit: nam θε nudum et per se consideratum vix quidquam significat, ac tantummodo facit ut εἰ, cui adiunctum est, agnoscatur ut εὐκτικόν. Hinc et αἴθε γὰρ dicitur apud Callimachum, in Cer. 101. Pleonasmus autem exsistit e coniunctione horum cum ὡς aut ὤφελον. Vid. supra ΟΦΕΙΛΕΙΝ, et infra ΩΣ S. 4. Iliad. ά, 415 Αἴθ' ὄφελες παρὰ νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπήμων ἧσθαι! Odyss. ά, 217. Lucianus, nescio quo loco: Ὡς εἴθε γε καὶ ἐξεμέσαι δυνατὸν ἦν! Laborare videtur Hoogeveen, doctr. particularum p. 272 ed. Schütz, ne quid in his otiosum sit. Repudiata enim Budaei sententia, qui tantummodo in personarum distinctione τȣ῀ Ὤφελον discrimen ponit, „Alia," inquit, „videtur τȣ῀ Ὤφ. adiecti ratio, fatale quid nempe indicantis, q. d. *utinam fatale hoc esset* vel *fuisset*: id quod Graeci efferunt per ὤφελε, *debuisset*." Sed si haec est eadem significatio, quam sub ὀφείλειν attuli, etiam sic redundat εἴθε: sin autem nova, etiam per se videtur suspecta. Quare gravitatis causa εὐχὴν repetitam esse puto, ut maior optantis cupiditas intelligatur.

ΕΙΤΑ et ΕΠΕΙΤΑ.

Hae particulae, quae non multum inter se differunt significant *consequentiam* 1) *veram*, ut Xenoph. Hi. 7, 9 Ὅταν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἄνδρα ἡγησάμενοι εὐεργετεῖν ἱκανὸν εἶναι, καὶ ἀπολαύειν αὐτοῦ ἀγαθὰ νομίσαντες, ἔπειτα τοῦτον ἀνὰ στόμα τε ἔχωσιν ἐπαινοῦντες etc. Sic Plat. Phaed. p. 187. Aristoph. Vesp. 284 s. 2) *fictam et repugnantem naturae rei*, ut Xenoph. Cyri d. I, 2, 2. et V, 5, 12. Plat. Apol. S. p. 47. Aristoph. Acharn. 311. Ταῦτα δὴ τολμᾷς λέγειν ἐμφανῶς ἤδη πρὸς ἡμᾶς; εἶτ' ἐγώ σου φείσομαι. In illis prioris generis verti potest *propterea*; in his autem *tamen*. Apud Latinos hoc *tamen* post ablativos consequentiae usitatissimum est. Sed Cicero Off. II, 5 sic: *collectis ceteris causis . . . deinde comparat* etc. in quo manifesta est imitatio formae Graecae. Jam quaestio hic oritur, quae saepius moveri potest, utrum ellipsis, an pleonasmus in talibus locis statui debeat. Nam si locum postremo positum e. c. spectamus, poeta commode dicere poterat: Ταῦτα δὴ πρῶτον λέγεις etc. et deinde: εἶτ' ἐγώ σου φ. Posito igitur τῷ πρῶτον cum plenior fiat sensus, defendere quis potest ellipsin. Sed licebat item mutatis paullum verbis omitti τὸ εἶτα, et sensu quidem integro. Potest igitur utrumvis defendi. Veruntamen si quis alterutrum vehementer urgeret, acriter ille pugnans pro sua sententia, non plus proficeret, quam qui pugnaret cum umbra. Nos pro instituto nostro adverbium illud sic abundare statuimus, ut attentos faciat lectores ad illam consequentiam, quae maximam vim habet in tota sententia.

Coniunctim positas particulas τότ' ἔπειτα apud Hesiodum Theog. 889 ad antiquam simplicitatem referre licet, ut Lat. *tum deinde*, et similia.

ETI.

Hoc ubique significat *accessionem* vel *temporis* vel *rei.* Et temporis quidem accessio ita significatur, ut aliquid factum esse, aut fieri, aut factum iri dicatur citius sive ante, quam alias fere fit. Est ergo temporis quasi praeteriti accessio, sive quod praeteritum esse debuit aut potuit, quando res fieri aut facta esse dicitur. Sic in Bionis Idyll. 2, 1 auceps ἔτι κῶρος *adhuc puer* Amorem quasi avem capere voluisse dicitur; prius ergo, quam sponte se in illius potestatem commissurus erat. Ap. Aelianum V. H. I, 12 Aspasia traditur παῖς ἔτι ὄσα aliquid e pulchritudine amisisse, magna ergo temporis accessione ab initio aetatis, cum illud accidere deberet mulieri demum aetate provecta, aut vetulae. Sed magis notabilis locus est, in quo nonnulli pleonasmum particulae ideo statuerunt, ut interpretationis difficultate supersederent, Evang. Luc. 1, 15: πνεύματος ἁγίȣ πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτȣ̃. Dicitur Johannes *adhuc* (Germ. *noch*) in utero matris fore spiritu S. plenus. Potuisset auctor pro ἔτι ponere ἤδη, quo pariter significasset, mature admodum, et prius, quam aliis, Johanni illud contigisse. Sed ἔτι paullo gravius est, quia significat antecedens quoddam et remotius temporis spatium nondum exactum, et magis absolute consideratum; cum ἤδη omnino referatur ad tempus insequens, quo res item fieri potuerit. Verum facilius talia sensu percipiuntur, quam verbis declarantur. E dictis autem patet, καὶ νῦν ἔτι plus significare, quam καὶ νῦν, quia ex ἔτι intelligitur fuisse tempus, quo res constanter fieret, ut Xenoph. Cyri d. I, 2, 16 Odyss. ώ, 185 Diod. Sic. I, 10. Heracl. de politiis p. m. 504. Denique cum futuro etiam iunctum interpretes fere negligunt: sed est *amplius*, et negationibus maxime vim tribuit non exiguam, ut Dem. Cor. c. 53:

ὀδ᾽ ἂν . . . ἔτι συμπνευσόντων, *nunquam amplius* (s. *nullo unquam post tempore*) *conspiraturis*.

Rei accessio saepe significatur cum pleonasmi specie, ut ἔτι δὲ πρὸς τούτοις: qua in formula vel ἔτι δὲ vel πρ. τ. prorsus abundare videtur. Sed multitudinis inest significatio, et ἔτι δὲ excitat lectorem, ut summam quasi rerum conficiat, remque rebus additam quasi máioris esse momenti existimet.

Comparativis praepositum ἔτι non est *multo*, ut nonnulli vertunt, sed tantum *aliquanto*, sive *etiam*, quod versioni saepe aptius est. Cf. Cic. Paradox VI, 1. ubi *maiore etiam* est ἔτι πλείονος (sc. δεῖ.) Nam illud *multo*, πολὺ s. πολλῷ, μακρῷ diserte τῷ ἔτι solet adiungi, ut Xenoph. Mem. II, 1, 27. Alia permulta exempla petes e Fisch. Animadvv. ad W. Gr. II. p. 137.

Ε Υ Θ Υ Σ.

Cum εὐθὺς idem sit quod ἐν ἀρχῇ (v. Schol. Aristoph. Nub. 1046) pleonasmum habemus in Xenoph. Cyri d. VII, 2, 16. εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς et de rep. Lac. 8, 4. εὐθὺς παραχρῆμα. In talibus εὐθὺς monstrat sensum posterioris particulae atque ita inservit perspicuitati. Solum ἐξ ἀρχῆς posset hanc vim habere, Croesum tantummodo ab initio adversatum esse Apollini, deinceps autem sapientius egisse. Sed praemisso εὐθὺς intelligimus, eum ne ab initio quidem pie et prudenter egisse, nedum in rebus deinceps actis. In altero loco εὐθὺς ostendit, παραχρῆμα proprie capiendum esse, quasi scriptum sit: παρ᾽ αὐτὸ τὸ χρῆμα, i. e. *in ipso actu*, non exspectata nempe aliqua iudicii forma, aut dilata quocunque modo poena. Similiter alibi; ut Dionys. Hal. VIII, p. 495: ἕωθεν εὐθὺς ἀναστήσας τὴν δύναμιν ἦγεν ἐπὶ Κορβιῶνα, *prima statim luce* etc. Patet, ἕωθεν esse praecipuum verbum, et unum

maxime attendendum. Finge, εὐθὺς non adesse, totus locus aliam quasi faciem induet: putabis, mane copias illum eduxisse versus Corbionem, post autem aliud egisse, cum diversis rebus agendis partes diei descriptas haberet.

Η Δ Η.

Offendit ἤδη, quasi supervacaneum, ubi ad confirmandam rem commemoratur aliquod factum. Sed non caret gravitate. Nam cum in aliis linguis tantum tempore verbi significetur, rem ante factam esse, in Graeca simul adhibetur haec particula ad rem suo tempori magis assignandam, ut eo minus de ea dubitetur. Itaque etsi Latine aut Germanice talibus in locis commode verti non potest, tamen ceterum non debet negligi, aut suspecta videri, sicut visa est Zeunio Xenoph. Cyri d. I, 6, 45. quia non legitur in cod. Guelf. Ceterum loca haec dabo. Iliad. ά, 260. Soph. Ai. 1161. Aristoph. Nub. 345. Xen. Cyri d. VIII, 4, 9. Mem. II, 2, 7. IV, 2, 24. Plat. Alcib. I. p. 35. Max. Tyr. dissert. XV extr.

2. Abundat eadem particula etiam ita, ut temporis vim fere omnem amittat, sed magna cum gravitate ad aliquod verbum aut ad sententiam spectet, cuius est maximum momentum. Tum igitur eandem fere vim, quam δὴ, habet, et verti potest *vero*. Sed si iusta et scripta interpretatione non opus est, ipso vocis sono, quo illud verbum vel illam sententiam pronunties, grandiori nempe et clariori, prope melius exprimas. Plat. Euthyphr. p. 6 Socrates a Melito accusatus dicit: Εἰ μὲν οὖν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, μέλλοιέν μου καταγελᾶν (sc. οἱ Ἀθηναῖοι), . . . οὐδὲν ἂν ἔιη ἀηδὲς παίζοντας καὶ γελῶντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγαγεῖν. Εἰ δὲ σπουδάσονται, τοῦτ᾽ ἤδη ὅπη ἀποβήσεται ἄδηλον. *Jam si, quod modo dixi, me derisuri essent*

(*Athenienses*), *sane non iniucundum esset, iocantem et ridentem in iudicio versari. Sed si severe agens, tum vero, quorsum res evasura sit, incertum est.* Nos ita possimus: *O! dann, dann ist der Ausgang verborgen.* Idem in Phaedone p. 199 τότ' ἤδη τὴν φύσιν τῆς ἀσθενείας ἐπιδεικνύοιτο σῶμα (ac potius ἐπιδεικνύοι τὸ σ.). Germ. *dann würde erst der Körper recht zeigen, was Schwachheit heifst.* Monui iam ad Xenoph. Mem. II, 1, 14. Sic et Lat. passim *iam*; ut Cic. ad div. X, 32: *illa vero iam* (ἐκεῖνα δ' ἤδη) *ne Caesaris quidem exemplo.*

ΗΤΤΟΝ.

Hoc παρέλκον adiungitur comparativis. Plat. Vol. IX. p. 5: ἢ βελτίονα ἢ μοχθηρότερον ἧττον. Aristot. Eth. Nicom. VI, 5: ἐν μὲν τέχνῃ ὁ ἑκὼν ἁμαρτάνων αἱρετώτερος· περὶ δὲ φρόνησιν ἧττον (sc. αἱρετώτερος.) De vi et usu accommodanda huc sunt, quae infra dicam de ΜΑΛΛΟΝ.

ΜΑΛΑ.

Propter commentum veterum hoc tangimus. Auctor certe vitae Homeri κόσμου χάριν Iliad. σ', 12 μάλα statuit positum esse, et addit: τὸ γὰρ μάλα πλεονάζει κατὰ συνήθειαν Ἀττικήν. Nimirum fugam Graecorum et res eorum ancipites Achilles secum reputans mortem Patrocli praesagit et dicit: Ἦ μάλα δὴ τέθνηκε Μενοιτίου ἄλκιμος υἱός. Non κόσμος inest in μάλα, sed quaedam δεινότης: neque abundat, sed confirmationem auget antecedentis ἦ, quod et pluribus Homeri locis facile doceri potest, ut Iliad. ζ', 255. φ', 56. Odyss. β', 325. ξ', 264.

ΜΑΛΙΣΤΑ.

1. Μάλιστα πλεῖστοι gravissime dicitur ad significandum numerum longe maximum. In Iuliani Caess. p.

19. ed. Heusing. μίμησις θεῶν inesse dicitur in δεῖσθαι μὲν ἐλαχίστων, εὖ ποιεῖν δὲ ὡς ὅτι μάλιστα πλείστους. Cetera v. infra sub ΩΣ S. 5.

2. Interrogativis additum intendit, quasi tu dicas: *Vehementer aveo scire id, quod interrogo.* Videntur nonnulli sic accipere, quasi alter eo excitetur, ut clarissime (μάλιστα ἀκριβῶς) dicat, quod ex ipso quaeritur: nam τί μάλιστα vertunt: *was denn eigentlich?* Certe ad antecedens quoddam dictum vix potest referri, quia in Plat. Menex. statim ab initio, ubi nihil obscurius dictum antecessit, admiratione abreptus hac quaestione Socrates urget: Τί μ. σὺ πρὸς βουλευτήριον? Alibi post dictum παράδοξον ponitur, ubi consentaneum est, alterum cupidius instare quaerendo. Plat. Vol. II. p. 150. in Theaet. Σ. Δῆλος εἶ, ὦ Θ., καταφρονῶν μου, καὶ οὐ δεδιώς. Θ. Τί μάλιστα? Et Vol. VI. p. 179 de rep. 1. Verba vid. infra sub INA S. 2.

ΜΑΛΛΟΝ.

Solet hoc addi comparativis, cum tamen ipsis insit vis τοῦ μᾶλλον. Xenoph. Cyri d. I, 6, 25. καρτερώτερον μᾶλλον: et II, 2, 12 δικαιότερον μ. Pluribus non opus est in forma tam usitata et nota. De ratione audiendus est is, cuius auctoritate Bergler ad Alciphr. p. 228 usus est, Apollonius Alexandrinus Synt. I, 28: „ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς συγκριτικοῖς ἔγκειται τὸ μᾶλλον· καὶ πολλάκις συμπαραλαμβάνεται ἡ τοῦ μᾶλλον σύνταξις.“ „Ῥηΐτεροι γὰρ μᾶλλον“ etc. (Iliad. ώ, 243) i. e. *Sed in comparativis inest τὸ magis: et hoc saepe una assumitur.* „Ῥηΐτ. etc. Idem III, 21 Πολλάκις τὰ ἰσοδυναμοῦντα παραλλήλως τίθενται εἰς πλείονα ἔμφασιν, ὡς τὸ Τάχιον περιπατεῖ, καὶ, Μᾶλλον τάχιον περιπατεῖ. An vero assentiendum

Dorvillio ad Charit. I, 14 „ἐρημότερος μᾶλλον: Auget μᾶλλον, licet alioqui saepe abundet cum comparativo. Aristoph. Eccles. 1123. Themist. XII, 177. A." Sed et aliis placent inanes soni. Vid. Abresch. Animadv. ad Aeschyl. I, 20 et interprr. ad Thom. Mag. h. v. Mihi sic videtur: adiectum μᾶλλον non altiorem rei gradum sive maiorem eius vim demonstrat; sed tantum significat, *vere* altiorem sive maiorem esse, idque probe esse tenendum: nam ad altius tollendam rem additur comparativis ἔτι et πολλῷ. Vid. ἔτι. Vis igitur asseverandae amplioris magnitudinis ubique τῷ μᾶλλον inest.

Ceterum non incommode monet Fischer in Animadvv. ad W. Gr. II. p. 138, esse loca, in quibus μᾶλλον sit necessarium, neque pertineat ad comparativum, sed ad alia comparativo subiuncta, ita ut separatim accipiendum sit et verbo *potius* vertendum. Sed ad talia loca dignoscenda diligenti cogitatione opus esse puto.

2. Vechnerus e fragmento Eupolidis Hellenol. II, 15, 12 laudat haec: πῶς μὲν Ζεὺς ἐπινεφεῖ τὸ πρῶτον ἡσύχως, ἔπειτα μᾶλλον μᾶλλον. Repetitionem τοῦ μᾶλλον pleonasmi quis nomine appellare potest. Sed moneo, semel sine gravi frigore non potuisse poni, neque adeo opponi τῷ ἡσύχως: et quamquam copula ex analogia linguarum similiumque locorum (ut Xenoph. Cyri d. VII, 5, 39) interponi potuisset, tamen ἀσυνδέτως dictum gravius multo esse et ad pingendas nubes repente se glomerantes aptius. Cf. ΟΣΟΣ S. 2.

M H.

Vi negandi servata hoc redundat post verba negandi, prohibendi et removendi quocunque modo; nam in verbis ipsis iam inest quaedam negatio. Aristoph. Plut. 241:

ἀρνός ἐστι μηδ' ἰδεῖν με πώποτε. Thuc. IV, 40 ἀπισ-
ὄντες μὴ εἶναι: ubi schol. ἡ δὲ ἀπόφασις περιττή. De-
osth. adv. Timocr. p. m. 482: Τί ἂν μάλιστα ἀπεύ-
αισθε? ἐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν
ιάκοντα, μὴ γενέσθαι? Dionys. Hal. περὶ συνθ. ον.
3 ἀπομαχόμενος μὴ ἀναγκασθῆναι. Plura exempla
oenius exhibet ad Gregor. p. 43 et alii, quos ipse laudat;
d quam plurima doctiss. Schaeferus ad Vigeri libellum.
tiam hic pleonasmus derivandus est e perspicuitatis
udio. Verbum in tali sententia ut absolute positum ac-
pi et interspiratione aut inciso a μὴ distingui debet, ita
t deinde intelligatur ὥστε. Jam quia negatio in illis
erbis involuta latet, propterea ipsum μὴ subiicitur, ut
ulla relinquatur ambiguitas. Ellipsin supplet Thucydides
49: τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι ὥστε μὴ ἐμβάλλειν.

2. Tamquam peculiare et commemoratione dignum
Hoogeveeno in doctrina partt. XXVII, 1, 9 ponitur,
uod post ὄκνος sequitur μὴ ap. Platonem Vol. VII. Bi-
ont. p. 5. Sed structura est usitata. Multo magis
otabilis est haec Zosimi I, 12: δέει τῦ μὴ παθεῖν τι διὰ
ἣν ῥαθυμίαν εἰς στάσεις ἐχώρυν: ex quo particula μὴ
ıanifesto salvis ceteris eximi posset. Sed Graeci lectores
atim sentiebant, τῦ esse explicandi notam, non autem
ertinere ad παθεῖν, quasi causam timoris; et μὴ esse ti-
ıentis, nequaquam autem poni posse pro ἐ, quod et per
h. l. sententiam perverteret. Sic idem I, 51 et 65 et
ibi. Significat autem hic pleonasmus, maiori dubitationi
ıcum esse, causamque timoris minus exploratam. Confi-
entius idem sine μὴ V, 19: δέει τῦ τινος ἀντιστάσεως
π' αὐτῶν πειραθῆναι.

3. De repetita negatione dicemus sub ἐ. Hic autem
onere liceat vetus scholion ad Luciani de parasito c.

4. Verbis „ἀλλὰ μὴ, καθάπερ αἱ πονηραὶ χύτραι, δια κρούμεναι, μὴ σαθρὸν ἀποφθέγγηται“ haec adscript sunt: Πλεονάζει Ἀττικῶς ἡ ἀπαγόρευσις ΜΗ . . . ἤρκε γὰρ, κατὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν, ἡ μία ἀπαγόρευσις, ἤτο ἡ πρώτη, ἢ ἡ δευτέρα. Recte. Sed repetita negation clarior fit sententia, quo consilio verba omnis generis pos membra interiecta repetuntur.

M H N.

1. Quoniam de hoc adverbio nonnulli doctores nihi nos docent, ignava quippe ratione contenti, *particulam ex pletivam esse*; alii non satis sibi constant; quaedam de e mihi dicenda puto. Ipsa vocalis, E longum, sive duplex i. e. H, graviorem affirmationem satis significat, cum pro nuntiatio ad particulam clarius efferendam et auribus in culcandam adiuvet. Vid. dicta de μεν. Ornat igitur loc gravissima, ut Xen. Cyri d. V, 4, 11. ubi certe non po neretur repetita, nisi gravi asseveratione dictum firmare Scilicet ubique significat *sane, vero, profecto.* Ac de ceteri quidem formis, in quibus μὴν cum aliis particulis coniun gitur, nihil habeo, quod dicam. Sed quaerere commodum est, quam vim habeat interrogationibus insertum. Maxi me autem notabilis est illa, qua saepissime utitur Plato Τί μην? Eam graviter affirmare, nemo dubitat. Rationem Hoogeveen in Epitome *doctr. particc.* p. 811 his verbis pe sequitur: „Τί enim interrogando significat, nihil omnin excogitari posse, quod praecedentibus adversetur, id quo τὸ μὴν stabilit.“ Sed deinde vertit „*Quidni? s. Quid im pedit, quo minus hoc ita?*“ Hoc ducit in errorem. Nam Quidni probamus, quaero, ubi vestigium sit negationis sin alterum, *Quid imp., q. m. h. ita*, quomodo ellipsin ver bi κωλύειν (*impedire*) defendemus? Firmat ipse sententiam

nam verbis Platonis L. VII. de rep. Vol. VII. p. 11: Οὐκῦν ἄλλο καὶ ἔργον ἑκατέρῳ προςήκει προςτάττειν, τὸ κατὰ τὴν αὐτῦ φύσιν. i. e. *Ergo et diversos labores utrique* (viro et mulieri) *oportet assignari, qui conveniant utriusque naturae.* Respondet alter Τί μήν? h. e. *Quid vero?* In eo cum vis affirmationis insit, necessario intelligendum est simplex sive generale quoddam verbum, quod et alibi omittatur; dico nempe ΑΛΛΟ. Sic et ad Τί γὰρ ille supplet κωλύει in Sophista Platonis p. 231, cum facilius suppleatur ἄλλο: *quid enim aliud potius dicamus?* Hoc optimum videtur in omnibus locis similibus, ut Xenoph. Oec. 912 Τί δὲ? Simili modo nobis statuendum vidimus de ἵνα τί. Vid. ΙΝΑ extr. Addit deinde H.: „Sed quandoquidem τί μὴν affirmandi vel potius confirmandi potestatem praefert natura sua; usus voluit, quae sunt vocabulorum fata, ut etiam adhibitum sit in dictionibus simpliciter assentientium, ut ap. eundem in Phaedro, . . . ubi Phaedro roganti Ὁρᾷς ὖν ἐκείνην τὴν ὑψηλοτάτην πλάτανον; . . . respondet: Τί μήν, *Quidni?* Et . . . rogat Socrates: *An ig. vis, ut sermonem tibi referam, quem super his audivi?* Respondet Phaedrus: Τί μήν; *Quid ni?*" Imo vero eadem graviter affirmandi significatio est utroque in loco. In priori supplendum: ἄλλο μᾶλλον ὁρῴην? *Quidnam aliud magis videam?* Ac multo liquidius affirmare poterat Phaedrus, se videre illam arborem sibi monstratam, quam Glauco de laboribus utrique sexui assignandis, de quibus, ut Socrates ipse statim excipit, et ut aliunde etiam constat, homines singuli et universae nationes dissentiebant. Alter locus Vol. X. p. 375 minus certam habet graviter affirmandi notam: sed tamen nec in contrariam partem suspicionem praebet: audiendi enim illius sermonis se cupidum ostendit Phaedrus. Occurrit autem τί μὴν eod. in

dial. saepius, ut p. 364, 377, 389 et ante; neque ullo loco frigida videtur gravis affirmatio. Alium locum v. sub ΟΥ S. 3.

2. In plenis et ceterum claris interrogationibus comparari μὴν potest cum ἐτεὸν, vertique, vel *reipsa*, *si verum quaerimus*, vel usitata illa gravius instantis particula *vero*. Priora conveniunt verbis Xenophontis H. Gr. VI, 3, 13: Τί μὴν ἥκομεν? et Τί μήν ἐστιν? posterius locis aliis, ut Cyri d. I, 6, 28. Hi. 1, 31. Koenius, qui τί μὴν attingit in Gregor. p. 109 de vi eius nihil prodit.

ΟΠΩΣΟΥΝ.

Hoogeveen ad Vig. VII, 11 7. inter formulas negandi retulit ὀυδαμῶς ὁπωςῦν. Hoc si e loco certo sumsit, gravissimum in eo habemus pleonasmum, similem τῷ πᾶς ὁστισῦν. (Vid. τις Sect. 6. med.) ut sic reddere possimus: *nullo prorsus modo*, vel *nequaquam vero*, vel *nulla omnino ratione*.

ΟΥ vel ΟΥΚ, ΟΥΧΙ etc.

Duas negationes eadem in sententia coniunctas dicunt ap. Graecos maiori cum vi negare. Sed, exceptis illis Sect. 3, per se non gravius illae negant, quam una apud Latinos. Nullus igitur pleonasmus graviter negantis est v. c. apud Xenophontem Mem. II, 6, 36: ἡγῦμαι, ὀυκ ἐξεῖναί μοι περὶ σῦ λέγειν ἐπαινῦντι ὀυδὲν, ὅτι ἂν μὴ ἀληθεύω. Nam si ὀυκ omittas, sententia fiet absurda: *puto, mihi licere, ut in tuam laudem nihil dicam, quod non verum sit*. Sin ὀυδὲν; pro eo ponendum erit τὶ, quod nimium languet. Sed Graeci non habent, quod respondeat τῷ *quidquam* s. *ullum* praeter ὁτιῦν, quod l. l. esset iusto gravius, neque sine negatione quadam poni solet. Itaque necessario X. addidit ὀυδὲν. Et sic ubique ad evitandum

vitium necessaria est illa negationis iteratio: ὐκ . . . ὐδεὶς et μὴ . . . μηδείς. Non ergo propter duplicem negationem, sed propter pronominis vim grave est, ὐδὲ συμμάχων . . . ἐλπὶς ὐδ' ἡτισῦν ὑπῆρχε: in quo pro ὐδ' ἡτ. rectum, sed iusto levius esset ὐδεμία. Polyb. I, 71. Unum etiam locum addam, Demosthenis, Aristogit. I. p. 551, quem quis putet insolenti negationum copia cum vitio redundare: Ψηφίζονται . . . μὴ πυρός, μὴ λύχνυ, μὴ ποτῦ, μὴ βρωτῦ μηδένα μηδενὸς τύτῳ κοινωνεῖν, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τύτῳ διδόναι. Sed praeter anaphoram negationis, quae ad nos non pertinet (Isag. §. 6.) usus loquendi omnia poscit.

2. Sed tamen pleonasmi nomen in his et talibus non improbamus: ὐδὲ γὰρ ὐδὲ τὸν σὸν ἑταῖρον δεῖ παρελθεῖν, Plat. Vol. X. p. 389: et, ὐδὲ γὰρ ὐδ' ἄκων ὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον: Demosth. adv. Timocr. p. 498. Ab initio pro ὐδὲ γὰρ dici poterat καὶ γάρ. Sed recte ab illa negatione sententia incipit, ut statim intelligatur, enuntiationem fore negantem. Ceterum illa tantum copulae vim habet, simulque praenuntia est certioris et gravioris negationis, quae adiungitur verbo enuntiationis primario, quod in illis est ἑταῖρος et ἄκων. Hinc Zosimus II, 53, cum totam negationem repetere non posset, ut vis τῦ *ne quidem* maneret, saltem δὲ repetiit: ὐδὲ μετὰ τὴν πληγὴν δὲ τῦ πολεμεῖν ἀποστάς. Sic et III, 30.

3. Οὐ et μὴ ubi coniuncta sunt, potiorem vim habet illud, quod statim ante ipsum verbum, altero non intercedente, positum est. Vere igitur negat μὴ ὐ; et negatio inest in ὐ, cum antecedens μὴ vim suam, vel interrogandi, vel prohibendi, vel timendi, servet, rarius negationem graviorem reddat. Prohibendi sive removendi vis in μὴ est Eurip. Iphig. in Aul. 42 τῶν ἀπέρων ὐδενὸς ἐνδεῖς, μὴ

ὐ μαίνεσθαι. Et Plat. Euthyd. Vol. III. p. 7 οὐδὲ *) τοῦ χρηματίζεσθαι φατὸν διακωλύειν οὐδὲν, μὴ παραλαβεῖν ὅντινοῦν εὐπετῶς τὴν σφετέραν σοφίαν: *neque pecuniae acquirendae studium duo illi ditant ullo modo impedire quo minus facile quivis sapientiam ipsorum arripiat.* Fortior autem fieri videtur negatio in Plat. Alcib. I. p. 58: Σ. Τόδε γε οἶμαι οὐδένα ἂν ἄλλως οἰηθῆναι. Α. Τὸ ποῖον; Σ. Μὴ οὐ τριῶν ἕν γέ τι εἶναι τὸν ἄνθρωπον. Α. Τίνων; Σ. Ψυχὴν, ἢ σῶμα, ἢ καὶ ξυναμφότερον, τὸ ὅλον τοῦτο. Α. Τί μήν; Et Aristid. or. in Apellam init. οὐκ ἀπέχονται μὴ οὐ πολίτην τιθέναι. Sed tamen non nego difficile et lubricum esse huius discriminis iudicium, eique paene concedi posse, qui claram tantum et propriam in his tribus locis negationem subiici putet, cum post verba removendi usitate μὴ ponatur, ita ut talia loca referenda sint ad illud, quod persecuti sumus sub μὴ S. 1. Sed in οὐ μὴ prior particula, quae alias ubique propria est negationis, vim addit posteriori. Haec autem cum vim habeat vel *prohibendi* vel *timendi*, primum, auxilio satellitis οὐ fortius rem *prohibet*, ut Aristoph. Nub. 296 Οὐ μὴ σκώψεις, μηδὲ ποιήσεις, ἅπερ etc. Non dicitur οὐδὲ ποιήσεις, quia μὴ est primaria particula, quae proinde in μηδὲ rursus apparere debebat. Sed hac particularum coniunctione vim prohibendi vehementiorem fieri, negat Reusmann ad Devar. p. 296 N. 79; falsus quidem ille. Perquam vero dura Hoogeveeni ratio, qui οὐ per ellipsin insolentem vim vult habere integrae sententiae, ut οὐχ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα vel οὐ ποιητέον οὕτω. Ubi vero *timendi* significationem res habere videtur, ellipsis alibi usitata potest statui. Sic Soph. in

*) Quod in Bipont. exstat οὐδὲ τοῦ χρ. nescio quam antiquum sit vitium. Sed haud dubie legendum: οὐδὲ τὸ χρ.

Electra 1035: Ἀλλ' ὄποτ' ἐξ ἐμοῦ γε μὴ μάθῃς τόδε, post ὄποτ' intelligas licet φοβητέον, vertasque: *Sed nunquam timendum est, ne hoc ex me cognoscas.* Et Aeschines in or. c. Ctesiph. c. 36: τοὺς μὲν γὰρ πονηροὺς οὐ μή ποτε βελτίους ποιήσετε: *nam improbos non est timendum ne aliquando meliores reddatis*: per antiphrasin Atticam dictum pro *non sperandum* etc. Plat. Vol. VII. p. 87: Οὔτε γὰρ γίγνεται, οὔτε γέγονεν, οὐδὲ οὖν μὴ γένηται ἀλλοῖον ἦθος etc. Sed tamen ne in his quidem mihi prorsus placet ellipsis: peculiari potius particulae μὴ usu simpliciter negandi vim οὐ μὴ habere puto in locis, ubi sequitur futurum, aut praesens vel aor. coniunctivi significationem futuri habens. Ac ne timendi quidem vis necessario in talibus ponenda est. Fortassis igitur μὴ olim dubitandi nota fuit, quippe in re futura et hactenus minus explorata, etsi deinde usus omnem vim dubitandi sustulit. Sed omnia persequi non est nostri instituti: potiora tantum attingere volui, magis ut opportunitate quadam usus monerem, quam ut plane docerem, ne has quidem particulas nihil usquam significare.

4. In iure iurando Οὐ μὰ etc. fictus est negationis pleonasmus. Nempe Budaeus in Commentt. Gr. l. vult Μὰ per se negare. Hinc praeter alia loca illum affert Xenoph. Oec. 7, 14 s. „quo in sermone," inquit, ΜΑ πλεονάζει." Huius auctoritatem et alii olim secuti sunt, praesertim cum et vett. grammatici eandem in sententiam statuant, ut schol. Thucyd. III, 36. Sed viri docti deinceps ostenderunt, μὰ proprie neque affirmare, neque negare, ideoque praeponi aut ναὶ aut οὐ: usum autem voluisse, ut saepius, omisso τῷ οὐ, per se poneretur μὰ in iure iurando negativo. Novissime autem Cel. Schneiderus in *Handwörterb.* rursus dixit, negativam esse particulam, et ortam e μή: sin praeponatur νή, perire

propriam significationem. Tum exemplum posuit νὴ μὰ τὸν Δία, pro usitato ναὶ μὰ τ. Δ. Hoc nolim in tali libro factum, quia res est parum probabilis. Nam particula μὴ, e qua illud ortum statuit, in affirmando et asseverando nunquam adhibetur, sicut μὰ, et multum differt ab ȣ quod solum in iurando locum habet. Nec vero mihi persuadere possum, ita perire cuiusquam verbi propriam significationem, ut extra ironiam in sensum contrarium adhibeatur. Denique origo illa, quam statuit, vereor ut analogia quadam possit defendi. Etenim νὴ sine dubio est aeque antiquum: sed nusquam pro eo ναὶ dicitur. Maneat ergo illud, plenam esse negantem iurisiurandi formam ȣ μὰ τὸν (θεόν): sed obtinuisse, ut omissa negatione saepius solum μὰ in negando adhiberetur.

5. Sed spinosae disputationis campus aperitur de negatione huius formae: ὠμὸν τὸ βȣ́λευμα, καὶ μέγα, ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον, ἢ ȣ τȣ̀ς αἰτίȣς: *dura sententia et notabilis, quod decretum sit, totam potius perdere civitatem, quam auctores* (sc. *maleficii.*) Thuc. III, 36. Sola negatio lectori difficultatem creat. Hinc scholiastes eam περιττὴν dicit, probantibus plerisque viris doctis, et J. Kühnio etiam ad Aeliani V. H. III, 43. Perizonius autem id repudiat, et legendum statuit αὐτȣ̀ς pro ȣ τȣ̀ς. Simul tamen explicandi rationem affert, secundum quam vulgata scriptura ferri possit, argutam nimis et obscuram; quam vir doctus (non memini quis), quasi alloquens Perizonium, recte vituperat his comici (Aristoph. Ran. 1493) verbis: Ὀυ μανθάνω· ἀμαθέστερόν πως εἰπὲ, καὶ σαφέστερον. Verissima certe sunt Thucydidis verba, quorum similia II, 62 habet. Accedit hoc gravissimum, quod Stephanus c. 16 Operar. in Dionysium Halic. observavit, hunc D. saepius ita loqui; ut Archaeol. VI, 81 τὴν βȣλὴν ȣ̓κ ὀρθῶς δι' ὀργῆς ἐχόντων . . . μᾶλ-

λον, ἢ οὐχὶ τοὺς αἰτίους: et X, 28, τί ταῦτα τῷ δήμῳ ἐπικαλῶ μᾶλλον, ἢ οὐχ ὑμῖν; et XI, 34, ὅτε . . . δούλης ἀλλοτρίας ἀνελάμβανε παιδίον μᾶλλον, ἢ οὐ γυναικὸς ἐλευθέρας. Nec vero nimis durus pleonasmus videri debet, quoniam simillimum habemus in Francogallica lingua; v. c. *il est plus sage qu' on ne croit.* De explicatione facillimum esset dicere, μᾶλλον in talibus absolute poni, et ἢ vim habere particulae ἀλλά: sed hac ficta significatione scindimus nodum, non solvimus. Ego perspicuitatis et gravitatis causa οὐ adiectum puto. Nam cum μᾶλλον ἢ rem dubiam relinquat, ita ut optio quaedam maneat, quoniam *potius*, non *certo*, prius illud fieri factumve dicitur: in posteriori sententia omnis tollitur dubitatio, adiecta ipsa negatione.

ΟΥΤΩΣ.

1. Hoc saepe additur adverbio ὡσαύτως, quamquam vis eadem iam in hoc ipso inest: nam prima syllaba, ὥς, est i. q. οὕτως. Additur autem, ubi mirifica similitudo rebus intercedit, aut ubi hoc agitur, ut aliis videatur mirifica. Cf. maxime οὕτος S. 4. Plat. Vol. IV. p. 32: Ὡσαύτως δὲ οὕτω καὶ ἐὰν ὁ ῥήτωρ etc. Xen. Cyri d. VIII, 5, 5: Ὡσαύτως δὲ οὕτως ἔχει καὶ περὶ κατασκευῆς.

2. Alius huius adv. pleonasmus praebetur hoc exemplo: ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ, βασιλέως τινὸς Ἀρκάδων, τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ὠνομάσθη: Thuc. VI, 2. Convenit illis, quae in praemonito huius cap. dixi.

3. Pleonasmi nomine nobis etiam veniat οὕτως positum pro *facile*, *simpliciter*, *perfunctorie*, etc. Xen. Mem. III, 6, 9 οὕτως γε ἀπὸ στόματος. Plat. Vol. VII. p. 159: ΣΩ. Ἀλλὰ γάρ τί ἔχεις . . . ? ΤΛ. Οὐκ ἔχω γ', ἔφη, νῦν γ' οὑτωσί. Max. Tyr. diss. XVI: init. λόγον οὑτωσί

ἐηθέντα: ubi Markl. explicat verbis, *unde, sine ulla probatione vel examine*, *negligenter*, *obiter*, et alia Maximi aliorumque loca affert. Prorsus idem videtur esse Homeri cum αὔτως. Il. ά, 520. β', 342. Cf. quae dixi ad or. Cic. pro Roscio Am. c. 26 ad verba: *non sic nudos*.

ΠΑΛΙΝ: vid. ΑΥ.

ΠΑΝΥ.

Abundare hoc nonnulli volunt iunctum adverbio σφόδρα. Aristoph. Plut. 25: πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα. Ibi schol. ὅτι σύνηθες Ἀττικοῖς παράλληλα τιθέναι τὰ ἰσοδυναμοῦντα. Δηλοῦται δὲ ἕν τι ἐξ ἀμφοτέρων. Οὕτως ἔχει καὶ τὸ τυχὸν ἴσως. Mihi hoc non placet. Non refertur utrumque ad πυνθάνομαι: frigidum et incomtum esset h. l. asyndeton. Neque eodem sensu dicas πάνυ πυνθάνομαι, quo σφ. π. Illud enim esset *omni modo* sive *plane, vere requiro*; cum σφ. πυνθ. sit *cupide, pertinaciter, cum impetu idem urgens requiro*. Tu potius sic habeto: Primarium, sive id, quo maxime modus τοῦ πυνθάνεσθαι definitur, h. l. est σφόδρα: et τῷ πάνυ rursus definitur τὸ σφόδρα. Nam ordo in illis obtinet, quem usus frequentiorem fecit, quo πάνυ prius ponitur, et, quod incrementa capere potest, posterius: et πάνυ etiam natura sua non habet gradus, quibus possit intendi et vehementius fieri. Ex his perspicuum est, verum pleonasmum in verbis illis non inesse.

2. Non possum facere, quin hic οὐ πάνυ sua in luce ponam, etsi ad institutum per se non pertinet. Horreus de eo in indice ad Aeschinis diall. I, 3 multum a vero aberrat. Nam οὐ πάνυ interpretatus est *prorsus non*, neque quidquam addidit, adeo ut appareat, ei nihil difficultatis suboluisse, et ex eius sententia vim negationis οὐ definiri

adverbio πάνυ, quod e structura sit prius. Acutius cernens Buttmannus, vir, ut constat, Graecarum litterarum apprime guarus, alio modo explicandum esse vidit. Hic in ind. ad IV diall. Platonis ed. Biester sub ὀ sic: „Notata iam est Hoogeveenio (p. 605 Schütz) vis huius particulae, qua vocem, cui additur, non tantum negat, sed *plane in contrarium vertit*. Adstructum hoc est ibi phrasi ὀ φημι, i. e. nego. Addam ex nostro particulas ὀ πάνυ, quae ut manifestum fit ex 23 l. 5," (Vol. IV Bipont. p. 343 ὀ π. μοι δοκεῖ τοῦτο γε.)" non vertendae sunt: non omnino, non adeo etc. sed: *omnino non*, minime. Adde 85. l. 5," (I. p. 110, Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν φροντιστέον, ὅ τι ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς)" ubi verba aliquot sunt interiecta. Iuxta hand igitur normam accipienda quoque sunt 11. e. (IV. p. 330) ὀ πάνυ εἰμὶ μνήμων, et 140. m." (V. p. 54) „ὀ πάνυ μανθάνω."
Sed, pro mea quidem opinione, ne sic quidem ad verum ducimur. Nam ex hac ratione πάνυ esset *perparum*, s. *ex minima parte*. Et omnino non late patet illa observatio de negatione: singulare potius est ὀ φημι, quia in universum negatio tantum removet et abiudicat, non plane in contrarium mutat. Est igitur, ut mihi videtur, haec Attica ironia, de qua dixi Isag. §. 19. Ex ea ὀ πάνυ, quod proprie est *non prorsus*, significat *prorsus non*, *omnino non*: et ὀ πάνυ τι in quo Budaeus Commentt. Gr. L. p. 127 τι statuit esse ἀργὸν, gravius etiam negat, quia a pron. τις maiorem vim τὸ πάνυ accipit. Lucian. Necyomant. c. 15 ὀ π. τι ἦν ῥᾴδιον proprie vertendum esset: *non omnino omni ex parte erat facile*. Sed res docet, ironiam esse, et sensum ita declarari debere: *res erat longe difficillima*. Nam τὶ in his verbis non est μειωτικὸν, sed αὐξητικόν. Sic et Xenoph. Exp. VI, 1, 26. Neque soli Attici, sed et alii hac ironia utuntur, ut Hippocr. Aphor. S. 5 extr.

Οἱ ἰκτερώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεές εἰσιν. Et S. 6. §. 9. Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ π. τι. κνησμώδεα. Sed magis ad rem pertinent alia ironiae exempla, quae lenius sonant et gravius quid significant. Sophocles Ai. 455: ἐμοῦ μὲν οὐχ ἑκόντος, *me vehementer indignante.* Xen. Mem. II, 8, 15: τὸ ὑπαίτιον εἶναι τινὶ οὐ πάνυ προςίεμαι, *molestissimum mihi est, aliorum reprehensionibus esse obnoxium.* Herodot. II, 46 οὔ μοι ἥδιόν ἐστι, *vehementer abominor.* Alia quaedam loca notavi ad X. Ages. 5, 3. Non iam opus est, ut hoc etiam analogia linguarum muniam. Sed et nostri saepe *nicht sehr*, *nicht sonderlich* per ironiam dicunt, et Francogalli item *ne . . . gueras*; etc.

Π Η ι (Ion. Κ Η ι).

Particulam πῃ Henr. Stephanus in vocum Herodoti recensione simpliciter e x p l e t i v a m vocat, nulla interpretatione, ut facile existimari potest, adiecta. De usu frequentissimo, quo significat, *aliqua ratione*, nihil est, quod dicam. Sed respicit ille ad IV, 124; ubi commemorantur castella ἴσον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, σταδίους ὡς ἑξήκοντα μάλιστά κῃ. *) In hoc et similibus hanc particulam puto vim addere τῷ μάλιστα, ut verti possit: . . . *ad stadia minimum c e r t e sexaginta.* Nam similis est usus particulae πως, de qua post suo loco.

*) Magna inconstantia, quod ad iota subscriptum huius particulae encliticae attinet, nunc in libris versatur; nec fortasse minor olim, ut ex observatt. grammaticorum existimare licet. Nam et olim vehementer inter se multis in verbis de eo dissentiebant, ὅταν ζητῶμεν, inquit Sex. Empiricus adv. Grammatt. c. 9, εἰ ταῖς δοτικαῖς προςθετέον τὸ ἰῶτα. Ego addidi, secutus analogiam, scripsique κῃ. Id h. l. vel hanc ob causam licuit, ut facilius a nota numeri 28, κη, discerneretur. Levissima et prope ridicula, fateor,

ΠΟΤΕ.

Notionem loci prius informant homines, quam temporis: et tum particulis locum proprie indicantibus temporis fere significationem tribuunt. Itaque primo ποτὲ (pro ποσὲ) opinor fuisse, *aliquem in locum*, deinde autem *in tempus aliquod futurum*. Ex hac opinione hec πόσε (*quem in locum*?) et πότε (*quod in tempus*?) fuerunt diversa. Sic τότε olim pro τόσε fuit. Vid. Cel. Schneideri Handwörterbuch sub τὸς. Cf. et infra πω.

1. Sed pleonasmus hic illustrandus exsistit, ubi ποτὲ (h. e. *insignis cuiusdam spatii significatio* verbis quibusdam additur. Apud Sophoclem Ai. 1176 s. Ὁρῶ δὲ τοί νιν, κἄστιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδείς ποτ' ἄλλος, ἢ σύ etc. nihil ad integram et absolutam sententiam omisso ποτὲ desideratur. Sed si planissime explicare velis, οὐδείς π. erit *nemo, quem aliquam in partem* sive *quaquaversum quaeras*. Brevius vertes: *nemo quisquam*. Xenoph. Histr. Gr. II, 3, 45 et 48 in ἀεί ποτε idem pleonasmus valde amplificat sempiterni temporis notionem. Est enim *per omne* (vitae) *spatium*. Sed in versione sic fere ponas: *semper et nullo non tempore*. Sic breviter in Arriani Exp. Alex. I, 7, 2 ἤδη ποτὲ vertas *tandem aliquando*: et Aristot. Poet. 5 ὀψὲ ποτὲ *sero admodum*. Euseb. H. E. I, 4 μακρῷ ποθ' ὕστερον χρόνῳ, *longissimo post temporis spatio*.

2. Saepe significat cognoscendi etiam cupiditatem in percunctando, et quaerendo, dubitantisque admirationem et ἀπορίαν quandam; ut Xenoph. Mem. init. τίσι ποτὲ λόγοις. Plat. Legg. VII. p. 378 ὅστις ποτ' ἦν. In

haec est ratio: sed cavillabitur fortasse, qui veram in hoc et similibus verbis scripturam ex auctoritatibus aut monumentis veterum protulerit.

huiusmodi locis bene exprimas particulis *cunque* et *tandem*. Nam quod Ernesti priori in loco verti vult, *durch was doch wohl in aller Welt für Beweise*, id nimis grave est et respondet fere Graecis τίσι δή ποτ' ἂν λόγοις. Sufficit *durch w. wohl f. B.*

3. Adiunctum τῷ ΜΗ admirabilem vim habet ad significandam modestiam et circumspectam diligentiam in dubitando. Dionys. Halic. II. p. 185: Ἐὰν δὲ μηδεμίαν ἡδονὴν μήδὲ ἀφροδίτην ὁ τῆς λέξεως χαρακτὴρ ἔχῃ, δυςωπῶ καὶ ὑποπτεύω, μήποτ' ᾖ Λυσίου ἢ ὁ λόγος: . . . , *ne forte (propter aliquam, quae hinc inde exquiri possit, caussam) non sit Lysiae.* Alia exempla suppeditant alii permulta.

ΠΟΥ.

1. De hoc Budaeus Commentt. Gr. L. p. 1299: „Dicitur et δέ τοι et δέ πυ. Plato in Gorg. Ἴθι δή, ἃ καὶ πρὸς τόνδε ἐγὼ ἔλεγον, διομολόγησαί μοι, εἰ ἄρα ἔδοξα τότε ἀληθῆ λέγειν. Ἔλεγον δέ που, ὅτι ἡ μὲν ὀψοποιητικὴ οὔ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι· ἀντὶ τοῦ ἔλεγον δέ. Est enim πυ interdum ἀργόν, ut δή, et γε, et τοι, et μήν, et ἄν." Haec ille. Sed, ceteris missis, rectius dicemus, που illo loco (Bipont. Vol. IV, p. 117) significare *opinor*. Non ut certissimum affirmat S., se illud de ὀψοπ. dixisse, sed tantum existimat, si recte meminerit. Nam multo ante, p. 40 s. illud pronuntiaverat. Addit B. alia Platonis loca, Vol. VI. p. 207 et 234. Prioris verba transscribam. Τί δέ; ὃ αὐτό τε αὑτῦ χάριν ἀγαπῶμεν καὶ τῶν ἀπ' αὐτῦ γενομένων, οἷον αὖ τὸ φρονεῖν, καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ὑγιαίνειν; τὰ γὰρ τοιαῦτά πυ δι' ἀμφότερα ἀσπαζόμεθα. Hic illud ipsum *opinor* interpretari possumus. Nimirum πυ proprie *loci incerti* significationem habet. Inde ad *rem incertam* translatum est. Sed tenendum est, per ironiam rursus de re *certa minimeque dubia* dici coepisse, ut Xenoph.

Ii. 10, 4. Vid. Isag. §. 19. Nostri similiter de re prorus explorata: *Der Unzufriedene ist doch wohl allezeit arm*; etsi *wohl* usitate dicitur pro *vielleicht*. Plura scriptorum loca facile ex indicibus et aliunde petes. Nihil enim est, apud Atticos inprimis, frequentius.

2. Vim etiam intendendi haec particula habet, adiecta v. g. τῷ Πόῤῥω. Zosim. II, 1: Τάραντά τε γὰρ πόῤῥω πȣ τῆς Ἰταλίας εἶναι, *Tarentum enim in longissime remota parte Italiae esse.* Adde IV, 19 et 34 et 35, ubi proprie de spatio locis interiecto dicitur, ut et deinceps passim. Sed Xenoph. Mem. III, 5, 15 item metaphorice.

Π Ω.

Ex hoc compositum πώποτε Eustathius ad Iliad. ά, 154 vocat παραπληρωματικόν. Sed non obscurum aut ambiguum est πω, ut istuc confugiendum sit. Significat 1) *hactenus*, sive *usque ad hunc locum*; 2) *adhuc*, sive *usque ad hoc tempus*; et cognatum esse patet cum πȣ et ποι. Fortasse dativus est sive ablativus antiquus, sicut ποι, sed peculiaris formae, quam ei dederunt propter discrimen significationis. Ad locum et conditionem, in qua res est, refertur apud Platonem Vol. VI, p. 233. Si frequens esset πολίχνιον, de quo condendo disputant, artificum magno numero, ȣ̓κ ἂν πω πάνυ γε μέγα τι εἴη: *ad hunc locum* (sive *conditionem*, vel *eo usque*) *provecta civitas sane non esset omnino luculenta et valde insignis.* Sed quam saepissime tempus ante actum significat, ut in illo πώποτε, *antea unquam*, in μήπω *ne adhuc*, et ȣ̓́πω, *nondum* etc. Nam l. l. etsi ȣ̓κ ἂν πω item verti potest *nondum sane*, tamen de tempore non est sermo: sed et ap. Latinos *dum* refertur ad statum et conditionem, ut *nondum* sit i. q. *non hac in conditione*; *non*, *si res ita comparata est.*

ΠΩΣ.

Πως, quod Stephanus dicit saepe vacare, proprie est *κατά τινα τρόπον*, ut scholiastes Eurip. Phoen. 1428 explicat. Quoniam igitur notionem praebet non certis finibus inclusam, eo coeperunt uti, sicut pronomine τὶς ad iniiciendam insignis magnitudinis suspicionem. Sic mihi videtur. Analogia, ut ostendi, hoc suadet: et loca, quae demonstrabo, satis idem declarant. Iliad. ξ', 104 *μάλα πως*, *perquam graviter*. Soph. Ai. 306 *μόλις πως*, *aegerrime*. Eurip. Iphig. in Aul. 66: *εὖ πως* *perquam scita ratione*. Xenoph. Cyri d. *θείως πως*, (Ciceronis verbis sic:) *ut illud, nescio quid, non fortuitum, sed divinum videretur.* Id. Exp. III, 1, 43 *μᾶλλον πως*, *longe frequentius*. VI, 1, 5 *τεχνικῶς πὼς*, *mira quadam arte*. Strabo X. p. 122 ed. noviss. *κώμη* . . . *εὐφυῶς ἐπικειμένη πως τῇ τῆς Ἀχελώου διαβάσει*; *vicus commode admodum* (sic recte Xylander) *adiacens traiectui Acheloi*. Itaque simili ratione *ἀκριβῶς πως*, in quo Stephanus *πως* vult vacare, reddi potest *eximia claritate*.

ΥΣΤΕΡΟΝ.

De hoc vide Isagoges extremam particulam.

ΩΣ.

Quoniam haec particula saepius vim habet coniunctionis, quam adverbii, quae de ea dicere habemus, ne diversis locis quaerenda sint, omnia in caput de coniunctionibus conferemus.

Pleonasmi coniunctionum.

Praemonitum.

Accessi iam ad caput, cuius tractatio mihi tantundem fere molestiae, quantum voluptatis attulit. Nam cum ea, quae notata habebam, diligenter comparanda cum illis essent, quae viri docti, et inprimis ii, quos supra dixi, iam copiose illustrarunt, e magno hoc labore non poenitendos quidem fructus, sed et hunc (quo lubens caruissem) cepi, ut viderem, omnia prope ab illis iam esse occupata, et perpauca mihi relicta, quae iam sine pudore mea dicere possem. Coniunctiones universe appellatas ab argumento meo removi. Vid. Isag. § 5. Sed tamen, quoniam tractamus petitas e Graecis scriptoribus, qui in usu earum tam copiosi sunt, ac potius effusi, nonnullae ad me pertinent. Nam illi, quos significavi, Devarius, Hoogeveen et alii, non mirum est, si quaedam praeterierunt, nonnulla minus accurate tradiderunt, aut minus perspicue, alia non eo delectu argumentorum et exemplorum firmarunt, nihil ut agendum supersit. In his igitur investigandis diligentiusque persequendis, illustrandis et exornandis opera nostra versabitur.

Α Λ Λ Α.

Ἀλλὰ plane respondet Latinorum particulae *sed* utroque sensu. Praeponitur enim ei, quod ab antecedenti diversum est, aut eidem plane repugnat. Nam est haud dubie accusativus plur. ab ἄλλος et i. q. κατὰ τὰ ἄλλα, accentu tantum discriminis causa mutato. Significatione id plane vacare putes ab initio librorum et orationum. Sed refertur ad aliquid ante significatum, poniturque ad excitandam auditoris vel lectoris attentionem. Nemo enim exspectat a principio particulam adversativam, ideoque ea lecta vel audita statim suspicamur, rem notabilem prolatum iri. Ita Cyaxares, Xenoph. Cyri d. III, 3, 20. orationem his incipit: Ἀλλ' ὅπως μὲν . . . ἐγὼ ἄχθομαι τρέφων ὑμᾶς etc. Respondet nempe illis a Cyro dictis §. 13: μὴ δοκῇς, ἀχθόμενος ὅτι τρέφεις ἡμᾶς, ἐξόδου μεμνῆσθαι. Non dissimilis ratio initii est VIII, 1, 1. Ἀλλὰ πολλάκις etc. ubi ἀλλὰ tacitae suspicioni auditorum opponitur, Cyrum potentiae suae stabiliendae causa, quae dixerat, dixisse. Tota oratio ad amovendam illam suspicionem comparata est, et §. 5. illud Chrysantae consilium fit etiam clarius, cum dicit: Καὶ τοῦτο γὰρ εὖ εἰδέναι χρὴ etc. Occurrit eadem particula tacitae reprehensioni, quod auctor nimis diu eadem in re versetur; ut Zosim. III, 19. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε ἐπράχθη· ὁ δὲ Σουρήνας etc. quasi dicatur: περὶ τούτων οὐ πλείω διηγήσομαι· ἀλλὰ τ. μ. etc. Cf. V, 22. init. Apud Homerum cum alibi abundare ἀλλὰ putat Eustathius, tum ab initio orationis Iliad. ψ', 319: Ἀλλ' ὃς μὲν θ' ἵπποισι etc. Id post alios ex eius commentariis refert Hoogev. in doctr. particc. Gr. p. 13 Epit. Schütz. Sed ibi oppositionis ratio clarior est, quam ut Eustathius eam desiderare potuerit. Sine dubio ipse commemorare voluit versum 313, ubi causa particulae adversativae obscurior est, aptiorque videatur conclusiva οὖν·

Sed et h. l. excitat Ulysses auditorem, filium, re graviore significata. Dixerat nempe, socios certaminis curulis equis valere velocioribus, sed Antilocho non superiores esse arte et prudentia: Τῶν δ᾽ ἵπποι μὲν ἔασιν ἀφάρτεροι, οὐδὲ μὲν αὐτοὶ πλείονα ἴσασιν σέθεν αὐτοῦ μητίσασθαι. Eorum igitur celeritati opponit prudentiam, ad quam hortatur filium, cum pergit: Ἀλλ᾽ ἄγε δὴ σὺ, φίλος, μῆτιν ἐμβάλλεο θυμῷ παντοίην etc. Sed, ut dixi, neque ratione aut vi caret ἀλλὰ positum in principio librorum, ut Convivii Xenophontei. Significat enim, antecedenti libro eiusdem voluminis severiores sermones Socratis et amicorum aut aliorum virorum gravium explicatos esse. Cf. infra γάρ.

2. Cum in nexu verborum et sententiarum unamquamque rem unum tantummodo sequi possit *oppositum*, sed *diversa* infinita: apparet, haud paullo frequentiorem esse hanc diversae rei significationem. Secundum hanc ἀλλὰ καὶ saepe verti potest *porro etiam*. Adhibetur autem, ubi post rem minoris momenti maius quid affertur, ut Xenoph. Mem. I, 2, 61. Diog. Laert. p. m. 110 B, 241 D, 268 A et B; saepius sic apud hunc: sed etiam ubi sequitur res a priori longius discrepans, cuius generis in locis fere μὴν interponitur: Xenoph. Mem. III, 10, 1. IV, 4, 1. Conv. 8, 2. Vectigg. 5, 4. Sic adiuncta vividior quodammodo fit sententia et lectores ad eam non perfunctorie cognoscendam excitat.

3. Adversativam vim ἀλλὰ passim habet in media sententia, ubi quis id corruptum et inutile putet; ut apud Lysiam in Theomn. c. 6: Βούλομαι οὖν αὐτὸν . . . διδάξαι, ἄν πως ἀλλὰ νῦν παιδευθῇ. Hic ante ἀλλὰ (cui f. addendum γε) cogitandum est καίπερ πρότερον οὐδὲν δυνηθεὶς μαθεῖν: et sic in aliis huiusmodi locis ante

ἀλλὰ tacita latet antitheseos significatio. Vid. Perizon. ad Aeliani V. H. XIII, 1. qui similibus locis particulam ibi a nonnullis damnatam defendit. Non debebat igitur Reiskius Ind. Demosth. eam pro abundanti habere v. c. in his Aristog. I. p. 771: ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς σωτηρίαν αὐτῷ φερόντων ἀλλ' ἐδ' ὁτιοῦν πάρεστιν ἔχων. Bene et copiose contra eum disputans Schützius in Hoogev. doctrina particularum p. 14 particulae vim asseverandi tribuit, et optime vertit: *Er hat doch auch nicht das geringste vorzutragen.* Mihi hoc in loco, cuius similia non desunt, (e. g. Eurip. Orest. 1578) ellipsis quaedam videtur subesse, ut ante cogites: μὴ ἀξιόλογόν τι (*ne dicam probabile quid*) sive ἐ μόνον ἐδεμιᾶς ῥοπῆς ἐδὲν (*non modo nihil, quod alicuius momenti sit.*) Sustinebat in talibus ante ἀλλὰ orator vocem, quasi verbum satis aptum quaerens. Videtur et alios particula hic offendisse. In Bas. 1547 non legitur. Etiam Zeunius, Ind. ad Xenoph. Exp. Cyri eam ante ἐδὲ abundare vult I, 3, 3. praeeunte Reusmanno ad Devarium. Sed eundem locum iam Schützius opposuerat Reiskio. Verba sunt: ἃς (δαρεικὰς) ἐγὼ λαβὼν ἐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοὶ, ἀλλ' ἐδὲ καθηδυπάθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων: *quos ego nec in meos usus reposui, sed nec voluptatibus fruendis consumsi, verum in vos impendi.* Oppositum est ἀλλὰ tacitae obiectioni, quoniam multi apparatis et exquisitis epulis disperdunt pecunias ad alios usus sibi datas. Simili ratione statuendum de his Josephi Archaeol. XIV, 12; μετήνεγκαν εἰς Κῶ τὰ χρήματα οἱ ἐν τῇ Ἀσιᾷ Ἰεδαῖοι, διὰ τὸν ἐκ Μιθριδάτε φόβον. Οὐ γὰρ εἰκὸς τὲς ἐν τῇ Ἰεδαίᾳ, πόλιν τε ὀχυρὰν ἔχοντας καὶ τὸν ναὸν, πέμπειν χρήματα εἰς Κῶ· ἀλλ' ἐδὲ τὲς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικεῦντας Ἰεδαίες πιθανὸν τἕτ' ἐστὶ ποιῆσαι, μηδὲν Μιθριδάτην δεδιότας.

A N.

Haec particula ut coniunctio usurpata pro ἐὰν aliena est a materia nobis tractanda. Nam si quando post parenthesin aut alias sententias periodo intertextas iterum ponitur, pleonasmus est nullus. Neque opus est ut eam tangamus e locis excitatam, ubi eodem in membro repetita vim adverbii habet, ut ap. Charitonem VI, 6: Ἂν δὲ βιαιότερον ἄν τι γένηται, τότε ἐστί σοι καιρὸς ἐπιδεῖξαι: *cum vero violentius quid* (quod fieri possit) *factum fuerit, tum iustum tibi erit tempus, quo ostendas* etc. Ibi Dorville exemplis alio loco adhibendis abutitur. Vid. supra AN in adverbiis.

A P A.

1. Hoc ἄρα inter pleonasmos refero, ubi tantum inservit apodoseos initio significando et annectendis similibus sententiis post genitt. consequentiae. Ocellus Luc. c. 1. p. 512 ed. Gale: Εἰ δὲ ὅτε ὑπό τινος τῶν ἔξωθεν, ὅτε ὑπό τινος τῶν ἔνδοθεν φθαρήσεται τὸ πᾶν, ἄφθαρτός ἄρα καὶ ἀνώλεθρος ὁ κόσμος. Adde Xenoph. Cyri d. I, 3, 2 et Hist. Gr. IV, 2, 22. In Ocelli loco subiicitur conclusio ante dictis: tamen ne tali quidem in apodosi necessarium est ἄρα, multo minus, ubi prior pars periodi mutata in genitivos consequentiae evanuit: nam longe frequentius sine ἄρα haec consequuntur. Sed quae vis est particulae ita positae? Ego prorsus eandem esse puto, quam in illis, de quibus in *Praemonito* de adverbiis egi.

Non ingrata fore puto studiosis, quae de Latinorum *ergo* et *igitur* observata hic addam. Nam et hi ad indicandam apodosin illis particulis usi reperiuntur. Cic. Inv. I, 34 extr. *Quodsi melius . . . geruntur: consilio igitur* etc.

Ibi Ernesti statuit, temere immigrasse τὸ *igitur*. Inprimis ita Lactantius: ut II, 18. *Nam si religio ex divinis rebus est . . . : carent ergo religione* etc. III, 6. *Si ergo singula . . . convincuntur: omnes igitur vanae* etc. Similiter c. 9 et 11, itemque 12 med.

2. Adiicitur ἄρα particulae ποτὲ hunc in modum Τί ποτ' ἄρ' ἡ κάπνη ψοφεῖ? Aristoph. Vesp. 143: et Τί ποτ' ὀ πρὸ θυρῶν φαίνετ' ἄρ' ἡμῖν? v. 273. In his urget et instat interrogans ita, ut sibi aliquid responderi cupiat, in quo plane acquiescere possit. Nam conclusiva particula sicut argumentationem terminat, nihilque amplius requirendum esse significat, ita interrogationi addita suppeditandum aliquid exposcit, quo nihil amplius debeat requiri.

3. Magis notabilis est particularum ὡς ἄρα usus, non rarus ille, sed tamen ab aliis non satis demonstratus, quo aut plane repudiatur alterius sententia vel dictum, aut certe in dubium vocatur. Hic usus brevitatem et perspicuitatem egregie adiuvat. Nam e solo ἄρα statim intelligitur, id, quod auctor iam dicere ingressus est, ipsi esse valde suspectum. Demosth. c. Lept. p. m. 260: Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πολλὰ ἀγαθὰ εἰργασμένοι τινὲς οὐδενὸς ἠξιοῦντο τοιούτου . . . Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι etc. et p. 270 s. Καίτοι καὶ τοῦτο ἀκούω σὲ λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς σέ τινες γραψάμενοι πρότερον τοῦδε οὐκ ἐπεξῆλθον (Inter τρεῖς et τινες ex aliis editt. σὲ addidi.) Id. contra Aristogit. I. p. 538: Οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἐστιν εἰπεῖν, ὡς ἄρ' ἐκ τούτου ἡ πόλις οὐδὲν βλάπτεται. Adde Xenoph. Exp. Cyri V, 7, 5. et de rep. Ath. 3, 12. Luc. Charid. 10. Max. Tyr. XVI, 1. (Vol. I. p. 286 Reisk.) Aelian. V. H. XII, 64, ubi bis in eadem periodo occurrit. Arrian. Exp. Al. I, 12, 2. III, 8. extr. ubi pro ὡς est ὅτι: IV, 10, 4.

'rimis duobus e Dem. locis Hoogev. quoque utitur, et ita uidem, ut inde eliciat vim particulae συλλογιστικὴν: actenus bene: sed addere debebat, eam sic usurpari per roniam, quia is, qui eam adhibet, non modo non ampli-ıs nihil requirit, sed rem plane repudiat. Cf. S. 2. Etam alibi ea ponitur ironice, ut Xenoph. Mem. I, 2, 8. ἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν: et Dion. Halic. Archaeol. VII. p. 457 inf. εἰ μὴ ἄρα, ὦ Δέκιε, ὁ μὲν δῆμος ἴσος ἔσται δικαστὴς etc. Hesychius cum n ea interpretanda etiam δὴ ponit, fortasse ad talia loca rult respici. Nam et in δὴ locum habet ironia, qua dictum alterius aut iudicium facto declaratum, quasi perquam notabile exagitatur. Xenoph. Mem. I, 2, 56 et 58. Theophr. Char. 2, 3 et 23, 2. Cf. et ἄν, et γάρ S. 2.

Γ Α Ρ.

Quam plurimi, qui videri possunt et vulgo dicuntur, huius coniunctionis pleonasmi ad paucissimos rediguntur, cognitis grammaticorum novissimorum praeceptis. Nos haec pauca monebimus.

1. Pleonasmus minime dubius habetur, cum γὰρ ab initio alicuius orationis positum reperitur, quam nihil antecessit, quod ex ulla parte cum ea cohaereat; ut in Aeliani V. H. IV, 29 Οὐ γὰρ δὴ δύναμαι πείθειν ἐμαυτὸν, μὴ γελᾶν ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππȣ. Si fabulae scenicae initium esset, aut convivii, aut cuiuscunque dialogi; ratio esset in promtu: nam intelligeretur aliquid ante dictum aut significatum, ad quod prima sententia referretur, v. c. prudentissimos etiam homines interdum stulte et ridicule agere. Sed tenendum, in tali narratione vim particulae obtinere, quae videtur prima et propria (ex γε ἄρα) *propter causam quidem* i. e. *hanc saltem ob rationem*, quae

sequitur, εἴγε ἀπείρως ἀκέων εἶναί τινας κόσμες . . . ὅδε ἠνιᾶτο, μηδὲ τȣ̃ ἑνὸς καὶ κοινȣ̃ κρατῶν. Saepius autem post particulas demum conclusivas sequitur ratio, quae antecedere debebat. Docet hoc Hoogeveen in Doctr. particularum sub ȣ̓ γὰρ et alibi. Eadem de re dixi in commentario in or. Cic. pro Marcello §. 13 p. 149. Ceterum in Aeliani loco negatio fit eo gravior, quod ratio suppetere significatur, non simplex negantis auctoritas, adeoque recte vertitur *nequaquam, neutiquam vero.*

2. In principiis narrationis longioris passim aliquid commemoratur, quod inprimis memoria sit tenendum, quo prolato iam quasi aliquid confectum videtur, ita ut particulae conclusivae ἄρα sit locus; de quo usu v. Hoogev. V, 4, 5. Exemplum habes Herodot. VIII, 135: Τόδε δὲ θώϋμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων· ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν etc. Sed etiam γὰρ illius loco ponitur, utpote ex illo ortum, velut VIII, 8: Ἐν δὲ τȣ́τῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ȣ̓̃τοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τȣ́τῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος. Sic etiam apud nos homines non inepti, cum narraturi sunt aliquid, nihil praefati, nisi se habere, quod proferant, rem ipsam incipiunt ab *Also* aut *Nämlich.*

3. Extra narrationem adhibetur item pro conclusiva, ubi affertur sententia, quae rem insigniter et praecipue illustrat aut probat, ut in ea quasi acquiescere possis. Talis locus est Xenoph. Hi. 6, 15. Ibi in notis reddidi verbo *scilicet.* Pro ὥσπερ γὰρ si ponas usitatiores particulas ὥσπερ ȣ̓̃ν, pleonasmus nullus inesse videbitur. Zosim. II, 32: Δύο γὰρ τῆς αὐλῆς ὄντων ὑπάρχων καὶ τὴν ἀρχὴν κοινῇ μεταχειριζομένων, ȣ̓ μόνον τὰ περὶ τὴν αὐλὴν τάγματα τῇ τȣ́των ᾠκονομεῖτο φροντίδι καὶ ἐξȣσίᾳ, ἀλλὰ γὰρ

καὶ τὰ ἐπιτετραμμένα τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν, etc. ubi particulae ἀλλὰ γὰρ καὶ sic explices: *sed etiam (ex quo vel maxime intelligas, illos omnem imperii curam gessisse.)* Verbis in parenthesi positis vim particulae γὰρ significavi. Alia exempla in nott. ad Herodotum suppeditat Jac. Gronov. p. 133.

Δ E.

Saepissime δὲ abundat, cum repetitum ponitur in periodi sententia primaria post interposita nonnulla, quibus lector suspensus tenetur. Duo loca deinceps occurrentia sunt in Plat. Phaed. Vol. I. p. 257 Οἳ δ' ἂν δόξωσιν ἀνιάτως ἔχειν, διὰ τὰ μεγέθη τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ ἱεροσυλίας . . . τούτους ΔΕ ἡ προσήκουσα μοῖρα ῥίπτει εἰς τὸν Τάρταρον etc. Deinde, Οἳ δ' ἂν, ἰάσιμα μὲν, μεγάλα δὲ δόξωσιν ἡμαρτηκέναι ἁμαρτήματα, οἷον . . . τούτους ΔΕ ἐμπεσεῖν μὲν εἰς τὸν Τάρταρον ἀνάγκη etc. Sic et ante p. 183 et alibi. Adde Herodot. VI, 58 extr. Vid. ad Xenoph. Cyri d. I, 6. 43 et Hist. Gr. II, 4, 13.

2. Fit hoc idem in apodosi: Herodot. VIII, 22: Εἰ δὲ ὑμῖν ἐστι τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες ΔΕ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἕζεσθε etc. Abesse posterius δὲ posse, ac potius debere, putes: et ego ipse cum Zeunio ap. Xenoph. vectigg. 4, 40 pro δὲ legi volui γε, quam consecutionem particularum res fert et usus scriptorum tuetur. Sic ap. Herodotum post verba modo allata sequitur δὲ . . . γε. Sed illo Xenophontis loco δὲ est graviter hortantis. Ita in Exp. Cyri V, 5, 22 ἡμεῖς δὲ, *nos vero*. Et sic apud Homerum, puto, Iliad. ά 137.

3. Ab initio positum, ubi ad nihil antecedens refertur, ut in *dialogis* Luciani *meretr.* 8 et 13 non magnam difficultatem creat. Lepidum auctoris ingenium arripuit

morem comicorum. Non enim iusta arte elaboratos conscripsit dialogos, quibus diligenter aliquod argumentum pertractaret, sed tamquam in fabula scenica personas ex abrupto sermonem incipientes inducit. Quod autem in Varia Historia Aeliani quaedam capita cum antecedentibus particula δὲ nectuntur, de eo verbum nullum dicerem, nisi viri docti eam **abundare** traderent. Nihil mirum est res non nimium inter se pugnantes hac particula coniungi: nam pro simplici copula (*καὶ*) ponitur infinitis locis: capitum autem distinctio instituta est a recentioribus.

4. Ante formulam *εἰ δὲ μὴ* fere ubique aliquid non dictum debet ex re ipsa intelligi, ut oratio sibi constet, et maxime in dialogo, si quis hac formula respondere incipit. Sic in Xenoph. Convivio 3, 7. ante intelligas: *ἔχω γὰρ λέγειν*: et Mem. IV, 4, 10 haec fere: *λόγος τοιοῦτός ἐστι, οἷος ἱκανῶς ἀποδεικνύναι, ἃ μοι δοκεῖ δίκαια εἶναι.* Similis est illa forma, qua in colloquiis item ante *γὰρ* aliquid a re suppeditatum intelligi debet. Ergo τὸ ΔΕ, quod abundat in illa formula, ratione non caret, et ipsa commendatur virtute brevitatis.

Δέ τε absolute positum tetigi sub TE S. 2. *μὲν . . . δὲ* autem sub MEN.

E I.

1. Haec particula *πλεονάζει* ap. Thucydidem VI, 88 in verbis: *Τοῖς μὲν Ἀθηναίοις* (int. *οἱ Καμαριναῖοι*) *εὖνοι ἦσαν, πλὴν καθόσον εἰ τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι.* Quoniam *εἰ* passim, ut et h. l., ponitur pro *ὅτι*, sed ita, ut rem minus certam significet, *τὸ καθόσον* eo videtur imminui, adeo ut Athenienses prope absolvantur ab illa suspicione.

2. Offendit eadem adiuncto pronomine *τὶς*, ut apud

Zosimum V, 8: Εὐτρόπιος δὲ πάντας, ὧν εἴ τις λόγος, ἐκ ποδῶν καταστῆσαι βουλόμενος, etc. *Eutropius vero cum omnes, qui aliquo essent numero* (sive, qui aliquid momenti, aliquid auctoritatis haberent) *removere vellet* etc. Sed sic imminuunt Graeci τὸ τὶς et τινὲς, *aliquis, nonnulli*, ut dubitationis notam, εἰ, structura minus accurata, praeponant. Loca in Xenoph. Ind. sub εἰ monstravi. Frustra Sylburg. mult. ὧν ἦν τις λόγος.

H.

Tangendus et huius particulae pleonasmus. Gregorius *de dialectis*, Att. §. 38: Τὸ ἢ παρέλκει πολλάκις παρὰ Ἀττικοῖς, ὡς ἐν τῇ ὀγδόῃ (c. 94.) εὑρίσκεται· „ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος, ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκὰς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος“· ἀντὶ τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἀπὸ τῶν πολεμίων. Firmare hoc studet Koenius locis Xenophontis Hist. Gr. II, 1, 8. et III, 2, 19. Sed hi dubii. Nam in priori pro χειρὸς legi potest χειρὶς: et in posteriori (cui similis est locus Thucyd. II, 13 med.) genitivus σταδίου pendere videtur a λίμνη, quod intelligas ἀπὸ κοινοῦ: Neque certiora sunt loca, quae addit; Lysiae p. 470 πλέον ἢ πεντήκοντα ταλάντων (de quo multa disputare non attinet), et Aeschyli Suppl. 520 Ἀλλ' ἢ δρακόντων δυσφρόνων ἐχθίοσιν: ubi ἢ est ex emendatione pro vulg. εἰ, et hactenus minus certam habet auctoritatem, et potest etiam gravitatis causa iunctum esse cum ἀλλά. Sed nihil dubitationis afferre videtur versus Theocriti 20, 27: Ἔρρεέ μοι φωνὰ γλυκερωτέρα, ἢ μελικήρω. Itaque si quid iudicare licet ego vim huic particulae tribuam minuendi, ut *mellis* e. g. dulcedo eius ope magis imminuta videatur, quam si solus genitivus μελικήρω positus sit, sed tamen ea dumtaxat ratione, qua τῷ μᾶλλον comparativis iuncto vim augendi tribui. Vid. h. v.

ΙΝΑ (simulque ΟΤΙ et ΩΣ).

In pleonasmis ΙΝΑ pono propter *ἵνα τί . . . ?* Nam sine soloecismo dici per se nunquam potuit *ἵνα* pro *διά*, neque construi cum accusativo, ut *ἵνα τί* esset *propter quid?* Nimirum proprius et antiquissimus usus fuit hic, ut *ἵνα* diceretur ex eius persona, qui respondere deberet, et deinde *τί* ex eius, qui interrogasset. Locus ex Aristoph. Nubb. 1189 ss.. hoc illustrare potest. Phidippides de Solonis consilio in terminis mensium constituendis dicit: *τὴν κλῆσιν εἰς δύ' ἡμέρας ἔθηκεν, εἴς τε τὴν ἕνην τε καὶ νέαν, ἵν' αἱ θέσεις γίγνοιντο τῇ νεμηνίᾳ.* Strepsiades, qui ratio allata nondum satisfacit, eius nomine pergit verbis *ἵνα δή*, eumque sic invitat, ut reliqua ipse addat. Id quoniam Ph. non facit confestim, Strepsiades, quasi morae impatiens, integra interrogatione instat, adiectis nempe verbis *τί την ἕνην προσέθηκεν?* Tum demum Ph. *ἵν' ὦ μέλε, παρόντες* etc. Geminus est locus in Ἐκκλησ. 713 ss Pr. . . . *τὰς πόρνας καταπαῦσαι βȣλομαι ἀπαξαπάσας Bl. ἵνα τί? Pr. δῆλον τȣτο τί: ἵνα τῶν νέων ἔχωσιν αὐταὶ τὰς ἀκμάς* etc. Verba *δῆλον τȣτο τί* sic explico: „Manifestum et clarum est id, quod pronomine *τί* ex me quaeris, quodque me vis tuo *ἵνα* statim subiicere.“

2. Idem dicendum de *ὅτι τί* et *ὡς τί.* Nemo enim unquam dixit *ὅτι τὴν αἰτίαν* aut *ὡς τ. α.* (*propter causam*), aut cum alio accusativo. In Plat. de rep. I. Vol. VI. p. 179 s. dixerat Thrasymachus, Socrati neque gregem neque pastorem plane notum esse; *ȣδὲ πρόβατα ȣδὲ ποιμένα γινώσκεις. Ὅτι δή τι μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ. Ὅτι οἴει τȣς ποιμένας ἢ τȣς βȣκόλȣς τὸ τῶν προβάτων ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν.* Aristoph. Plut. 136 s. ΠΛ. *ὅτι τί δή;* ΧΡ. *ὅτ' ȣδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι . . . μὴ*

βȣλομένȣ σȣ̃. Facile quis haec loca ad eundem modum explanabit, ut ego illa de ἵνα τί.

3. De ὡς τί exemplum petam e Luciani Necyomantia c. 8: ubi Menippo in Orcum descensuro Mithrobarzanes suaserat, si quis ipsius nomen apud inferos requireret, Μένιππον μὲν μὴ λέγειν, Ἡρακλέα δὲ, ἢ Ὀδυσσέα, ἢ Ὀρφέα. Philonides, cui Menippus rem narrat, sciendi avidus eum interpellat verbis ὡς δὴ, quibus Menippum cetera vult adiicere ad absolvendam sententiam, v. c. αἰδȣ̃ς τυγχάνειν παρὰ τῶν κάτω, aut, quod seqq. volunt, τὴν τȣ̃ Αἰακȣ̃ φρȣρὰν διαλαθεῖν καὶ ἀκωλύτως παρελθεῖν. Sed ipse Ph., non exspectatis his aliisve verbis, ita pergit: τί τȣ̃το, ὦ M. etc. (nempe verba, quae ego interpositis meis disiunxi, sic deinceps scripta sunt: Ὡς δὴ τί τȣ̃το, ὦ Μένιππε; etc.) Inde Menippus ei planius rem exponit; non tamen usus particulis ὡς δὴ: nam saepe alter in responso alia verba pro arbitrio suo adhibet, praesertim si interrogans interposuit alia, cunctantis, responso non exspectato, ut Plat. Apol. S. §. 14. (Bipont. Vol. I. p. 61.) Sed et Aristoph. ita: Ἵνα τί τȣ̃το δρᾶτον; ΤΡ. Ὅτι νὴ Δία ἡμεῖς μὲν etc. in Εἰρ. 408 s. Et Lucianus item in Charonte c. 6. ΧΑΡ. Οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ, ὡς ȣ̓δὲν ἡμῖν πέπρακται; ἀλλὰ μάτην τὸν Παρνασσὸν αὐτῇ Κασταλίᾳ, καὶ τὴν Οἴτην, καὶ τὰ ἄλλα ὄρη μετεκινήσαμεν; ΕΡΜ. Ὅτι τί; ΧΑΡ. Οὐδὲν ἀκριβῶς ἔγωγε ἀπὸ τȣ̃ ὑψηλȣ̃ ὁρῶ· ἐβȣλόμην δὲ etc.

Sed usus τȣ̃ ἵνα τί deflexit eo, ut etiam extra colloquia plane ita poneretur, ut διὰ τί, et originis vestigium in talibus locis non appareret, quorum plura occurrunt in N. T. Hinc particulae ἵνα, ὅτι et ὡς abundare et solum τί (pro διὰ τί) ad interrogandum sufficere videtur.

Hoogeveen in opere de particulis Gr. non optime τὸ ἵνα τί illustrat. Nihil enim fere, nisi ellipsin statuendam esse, dicit, τȣ̃ πάσχω vel ὠφελῶμαι vel ἀπολαύω. Sed talium verborum ellipsin non facile introduci posse, acutiores facilius sentient, quam ego verbosius explicem. Probabilior esset ellipsis τȣ̃ γέγονε, γίγνεται etc. ut verbi, quod notionem habet multo latius patentem, et cuius usum in omni oratione nimis frequentem Graeci circumscripsisse videantur. Ea placuit Lamberto Bos et aliis. Non enim cuiusvis verbi, quod additum sententiam expleat, ellipsis recte statuitur. Cf. si placet sub MHN S. 1 med. Ceterum Hoogeveen de ὅτι eandem rationem, quam nos, sequitur, quam et clare commodeque explicat.

K A I.

Germano pleonasmo καὶ bis poni solet, ubi semel necesse est et oportere videtur. Nam saepe critici alterutrum καὶ sublatum voluerunt. Lucianus in Eunucho c. 7: καί τινας καὶ αὐτὸς ἀπεμνημόνευε λόγȣς, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ὑπό τε Στωϊκῶν καὶ Κυνικῶν μάλιστα εἰρημένȣς πρὸς τὸ γελοιότερον etc. In his primum καὶ ad nos non pertinet. Sed καὶ αὐτὸς opponitur Stoicis et Cynicis, et hoc altero καὶ ipsius D i o c l i s in omnes eunuchos dicta distinguuntur ab illorum πρὸς ἐκεῖνον (in eunuchum Gallicum) dictis. Itaque hoc alterum καὶ cum per se necessarium sit, nihil morari debet: post autem (in καὶ πρ.-ἐκεῖνον) commode iteratum est. Nam priori loco exspectationem movet hominum, qui opponantur αὐτῷ. Suspensi ergo non sine aliqua voluptate tenemur, donec post ultimum καὶ Stoici et Cynici commemorentur. Sed Reitzius ibi: „καὶ πρὸς: mallem illud καὶ abesse, non modo quia ab καί τινας ad versum inde 12mum usque 12ies repetitum καὶ legas; sed quia καί τινας καὶ αὐτὸς iam pleonasmus est.“

tc. Sed tamen in seqq. fere mutat dicta et alios quoque epetita hac coniunctione gaudere fatetur. Sed confiden-ius Gottleber de his Platonis in Menex. c. 3. ἥπερ (scil. ισπασία) καὶ ἄλλως πολλὼς καὶ ἀγαθὼς ἐποίησε ῥήτο-ας, ἕνα δὲ καὶ διαφέροντα τῶν Ἑλλήνων, Περικλέα, τὸν ἰανθίππυ. In priori καὶ ille se semper haesisse dicit; nox enim τὸ καὶ sequi: in quo vult intelligi illud ante ἀγαθὼς, cum tamen tangere deberet ultimum, ante δια-φέροντα. Pariter ap. Max. Tyrium XVIII, 9. Vol. I. p. 353 ed. Reisk. editores καὶ male sustulerunt. Nihil ap. Graecos, et maxime Atticos, hoc repetito καὶ frequentius est. E solo Xenophonte loca haec suppeditare visum est: Cyri disc. V, 1, 2. V, 2, 25. V, 5, 46. VIII, 3, 14. Oecon. 6, 3. Conviv. 2, 25. de re eq. 7, 19. de magistr. eq. 2, 7. Alia in indice dedi.

2. Simillima est copulae abundantia clare et diligenter demonstrandae rei inserviens. Xenoph. Cyri d. IV, 2, 1 et 2: ἐχρῶντο αὐτοῖς οἱ Ἀσσύριοι, ὥσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Σκιρίταις . . . Στρατεύονται . . μεθ' ὧνπερ καὶ οἰκῦσι V, 1, 22 ὅπως καὶ γιγνώσκητε, ὕτω καὶ ποιεῖτε. Exp. Cyri VII, 7, 47 . . . τοιῦτον ποιῆσαι, οἷόν περ καὶ παρέλαβες. Sic et Hist. Gr. IV, 4, 15. Isocr. Evag. extr. ὀρέγεσθαι τύτων, ὧνπερ καὶ νῦν τυγχάνω ἐπιθυμῶν. Aelian. V. H. X, 11. Ὁ δὲ (Διογένης) εἶπε· τὼς εἰδότας ἃ δεῖ πράττειν ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἃ δεῖ λέγειν, τύτυς γε ζῆν προσήκει (leg. προσήκειν), ὧν καὶ αὐτὸς ὡμολόγει εἶναι. Non necessariam his in locis esse copulam, facile intelligitur. Iam illud περ in ὧνπερ et οἷόν περ est perspicue demonstrantis: sed τῷ καὶ adiuncto significatio fit aliquanto gravior.

3. Sed monet me locus Aeliani, omnino pronomini αὐτὸς praeponi solere καὶ per pleonasmum, quem hic

commemorari commodum videtur. Iliad. Θ' 293 s. τί με σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνεις? Potest sane verti *et* vel *iam*. Sed, nisi me sensus fallit, etiam sic vis quaedam dicti perit, quia insolentius certe in Latinis tali particula significes, quod Teucer vel maxime vult cogitari, Agamemnonem esse alterum impulsorem, quia *iam ipse* (sive *sponte*) sese impellat. Lucian. Hermot. c. 61: ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ἀρχῇ ἔφησθα. Tolle h. l. καὶ; Hermotimi solius, qui c. 1. hoc dixerat, facies iudicium, non simul Lycini, qui iam loquens idem statuit. Ioseph. Archaeol. XIV, 27 p. 504 s. ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν κατὰ τὸν ἀδελφὸν τύχην, προσδεχομένῳ μέντοι καὶ αὐτῷ διά τινας ὀνείρων ὄψεις, τρανῶς προφαινούσας τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον. Non spernebat ille aliorum narrationem, sed etiam suis credebat somniis. In Evang. Luc. 23, 51 eleganter et Attice dicitur: ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Sed imperitus librarius aut grammaticus alterum καὶ delevit. Nam καὶ αὐτὸς, ut Lat. *et ipse*, est, quod dicas *cum aliis*, s. *sicut alii*. Nos insigni accentu pronuntiamus nostrum *auch* ad illud exprimendum. Prius autem καὶ addit novam laudem (*quod ille regnum Dei exspectaverit*) superioribus laudibus, *quod fuerit vir bonus et iustus, neque particeps consilii et facti Iudaeorum*.

4. Omnino frequentatur haec particula saepe, ubi cavendum est ne citius corrigere cogites, quam explicare; ut Thucyd. II, 93: καὶ τις καὶ ἄνεμος αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι; *et aliquis etiam ventus eos dicitur prohibuisse.* Prius καὶ totam sententiam copulat cum antecedentibus: posterius autem est, ut verti, *etiam*, sive *praeterea*, nempe *praeter alia impedimenta*. Paus. III, 6, 3. Λακεδαιμόνιοι μὲν δὴ παρακινδυνεύειν ὥρμηντο Ἀθηναίων τι εὐνοίᾳ, καὶ τι καὶ ἄξιον μνήμης ἐς τοὺς ἔπειτα ἐργάσασθαι προθυμούμενοι.

Hic posterius καὶ arcte cohaeret cum seqq. quinque versis. Nam et reliqua sine his dici potuissent, nec sine laude Lacedaemoniorum, καί τι ἐργ. πρ. Nam τὶ omnino est *aliquid non leve*, s. *non minimi momenti*. Cf. supra ad pron. τὶς Sect. 4. nota. Iam ut illud τὶ maius videretur, additum est καὶ ἄξιον . . . ἔπειτα. Similis fere est ratio in καὶ δὴ καὶ, καὶ μὴν καὶ aliisque similiter coniunctis particulis, in quibus posterius καὶ spectat ad peculiarem, et praecipuam quidem sententiae partem. Lucianus in libro de conscr. hist. c. 60: Καὶ μὴν καὶ μῦθος, εἴτις παραπέσοι, λεκτέος μὲν, ǔ μὴν πιστωτέος πάντως etc. Ad haec Reitzius: „Hic potius pleonasmus elegantiae est (licet alibi illud nimis frequentatum καὶ oderim): sic etenim et Long. Post. I, p. 26 ed. Iungerm. καὶ ἅμα καὶ αὐτῇ ἠρέμα ὑπεφθέγγετο. Idem p. 28. καὶ λαβοῦσα καὶ αὖθις ἐνέβαλλε τῷ κόλπῳ. Noster supra c. 37, καὶ νὴ Δία καὶ ἐν στρατοπέδῳ: et c. 46 καὶ μὴν καὶ συνθήκη" etc. Cf. ad Xenoph. Mem. IV, 2, 38. De ceteris eiusdem formae, καὶ τοι καὶ, καὶ γὰρ καὶ, quae et ipsae alias particulas inclusas habent, iam non opus est ut singulatim dicam.

5. In nectendis adiectivis cum antec. πολλὰ otiosum quodammodo haberi καὶ potest. Leguntur nempe multa huiusmodi: πολλὰ καὶ πονηρὰ ποιεῖν, π. κ. καλὰ κεκτῆσθαι, de rebus iucundis, iniucundis; turpibus, honestis etc. de qua loquendi forma dixi ad Xen. Memor. II, 9, 6. Non placebat mihi olim Zeunii explicatio ad Cyri disc. IV, 5, 15, *multa eaque bona*; π. κ. ἀγαθά: sed est certe simplicissima; modo is, qui primus tale quid dixit, verbum adhibuerit, quo ipso ambiguum πολλὰ definiretur, ut πολλὰ . . . ἐδωρήσατο. Poterat ille tum interponere καὶ καλὰ eo sensu, quo Zeunius capiebat, *eaque pul-*

ebra. Nam *donandi* verbo iam significantur res bonae, ut quae *dono* dari soleant. Loca talibus verbis insignia sunt Herodot. IX, 37 πεπονθότες πολλά τε καὶ ἀνάρσια: et πεισόμενος π. τε καὶ λυγρά. Paus. III, 3. Ἀποθανόντι δὲ αὐτῷ (Polydoro) πολλά τε παρὰ Λακεδαιμονίων δέδοται καὶ ἀξιόλογα ἐς τιμήν. Et III, 6: πολλά τε καὶ ἐχθρὰ ἐς τὴν πατρίδα ἐτόλμησε. De reliquo etsi haec ratio intercedentis copulae paullum imminuit subtilitatem, tamen in usum introducta gravitatis specie probari potuit. Certe ipsum πολλά, quoniam obscurum est, phantasiae nescio quid magnum proponit, et καὶ quasi cumuli loco novi quid afferre videtur, cum tamen id, quod sequitur, sit pernecessarium; nec sine eo possit intelligi, πολλὰ ista cuius sint generis. Cicero quidem Tusc. V, 34 πολλὰ καὶ ὄλβια in epigrammate Sardanapali; quod in Anthol. legitur et a pluribus commemoratur (v. Menag. ad Diog. Laert. p. 152) expressit ad verbum, et copula quidem non neglecta, *multa et praeclara*: sed neque ipse aliis locis, neque alii scriptores Latini sic locuti reperiuntur. Itaque melius esse videtur, copulam tamquam otiosam omnino non vertere: et hactenus non muto, quae disputavi ad Xenoph. l. c.

6. Vigerus de Idiot. Gr. VIII, 7, 6 dixerat, tacite assentiente Zeunio, καὶ ap. Atticos saepe vacare, maxime post τί ποτε, ut Xenoph. H. Gr. II, 3, 47. Sed vim particulae talibus in locis aperuit ibi Cel. Hermannus; esse nempe Germ. *auch* et *ja*; et in formula τί χρὴ καὶ λέγειν dubitari, non solum *quid*, sed etiam *an aliquid* sit dicendum. Hoc vel ideo probandum puto, quia καὶ manifesto pertinet ad λέγειν. Itaque in illis hic sensus inest: *Quod tandem nomen tibi, et omnino num aliquod tibi nomen dari potest?* quo Theramenes significat, Graecam linguam verbo carere,

quo insolentia Critiae possit declarari. Et Conviv. 1, 15 verbis τίνος ἕνεκα καὶ καλεῖ μέ τις scurra significat, *non modo propter risum se non vocatum iri, sed omnino non iri vocatum*. Rationes deinde ipse adiicit. Ap. Lucianum in Nav. s. Votis c. 1. sic dicitur: Τί γὰρ ἔδει καὶ ποιεῖν; i. e. *Quid enim oportebat agere? et omnino an aliquid agere oportebat?* Haec loca docent καὶ vim suam exserere in illud verbum, cui ipsi praemissum est, et Maasvicium in Polyaeni prooem. L. III. perperam ex cod. Cantabr. edidisse τί καὶ χρὴ γράφειν, pro Casaub. τί χρὴ καὶ γράφειν. Dicit nempe P., Antonium et Verum semper μετὰ στρατηγικῆς ἐπιστήμης prospicere civium commodis, et addit: ὥστε ἐν μὲν εἰρήνη καὶ ἐγγυμνάζειν τὴν γνώμην τοῖς στρατηγικοῖς ἐνθυμήμασιν· ἐν δὲ πολέμῳ τί χρὴ καὶ γράφειν; πρόδηλον γάρ.

7. Sed loca sunt commemoratis non prorsus similia, quibus haec ratio viri docti vix potest accommodari; ut Alciphr. I, 21. Οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ δράσαιμι. Ibi Bergler: „Abundat καὶ, ut saepe": nihil amplius. Equidem paullo fortius esse puto, quam ποτὲ, sed eiusdem significationis. Ita Plat. Vol. III Euthyd. init. Ὁπότερον καὶ ἐρωτᾷς, ὦ Κρίτων; ὁ γὰρ εἷς, ἀλλὰ δύο ἤστην. Paullum discrepat Herodoti VIII, 143: ἀμυνεύμεθα οὕτω, ὅκως ἂν καὶ δυνώμεθα. Nos: *wie wir es* **immer** *vermögen*. Alibi recte vertas *recte, saltem*. Arrian. Exp. Alex. II, 15, 7. ὅ τι γε καὶ λόγου ἄξιον: et II, 22, 8 sine γε item ὅτι κ. λ. ἀ. Utroque modo positum est in Plat. Alcib. I. Vol. V. p. 10: ἵνα καὶ εἰδῶ, ὅτι καὶ ἐρεῖς. Primum est *saltem*, alterum *tandem*. Insignis etiam locus est Maximi Tyrii Vol. I. p. 254 s. Reisk. Τοῦτο μὲν, φήσει τίς, πείθομαι, ὅτι κατ' ἀρετὴν τρόπου καὶ φύσεως γενναιότητα ἠξιώθη ὁ Σωκράτης δαιμονίου συνουσίας· τί δὲ καὶ ἦν τὸ δαιμόνιον, ποδαπόν

μαθεῖν. Etiam hic vertas licet *tandem*. Sed notandum, quod S. 5. monui, etiam hic καὶ maxime pertinere ad verbum ἦν, cui ipsi praepositum est, ut Germ. reddere possis: „Aber *was nun*" (vel potius „*was eigentlich was im Grunde*) das Daemonion war, davon wünsche ich belehrt zu seyn." Loca e Xenophonte notavi in indice.

8. Ab initio positum καὶ in huiusmodi dictis, καί μοι ἀναγίγνωσκε τοῦτο, vim habet excitandi ad celeriter agendum, quasi quis dicat: *Nunc iam hoc instat, quo nihil prius agendum est.* Odyss. ω, 296 Καί μοι τοῦτ' ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ' εὖ εἰδῶ· Τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; etc. Demosth. in or. de vitiosa legatione p. 152. Καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα: et 161, καί μοι λέγε τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών. Talibus formulis nihil frequentius est apud oratores.

9. Saepe in media sententia occurrit καὶ μάλα et καὶ πάνυ. Aesch. or. c. Ctesiph. c. 7. Οὗτος ὁ νόμος, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς ἔχει. Et 46: τά τε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς etc. Luciani Somn. c. 7 τὸ θείω ἀμφοτέρω καὶ μάλα εὐδοκιμεῖτον δι' ἡμᾶς. Nec dissimile Hippocr. Sect. IV. §. 74 ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται. Adde Xenoph. Cyri d. VIII, 3, 38. Exp. Cyri V, 7, 4. Conviv. 4, 50. Sed vid. maxime interpretes ad Hist. Gr. II, 4, 2; ubi videbis, hunc, qui videtur, pleonasmum viris doctis fraudi fuisse. Intendit autem sequentia, ita ut peculiari commate interpretari possis, *et valde quidem, et omnino quidem.* Ex eod. pleonasmo lucem accipit gravissima negatio, quae et apud Demosthenem saepe aliosque occurrit, et Polyb. IX, 22. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, *nequaquam vero*; sed proprie, *multum abest*, quod Gall. *il s'en faut beaucoup.* Duo nempe membra in unum con-

racta sunt, quasi dicas: δεῖ, vel ἐνδεῖ (τινος) καὶ πολλȣ̃ γε: *abesse; et multum quidem.*

10. Abundat porro καὶ ante ἄλλος in comparatione, qua alicui aliquid gravi asseveratione vindicatur. Demosth. adv. Timocr. init. Ἐγὼ δ' εἴπερ τινὶ τȣ̃το καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κἀμοὶ νῦν ἁρμόττειν εἰπεῖν. Et deinceps ead. in or. p. 480: Ἄξιον δ', εἴπερ περὶ τȣ̃ καὶ ἄλλȣ, καὶ περὶ τȣ̃δε, ὃν νῦν ἀνέγνω, διελθεῖν. Xenoph. Cyri Exp. I, 3, 15. καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι, ὥς τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων. Sic et I, 4, 15. Demosthenis illa plus dignitatis habent, quam haec e Xenophonte, quae ego, sicut et Iliad, κ', 222, retulerim ad Isag. §. 26: Sed in periodis Demosthenis, quarum sunt alibi multae similes, prius καὶ ponitur, ut statim consilium rerum comparandarum pateat, et lectores alterum καὶ et nomen ei adiiciendum exspectent, quod facit sane attentos. Sed tamen solum ἄλλος ad eam rem sufficiebat. Quare Latini hac in forma Graecos non sunt imitati: sed sine *et* dixerunt *si quis alius.* Liv. X, 3: *qui terror non eo tantum a Fabio abborret, quod, si qua alia arte cognomen suum aequavit, tum maxime bellicis laudibus; sed etiam* etc. Suet. Claud. 40: *si quem alium, et se liberum esse.*

11. In propositionibus disiunctivis saepius posteriori additur καὶ, quod interpretes silentio transeunt, ut si pro nihilo habendum sit. Iliad. β', 299 s. Τλῆτε φίλοι, καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, εἰ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται, ἦε καὶ ȣ̓κί. Similiter Odyss. δ', 632 et ὁ, 177. Demosth. Cor. c. 18: εἴτε ἀληθῆ περὶ ἐμȣ̃ γέγραφε Κτ. ταῦτα καὶ προσήκοντα, εἴτε καὶ ψευδῆ. Herodot. IX, 91; εἴρετο Λευτυχίδης, εἴτε κλήδονος εἵνεκε θέλων πυθέσθαι, εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεȣ̃ ποιȣ̃ντος, „ὦ ξεῖνε“, etc. Paus. III, 3. 2. Ἔστι μέν τοι καὶ Πολεμάρχȣ μνῆμα ἐν Σπάρτῃ, εἴτε ἀγαθȣ̃ τὰ πρότερα ἀνδρὸς εἶναι νομισθέν-

τος, εἴτε καὶ κρύφα οἱ προσήκοντες θάπτουσιν αὐτόν. Iuliani Caess. p. m. 11: ἴσως μὲν ὑπὸ φιλαυτίας παθόντες, ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχοντες. Add. Xenoph. Cyri disc. V, 4, 27. ubi male Zeunius; abusus etiam loco supra S. 2. commemorato, V, 1, 22. Nam in talibus (quod dicendum restat) καὶ adiungitur tantum posteriori sententiae, quam is, qui loquitur, minus probat, ita ut id vertere liceat: *quod item fieri potest.* Hinc intelligas, cur Zosimus II, 45 ita scripserit: εἴτε τοῖς Περσῶν πολέμοις ἀντιστησόμενον, εἴτε (ὅπερ ἦν ἀληθὲς) πρόφασιν τῆς αὐτοῦ βουλόμενος εὑρεῖν ἀναιρέσεως. Nam si pro parenthesi posuisset καὶ, rem plane pervertisset. Aliter III, 18.

12. De ceteris formis, in quibus καὶ non mitigatur linguarum analogia καὶ τε et καὶ γὰρ (quamquam et Latini *etenim* dicunt) clare satis exposuit Hoogeveen. Nam de singulis quibusdam locis dicere, quae non de peculiari particulae usu moneant, longum sit. Hoc genus est, quod Ernesti habet in glossario Polybii ad II, 12 οἱ καὶ παραγενόμενοι: „Redundat", inquit, „eleganter. Sic et Lucas in Act." Hoc mihi non satisfacit. Verba Polybii sunt: Ὁ Ποστούμιος μετὰ ταῦτα πρεσβευτὰς ἐξαπέστειλε πρός τε τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος: tum: οἱ καὶ παραγ. h. e. „qui ut missi erant ita *etiam* in colloquium apud utrosque admissi," etc. Sic παρελθεῖν *prodire dicendi causa in locum, ubi orationes habentur.* Idem copulae usus est in sorte Telepho edita, ut exprimitur apud Suetonium Claud. 43 e coni. Victorii: ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται. Si καὶ non adesset, verbum ἰάσεται non ita referretur ad τρώσας, ut intelligeres, merito eundem Achillem Telepho medicinam facturum esse, qui Telephum vulneravit; neque intelligeres, quod simul, obscurius licet, significatur, et aeque facile et eadem re illum medicinam esse facturum.

MEN (et ΔE.)

Notissima est particularum μὲν et δὲ necessitudo, ex qua res inter se oppositae, vel tantum diversae et membrorum convenientia sibi respondentes, nectuntur. Earum ratio saepe ita habet, ut ex MEN, μὲν, δὲ, ΔE mediae inter se referantur, et ultima item respondeat primae, nullaque proinde pleonasmi debeat esse suspicio. Sed Dorville ad Char. VI, 5. p. 543 ed. Lips. de talibus locis ita loquitur: „Illa particula (μὲν) crebro quasi pro nihilo habetur, et iterum proinde etiam aliud μὲν vel δὲ orationi sine noxa adiicitur, ut hic . . . Etiam alias creberrime abundat illud μὲν, et similia orationis complementa.“ Verba Charitonis sunt: Καλλιῤῥόη μὲν τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησεν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι τοῦ διαφθείροντος αὐτήν. Οἷα δὲ γυνὴ πεπαιδευμένη . . . τὴν ὀργὴν μετέβαλε etc. Patet, μὲν ante πρῶτον positum et δὲ ante γυνὴ inter se referri. Sed priori μὲν auctor opponere volebat aliud δὲ, hoc fere modo: Ὁ δὲ Εὐνοῦχος. Sed multis interiectis hoc dimisit ex animo, non penitus illud quidem, sed ita, ut repetito τῷ μὲν scriberet: καὶ ἡ μὲν ἀπέδραμεν. Ἔστη ΔE ὁ εὐνοῦχος ἀχανής. Etiam hoc exemplo D. utitur ex III, 8: Διονύσιος μὲν οὖν πάντων μὲν ἀκουόντων εἶπε τὴν εὐχὴν, Καλλιῤῥόη δὲ μόνη ἐθέλησε πρὸς τὴν Ἀφροδίτην λαλῆσαι. In eo particulae μὲν οὖν connectunt narrationem, certumque afferunt factum (de votis a Dionysio factis) propter cetera scitu necessarium, quod tamen quoad externam sententiae formam ad aliam deinceps subiiciendam sententiam non refertur: quod cum fit nihil primae particulae μὲν redditur. Hoc est quod Dorv. dicit, eam quasi pro nihilo haberi. Sed posterius μὲν refertur, sicut oportet, ad δὲ, quia πάντων ἀκουόντων opponitur verbo μόνη, quod dictum est pro οὐδενὸς ἀκουόν-

τος. Hoc igitur μὲν non modo sine noxa, ut D. dicit, sed necessaria de causa positum est. Sic etiam in ceteris locis, quibus ille disputationem suam instruxit, ratio particulae iterum positae reddi potest. Ex his autem patet, quod maxime nobis dicendum est, sociatam illam cum δὲ facere ad perspicuitatem sententiarum rite discernendarum, itemque ad externam concinnitatem et numerorum quandam gratiam. Sed

2. si de sensu quaeras, certasque tibi Latinorum particulas dari velis, quibus illae possint explicari, μὲν proprie statuas esse *vere s. sane*, sed ita, ut minus graviter confidenterque affirmet, quam μὴν, de qua particula in adverbiis egimus. Nam Iones τῷ μὲν utebantur pro μὴν. Gregorius *de dialectis* p. 223 ed. Koen. „Τὸν συμπλεκτικὸν MEN σύνδεσμον ἀντὶ τȣ̃ παραπληρωματικȣ̃" (i. e. μὴν) „προςλαμβάνȣσιν ὡς παρ' Ἡροδότῳ, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην" Locus est II, 118. Hinc ἦ μὲν plane pro ἦ μὴν in iureiurando occurrit Iliad. ά, 77 et ξ́, 275. Sed quam facile H cum E in voculis tam similibus permutatur! His igitur locis non potest multum tribui. Certioribus argumentis usum particulae βεβαιωτικὸν firmavit Hoogeveen. Vid. Epitom. Schützii p. 470 ss. Sed omisit ille argumentum, quod iam explicabo. Nimirum saepe simplex μὲν opponitur negationi ȣ̓. Herodot. I, 139: Ἐς τȣ̃το (scil. τὸ γράμμα, τὸ Σ) διζήμενος εὑρήσεις τελευτῶντα τῶν Περσέων τὰ ȣ̓νόματα, ȣ̓ τὰ MEN, τὰ δ' OΥ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως. Hic manifesto μὲν non tam coniungit sententias, quam clare affirmat: alioqui dictum esset ȣ̓ τὰ μὲν ὄντως, aut simili verbo adiecto. Sic et II, 37: ȣ̓χ ὁ μὲν, ὁ δ' ȣ̓, ἀλλὰ πάντες. Plat. in Crit. Vol. I. p. 108: ȣ̓ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' ȣ̓. Et Phaed. p. 208

Πότερον οὖν, ἔφη, πάντας τοὺς ἔμπροσθεν λόγους οὐκ ἀποδέχεσθε, ἢ τοὺς μὲν, τοὺς δ' οὔ; Τοὺς μὲν ἐφάτην, τοὺς δ' οὔ. Anthol. Gr. T. I. p. 54 ed. Iacobi: Καὶ τόδε Φωκυλίδεω. Λέριοι κακοί· οὐχ ὁ μὲν ὃς δ' οὔ· πάντες, πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλέης Λέριος. Iam vero δὲ affirmandi particulae respondens erit *tamen*. Haec eius vis adversativa est usitatissima, et saepe declarari potest particulis *contra* et *potius*. Sed ut istuc redeam, si universe quaeras; quibus particulis verti debeant μὲν et δὲ, ubi inter se respondent; nullas habebis praeter *quidem* et *autem*. Sed tamen et his inepte plerisque in locis utaris, et facile sentias, priorem fere negligendam esse posteriorem modo leniori modo graviori particula reddendam. Sed de hac re alii.

3. Ad nos maxime hoc pertinet, ut moneamus, μὲν et δὲ inter se relatas saepius ita poni, ut propria earum vis omnino non possit urgeri, sed ut tantummodo sententiis apte copulandis inserviant. Hactenus illae maxime abundant. Lapsi sunt viri docti vim earum intempestive urgentes, quae res mihi causam dedit, ut de usu earum copulativo ad Xenophontem disputarem. Vid. ind. sub μὲν. Hic iam alia quaedam exempla licebit addere. Plat. in Theaet. Vol. II, p. 172: γνῶναι μὲν τὴν ψυχὴν μηδὲν, ἀγνοῆσαι δὲ πάντα: *quod animus nihil sciat, omnia ignoret.* Et in Conviv. Vol X p. 184, ὁμοίως μὲν ἀγαθὸν, ὁμοίως δὲ τοὐναντίον. Adde Xenophontea Cyri d. I, 4, 1 et s. VII, 2, 19. Hist. Gr. VI, 5, 49. VII, 4, 36 Mem. II, 2, 4. Vid. et seq. ΤΕ. S. 2.

Τ Ε.

Misere habitam hanc voculam homines Graece docti fere omni vita privatam voluerunt. Infinitis enim locis finxerunt esse supervacaneam. Gregorius minus inique,

qui tantum in Jonas hoc confert. Τὸ ΔΕ, inquit πλεονάζει παρ' αὐτοῖς καὶ παρέλκει. Ἡρόδοτος· „ἐπεῖτε ἐγένοντο ταῦτα", ἀντὶ τοῦ ἐπεὶ ἐγένοντο. Iad. §. 24. Koenius ibi nihil, unde aliquid proficias. Monet tantum, post οἷον in οἷόντε vacantem hanc voculam attigisse Dorvillium ad Charitonem, qui in aliis ei pleonasmo nimis videatur indulgere. Haec verba quid sibi velint, nemo facile assequetur, nisi perlecta Dorvillii disputatione. Is ad IV, 7. init. locis quibusdam difficilibus propositis aut rescribi vult γε pro τε, aut aliud quid mutari; sed in verbis Charitonis, ἐδήλωσε τά τε πεπραγμένα, medias voculas interpretatur καὶ τὰ, ut τά τε π. sit *etiam facta*. Sed tum: „Sic in οἷόντε et aliis abundare videtur." His adiectis, opinor, significat, et in οἷόντε (de quo post S. 4) et in aliis vim aliquam τῷ TE inesse, quamquam dicatur abundare. Sed Koenio placet sonus prorsus inanis: et significat haud dubie, Dorvillium simpliciter dicere debuisse, τε plane esse otiosum.

1. Sed praeeuntibus aliis, maximeque Hoogeveeno Zeunius ad Vigeri librum de Idiot. Gr. d. ostendit, τε nusquam plane abundare, nec, quod vulgo putabant, numeri gratia poni; ubique autem vim copulandi habere, etsi permulta sint loca, in quibus id copula Lat. *et* reddi nequeat. Magis etiam id confirmavit Hermannus pluribus locis Tragicorum. Sic ergo sine dubitatione statuendum est. Id iam ex eo probabile fit, quod tamquam principii loco ponere debemus τε esse maxime poetarum, καὶ ceterorum scriptorum. Nam cum tam multiplex huius καὶ sit significatio, eaque clara et ὁμολογουμένη, ubi id rerum simpliciter copulandarum causa non positum est, τε item quaerendum erit, quomodo possit explicari. Primo autem μάλα τε plane est i. q. καὶ μάλα. Vid. KAI S. 8. Iliad. ά, 218. Ὅς κε θεοῖς

ἐπιπείθηται, μάλα τ᾽ ἔκλυον αὐτοῦ. Perperam vertunt nonnulli: *Quisquis diis obtemperaverit, illum quoque valde exaudiunt.* Nam *illum quoque* est i. q. praeter alios etiam hunc. Sed volunt, ut opinor, hoc sensu accipi, quo nos „*den hören sie auch dafür*" et Gall. *ils exaucent en revanche sa priere.* Sed tu sic potius verte: *Qui diis obtemperat, illius preces vel maxime ratas habere solent.* Cf. maxime KAI S. 8.

2. In μέν τε . . . δέ τε rebus rite discernendis et inter se comparandis opponendisque inserviunt μὲν et δὲ; copulandis autem iisdem repetitum τε, sed cum δεινότητι quadam, quia res rebus addit, earumque copiam cogitandam offert. Non exiguam igitur vim habet ter positum Iliad. φ', 260 ss. de aqua per hortos deducenda: Τοῦ μέν τε προρέοντος, ὑπὸ ψηφῖδες ἅπασαι ὀχλεῦνται, τὸ δέ τ᾽ ὦκα κατειβόμενον κελαρύζει χώρῳ ἐνὶ προαλεῖ, φθάνει δέ τε καὶ τὸν ἄγοντα: *Hac profluente calculi omnes subtus turbantur: ipsa rapide delata murmurat solo in declivi, et praecurrit adeo ducentem.* Cf. et κ', 126, ubi μὲν expressum non adest, sed intelligitur; et ε', 139.

In particulis μέν τ᾽ ἂν nullum ego τε agnosco. Vid. TOI.

3. Post ὅς et ὅσος fere statuunt esse *et quidem*, et ante ea ponunt ellipsin τοῦ οὗτος et τόσος. Paus. III, 4 init. Καταφεύγουσιν, ὡς ἐτράποντο, ὅσον τε πεντακισχίλιοι τῶν Ἀργείων ἐς τὸ ἄλσος: *cum terga vertissent Argivi, confugerunt in lucum, et quidem ad 5 millia.* Iliad. η', 451 ss. Τοῦ δ᾽ ἤτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ᾽ ἐπικίδναται ἠώς· τοῦ δ᾽ ἐπιλήσονται, ὅ τ᾽ ἐγὼ καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων ἥρῳ Λαομέδοντι πολίσσαμεν ἀθλήσαντες: *Huius (muri) autem profecto fama erit, et quidem per quantam regionem aurora lucem fundit. Eius contra obliviscentur, quem et ego et Ph. A.* etc. In his ὅ τ᾽ ἐγὼ καὶ dictum est pro ὃ ἐγώ τε καὶ. Scilicet

ubi particulis τε et καὶ res copulantur, proprius locus prioris est post verbum sententiae primarium. Sed tamen etiam in prosa discedunt ab hac lege; ut Xenoph. Mem. III, 6, 17: ὅ τί τε λέγουσι καὶ ὅ τι ποιοῦσι, pro ὅτι λέγουσί τε καὶ etc. Adverbiis autem relativis, ἔνθα, ἵνα (*ubi*), ὅτε, ὡς, ὥστε adiectum τε *nudae copulae* vim habere iidem viri docti tradunt, ut ἔνθα τε sit pro καὶ ἐνταῦθα, ἔνθα, et ἵνα τε i. q. καὶ ἐκεῖ, ἵνα, similiterque in reliquis. Sed ingenue fateor, mihi utramque explicationem non sponte a particula suppeditatam sed necessitate expressam videri. Nam illis Homeri et Pausaniae verbis, et aliis item locis τὸ *et quidem* casu potest aptum videri. Sed consideret mihi, qui sensu iustae interpretationis imbutus est, haec loca, quibus ista illustrant: Iliad. ά, 279. έ, 305, 340, 467 et 500. ί, 477. σ́, 305. ύ, 478. Odyss. ά, 25. Theogn. 336. Profecto et nuda copula, et illo *quidem* ornata, offendet, et dicta poetae partim frigida partim operose quaesita et putida videbuntur. Melior certe ratio videtur quaerenda, ne operam ludere ab illis dicamur, si qui et nunc sunt, qui particulam τε tantum in auribus inhaerescere, non in animum penetrare velint. Dixi ab initio, quod homines doctissimi tradunt, eam ubique habere vim copulandi, quamquam multa sint loca, ubi τῷ *et* Latine verti non possit. Vim igitur *copulandi* etiam in locis paullo ante notatis aliisque tuebitur; *sed hactenus, ut significet tantum, cum antecedenti membro* ὅσον, *aut* ὅν, ὅτε ἔνθα *etc. esse nectendum, sive referri ad id, quod statim antecessit, non pertinere ad insequens dictum, neque esse absolute positum.* Sed haec sententia tum demum erit mea, cum a viris doctis eam probari intellexero.

4. In οἷός τε et ἐφ' ᾧτε vis illa copulandi in adiuncta particula clarior est, quia verti potest *item, pariter, etiam.* Sed singulare est, quod in his simplici copula τε illa res

pariter, sicut alia, fieri posse aut debere dicitur, quae tamen una maxime significatur. Pro mea opinione res potest sic expediri. In antiqua Ionum dialecto videtur τε hanc vim obtinuisse, ut rem maioris momenti quibusdam in formis notaret. Probabile hoc fit ex ἐπεί τε, quod Herodotus pro ἐπειδὴ saepissime adhibet. Vid. quae sub δὴ diximus. Nam notabile factum, ex quo aliud quid secutum esse alii praemissa particula ἐπειδὴ narrant, ille commemorat fere praemisso τῷ ἐπείτε. Hoogeveen in *doctr. particc.* unum tantummodo eius exemplum habet (secundum epitomen certe Schützii), quasi raro aut nusquam alibi occurrat, nempe VI, 84; in quo encliticam male interpretatur. En tibi loca sat multa, I, 27, 35, 70, 74. III, 7. IX, 12, 22, 26, 98. Alia quam plurima notare non curavi. Ex hac igitur ratione τε in formis οἷός τε et ἐφ' ᾧτε non modo non otiosum est, sed maximam vim habet, ut verbis *praeter alia aut etiam vel maxime* similibusque exprimi possit.

84. Sed notandum τὸ οἷός τε semper cum infinitivo construi; infinitivum autem, etiam sine οἷός τε, notionem τοῦ δύνασθαι passim habere involutam, ut Xenoph. Exp. Cyri VII, 4, 12 ὥςτε ἀπολέσθαι, *ut perire possit*, Mem. III, 13, 3 ὥστε λούσασθαι, *ut lavari quis possit*. Monui in indice sub v. *Infinitivus*. Iam quod saepius fit post particulam ὥςτε et alia verba, id usus tulit, ut constanter obtineret post οἷόςτε, ut nempe infinitivus vel additus vel intelligendus restringeretur ad τὸ δυνατόν. Loquendi ratio est elliptica: quod ut intelligatur, verba Xenophontis Mem. II, 3, 37 huc accommodabo. Si quis dicit, οἷός τ' εἶ συλλαμβάνειν μοι, pleniore oratione hoc ita potest enuntiari: τοιοῦτος εἶ, οἷός τε συλλαμβάνειν μοι (δύνασθαι): *tu es talis, ut me etiam adiuvare possis*; sive *ut opem quoque mihi ferre possit*. Addam Aeschinis Socr.

locum dial. II (Plat. Vol. XI p. 372): Ἆρ' ἂν . . . δύναιτο ἀκούειν ἐκ τοῦ μὴ οἷόν τε: *An igitur . . . posset audire qui ante fuisset surdus?* Hoc exemplo Hoogev. et ad Vigeri librum et in doctr. particc. sub τε utitur, non plane explicata eius ratione. Plena sententia est: Ἆρ' ἂν . . . δ[ύναιτο] ἐκ τοιούτου ἀνθρώπου, οἵου τε μὴ ἀκούειν? nam et genitivus *) cum infinitivo ponitur, etsi usitatior est accusativus et nominativus, v. g. ἐκ τοῦ μὴ οἷός τε εἶναι ἀκούειν. Sed, quod ad nostrum institutum pertinet, vis, quam dixi, particulae etiam hoc in dicto salva est. Multa enim sunt, quae homo non potest. Iam in hac antiqua forma loquendi Aeschines enclitica τε significavit, quid, *item*, vel potius, quid *praeter alia maxime* is homo, quem sibi fingit, non potuerit; nimirum τε μὴ ἀκούειν, *praecipue etiam non audire.*

6. Iam expeditior nobis est forma ἐφ' ᾧτε, quia et in hac τε est *praecipue etiam.* Est autem elliptica, pro ἐπὶ τούτῳ τῷ λόγῳ, ἐφ' ᾧ etc. *ea ratione et conditione, sub qua* (praeter alias conditiones, quas quis adiungere possit) hoc vel illud *maxime* fiat. Etiam nostri *auch* ponere solent in conditione significanda; ut, *du kannst reisen; doch unter der Bedingung, dass du auch zur bestimmten Zeit wiederkommest.*

*) Gesnerus in Chrestom. Graeca in dubium vocabat casum obliquum relativi pro nominativo: ideoque in Theophr. Char. 18 pro οὐχ ᾧ βέλτιστα ἐργάσεται, quod Casaubonus legendum censebat, edidit οὐχ ὃς ὡς β. etc. Sed opposuit ei Fischerus haec in Plat. Phaed. §. 13: Τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο: nam aperte dativus ᾧ positus est pro nominativo ὃ, sive pro pleniori ἐκείνῳ, ὃ etc. Aliud ego exemplum notavi e Theage Platonis Vol. II. p. 16: Πάνυ φοβοῦμαι ὑπὲρ τούτου, μή τινι ἄλλῳ ἐντύχῃ οἵῳ τοῦτον διαφθεῖραι. Pariter in hoc dativus οἵῳ est i. q. τοιούτῳ, οἷος: et sic casus obliquus relativi est loco nominativi.

ellipsin, e qua pleonasmi species oritur, supplet Plato in Apol. S. (§. 17) Vol. I. p. 68: Ἀφίεμεν σε· ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσει διατρίβειν. Sed alium etiam habeo locum, e quo simul intelligas, W. Reitzium in libello de prosod. Gr. accentus inclinatione recte coniecisse de ellipsi λόγῳ. Is est Herodot. VII, 158. Promittit ibi Gelon Graecis auxilia et commeatus, et addit: Ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι, οὔτ' ἂν ἄλλους πέμψαιμι. Particula τε hic non adiecta est: sed ea H. item uti solet; ut I, 22.

7. Coniunctis particulis καί τε, prior videtur simpliciter copulare, posterior eam fere vim habere, de qua S. 4. dixi. Recte enim vertas *praecipue* vel *maxime* pro eo, quod alii volunt, *insuper*, *praeterea*. Iliad. ά, 520 s. Ἡ δὲ καὶ αὔτως μ' αἰεὶ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι νεικεῖ, καί τέ με φησὶ μάχῃ Τρώεσσιν ἀρήγειν: *ipsa autem et temere mecum semper inter immortales deos contendit, et praecipue hoc dicit, me in pugna Troianis auxilium ferre.* Minus clara sunt hanc in rem loca Theognidis ab Hoogev. usurpata v. 138 et 662. Sed animadversione dignus alius Homeri locus, Iliad. χ', 224 ss. Σύν τε δύ' ἐρχομένω, καί τε πρὸ ὁ τοῦ ἐνόησεν, ὅππως κέρδος ἔῃ· μοῦνος δ' εἴπερ τε νοήσῃ, ἀλλά τε οἱ βράσσων τε νόος, λεπτὴ δέ τε μῆτις. Primum σύνδυο sunt *bini*: nam per tmesin interpositum est τε, quod simpliciter copulat. (Vid. Reitz de prosod. Gr. accentus inclinatione p. 103 ibique Wolfius.) Deinceps, post nominativos absolutos, in particula καὶ in animo auctor habebat alterum καὶ statim ponendum, etsi non posuit. Nam binae sententiae debebant inter se opponi. Nempe *bini cum in castra Troianorum se committunt*, 1) *alter citius fere*

cuncta animadvertit, 2) *socio monente meliora consilia cap*[it]. Haec duo postulantur propter opposita in tertio vers[u] ἀλλά τε etc. i. e. *at certe* 1) *et tardius intelligit*, 2) *et infi*[r]*mius consilium habet*. Sed mirum est, quod poeta pro ὅπ-πως κ. ἔη non hunc sensum expressit: καὶ πυκνοτέρα[ν] μῆτιν ἔχει. An f. pro ὅππως legendum χώππως? Sic e-nim opposita constarent; 1) *et citius* intelligit unus, qua[m] alter, 2) *et*, *quomodo commodum sit*, intelligit. Sequitu[r] repetitum τε, quod, ut repetitum facile defenditur. Cf. S. 1. et KAI 1 et 3. Tum εἴπερ τε ν. est i. q. εἴπ. καὶ ν. *etiamsi vel maxime animadvertat*. Pro ἀλλά τε, ubi Ill. Heyne τε videtur exprimere particulis *vel sic*, fort. scr. ἀλλὰ γε. *) Postremum δέ τε refertur ad antecedens, ut si di-ctum sit βς. μὲν τε ν. Nam μὲν saepe omittitur, ubi op-positio per se clara est.

8. Quid vero? num ὥστε h. l. tangendum est, ut compositum ex ὡς et τε, cuius posterior pars abundare soleat? an ubique pro una voce habendum, nisi sicuti copula praemittenda desideratur et inde repeti sic potest, ut scribatur divise, ὥς τε? Talia prorsus explorare ἀνήνυ-τον ἔργον puto. Sed tamen sumo, et valde probabile esse affirmo, ubi significet *sicut*, scribendum esse ὥστε; et po-steriorem particulam recte inter pleonasmos referri. Sunt autem poetarum particulae, e quibus facile est arripere exempla quam plurima: Iliad. γ', 23. π', 633. Hesiod. Ἀσπ. 405. Eurip. Phoen. 1750. Callim. in Cer. 29. Iam

*) Mihi penitus persuasi, librarios saepius, quam Critici singulis in locis statuunt, τε posuisse pro γε, facillimo sane errore: quantulum enim intereat inter ΤΕ et ΓΕ? Passim certe id factum esse, monuerunt viri docti, Dorville ad Charitonem, Koenius ad Gregorium aliique multi alibi. Sic Aristoph. Acharn. 598 verum est haud dubie κόκκυγές γε τρεῖς pro vulg. κ. τε τρεῖς.

s non ut syllaba significationis expers priori adiungitur, sed est i. q. *καὶ*, *etiam*: et usu sensuque ipso hic pleonasmus pertinet ad *καὶ* Sect. 2. Alia est Hoogeveeni explicatio, quae multis verior potest videri. Ergo et hanc adiungam. In exemplum ille proposuit Iliad. ι, 14: ἂν Ἀγαμέμνων ἵστατο δακρυχέων, ὥςτε κρήνη μελάνυδρος: *surrexit autem Agamemnon fundens lacrimas, sicut fons aquis niger.* In hoc similibusque aliquid ante ὡς ellipsi suppressum, quod vinculo particulae τε cum sequentibus connectatur, intelligi debere statuit, et plenius ita dici: δακρυχέων, καὶ ὅτω δακρυχέων, ὡς κρήνη. Postremo addit: „Si itaque simpliciter ὡς κρήνη dixisset, simplicem intelligeremus comparationem: at, cum dicat ὥςτε, videmus praeter comparationem, etiam amplificationem; q. d. Lacrymas fundens, et tanta quidem copia, quantam fundit fons aquarum copiam. Servit ergo amplificationi, quae perit absente τε." Mihi prior illa ratio, ut simplicior, et e sermone quotidiano facilius nata, ob idque clarior, praeferenda videtur. — De ὥςτε etiam in fine huius cap. aliquid addam.

ΤΟΙΓΑΡΤΟΙ.

Cum harum particularum media sit e duabus γε et ἄρα composita, omnia, quae insunt, sic exprimere possumus: *Ex hoc certe, ut argumentemur*; *ex hoc*: sive sic: *ideo certe e modo dictis, ideo.* Affirmat igitur prima particula: restringit et limitat affirmationem media: gravitatis causa adiicitur tertia, ut intelligatur, nihil detractum esse affirmationi adiecta secunda. Ex eodem loco haec illustrabo, quo Hoogeveen utitur, Plat. Vol. IV. Gorg. p. 103. Callicles iam p. 78 venuste questus erat de argutiis Socratis, quibus alios eo compellat, ut in disputando sibi ipsi repugnent, dixeratque ὡς ἀληθῶς δημηγόρον ὄντα. Deinceps cum hoc pronuntiasset, *beatum esse, qui cupiditates*

suas explere posse, quaerit Socrates, *num scabiosus item*, q*ui per totam vitam se fricare possit, beatus vivat.* Excipit C. ita Ως ἄτοπος εἶ, ὦ Σ., καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος! Tum S. Τοιγάρτοι, ὦ Καλλίκλεις, Πῶλον μὲν καὶ Γοργίαν καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνεσθαι ἐποίησα: h. e. *ideo certe ex* *quod dixisti*, (quod sum concionator) *Polum et Gorgiam perturbavi et pudore affeci.* Luciani locum addam, qui in libr. *de conscr. hist.* c. 28. de scriptore narrat, qui, omissis rebus ad historiam pertinentibus res levissimas et alienissimas persecutus erat. Deinde subiicit: Τοιγάρτοι εἰκότως ἄν τις εἴποι, τοὺς τοιούτους τὸ μὲν ῥόδον αὐτὸ μὴ βλέπειν, τὰς ἀκάνθας δὲ αὐτοῦ τὰς παρὰ τὴν ῥίζαν ἀκριβῶς ἐπισκοπεῖν: i. e. *Hinc igitur*, *hinc*, *inquam*, *recte quis dicat* etc. Sed valde putidum esset, hunc in modum ubique interpretari. In iusta versione sufficit particula *profecto*, aut *verissimum sane est*, aut simile quid. Usitatior particula τοιγαροῦν eandem fere vim habet. Hoc scilicet interest, quod ea ponitur, ut in re prorsus explorata, quam nemo iam in dubium vocare possit; τοιγάρτοι vero aliquantum contendit, quasi contra eos, qui secus sentire possint. Occurrit et in Gorgia Plat. p. 54 et de rep. 5. Vol. VII, p. 13 Aesch. or. c. Ctesiph. c. 24. Lucian. Necyom. c. 16 Ocell. Luc. c. 4 med. p. 533.

2. Visum est hic disputare de μέντ' ἄν, quoniam sunt ut opinor, qui τ' existiment esse τε, cum tamen, sicut in γάρ τ' ἄν, sit TOI. Hoogeveenii liber de particc. me hic destituit. Ex iis autem, quae apud alios legi, et quae cum viris quibusdam doctis de hac vel synaloephe vel crasi, quae est in τ' ἄν, communicavi, haec putantur explorata: 1) diphthongum in τοι non posse elidi; 2) apud poetas ubi occurrat τ' ἄν, id esse quidem pro τοι ἄν, sed per crasin positum, ita ut οι non sublatum sit, sed unam in syllabam cum ἄν coaluerit; 3) in prosa particulas μέντοι ab

ν interpositis aliis verbis dirimi, nunquam autem μέν-τ'ἄν, sicut apud poetas, occurrere. Iam quod ad elisionem iam attinet, non video cur fieri non possit, cum etiam diphthongi αι et ευ abiici soleant. Vid. Fisch. Animadvv. ad Welleri Gr. I. p. 139. Sed, ne longior sim, si exempla valent, bonam eorum copiam e scriptoribus prosae orationis statim dabo, ubi τ'ἄν non potest non esse τοι ἄν, cum in prosa nunquam dicatur μέν τε (de quo v. TE S. 1) dicatur. Sed exempla ipsa num forte infirmantur eo, quod deinde defendunt, c r a s i n esse in τ'ἄν, non ecthlipsin? Minime vero. Gravissima quidem hic est auctoritas Porsoni, qui ad Euripidis Medeam v. 163 mutata lectione Aldina οὐκ ἄν γ' ἀμάρτοις in οὔ τ' ἂν ἀμ. haec addit: „*Elidi non potest diphthongus in τοι, sed per crasin vocalem longam efficit. Aristoph. Acharn.* 161: ὑποστένοι μέντ'ἂν ὁ θρανίτης λεώς, *ubi ob metrum scilicet addidit Brunckius* γ' (*id quod iam praeceperat Marklandus ad Suppl.* 376.) *Eandem praeposteram medicinam fecit in Ecclesiaz.* 646" etc. Ex eius igitur sententia non tam propter positionem, quam propter crasin, ἐξ et alia, et ipsum ἂν etiam alibi longum haberi debet, ut in Nicandri Alexipharm. 162: Τῷ μέντ' ἐξ ἐδάνοιο πόροις δέπας etc. et in carmine Maximi περὶ ἀπαρχῶν v. 87. Ἦτ' ἂν γείτοσι χάρμα etc. Non audeo tali viro quidquam opponere. Sed tamen si in prosa per se clarum fuit, sicut ostendi, T cum apostropho non esse τε, sed τοι, et si vetustissimi libri mss. non τοι 'ν praebent, sed τ'ἂν: sonus diphthongi aut nullus aut perbrevis, productior autem particulae ἂν, (sive vocalis α) videtur exauditus fuisse. Veruntamen illud de crasi et inde producto ἂν firmatur locis, in quibus item per diphthongi crasin brevis vocalis aut syllaba mutatur in longam, ut ipsum ἂν in κἂν pro καὶ ἂν, χὠ pro καὶ ὁ Theocr. 1, 72, et Aristoph. Nub. 529 et 651 χὤπως pro καὶ ὅπως, Ari-

stoph. Equitt. 495. Similia sunt Pind. Pyth. θ', 83 s
et alibi. Sed ad causam nostram nihil interest, sive pe
apostrophum τὸ OI statuas abiectum esse, sive mixtum i
particula ἂν latere: modo in μέντ' agnoscas μέντοι. Ia
Budaeus in Commentariis Gr. L. p. 1286: „Μέντ' ἂν e
μέντοι et ἂν componitur." Sed plus auctoritatis haben
quae afferenda restant exempla e scriptoribus prosae ora
tionis. Notaveram olim loca in quibus et ipse dubius hae
seram, num essent prorsus sana: Isocr. adv. Callim. p. m
940, Οὐ μέντ' ἂν μοι δοκῶ φυγεῖν οὐδὲ τὴν Θρασυλόχ
γνώμην. Demosth. Olynth. I extr. τῶν ἀτοπωτάτων μέ
τ' ἂν εἴη. Sed et a Budaeo plura e Demosthene exempl
proposita reperi, et postquam apud Platonem vidi particu
las illas saepius ita positas occurrere, inde a Vol. VII
loca notare coepi. Sunt autem p. 13, 23, 39, 70, 105
171, 208, 319. Vol. VIII. p. 92 et 351. Vol. X. p. 210
Brevibus fere huiusmodi formulis constant: γελοῖον (ἄτο
πον, αἰσχρὸν) μέντ' ἂν εἴη: sed et aliis, ut χρηματίζοιντο
μέντ' ἂν ἧττον ἀναιδῶς, et ἴσως μ. ἄν τις μοὶ, τοῦτ' αὐτὸ
ὑπολαβὼν, ὀρθῶς ὑπολάβοι. Adde Vol. I. p. 199. Ho-
rum nonnulla etiam eo favent Porsoni sententiae, quod,
si ἂν non crasi productum statuitur, intempestivi passim
oriuntur hexametri, dimidiati certe, quos Platonis aures
usu eruditae respuissent, ut VII, 70 (ἄτοπον) μέντ' ἂν,
ἔφη, εἴη ἄλλους αἱρεῖσθαι, εἴγε etc.

Vis affirmandi gravissima conficitur ex iis, quae su-
pra de singulis exposui. Μὲν est *vere*, et affirmat simpli-
citer: τοι hic est acquiescentis quasi in re iustis etiam ar-
gumentis probata: ἂν denique maiorem vim illi μὲν addit,
et istud, quod dicitur, verissime dici significat.

Ω Σ.

1. Sicut ὅτι constructum cum acc. et inf. nititur in-

illigendo pronomine τῦτο, ita ὡς eodem modo positum ationem habet in omisso et cogitatione addendo ὅτως: Xenoph. Cyri d. I, 6, 25: Λέγεις σὺ . . . ὡς καὶ καρτεϱώτερον δεῖν πρὸς πάντα τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων μᾶλλον εἶναι? In his, si recte illud statuimus, particula ὡς, quae vacare videtur, ad sententiam integram amplificari potest hunc in modum: ὅτως, ὡς ἂν λέγεις, (καὶ καρτ. ῶν etc.) Sic in aliis, ut Palaeph. 1. Ἐκύρηξεν ὖν ὁ Ιξίων, ς . . . δώσειν, pro ὅτως, ὡς, αὐτὸν . . . δώσειν: *ita pronuntiari iussit, ut hoc habet, se . . . daturum esse.*

2. Adiectivis et adverbiis insignem vim significantius postpositum ὡς tractavimus sub ὅσος Sect. 3.

Sed alia ratione adhibetur ante positivum adverbii, eriusque abundare videtur. Dem. de Cor. c. 26: Ἐὰν ᾖ α καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, (ea quae quis in vitate instituit) ἐάν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει ἐνθ' ὡς ἑτέρως, τιμωρίας. Geminus est Polybii locus V, 10: ubi postquam dictum est de spe futuri successus, aec sequuntur: Ἐὰν δ' ὡς ἄλλως ἐκβῇ τὰ κατὰ τὸν κίνυνον etc. In his et talibus ὡς est *prorsus*; ἑτέρως autem ἄλλως per euphem. *infeliciter.* Sic ὡς σαφῶς Xenoph. onv. 8, 5 *prorsus manifesta.* Plato in Menex. Vol. V. p. 293: τε γὰρ τῦ Πειραιέως καὶ τῦ ἄστεως ὡς ἀσμένως καὶ κείως ἀλλήλοις συνέμιξαν οἱ πολῖται: *nam ex Piraeeo ex urbe prorsus benevole et familiariter inter se (bello) conxerunt.* Idem alibi saepe ὡς ἀληθῶς, i. e. *verissime.* Sic Latini *quam*: ut Terent. Andr. I, 1, 109 *quam familiater.* Aliis exemplis hunc pleonasmum illustrat Bergler l Alciphr. I, 30 et Vigerus de Idiott. Gr. d. VIII, 10, 9. i per exclamationem talia proferri possent, pleonasmi noen esset alienum. Ita neque, ubi ὡς superlativo praepositum est, de pleonasmo quis cogitabit.

3. Aliquantam difficultatis praebet ὡς, adiuncta statim particula ὅτι. Nonnullis in locis eius usum ad negligentiam non ingratam referre possumus, ubi nempe ὅτι ponitur pro ὡς quod repeti debebat, ut Xenoph. Hist. Gr. VI, 4, 37: Οἱ δέ τινες (sc. λέγουσι) ὡς, ἐπεὶ παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐγίγνοντο ἐκ ταύτης, ὅτι πέμπων εἰς Θήβας ἐμνήστευε τὴν Ἰάσονος γυναῖκα ἀναλαβεῖν. Ita et VI, 5, 13

Sed offendit pleonasmus e. g. in his Dionysii Halic. Archaeol. IX, p. 511: ἐπιγνοὺς, ὡς ὅτι ἐν ἐσχάτοις εἰσὶν οἱ κατακλεισθέντες ἐν τῷ λόφῳ. Hoogeveen ad Vig. VIII, 10, 8 aliis probantibus statuit, ὅτι esse *quam*, particulam nempe intensivam superlativo ἐσχάτοις praemissam. Sed mihi non videtur hic superlativus admittere gradus, nec eius generis esse, ut talis particula praemitti possit, sicut nec Latine dicas, *quam ultima pati*. Proinde nec proficias quidquam, si exponas adverbialiter, quod ipse addit: ὡς ὅτι ἐσχάτως ἔχουσι: nam ne hoc quidem recte dici puto. Nempe adverbium quoque summum rei gradum, ultra quem non possis adscendere, exprimit, ita ut absolute tantum dicatur et ἐν ἐσχάτοις εἶναι, et ἐσχάτως ἔχειν. Commodius igitur videmur statuere, dictum illud esse pro ὡς τοῦτο vel κατὰ τοῦτο εἰσὶ, ὅ τι ἐν ἐσχάτοις, *eos in illo statu esse, quo in ultimis periculis versantes*. Ὅ τι nempe est pronomen. Sic bene idem H. in Doctrin particularum (Epit. Schütz p. m. 592) ὅτι ante superlativos, ut in ὅτι μάλιστα, explicat, ut scil. retineat vim pronominis. „Dicitur enim," inquit, „ὡς ὅτι μάλιστα, unde non recte talia ἐκ παραλλήλου posita dicuntur. Sic etiam Latini *quam maxime* et *quam quod maxime* dicunt: ut: *tam niridum est, quam quod maxime*." Cf. supra pron. ΤΙΣ S. 6. Addam 2 loca. Iosephus contra Apionem I. p. m. 1038: ἱκανῶς δὲ φανερὸν, ὡς οἶμαι, πεποιηκὼς, ὡς ὅ τι πάτριος ἐστὶν

ἢ περὶ τῶν παλαιῶν ἀναγραφὴ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον, ἢ τοῖς Ἕλλησιν: *quia satis clare, ut opinor, docui, quodammodo ex institutis maiorum usitatam esse conscriptionem rerum olim factarum magis ap. b.* etc. Dictum ig. pro ὡς τοῦτό τι, ὅτι. Iuliani Caess. p. 29 ed. Heus. *deorum imitatio* inesse dicitur in δεῖσθαι μὲν ἐλαχίστων, εὖ ποιεῖν δὲ ὡς ὅ τι μάλιστα πλείστους. Plena oratio sic videtur constare: εὖ π. δὲ οὕτως, ὡς τοῦτό ἐστι, ὅ τι μ. πλ. (εὖ ποιεῖν.)

Sed res difficillima superest, ut constituamus, quam vim hic pleonasmus habeat. Quantum opinio mea fert, proprie rem aliquantum imminuit. Hoc prioribus 2 locis videtur convenire. Sed deinde, ubi res ipsa clare docet, vim habet augendi, sicut in ironia res ipsa docet, non proprie capienda esse verba. Itaque in Iuliani loco, nisi omnino fallor, non potest videri ambiguum, utrum *non pauci homines* intelligantur, an *numerus hominum quam fieri potest maximus*, quia Deus o m n e s homines beneficiis afficit.

4. In ὡς εἴθε Vigerus VIII, 10, 4 dicit ὡς abundare, cum εἴθε per se sit *utinam*. Sed vim huic addit, quasi dicas, *quam utinam!* h. e. *quam opto!* Sic ὡς ὄφελες . . . . ναίειν: *quam optabile esset, te habitasse*. Vid. supra adv. εἴθε extr.

5. Idem Vig. dicit, ὡς praemitti aliquando nomini ἕκαστος, solius, ut videatur, ornatus causa. Recte autem ipse dubitat. Thucydidis I, 3 verba, quibus utitur, sic habent: Οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες, κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων, ἀθρόοι ἔπραξαν: quae sic vertit Cel. Hermannus: *Illi igitur, ut qui cuncti Hellenes essent, sive quod communi lingua uterentur, sive quod postea ita vocarentur, nihil ante Troica tem-*

pora coniunctis viribus gessere. Sic particula praemissa non videtur esse otiosa. Sed ὡς ἕκαστοι rectius, puto vertamus, *ut seiuncti ab aliis*, sive *ut non mixti et coniuncti cum aliis.* Loca certe haec Luciani eam in sententiam ducunt. *Ver. Hist.* 15: Τὸ μὲν δέξιον κέρας εἶχον οἱ Ἱππόγυποι ... τὸ δ' εὐώνυμον οἱ Λαχανόπτεροι· τὸ δε μέσον οἱ σύμμαχοι, ὡς ἕκαστοι etc. Postrema sic interpres: *mediam aciem auxiliares, suum sibi agmen quique implentes.* Idem, *de astrologia* 7, postquam narravit, Aegyptiorum alios alia in coelo locasse animalia, sic pergit: οὐδὲ τράγον κτείνουσιν, ὅσοι αἰγόκερων ἤδεσαν· καὶ οἱ ἄλλοι τἄλλα, ὡς ἕκαστοι, ἱλάσκονται: *neque caprum mactant, qui capricornum norunt: et reliqui reliqua, seiuncti a ceteris, placant.* Clarior etiam est Arriani locus Exp. Alex. III, 16. οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῷ (Alexandro) ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε, ὡς ἕκαστοι, φέροντες, καὶ τὴν πόλιν ἐκδιδόντες: Iam per se ἕκαστοι sunt *singuli*: sed ὡς facit clarius non κοινῇ, *publice*, sed *privatim* et *pro se quemque* dona attulisse, sicut advenientibus regibus suis afferre consueverant.

6. Ad eundem locum Vigeri VIII, 10, 16 de ὡς ἐπὶ agens Hoogeveen alterutrum vult παρέλκειν. Profert in eam rem Arriani verba, Exp. Al. I. 6: ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τούς τε Ἀγριάνας καὶ τοὺς τοξότας δρόμῳ, ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν. Et II, 6; προσῆγεν, ὡς ἐπὶ Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς Πέρσας. Sed επὶ, *ad* vel *in*, est necessarium: ὡς autem non eandem habet vim, sed significat, recto itinere illos progredi iussos et adductos esse, non per anfractum, per quem item ad flumen accedere, et (quod ad alterum locum pertinet) repente et nec opinos Persas opprimere potuissent. Refertur ad directionem, qua tendimus ad certum locum brevissima via. Notus enim est usus con-

ınctionis ὡς, quo e. c. ὡς ἀπάξων non est *quasi deductu*-*us*, sed *utpote* sive *quippe d.*, quod alias ἅτε ἀπάξων, aut um alio participio; ut verum consilium, non fictum, ex-ırimatur. Ita et in illis vera sive recta via, et ad ipsum tatim ducens locum hac particula significatur.

7. In brevi sententia membro intexta, quales hae unt, ὡς οἶμαι et ὡς εἰκὸς, magna ellipsis causam dedit ıarticulae adiungendae; nempe haec fere: εἰ ὅτω δεῖ νομί-ζειν, ὡς οἶμαι, et εἰ ὅτως ἔχει, ὡς εἰκός ἐστιν ἔχειν. Adde Isag. §. 4.

Ω Σ Τ Ε.

Sophocles in Philoct. 664: Ἆρ' ἐστὶν ὥστε κἀγγύθεν θέαν λαβεῖν? Ex his si sustuleris ὥστε, nemo quidquam lesiderabit praeter numeros et integritatem versus: sensus ırit idem: *An licet etiam e propinquo adspicere*? Sed breviter ıic dicitur, pro: Ἆρ' ἐστιν ὅτως ἔχον τὸ πρᾶγμα, ὥστε ıtc. sive Ἆρ' ἐστὶ τοιῦτο τὸ πρ., ὥστε etc. Et est pruden-ıer et modeste interrogantis. Nam significat, alterum non ıropter fastidium aut insolentiam, quia sic visum est, de-ıegare, sed iustis de causis. Similis est forma loquendi ıap. seq. Sect. 3.

Pleonasmi plurium vocum.

Praemonita.

Huius generis pleonasmi, qui saepius occurrant, propterea que ad certas formulas revocari possint, non multi statuuntur, neque statui possunt. Nam usque eo sensum communem nemo unquam exuit, ut totas sententias sine sententia olim prolatas esse crederet: et in pluribus verbis unum certe alterumve ansas, ut ita dicam, praebet sensus, qui ceteris inesse debet, deprehendendi. Veruntamen quoniam non modo sensum singulorum dictorum quaerere, sed etiam reliquam vim omnem et ornamenta, quibus illa totam speciem orationis distinguunt, animadvertere debemus: primo hic tenendum est, apud illos scriptores, e quibus per totum librum exempla pleonasmorum sumsimus, ne plura quidem verba deinceps scripta sic abundare, nihil ut ad docendum aut movendum lectorem conferant. Nam hactenus de singulis verbis agentes in eo maxime elaboravimus, ut sua cuique significatio ad sensum certum efferendum constaret: hic praeter sensum, quem quis facile capiat, vim etiam *aesthetică*, quam nullam esse putet, spectamus. Reprehenditur a Quintiliano VIII, 3, 53 et a Diomede grammatico L. II, aliisque illud Livianum: *Legati, non impetrata pace, retro domum, unde venerant, abierunt.* Breviter Quintilianus μακρολογίαν in-

esse dicit; pluribus Diomedes illud vituperat: sed multo etiam pluribus verbis stuporem suum exserit Buchnerus *de commutata rat. dicendi* L. I. c. 21. Iam ipsum Livii nomen hos movere debebat, ut verecunde et cum dubitatione aliquid in eius verbis requirerent. Nimirum aut legati ridentur, aut vituperantur illi, ad quos venerant, quod nihil profecerunt neque ad alios abire potuerunt consilii aut opis petendae causa, atque hoc unum commodi obtinuerunt, ut sibi domum redire liceret. Facilius haec sentiri possunt, quam explicari. Ad utrumque autem consilium facere posse multitudinem verborum, etiam mediocriter intelligentes sentiunt. Ad definitionem in Isag. §. 3 propositam lector ista, si videbitur, per se referet. Sed tamen si per §. 8. Isagoges licet (nam integras sententias aliis reliqui,) haec addo. Cum satis esset, *domum redierunt* (nam *abitus* iam inest in *reditu*): expressa utraque notione, et *abeundi* et *redeundi*, factum est aliquanto ἐναργέστερον. Sed magis animadvertenda sunt illa, *unde venerant*; quae plurimum aut leporis habent ad irrisionem, aut gravitatis ad commiserationem. Haec ergo sunt, quae accedunt ad sententiam pro captu populari plenam, sicut in Isagoge demonstravi. Neque vero Cicero putandus est serio reprehendisse Hirtium, quod ibid. narrat Quintilianus. Cum enim in declamatione dixisset, *filium a matre decem mensibus in utero latum esse*; Cicero, *Quid? aliae*, inquit, *in penula soleat ferre?* Iocatus tantum esse videtur, ut scita ratione experiretur, num satis se defendere sciret Hirtius. Eum contra istam cavillationem defendunt interpretes.

Sed, quod magis ad nos pertinet, vituperat Platonem Dionysius Halic. in ep. ad Pompeium, Vol. II. p. 127, quod, *ubi sententias oporteat in pauca verba cogi, in circuitiones effundatur inscitas, et copiam verborum inanem ostentet*; συ-

στρέψαι δὲ δέον ἐν ὀλίγοις ὀνόμασιν, ἐκχεῖται (sc. ἡ Πλατωνικὴ διάλεκτος) εἰς ἀπειροκάλους περιφράσεις, πλῆθος ὀνομάτων ἐπιδεικνυμένη κενόν. Hoc iudicium de inani copia probare quis potest, modo ne intelligat verba nihil significantia, sed paullo copiosiora, quam in oratione philosophi et maxime in dialogo probes, magisque spectantia ad *inanem*, id est, leviorem eloquentiae, quam uberiorem sapientiae laudem. Multo autem minus verborum copia in illis scriptoribus improbanda est, qui maximam sibi laudem ex artibus dicendi pepererunt. Nam etsi non omnes aut ubique ponderibus verborum utuntur, tamen nihil ponunt, in quo non sit aliquid momenti. Hoc idem valet de sententiis, quae saepe leves sunt in speciem, sed ceteris multum momenti afferunt. Talis est ap. Demosthenem εἴ τι γένοιτο: ut Cor. c. 53: Ἧκεν (ὁ Φίλιππος) ἔχων τὴν δύναμιν, καὶ τὴν Ἐλάτειαν κατέλαβεν, ὡς οὐκ ἄν, εἴ τι γ., ἔτι συμπνευσόντων ὑμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. Occurrit et c. Leptin. p. 116. ed. Wolfii. „Dubia sane," inquit Taylor, „sententia." Sic et aliis multis videri debuit, ut versiones docent. Sed εἴ τι est *quidquid*: et tota sententia negationem facit gravissimam: *quidquid evenerit*, sive *quaecunque opportunitas, quicunque casus reconciliandae amicitiae datus fuerit, quasi ne tum quidem vos cum Thebanis aliquando conspiraturi essetis.*

* * *

1. Sed ut nos, missis sententiis integris, ad sententiarum partes et minutiora quaedam recipiamus, qualia per totum librum tractavimus, nomina quaedam huc pertinent cum praepositione, ut ἴδμεν ἐνὶ φρεσί: Odyss. δ, 632. Sed de talibus satis actum in Isag. §. 15.

2. Cum articulo abundat praepositio in formula ἐν τοῖς μάλιστα, pro qua si simplex ponitur μάλιστα, nihil videtur detractum esse sententiae, ut Thucyd. VIII, 90:

ἀνὴρ ὢν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ. Verum brevis haec amplificatio superlativum auget, quemadmodum ap. Latinos *ut qui maxime* pro simplici *maxime*. Sed monendum est, articulum videri neutrius generis esse, ita ut illud Thucydidis dictum sit pro ἀνὴρ κατὰ τὰ μάλιστα ἐναντία ὄντα . . . ἐναντίος τ. δ. Docte et acute, comparatis etiam similibus formulis, de hoc loquendi modo disputat Cel. Wolfius ad Reizii *de prosod. Gr. accentus inclinatione* p. 21 ss.

3. Verba porro ἔστιν ὅπως et γίγνεται ὥστε sequente verbo necessario faciunt anfractum in speciem non necessarium: et quamquam subest ellipsis post verbum substantivum ut τρόπος, λόγος, αἰτία (v. Burm. ad Petron. c. 127), tamen e pleonasmis talia non excepi: nam utraque figura est coniuncta. Plat. Alcib. I, Vol. V, p. 10 Ἔστιν οὖν ὅπως ἄν ποτε ἔμαθές τι, ἢ ἐξεῦρες, μήτε μανθάνειν ἐθέλων, μήτε αὐτὸς ζητεῖν? Dictum pro Ἔμαθες ἄν ποτε etc. sicut statim sequitur: Ἠθέλησας ἂν ζητῆσαι, brevi, ut ita dicam, verborum via. Xen. Hist. Gr. V, 3, 10: νομίζουσα, οὐκ ἂν . . . γενέσθαι, ὥστε ἅμα ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας ἔξω Σπάρτης εἶναι. Pro verbis γενέσθαι, ὥστε εἶναι simplex ἔσεσθαι ponere potuisset. In his igitur nihil nisi elegantia in membrorum conformatione et in oratione varianda quaesita est: et similia sunt plurimis Latinorum locis, quae praeter lexicographos tractantur ab interprr. Hor. Carm. III, 1, 9. Sanctio in Min. p. 692, Jani A. P. p. 492 s. et aliis. Sed alibi tali anfractu non species solum externa, sed vis in rebus ipsis quaeritur: ut in Sophoclis Philoct. 664, de quo sub ὥστε dixi; et Aristoph. Plut. 18: οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομαι, *fieri non potest ut taceam*, sive *nullo modo tacebo*. Plura habet Hoogeveen ad Vig. V, 2, 2.

4. Pleonasmum hic addo, de quo minus fructuosum

est quaerere, nisi plura eius exempla prolata fuerint. Herodot. I, 79: ὡς οἱ παρὰ δόξαν ἔσχε τὰ πράγματα, ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, *quia ipsi praeter opinionem res habebant, aliter, quam ipse putaverat.* Et VIII, 4: ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πράγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε, ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, *quia ipsis* (sive *ipsorum incommodi*) *praeter opinionem res barbarorum cedebant, aliter, quam ipsi putaverant.* Utroque loco verba posteriora, ἢ ὡς αὐτ. κ., cum vitio videntur abundare. Sed cum παρὰ δ. fere sit, *praeter omnium hominum exspectationem* sive *opinionem*, unde et παράδοξα dicuntur, statuere quis potest, ambiguitati occurrisse auctorem, et addidisse verba, e quibus plane perspicuum esset, Croesi et Graecorum illorum exspectationem intelligendam esse. Sed equidem puto esse simplicitatis, quam usus loquendi commendaverit. Vix enim credibile est, ita putide egisse scriptorem elegantem, et historicum praesertim, ut subtilitatis laudem isto modo quaereret, cum facilius fuisset pro π. δόξαν ponere ἄλλως, aut alio modo vitium evitare. Et fateor etiam, me VIII, 4 αὐτοῖσι propterea explicasse *ips. incommodo*, ut tautologia tolleretur; et rectius illud in constructione iungi cum π. δόξαν, ut dictum sit pro παρὰ δόξαν αὐτῶν. Defendenda igitur erit haec forma, ut significavi ex Isag. §. 15 *a*.

5. His iam nonnulla subiiciam maioris momenti, quae ad formam proverbiorum accedunt. Primo simplex notio pluribus verbis, et abundantibus quidem exprimitur in huiusmodi formula Οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μέγα, ut Demosth. Cor. c. 45: οὐδ᾽ ἐστὶν οὔτε μεῖζον οὔτ᾽ ἔλαττον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνῃ etc. Alia exempla suppeditat Hoogev. ad Vig. III, 7, 10, quibus plura e Platonis Apologia Reitzius addidit. Sed plura etiam ex Andocide, Luciano, Herodoto et Demosthene congesserat Bergler ad

Alciphr. p. 260. s. Hebraeos iam ea forma usos esse, praeter alios ostendit Vorstius in *Hebraismis N. T.* P. II. p. 86 ss. Vid. Num. 22, 18. I Sam. 20, 3. I Regg. 22, 28. De sensu talis pleonasmi nemo dubitabit, quem et loca Platonis declarant, Apol. S. §. 12 et 13. Nam quod primo dicitur, ὦ Μέλιτε, . . . σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκε περὶ ὧν ἐμὲ εἰςάγεις, id deinde pluribus ita: δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἳ νόμος ἐστὶν εἰςάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ᾽ οὐ μαθήσεως. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθ., τοῦτο μὲν δῆλον ἤδη ἐστὶν, ὃ ᾽γὼ ἔλεγον, ὅτι Μελίτῳ τούτῳ (imo l. τούτου) οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. Gravissima autem inest negatio, ut c. q. Melitus hoc loco dicatur *nihil omnino considerasse, nullam plane adhibuisse curam aut cogitationem.*

6. Simile est, quod e Clerici sententia (A. Cr. Vol. I. p. 128) legi potest apud Platonem Apol. §. 6 οὐδὲν κακὸν (pro vulg. καλὸν,) οὐδ᾽ ἀγαθὸν, i. e. *nihil*. Locutus nempe Socrates de homine, qui sibi videbatur et ab aliis habebatur sapiens, se cum illo comparat, et dicit: Κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν οὐδ᾽ ἀγαθὸν εἰδέναι. Non sane absonum est, Socratem apud iudices suos populari ratione *res scitu dignas* universe appellare κακὰ καὶ ἀγαθά: quae forma videtur ab orientis populis venisse ad Graecos. Hebraei enim דעת טוב ורע (scientiam boni et mali) ponebant pro *sapientia*, ut ipse Cl. ad Gen. 3, 5 et alii alibi ostendunt. Et in Odyss. ύ, 309 s. Telemachus ad *prudentiam* provectus se dicit ἕκαστα nosse ἐσθλά τε καὶ χέρεια. Et Platoni ipsi Φρόνησις erat ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ut in Ὅροις eius reperimus. Nescio an haec sufficiant ad emendationem Clerici commendandam. Me certe in ea hoc unum offendit, quod ἀγαθὸν non priori loco positum est. Illud autem, quod libri praebent, καλὸν, mancum videtur, nec satis grave,

nec populare. Sed utcunque est, certe ἀγαθὰ καὶ κακὰ εἰδέναι sicubi occurrit absolute dictum, ex illa ratione explicandum est, similiterque ὐδὲν ἀγαθὸν ὐδὲ κακὸν: in quo μερισμὸς, qui pleonasmo inest, gravitatem τῷ ὐδὲν addit. Postremo et hoc fatendum est, in hac et superiori loquendi forma (S. 5.) casu speciem inesse pleonasmi, quoniam negationi ὐδὲν cetera adduntur in locis, quibus usus sum; sed ubi occurrant similia per solas negationes ὔτε . . . ὔτε disiuncta speciem illam evanescere.

7. Sed germanus pleonasmus est in illa loquendi forma, in qua rei significatae additur contrarium. Demosth. Cor. 37: βοᾷς, ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα ὀνομάζων, *vociferaris, me nominibus appellans fandis* et *infandis.* Patet *nefanda* tantum intelligi debere, et Dion. Halic. Vol. I. p. 718 ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα κατ' αὐτῦ λέγυσι verti posse: *infandis contumeliarum verbis eum insectantur.* Aristoph. Equitt. 256. ὗς ἐγὼ βόσκω, κεκραγὼς καὶ δίκαια κἄδικα. Haud dubie praeter necessitatem ἄδικα etiam adiecta. Actor. 26, 28 s. Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον εἶπεν· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν· Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ ὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας etc. Manifesto Paullus non multum, sed parum, ac potius nihil abesse vult, quin Agrippas sacra Christianorum amplectetur. Imitantur hoc Latini. Terent. Andr. I, 3, 9 *quo iure quaque iniuria.* Virg. Aen. IX, 595 s. *digna atque indigna relatu vociferans.* Hoc plane est illud Demosthenis. Hor. Carm. II, 18, 40: *vocatus atque non vocatus audit.* Clara sunt haec omnia; ut hic ap. Horatium interpretandum esse, *sponte, nulla omnino prece vocatus, audit.* Plura huius generis collegerunt multi, ut Erasmus in prooemio adagiorum et sub *Omnia*; interpretes ad Aristoph. Plut. 233. et ad Terent. l. l. Non exigua vis in hoc pleonasmo in-

est. Declarat enim, discrimen omne sublatum esse propter hominis v. c. incredibilem temeritatem aut iram, qua nihil pensi habeat in evomendis, quaecunque in buccam veniant, verbis. Pariter ubi commotio e re laeta nascitur, animus ita plenus hac una re cogitata intelligendus est, nihil ut amplius curet aut videat. Ea res ducit ad hyperbolen cum eiusmodi pleonasmo iunctam, qui gravissime urget illud unum, quod solum est intelligendum, excluso contrario per ipsum pleonasmum adiecto.

8. Propter similitudinem cum dictis modo explicatis postremum afferam τὶς ἢ μηδείς: q. e: *nullus*, aut certe *ferme nemo*, ut Valkenarius ad Herodoti III, 140 interpretatur. Voces igitur τὶς ἢ propemodum abundant. Plat. Gorg. Vol. IV. p. 55: Ἐν τοῖς δικαστηρίοις . . . οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους δοκοῦσιν ἐλέγχειν, ἐπειδὰν τῶν λόγων, ὧν ἂν λέγωσι μάρτυρας πολλοὺς παρέχωνται καὶ εὐδοκίμους, ὁ δὲ τἀναντία λέγων ἕνα τινὰ παρέχηται ἢ μηδένα. Οὗτος δὲ ὁ ἔλεγχος οὐδενὸς ἄξιός ἐστι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Occurrit et Xenoph. Cyri d. VII, 5, 45 et apud Aelianum Hist. Anim. V, 5, VII, 8 aliisque locis, in quibus et VI, 58. Ibi de spatio temporis, quod phoenices aves instinctu naturae nosse ferebantur, sic: Τὸν δὲ τῶν πεντακοσίων ἐτῶν χρόνον πληρούμενον ἴσασιν Αἰγυπτίων ἤ τις ἢ οὐδείς· ὀλίγοι δὲ κομιδῇ, καὶ οὗτοι τῶν ἱερέων. Hic verba illa explicantur ab auctore ipso adiectis his: ὀλίγοι δὲ κομιδῇ. Haec ratio paucitatis significandae satis faceta videri debet illis, apud quos non est usu nimis trita. Eodem sensu apud nostrates dictum *wenig oder nichts* iam gratiae nihil habet.

Sed ab initio dixi, me hanc loquendi rationem propter similitudinem cum antecedentibus afferre. Non enim

multitudo verborum ad simplicem notionem aut ad partem aliquam sententiae exprimendam usurpata vim pleonasmi habet; alioquin et alia commemoranda restarent, ut χθὲς καὶ πρώην pro νεωστὶ. Salvo sensu et fere salva verborum constructione eximi possunt, quae vere abundant. Horum si qua, praeter ante explicata, reperiuntur, ad singula tantum loca pertinere puto, non autem ita in usum loquendi introducta, ut eorum explicatio ad illustranda plura scriptorum loca conferri possit. Minus igitur erit causae, cur lectores ea a nobis praeterita requirant.

Index

pleonasmorum et rerum quae in eorum explicatione occurrunt.

A

INDEX.

I N D E X.

pag.

I

K

Λ

M

I N D E X.

Misenae, typis Klinkichtianis.

Addenda quaedam et emendanda.

P. 6 lin. infima post v. ἀναγκαιοτάτῳ haec adde: Definitio proposita non dissentit ab usu magistrorum veterum. Aquila Romanus de pleonasmo II, 22 sic: „*Necessarius huius figurae usus in eo est, ut verba quidem adiiciamus non tam enuntiandae rei necessaria, quam, ut ex his magnitudo, vel dignitas, vel moralis aliqua commendatio, aut denique species motura iudicem circumponatur. Alioquin, si nihil eorum additio verbi efficiet, vitiosa erit.*

P. 5. lin. 2 a summa post *Soph. Philoct* 602 *ss* adde: Josephi Archaeol. XIV, 19: πείσας ἀργυρίῳ.

P. 36 lin. 12 a summa pro *S.* 1. repone *Sect.* 2.

P. 44 lin. 13 ab inf. pro πανδαγωγός repone παιδαγωγός.

P. 46 lin. 9 ab inf. pro ἀπαρχῆς rep. ὑπαρχῆς.

P. 50 lin. 5 ab inf. pro ὑπάξαντα rep. ὑπάρξαντα.

P. 55 lin. 11 ab inf. pro ἔτενχεν rep. ἔτευχεν.

P. 61 lin. 2 a s. pro *Cynex.* rep. *Cyneg*

P. 70 lin. 5 ab inf. pro *genitivos* rep. *genitivus*.

P. 75 lin. 2 a s. pro λέγεις rep. λέγοις.

P. 76 lin. 12 a s. pro γαῖας rep. γαῖαν.

P. 82 lin. 15 ab inf. pro *siue* rep. *fine*.

P. 97 lin. inf. patet pro αὐτῆ αὖ- reponendum esse αὐτῇ, αὔ-. In talibus tali modo saepius peccatum est, quae, ut spero, typothetae facile ignoscuntur, qui etiam monitus, dum corrigit vitium, nova facile vitia infert.

P. 117 lin. 11 a s. pro *quaecumque* repone *quacunque*.

P. 122 med. pro ἐπει δή uno verbo ἐπειδή scribendum erat.

P. 124 med. pro *verbio* repone *verbis*.

P. 146 lin. 12 a s. post verbum *ipsam* adde, quod omissum est, *sententiam*.

P. 186 lin. 2 ab inf. pro τι repone τε.

P. 189 lin. 8 ab inf. pro *recte* repone *certe*.

P. 196 lin. 6 ab inf. pro *Nam* rep. *Jam*.

Hy Aó